

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA
PH INTERNATIONAL**

Programului de Socializare Juridică în Școlile din Republica Moldova,

**GHIDUL FACILITATORULUI
în implementarea curriculumului
la disciplina opțională**

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Clasa a VIII-a

Chișinău, 2021

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Ghidul facilitatorului este elaborat în conformitate cu Curriculum la disciplina opțională *Educație pentru Socializare Juridică*, aprobat de Consiliul Național pentru Curriculum, proces verbal nr.28 din 28 iunie 2021 și ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr.914 din 16 iulie 2021.

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ELABORAREA GHIDULUI FACILITATORULUI:

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

Corina LUNGU, consultantă principală, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, grad didactic superior, coordonator al grupului de lucru

Elena BEREGOI, profesoară școlară, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu”, mun. Chișinău, grad didactic superior

Livia STATE, profesoară școlară, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, mun. Chișinău, grad didactic superior

Galina GUMEN, șefă a Centrului Metodic, OLDSI Briceni, grad didactic superior

Inspectoratul General al Poliției

Andrei ZAGOREANU, șef al Direcției managementul resurselor umane a IGP al MAI

Victor CUȘCENCO, șef al Secției formare profesională a Direcției managementul resurselor umane a IGP al MAI

Neli LELENCO, șefă a Direcției ordine publică, Inspectoratul Național de Securitate Publică al IGP al MAI

Aliona DRAGOMIREȚCAIA, șefă a Secției siguranță minori a Direcției ordine publică, Inspectoratul Național de Securitate Publică al IGP al MAI

PH International

Iurie PÎNTEA, Director PH Moldova, manager al Programului de Socializare Juridică în Școlile din Republica Moldova

Maria STRATAN, coordonatoare a Programului de Socializare Juridică în Școlile din Republica Moldova

Produs curricular elaborat în baza Memorandumului de cooperare semnat între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Inspectoratul General al Poliției și PH International, în cadrul Programului de Socializare Juridică în Școlile din Republica Moldova, finanțat de Departamentul de Stat al SUA prin intermediul Biroului Afacerilor Internaționale în domeniul Combaterii Drogurilor și Aplicării Legii

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	4
INTRODUCERE	5
GLOSAR	6
Dezvoltarea competențelor curriculare (cadrul ERRE)	9
Metodologia de predare	10
Metodologia de evaluare	15
Recomandări pentru cadrele didactice și pentru polițiști pentru predarea subiectelor conform Unităților de învățare: UNITATEA DE ÎNVĂȚARE I - SECURITATEA COMUNITĂȚII – MISIUNEA POLIȚIEI	17
Subiectul 1. <i>Introducere. Prezentarea cursului</i>	17
Subiectul 2. <i>Patria sunt eu</i>	19
Subiectul 3. <i>Poliția în serviciul comunității</i>	24
Subiectul 4. <i>Sesizarea poliției</i>	30
Subiectul 5. <i>Securitatea publică</i>	35
Subiectul 6. <i>Infracțiuni și consecințe. Instituții în investigarea infracțiunilor</i>	42
Subiectul 7. <i>Urmărirea penală</i>	49
Subiectul 8. <i>Expertiza criminalistică</i>	58
Lecția de reflecție	66
Fișa de feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE I- SECURITATEA COMUNITĂȚII – MISIUNEA POLIȚIEI	67
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II - SANCTIUNI ȘI APLICAREA LOR	68
Subiectul 1. <i>Sistemul de drepturi și responsabilități</i>	68
Subiectul 2. <i>Sistemul organelor de drept din Republica Moldova</i>	73
Subiectul 3. <i>Sanctiuni în cazul contravențiilor. Aspecte din Codul contravențional</i>	80
Subiectul 4. <i>Sanctiuni în cazul infracțiunilor. Aspecte ale Codului penal</i>	84
Subiectul 5. <i>Sistemul de aplicare a sancțiunilor</i>	89
Subiectul 6. <i>Executarea pedepselor</i>	94
Lecția de reflecție	100
Fișa de feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II - SANCTIUNI ȘI APLICAREA LOR	101
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE III - SECURITATEA ÎN DIFERITE MEDII DE TRAI	102

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Subiectul 1. <i>Securitatea în familie</i>	102
Subiectul 2. <i>Securitatea în mediul școlar</i>	107
Subiectul 3. <i>Securitatea în comunitate</i>	115
Subiectul 4. <i>Securitatea în mediul online</i>	119
Subiectul 5. <i>Securitatea în timpul călătoriilor</i>	122
Subiectul 6. <i>Securitatea în relațiile interpersonale</i>	128
Lecția de reflecție	131
Fișa de feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE III - SECURITATEA ÎN DIFERITE MEDII DE TRAI	132
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE IV - O VIAȚĂ FĂRĂ VIOLENȚĂ	133
Subiectul 1. <i>Serviciile prietenoase copilului</i>	133
Subiectul 2. <i>Prevenirea violenței între semeni. Bullyingul</i>	140
Subiectul 3. <i>Aspecte ale comportamentului delincvent și deviant</i>	146
Lecția de reflecție	149
Fișa de feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE IV - O VIAȚĂ FĂRĂ VIOLENȚĂ	150
UNITATEA DE ÎNVĂȚARE V - RISCURILE ȘI PERICOLELE CE NE ÎNCONJOARĂ/SITUAȚIILE DE RISC DIN VIAȚA NOASTRĂ	151
Subiectul 1. <i>Exploatarea prin muncă</i>	151
Subiectul 2. <i>Traficul de ființe umane</i>	158
Subiectul 3. <i>Migrația</i>	164
Subiectul 4. <i>Pericolul abandonului școlar și de domiciliu</i>	171
Subiectul 5. <i>Extreme psihoemoționale</i>	179
Lecția de reflecție	183
Fișa de feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE V - RISCURILE ȘI PERICOLELE CE NE ÎNCONJOARĂ/SITUAȚIILE DE RISC DIN VIAȚA NOASTRĂ	184
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	185

CUVÂNT ÎNAINTE

Dragi elevi, părinți și profesori,

În mod cert, nivelul de apreciere a democrația unui stat se reflectă în maniera respectării principiilor libertății și demnității umane ca valoare supremă. Moralitatea și responsabilitatea civică stau la temelia democrației, iar educația are un rol esențial în informarea și dezvoltarea cetățeanului responsabil, capabil să contribuie, de la o vârstă fragedă, la crearea unei societăți bazate pe respectarea statului de drept. Această orientare axiologică nu este determinată de statutul cetățeanului, de vârstă, sex, religie, ci de gradul de conștientizare a drepturilor și a obligațiilor cetățenești, a legii și a culturii juridice. În mod special, tinerii reprezintă parte a societății care necesită suport și o educație de calitate, iar disciplina opțională ***Educație pentru socializare juridică***, prin specificul său, le poate oferi plener accesul la studiul despre instituțiile democratice ale statului și cele de aplicare a legii, despre drepturile și responsabilitățile cetățenești. Beneficiind de această disciplină opțională, elevii își vor putea forma o opinie pozitivă și argumentată despre instituțiile statului, inclusiv ale poliției, precum și despre promovarea cunoștințelor, valorilor și capacităților inerente unor cetățeni responsabili. În baza Memorandumului de înțelegere între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, PH International și Inspectoratul General al Poliției, a fost elaborat curriculumul pentru disciplina opțională ***Educație pentru socializare juridică***, ghidul facilitatorului, caietul elevului și o culegere de studii de caz. Ne bucură faptul că aceste produse curriculare sunt rezultatele unui lucru de echipă, cu cooptarea unor experți de referință din Republica Moldova, ținând-se cont de bunele practici și de experiențele acumulate în cadrul programelor de socializare juridică implementate de PH International în alte state, precum Georgia, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Armenia. Actualul ghid este destinat atât cadrelor didactice, cât și angajaților poliției, cu care am colaborat fructuos, fiind conștienți de faptul că scopul acestui demers este orientat spre realizarea unei misiuni comune: educarea cetățeanului responsabil. Ceea ce face deosebită predarea acestei discipline este faptul că demersul educațional va fi asigurat obligatoriu la clasă, în mod sincron, de către un angajat al poliției și cadrul didactic care predă disciplina ***Educație pentru societate/Educație civică***, în baza unui proiect didactic elaborat în comun, toți subiecții educaționali – ***cadrul didactic, elevii, angajatul poliției*** – formând o echipă. Le mulțumesc colegilor din cadrul ministerului, colegilor de la Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratului General al Poliției, PH International și instituțiilor de învățământ..

Păstrez convingerea că această responsabilitate asumată va spori gradul de respectare conștientă a legii de către tineri, iar pe termen lung, va reduce fenomenul delincvenței juvenile, precum și al victimizării în rândul adolescenților. În acest fel, vom edifica idealul democratic despre care am menționat inițial și în valoarea căruia credem cu tărie.

Natalia GRÎU,

Secretar de Stat

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

INTRODUCERE

Educație pentru socializare juridică este o disciplină prin intermediul căreia legea este pusă la baza dezvoltării intelectuale, fizice, morale și sociale a unui tânăr/adolescent în creștere, în conformitate cu capacitățile și abilitățile sale, care contribuie la crearea unei societăți bazate pe principiile statului de drept și, respectiv, pentru drepturile omului și dezvoltarea economică, în scopul asigurării unui nivel de viață cât mai bun pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Prin acest ghid, ne propunem:

- oferirea accesului la informații utile pentru cadrele didactice, polițiști și elevi;
- implicarea poliției în educație, prin asumarea rolului de profesor, îndrumător și partener de încredere al adolescentului;
- dezvoltarea optimă pentru fiecare persoană, indiferent de nevoile speciale, de vârstă, gen, capacități sau abilități mentale și fizice;
- promovarea drepturilor omului și libertăților fundamentale în vederea pregătirii tinerilor pentru o societate în care se respectă principiile democrației și statului de drept;
- conștientizarea apartenenței tinerilor la statul Republica Moldova, la identitatea sa culturală, limbă și la tradiții naționale, pentru o moștenire culturală robustă;
- formarea respectului pentru ceilalți, promovând diversitatea, toleranța și solidaritatea între cetățenii Republicii Moldova, dar și în raport cu cetățenii altor state ale lumii;
- asigurarea unei educații de calitate pentru tineri, prin socializare juridică.

Astăzi, în Republica Moldova, educația și calitatea ei sunt, în mare parte, asociate cu competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, importante pentru fiecare persoană în parte și pentru societate în ansamblu. Este important ca tinerii de astăzi să dețină abilitățile necesare pentru dezvoltarea comunității sociale bazate pe principiile unei societăți în proces de învățare, dar și pe învățarea limbilor de circulație internațională, pe dezvoltarea antreprenorialului, și a conștientizării culturale.

Ne va reuși, dacă, în rezultat, în rândul tinerilor, se vor reduce formele necorespunzătoare de comportament, criminalitatea, abandonul, huliganismul, indiferența ș.a., va spori încrederea tinerilor în aplicarea legii și în instituțiile statului de drept.

Vă dorim succes!

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

GLOSAR

Termen	Explicație
Abandon școlar	– ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare.
Abuz de poziție de vulnerabilitate	– utilizarea de către traficant a stării speciale în care se găsește o persoană, din cauza: a. situației sale precare din punctul de vedere al supraviețuirii sociale; b. situației create de o sarcină, boală, infirmitate, deficiență fizică sau mintală; c. situației sale precare și ilegale legate de intrarea sau șederea în țară, de tranzit sau destinație.
Accident în traficul rutier	– eveniment produs ca urmare a încălcării normelor de siguranță a traficului rutier, în care au fost implicate unul sau mai multe vehicule aflate în circulație pe drum public, în urma căruia a rezultat vătămarea sănătății, integrității corporale, decesul uneia sau al mai multor persoane ori a fost cauzat un prejudiciu material.
Adăpostire	– plasarea victimei într-un loc ferit, pentru a nu fi descoperită de către reprezentanții organelor de stat sau de terțe persoane, care ar putea denunța traficantul, care ar putea anunța autoritățile despre infracțiunea de trafic de ființe umane.
Agresor	– persoană care comite acte de violență în familie, în concubinaj.
Bullying	– aplicarea repetată de către o persoană sau un grup de persoane a diverselor tipuri de violență și intimidare față de o persoană care nu se poate apăra; întotdeauna urmărește scopul de a hărțui victima, de a-i provoca frică, a o demoraliza, umili, supune.
Comportament deviant	– orice comportament care contravine normelor dominante ale societății.
Copil	– persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu are capacitate de exercițiu deplină.
Copil aflat în situație de risc	– copil în privința căruia, ca urmare a evaluării, se constată una sau mai multe din situațiile prevăzute la art. 8 al Legii nr. 140/2012.
Cyberbullying	– demonstrarea și trimiterea mesajelor dure, nepoliticoase/tăioase sau brutale, tachinarea victimei în regim online, plasarea în spațiul public a informațiilor, pozelor sau filmelor victimei, pentru a-i dăuna; crearea poștei electronice, paginii web, conturilor false în rețelele sociale, pentru urmărirea și intimidarea altor persoane, din numele victimei.
Date personale	– orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Delincvență juvenilă	– o componentă a criminalității. Ea este un fenomen de devianță manifestat prin incapacitatea unor minori/adolescenți de a se adapta la normele de conduită din societate. Această incapacitate este datorată unor cauze de ordin bio-psiho-social.
Emoție	– reacție afectivă puternică de plăcere sau de neplăcere, adesea cu modificări bruște puternice în activitățile organismului, oglindind atitudinea individului față de realitate.
Exploatare a copilului prin muncă	– angajarea copiilor pentru a realiza diferite munci ce comportă vreun risc potențial sau care sunt susceptibile să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.
Extremă	– puterea cu care se trăiește o anumită stare sufletească (bucurie, fericire, tristețe, dezamăgire, ofensă, rușine ș.a.), ajunsă la limită, unde necesită efort ridicat pentru a reuși să o depășești sau să o trăiești.
Hazing	– unul din tipurile de bullying, legat de fenomenul ritualurilor de inițiere. În mare parte, asemenea ritualuri neformale și violente sunt caracteristice instituțiilor închise (de tip militar, internat, penitenciar), dar se întâlnesc și în instituțiile de învățământ, în special dacă acestea dispun de cămine pentru elevii din alte localități.
Infracțiune	– o faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală.
Inteligență emoțională	– capacitatea de a conștientiza, controla și manifesta emoțiile personale, respectiv, de a gestiona relațiile cu oamenii din jur într-un mod eficient și empatic.
Interesul superior al copilului	– asigurarea condițiilor adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care se află.
Înșelăciune	– inducerea în eroare și păgubirea unei persoane prin prezentarea drept adevărate a unor fapte mincinoase sau inversate, cu scopul de a obține pentru sine sau pentru altcineva realizarea traficului de persoane.
Migrație	– permutarea teritorială a persoanelor, însoțită de schimbarea locului de trai.
Ordin de restricție de urgență	– act administrativ emis de poliție, prin care sunt aplicate măsuri de protecție menite să asigure înlăturarea imediată a agresorului din locuința familiei supuse violenței și stabilirea unor interdicții prevăzute de lege, în vederea prevenirii repetării/comiterii actelor de violență, garantând astfel siguranța victimei și a altor membri ai familiei în locuința lor și în afara acesteia.
Ordonanță de protecție	– act legal prin care instanța de judecată aplică măsuri de protecție a victimei.
Participant la trafic	– persoană care ia parte la procesul circulației în calitate de conducător, pieton sau pasager.
Pieton	– persoană care se află pe drum, în afara vehiculului, și care nu efectuează lucrări de drum, inclusiv persoana care se deplasează în

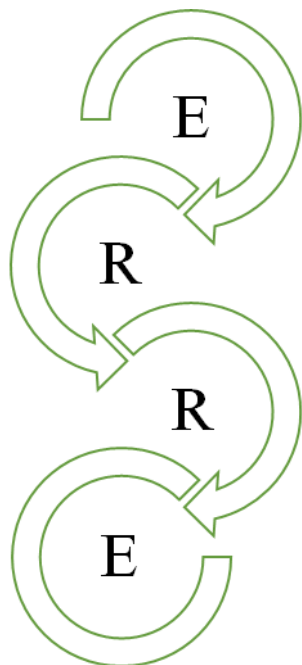
EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

	cărucior (fără motor) pentru invalizi, care duce o bicicletă, un ciclomotor, o motocicletă, o săniuță, un cărucior manual, un cărucior pentru copii sau invalizi.
Prietenie	– o relație afectivă și de cooperare între ființe umane, care se caracterizează prin sentimente de simpatie, respect, stimă, afinitate reciprocă.
Primire	– preluarea victimei traficate de către o altă persoană de la persoana care i-a transmis-o prin vânzare-cumpărare, schimb, dare în chirie, cesiune în contul unei datorii, donație sau alte asemenea tranzacții, cu sau fără recompense.
Psihic	– structură sau stare sufletească ce aparține unui individ (om) și îi este proprie lui, care are ca scop reflectarea realității cu implicarea sistemului nervos.
Psihoemoțional	– stare psihică/sufletească ce parcurge o analiză psihologică și biologică a vieții individului care este capabil să producă o emoție de intensitate înaltă, medie sau scăzută.
Răspundere contravențională	– o formă de răspundere juridică, reglementată de normele dreptului contravențional, care se ocupă de date reale și concrete ca: contravenția, persoanele ce pot fi trase la răspundere, cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei, sancțiunile contravenționale, organele competente de a aplica sancțiunea.
Răspundere penală	– condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.
Recrutare	– atragerea persoanelor prin selecționare într-o anumită activitate, determinată de scopurile stipulate în art. 165 și art. 206, CP al RM.
Securitate	– faptul de a fi la adăpost de orice pericol; sentiment de încredere și de liniște pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol; protecție, apărare.
Trafic de ființe umane	– comerț cu oameni și folosirea acestora în scopuri profitabile.
Transportare	– deplasarea unei persoane dintr-un loc în altul în perimetrul unui stat sau peste frontieră, folosind diferite mijloace de transport ori pe jos.
Victimă	– orice persoană fizică sau juridică căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale.
Victimă a violenței în familie	– persoană care a fost supusă actelor de violență în familie, în concubinaj.
Violență	– amenințarea sau utilizarea intenționată a forței fizice sau a puterii asupra sinelui, altuia sau asupra unui grup ori a comunități, care antrenează sau riscă puternic de a antrena un traumatism, un deces, o alterare psihologică, o dezvoltare precară sau privațiuni.
Violență în familie	– cunoscută și cu numele de <i>violență domestică, abuz domestic, abuz familial, abuz marital/conjugal</i> sau <i>violență intimă</i> – un model comportamental abuziv al unuia sau al ambilor parteneri dintr-o relație intimă, precum mariajul, concubinajul, familia, prietenia sau conviețuirea.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR CURRICULARE (cadrul ERRE)

Modelul de dezvoltare a competențelor curriculare **Evocare-Realizarea sensului-Reflecție-Extindere** (ERRE) reprezintă o strategie a gândirii critice și se bazează pe studierea aprofundată a modalității în care se învață mai bine.

La etapa de **Evocare**, elevul este implicat activ în încercarea de a-și aminti ce știe despre un anumit subiect. Acest lucru îl obligă să-și examineze propriile cunoștințe și să se gândească la subiectul pe care urmează să-l studieze detaliat. Este esențial faptul că, prin activitatea inițială, elevul stabilește un punct de plecare bazat pe cunoștințele proprii, la care se pot adăuga altele, noi. Informațiile prezentate în afara unui context sau cele pe care elevii nu le pot corela cu altele, cunoscute, se uită foarte repede. Ce care învață își clădesc noțiunile noi pe fundamentul achizițiilor anterioare. Un alt scop al etapei de Evocare este stimularea elevului și implicarea lui activă în viitorul proces de învățare.

A doua etapă a cadrului ERRE este **Realizarea sensului**. La această etapă, cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei sub diferite forme: lectura unui text, vizionarea unui film, audierea unui discurs sau efectuarea unui experiment. Aceasta este etapa de învățare propriu-zisă, când profesorul influențează minim asupra elevului, care urmează să se implice activ în proces. Sarcina principală a etapei a doua este de a menține implicarea și interesul pentru învățare, precum și susținerea eforturilor elevilor în monitorizarea propriei înțelegeri.

Cel de-al treilea element al cadrului este etapa de **Reflecție**. La această etapă, elevii își consolidează cunoștințele noi și își restructurează activ sistemul de informații și competențe, pentru a include în el alte concepte. Acum, se preconizează ca elevii să încerce să exprime prin propriile cuvinte ideile și informațiile asimilate. Este momentul schimbării și reconceptualizării în procesul de învățare. Multiplele moduri de integrare a informațiilor noi au ca efect construirea unor scheme flexibile; astfel, cunoștințele acumulate pot fi aplicate mai bine în practică.

Dacă la Reflecție s-a conturat sistemul de cunoștințe, abilități și atitudini, la etapa de **Extindere** este nevoie de a le aplica în diferite situații de integrare, pentru a definitiva ciclul firesc de formare a competenței. Astfel, devine evidentă corelația dintre teorie și practică. Elevii realizează un transfer de cunoaștere. În acest scop, ei aplică cunoștințele însușite la ore în situații de integrare simulate sau, în afara orelor, în situații autentice de viață.

Evocarea, Realizarea sensului, Reflecția, Extinderea sunt etapele unui cadru de învățare și gândire care creează contextul necesar și firesc de asimilare a cunoștințelor și facilitează formarea competențelor.

Sursa: *Inițiere în metodologia dezvoltării gândirii critice*, Pro Didactica, Chișinău, 2003.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

METODOLOGIA DE PREDARE

Analiza comparativă este o metodă de comparare a două sau mai multe obiecte de cercetare (fenomene, obiecte, idei, rezultate etc.), aparține metodelor generale de cercetare științifică, este un dispozitiv logic în cunoașterea lumii înconjurătoare. Vă permite să evidențiați trăsăturile comune, trăsăturile obiectelor analizate, să determinați diferențele, să identificați trăsăturile distinctive ale obiectelor specifice dintre cele comune tuturor obiectelor analizate (fenomene, idei, rezultate etc.). Principalul dezavantaj al metodei este că toate rezultatele obținute pot fi puse la îndoială, din cauza subiectivității lor: ceea ce pare a fi o diferență pentru o persoană este fie imperceptibil pentru o altă persoană, fie nu este deloc o trăsătură distinctivă.

Brainstormingul (asaltul de idei) se realizează prin formularea a cât mai multor idei, ca răspuns la o situație enunțată de profesor sau de un elev, după principiul „cantitatea generează calitatea”. Un moment de brainstorming se poate crea în orice etapă a lecției și poate să se desfășoare de la 5 minute până la întreaga oră (45 de minute). Pentru desfășurarea optimă a unui brainstorming, se impune respectarea unor reguli, enunțate de profesorul chiar de la începutul activității, și anume: solicitarea de exprimare a ideilor în fraze, propoziții sau cuvinte scurte și concrete fără cenzură, sunt acceptate toate ideile expuse, sunt interzise aprecierile critice, ironiile, contradicțiile, orice manifestare de acest gen, care inhibă imaginația participanților, sunt încurajate asociațiile neobișnuite de idei, combinările și ameliorările soluțiilor propuse de ceilalți, imaginația trebuie să fie liberă, exprimându-se orice idee îi vine elevului în minte, care este acceptată fără cenzură. În etapa următoare, se procedează la analiza critică, argumentarea, contraargumentarea ideilor emise anterior. Vor fi selectate cele mai importante idei, se vor discuta liber soluțiile originale și fezabile.

Brainstormingul cu mapa de imagini valorifică asociația mentală a fiecărui elev, stimulează ideile, evită blocajul de orice natură (cognitiv, emoțional). Procedura de aplicare a metodei respective este următoarea:

- după prezentarea imaginilor, se lansează problema în fața clasei;
- se organizează un brainstorming oral cu clasa;
- urmează brainstormingul individual (în tăcere), inspirat de imagine (Fiecare elev notează toate ideile care-l „asaltează” în urma receptării imaginii, având ca reper întrebările: „Ce sugerează imaginea?”, „Ce idei îți apar, privind-o?”);
- pentru a obține cât mai multe idei, profesorul poate recurge la a doua imagine, asemănătoare cu prima ori total diferită din punctul de vedere al atmosferei create, procedura de lucru fiind aceeași;
- se formulează concluzia pe marginea problemei enunțate, pornindu-se de la ideile expuse pe parcursul brainstormingului.

Clusteringul (păianjen, ciorchine) este o tehnică de organizare a informației. La tablă sau pe un poster, se scrie un cuvânt/o temă (care urmează a fi cercetat(ă)). Elevii vor fi solicitați să-și noteze toate ideile, sintagmele sau cunoștințele pe care le au în minte în legătură cu tema respectivă, în jurul cuvântului din centru, trăgându-se linii între acestea și cuvântul inițial. În timp ce le vin în minte idei noi și le notează prin cuvintele respective, elevii vor trage linii între toate ideile care par a fi conectate. Activitatea se oprește când se epuizează toate ideile sau când s-a atins limita de timp acordată.

Dezbaterea este o metodă de argumentare interactivă, ce presupune o temă de discuție, două echipe *pro* și *contra*, unul sau mai mulți arbitri și o serie de reguli în funcție de care se

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

construiesc și se prezintă argumentele. În funcție de regulile aplicate, se disting mai multe formate de dezbateri, diferențele regăsindu-se la nivel de structură formală, restrângerea temei aflate în discuție și caracterul de competiție.

Discuția dirijată este un schimb organizat de informații (idei, opinii, impresii, critici, propuneri) pe baza unui subiect, cu scopul examinării și clarificării unor aspecte sau al soluționării unor probleme care implică soluții alternative. Discuția dirijată oferă mai multe avantaje: crearea unui climat psihologic destins, în care elevii se simt în siguranță, facilitarea comunicării și a acceptării unor puncte de vedere diferite, optimizarea relațiilor profesor-elev, statornicirea unui mediu democratic în clasă, posibilitatea de exersare a abilităților de ascultare activă și de respectare a regulilor dialogului. În vederea asigurării unui mediu optim pentru discuție, elevii pot fi aranjați în cerc sau semicerc, profesorul – moderator în discuții – fiind situat între ei.

Discuția în grup relevă răspunsuri și puncte de vedere ale participanților asupra unui anumit subiect și oferă multiple momente de învățare pentru îmbunătățirea cunoștințelor sau corectarea dezinformărilor. Eficiența acestor discuții depinde deseori de utilizarea unor întrebări deschise, care depășesc limitele unor simple răspunsuri de „da” sau „nu”, și se concentrează pe ideile, gândurile, impresiile și percepțiile individuale ale elevilor.

Examenul de film se bazează pe vizionarea unui film de către elevi, în timpul lecției sau în afara orelor de curs. Profesorul alege filmul și furnizează fiecărui grup de elevi întrebările la care vor răspunde. După vizionarea filmului, elevii răspund la întrebările de reflecție în baza acestuia.

Exercițiul reprezintă o metodă de învățare în care predomină acțiunea practică/operatională/reală. Exercițiile sunt acțiuni efectuate în mod conștient și repetat de către elev, cu scopul dobândirii unor priceperi, deprinderi și cunoștințe noi, pentru a ușura alte activități și a contribui la dezvoltarea altor aptitudini. Acolo unde exercițiul permite mai multe căi de rezolvare, cadrul didactic analizează toate aceste căi și le selectează pe cele mai importante, propunând-le spre rezolvare în grupe, comparând rezultatele, avantajele și dezavantajele fiecărei metode în parte. Se va evidenția în mod obligatoriu cea mai bună soluție.

Fișele de lucru reprezintă o modalitate de consemnare a datelor primare de natură bibliografică și de conținut ale unei lucrări, studiu sau articol, consemnare ce se realizează în maniere mai mult sau mai puțin detaliate. Se utilizează diverse *tipuri de fișe*.

Fișa de sinteză cuprinde descrierea bibliografică, titluri, subtitluri, cuvinte-cheie, judecăți apreciative asupra lucrării, într-o manieră sintetică etc. Fișa este utilizată pentru sinteze documentare.

Fișa terminologică conține definiții, precizări asupra semnificației unor termeni, noțiuni sau expresii utilizate în documentul fișat, descrierea bibliografică. Fișele sunt așezate într-un fișier special.

Fișa de citat cuprinde descrierea bibliografică și unele citate extrase dintr-o lucrare, reproduse între semnele citării. *Citatul* este „un fragment dintr-o lucrare, reprodus exact în altă lucrare, menit a sublinia și concretiza o idee, un punct de vedere, o opinie, un argument”. Citatul conține, cel puțin, o propoziție și, cel mult, câteva fraze.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Investigația este o cercetare minuțioasă, sistematică, cu scopul de a descoperi ceva. Ea presupune mai multe aspecte: solicitarea elevilor de a rezolva o problemă teoretică sau practică, pentru care ei să întreprindă o investigație într-un anumit timp; definirea unei sarcini de lucru, cu instrucțiuni precise și înțelegerea ei de către elevi; alegerea metodologiei adecvate; identificarea informațiilor necesare, colectarea și organizarea datelor; formularea și testarea unor ipoteze; revizuirea planului de acțiune în funcție de necesități; argumentarea opțiunii pentru o anumită soluție, rezolvarea sarcinii de lucru; prezentarea rezultatelor într-o formă cât mai interesantă. În funcție de modul de definire a sarcinii de lucru, investigațiile pot fi *complete* (se parcurg toate etapele), *incomplete/dirijate* (orientate spre anumite obiective) și *nedirijate* (elevii își construiesc propriile cunoștințe).

Jocul didactic este un tip specific de activitate prin care profesorul verifică și consolidează cunoștințele, îmbogățește sfera de cunoaștere, pune în valoare și antrenează capacitățile creatoare ale elevului.

Jocul didactic lexical *Proverbe înjumătățite* este recomandat la captarea atenției, înainte de lansarea temei și a obiectivelor operaționale, se realizează după principiul *restabilește proverbul*, este organizat în grup sau în perechi, unde elevii substituie, asociază, combină fără teama de a fi ridicoli, deoarece plăcerea verbală devine copleșitoare.

Jocul didactic *Semaforul* urmărește formarea elevilor și îi obișnuiește să-și noteze propria lucrare, folosindu-se de soluțiile primite de la profesor, marcând fiecare punct conform următoarelor reguli:

- cartonașul verde: În ce situații te simți bine și în siguranță în școală/comunitate, în relațiile cu colegii de clasă și prietenii?
- cartonașul galben: În ce situații te simți mai puțin bine/în nesiguranță în relațiile cu colegii de clasă și cu prietenii?
- cartonașul roșu: În ce situații te simți foarte rău, ofensat și trist în relațiile cu colegii de clasă/școală/comunitate?

Profesorul studiază aceste autoevaluări, iar termenii marcați cu puncte roșii vor fi analizați detaliat.

Jocul didactic *Harta ajutorului* este o metodă prin care fiecare elev, pe o coală de hârtie, se desenează pe sine sau își scrie numele, în mijloc, după care trasează linii de la nume, la capătul cărora vor scrie numele persoanei/grupului/serviciului unde pot cere ajutor și sprijin. Drept rezultat, fiecare elev va crea o hartă a ajutorului, care arată ca un păianjen. Apoi elevii vor forma perechi și vor discuta hărțile cu un coleg. La final, perechile vor prezenta hărțile, desenând pe o hârtie de flipchart o hartă comună a ajutorului pentru întreaga clasă, adăugând toate ideile noi și resursele utile. Harta ajutorului se va atașa în clasă, într-un loc vizibil și, periodic, se va face referire la ea, în situațiile dificile.

Jocurile de rol, în clasă, reprezintă o metodă eficientă pentru exersarea și modelarea unor deprinderi noi într-un cadru sigur și de susținere. Din moment ce jocurile de rol pot fi emoționante, este foarte important să subliniem că participanții joacă rolul unor personaje, și nu cel al propriei persoane. Jocurile de rol oferă posibilitatea experimentării unor situații din viața reală, fără asumarea riscurilor aferente. Rugați elevii să se implice voluntar în joc. Învățați elevii regulile de bază pentru jocurile de rol:

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

1. Elevii care participă în joc niciodată nu vor trebui să dezvăluie informații personale, pe care nu vor să le împărtășească cu alții.
2. Sunt interzise contactul fizic și înjurăturile.
3. Actorii nu-și vor folosi propriile nume. Dacă elevii actori deviază sau încep trișeze, opriți jocul de rol și amintiți-le care sunt scopul și regulile de bază ale acestui joc.

Lectura ghidată este o tehnică de lucru pe un text narativ care nu a fost citit anterior și care, prin subiectul lui captivant, trebuie să-i motiveze pe cititori să lanseze diverse presupuneri. Activitatea se va subordona obiectivului de a-i face pe elevi cititori pasionați și de a le forma abilități de analiză și reflecție critică. Algoritmul utilizării:

- a) Profesorul pregătește, din timp, un text narativ pe care l-ar putea distribui elevilor.
- b) După ce se desfășoară *evocarea* – vizând autorul, epoca sau problema –, se distribuie textul sau, dacă este posibil tehnic, doar primul fragment al acestuia.
- c) Elevii sunt rugați să citească concomitent fragmentul sau, dacă au textul integral, doar până la prima oprire indicată.
- d) Când sarcina este realizată, profesorul adresează câteva întrebări, mai ales în legătură cu sentimentele pe care le-au trăit la lectura textului și cu privire la reperate tematice din primul fragment.
- e) Este important ca întrebările să fie puse pe rând, iar profesorul să nu aprecieze pe loc și categoric răspunsurile.
- f) La încheierea discuției, se anunță lectura pasajului următor. Elevii citesc până la o nouă oprire, apoi profesorul reia discuția prin câteva întrebări specifice, îndemnându-i să facă presupuneri despre ce se va întâmpla ulterior.
- g) Procedura se va repeta până când se vor citi toate fragmentele. Seria de întrebări va fi de fiecare dată alta, în legătură cu bucata citită. Bunăoară, înainte de a citi ultimul fragment, profesorul va solicita predicțiuni asupra deznodământului acestui text.
- h) După lectura întregului text, se va relua discuția privind detaliile relevante. Acum, când deznodământul este cunoscut, se va insista asupra cuvintelor și enunțurilor care le-ar fi putut sugera.

Lectura intensivă este o tehnică de lucru pe textul științific, având drept obiectiv formularea unor întrebări la care se va căuta un răspuns în timpul citirii. Tehnica respectă etapele-cadru și în etapa pregătitoare – *evocare* – se stabilește o sarcină ce ar orienta atenția participanților asupra materialului ulterior. *Algoritmul utilizării*:

- a) Profesorul pregătește un text științific și îl împarte în câteva fragmente, astfel ca lecturarea fiecăruia să nu depășească limita de 10 minute, dar și să se păstreze structura logică a textului.
- b) Se realizează un exercițiu de *evocare*, cum ar fi: faceți o listă în tehnica *GPP*...
- c) Elevii își prezintă listele (două-trei idei), pe marginea cărora se discută.
- d) Având la îndemână lista elaborată, elevii citesc textul/fragmentul.
- e) Urmează *realizarea sensului* – lectura parțială a textului, după care se verifică dacă s-au atestat răspunsurile la întrebări, dacă informația din text coincide cu ideile anterioare ale elevilor.
- f) După lectură, elevii își revăd listele.

Studiul de caz este o metodă euristică și aplicativă bazată pe cunoașterea inductivă, care facilitează trecerea de la particular la general. Studiul de caz devine o metodă didactică în momentul în care un caz este oferit elevilor pentru analiză, identificarea elementelor implicate, determinarea cauzelor și a efectelor actuale, formularea unui diagnostic și a unei prognoze, propunerea unor soluții de rezolvare și deciderea soluției optime de rezolvare. *Cazul* reprezintă o situație-problemă

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

particulară, autentică sau ipotetică, modelată sau simulată, care există sau poate exista într-un sistem natural, social sau economic și care necesită un diagnostic și o decizie. Un caz selecționat și pregătit pentru activitatea didactică are mai multe calități: este autentic, adică a fost desprins direct din realitate; este o situație-problemă care necesită un diagnostic și o decizie; este o situație-problemă despre care deținem toate datele necesare pentru rezolvare; permite găsirea unei soluții cu șanse de generalizare sau aplicare în cazuri similare (constituirea *precedentului*).

Problematizarea este o metodă didactică ce constă în punerea în fața elevului a unor dificultăți create în mod deliberat, în depășirea cărora, prin efort propriu, elevul învață ceva nou. Esența acestei metode constă în crearea, pe parcursul învățării, a unor „situații-problemă” și rezolvarea acestora de către elevi, pornind de la cunoștințele anterior însușite. Noile cunoștințe nu mai sunt, astfel, „predate” elevilor gata elaborate, ci sunt obținute prin efort propriu. O „situație-problemă” desemnează o situație contradictorie, conflictuală, ce rezultă din trăirea simultană a două realități: experiența anterioară (cognitiv-emoțională) și elementul de noutate și de surpriză, necunoscutul cu care se confruntă subiectul. *Algoritmul utilizării:*

- 1) formularea problemei: confruntarea cu problema, perceperea și conștientizarea problemei, primii indici orientativi pentru rezolvare problemei;
- 2) studierea aprofundată: înțelegerea problemei, restructurarea datelor ei;
- 3) căutarea soluțiilor posibile la problema pusă: analiza condițiilor sarcinii problematice, selectarea și actualizarea unor achiziții, formularea ipotezelor de soluționare a sarcinii problematice, verificarea ipotezelor;
- 4) descoperirea unor adevăruri, corelații, reguli, legități;
- 5) obținerea rezultatului final;
- 6) validarea soluției.

Povestiri/Întâmplări – această metodă implică prezentarea și analiza unui incident, a unei povești sau a unui scenariu care s-a întâmplat sau se poate întâmpla. Acestea trebuie să fie simple și bazate pe fapte. Discutarea în grup a cazurilor/poveștilor permite fiecărui elev să participe activ și să se gândească ce ar face în cazul în care problema sau situația cu provocări li s-ar întâmpla lor. Povestirile/întâmplările sunt utile pentru dezvoltarea deprinderilor analitice, de soluționare a problemelor și luarea deciziilor.

Tehnica „Mozaic” este o tehnică de învățare prin colaborare a subiectelor de natură teoretică. Se poate aplica pentru cercetarea unui material amplu, de proporții. Obiectivele atitudinale urmărite prin aplicarea acestei tehnici sunt educarea responsabilității și dezvoltarea abilităților de prezentare. *Algoritmul utilizării:*

- a) Profesorul pregătește un text științific și îl împarte în câteva fragmente.
- b) Elevii îl studiază în echipe specializate, redactând un conspect.
- c) Elevii revin la echipele originare și predau, în baza conspectului, cele învățate.

Tehnica „PRES” ajută elevii să-și exprime opinia cu privire la problema abordată în cadrul lecțiilor, le dezvoltă capacitatea de argumentare. Procedura de aplicare prevede respectarea a patru pași, aceștia fiind scriși din timp pe un poster:

- P. – exprimați-vă **p**unctul de vedere;
- R. – elaborați un **r**aționament (judecată) referitor la punctul de vedere expus;
- E. – dați un **e**xemplu pentru clarificarea punctului de vedere;
- S. – faceți un **s**ummar (rezumat) al punctului vostru de vedere.

METODOLOGIA DE EVALUARE

Competențe pentru o cultură democratică și descriptorii de evaluare

În ultimii ani, s-a pus din ce în ce mai mult accentul pe educație ca element central al eforturilor Consiliului European de promovare și apărare a drepturilor omului, democrației și statului de drept. Deși aceste principii au reprezentat pietrele de temelie ale societăților și sistemelor politice europene timp de decenii, ele trebuie susținute și încurajate permanent. În vremuri de criză economică și politică, devine și mai evident că cetățenii trebuie să fie capabili și dornici să se implice activ în apărarea acestor valori și principii. Dobândirea și menținerea capacității de participare activă la procesele democratice începe în copilăria timpurie și continuă pe toată durata vieții. Procesul de dobândire a competențelor este unul dinamic și nu se încheie niciodată. Situațiile se schimbă și oamenii trebuie să-și dezvolte competențele existente și să dobândească altele, noi, ca răspuns la schimbările din mediul în care trăiesc. Instituțiile de învățământ au un rol important în acest proces, care durează pe tot parcursul vieții. Cei mai mulți copii intră pentru prima dată în contact cu mediul public la școală, iar școlile trebuie să fie locurile unde începe educația democratică.

Educația democratică acoperă patru scopuri majore:

- ▶ pregătirea pentru piața muncii;
- ▶ pregătirea pentru o viață de cetățeni activi în societăți democratice;
- ▶ dezvoltarea personală;
- ▶ formarea și menținerea unei baze largi, aprofundate de cunoștințe.

Democrația nu poate exista fără instituții democratice și legi; aceste instituții, la rândul lor, nu pot funcționa decât dacă cetățenii practică o cultură a democrației și păstrează valorile și atitudinile democratice. Acestea includ:

- ▶ angajamentul în vederea dezbaterii publice;
- ▶ dorința de a-și exprima propriile opinii și de a asculta opiniile altora;
- ▶ convingerea că diferențele de opinie și conflictele trebuie soluționate în mod pașnic;
- ▶ angajamentul față de luarea deciziilor de către majoritate;
- ▶ angajamentul față de protecția minorităților și a drepturilor acestora;
- ▶ recunoașterea faptului că supremația majorității nu poate aboli drepturile minorității;
- ▶ angajamentul față de statul de drept.

Democrația necesită și angajamentul cetățenilor față de participarea activă la viața publică. Dacă cetățenii nu aderă la aceste valori, atitudini și practici, atunci instituțiile democratice nu vor putea să funcționeze. Consiliul European a elaborat un *Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică*, ce conține 20 de competențe. Aceste competențe sunt clasificate în **valori, atitudini, abilități, cunoștințe și înțelegere critică**. Cele 20 de competențe sunt rezumate sub formă de diagramă în *Figura 1*.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

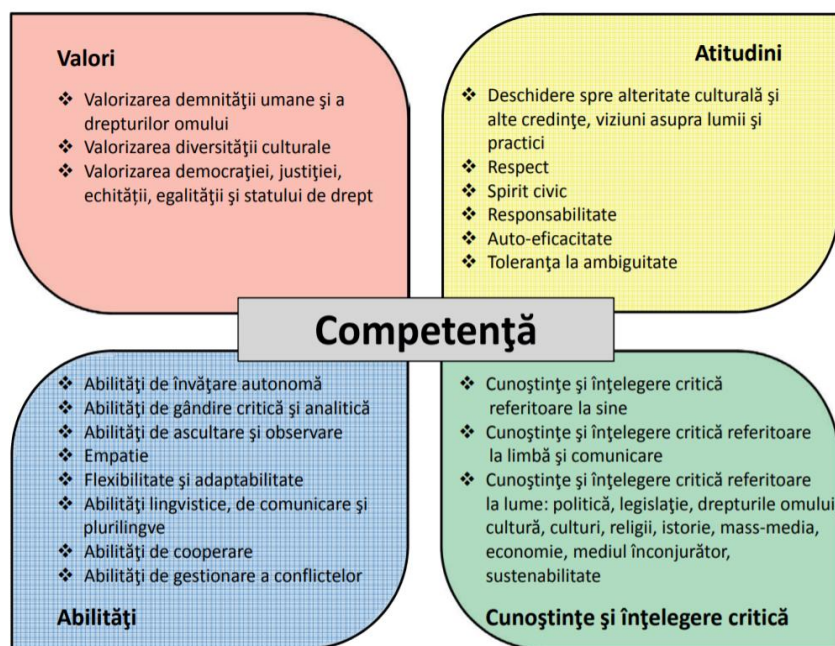

Figura 1. Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică

Competențele specifice și unitățile de competență la disciplina opțională *Educație pentru socializare juridică* se bazează pe **cadrul de competențe pentru cultură democratică**.

Descriptorul este un enunț ce descrie un *comportament observabil și evaluabil* al unui elev, care demonstrează atingerea sau realizarea unui anumit nivel de competență cu privire la o competență specifică. Descriptorii au o formulare pozitivă și sunt independenți unul de altul. În prezent, este identificat un set de 447 de descriptori validați.

Acești descriptori ajută la operaționalizarea competențelor și oferă instrumente importante și utile pentru planificarea curriculumului, predare, învățare și evaluare. Utilizarea descriptorilor permite, datorită faptului că sunt formulați în termeni pozitivi, să se identifice ceea ce pot face elevii, iar absența comportamentelor trebuie să orienteze intervențiile viitoare, și nu să fie utilizată pentru a-i eticheta negativ.

Descriptorii reprezintă un instrument valoros atât pentru cadrele didactice, cât și pentru elevi și îi poate ajuta să-și orienteze obiectivele de învățare în mod structurat și realizabil, sporind astfel șansele de reușită și dezvoltare personală.

Pentru **evaluarea competențelor specifice** și a **unităților de competență** la disciplina opțională *Educație pentru socializare juridică*, au fost selectați **18 descriptori** din setul de descriptori. În conformitate cu numărul de descriptori/unități de competență atinși la sfârșitul anului, elevului i se acordă unul din calificative: „suficient”, „bine”, „foarte bine” (materialul a fost preluat din *Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică*, vol. I, Consiliul Europei, 2016).

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Recomandări pentru cadrele didactice și pentru polițiști pentru predarea subiectelor conform Unităților de învățare:

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE I- SECURITATEA COMUNITĂȚII – MISIUNEA POLIȚIEI

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 1. Introducere. Prezentarea cursului

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane.
	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să cunoască structura cursului opțional *Educație pentru socializare juridică*;
- O2 – să argumenteze opinia proprie privind misiunea polițistului în societate;
- O3 – să manifeste deschidere față de subiectul abordat.

Activități de învățare (propușe de curriculum):

- exerciții de prezentare a propriei persoane;
- argumentarea unui punct de vedere.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: interviul, discuția dirijată, argumentarea/structurarea opiniei.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse necesare: fișe „tricot”.

Termeni-cheie: *socializare juridică, polițist.*

Demersul didactic

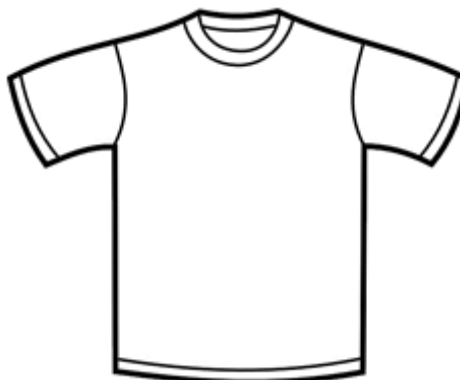
Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O3	Formarea comunității Profesorul le solicită elevilor să completeze fișa primită cu informațiile lipsă:	15 min.	Fișa nr. 1. „Tricot” (fișe în formă de tricou, pe care este scris un logotip).	Elevii completează individual fișa, alegând valorile, persoanele, situațiile etc. de

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		<p><i>Mă numesc și sunt mândru/mândră că/de.....</i></p> <p>Profesorul și polițistul prezintă fișele pe care le-au completat.</p>			care sunt mândri, apoi se prezintă, pe rând, în fața clasei, acroșând fișa la tablă.
Realizarea sensului	O1	<p>1. Profesorul prezintă informații generale despre cursul <i>Educație pentru socializare juridică</i>: scopul cursului opțional, competențele specifice, unitățile de conținut, modalitatea de desfășurare a demersului educațional și a evaluării; demonstrează suportul didactic.</p> <p>2. Profesorul îl prezintă elevilor pe partenerul său educațional – polițistul.</p>	5 min.	Prezentarea frontală	Elevii ascultă, adresează întrebări de concretizare.
	O2	<p>Fiecare elev scrie pe două fișe câte o întrebare adresată polițistului. Acesta le plasează la vedere și răspunde succint, pe rând, la toate întrebările formulate.</p>	5 min. 10 min.	Interviul	Elevii ascultă, participă activ în discuție, adresând întrebări profesorului și polițistului.
Reflecție	O3	<p>Profesorul inițiază o discuție:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cum v-ați simțit la lecție? 2. Ce vi s-a părut nou, neobișnuit, interesant? 3. Care momente din lecție v-au provocat emoții? 4. Ce așteptări aveți de la acest curs? 5. Care sunt temerile voastre? 	7 min.	Discuția dirijată	Elevii participă în discuție, oferind feedback.
Extindere		<p>Profesorul le propune elevilor să povestească părinților, membrilor familiei despre cursul opțional <i>Educație pentru socializare juridică</i>.</p>	3 min.		

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. „Tricoul”

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 2. Patria sunt eu

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
1. Recunoașterea conceptelor specifice statului democratic pentru înțelegerea critică a drepturilor, obligațiilor și responsabilităților cetățenești	1.1. Formularea, cu cuvinte proprii, a elementelor specifice statului de drept pentru înțelegerea rolului drepturilor, obligațiilor și responsabilităților cetățenești în viața cotidiană	1. Poate explica semnificația conceptelor juridice cheie (<i>justiție, egalitate, necesitatea legilor și normelor, supremația legii</i>). 2. Reflectează critic asupra relațiilor dintre drepturile omului, democrație, pace și securitate într-o lume globalizată. 3. Meditează critic asupra cauzelor principale ale încălcărilor și abuzurilor asupra drepturilor omului.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice 5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane. 14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice drepturile și obligațiile unui cetățean, bazându-se pe legislația națională și internațională;
- O2 – să-și argumenteze opinia privind subiectul abordat, prin exemple din viață;
- O3 – să conștientizeze necesitatea apărării Patriei și a menținerii ordinii publice pentru pace și securitate într-un stat democratic.

Activități de învățare (propușe de curriculum):

- identificarea în cadrul legal a prevederilor privind drepturile și obligațiile cetățenești;
- exerciții de structurare a propriei opinii referitoare la valorile democrației.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lectura cognitivă, completarea tabelului, discuția dirijată, argumentarea/structurarea opiniei.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse necesare: Constituția Republicii Moldova, fișe de lucru.

Termeni-cheie: *patrie, patriotism, țară, stat, societate, comunitate.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>						
Evocare	O2	<p>1. Definiți termenii: <i>patrie, patriotism, țară, stat, societate, comunitate.</i></p> <p>- Comparați propriile definiții cu cele din fișa propusă.</p> <p>Profesorul și polițistul oferă explicațiile necesare.</p>	5 min.	Activitatea în echipe mici Fișa nr. 1.	Elevii formulează propriile definiții, apoi le compară cu cele propuse de profesor.						
Realizarea sensului	O3	<p>Citiți afirmația lui Mihai C. Băcescu, om de știință român din sec al XX-lea: <i>O patrie iubită se recunoaște din prima vedere, fiindcă este o patrie curată, nepoluată, care arată frumos și primitiv, indiferent că-i săracă sau bogată, că în ea auzim o singură limbă sau mai multe.</i></p> <p>2. Raportați spusele academicianului la realitățile patriei noastre, completând tabelul:</p> <table border="1" style="margin-left: 40px;"> <tr> <td><i>Sunt mândru de patria mea, deoarece...</i></td> <td><i>Mă întristez, când văd în patria mea...</i></td> </tr> <tr> <td>1.</td> <td>1.</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>2.</td> </tr> </table> <p>3. Prezentări în lanț. Discuții. După prezentările elevilor, polițistul prezintă viziunea sa asupra celor relatate.</p> <p>4. <i>Drapelul, stema și imnul</i> sunt simbolurile de stat ale Republicii Moldova și sunt ocrotite de lege. Identificați în Fișa nr. 2. caracteristicile fiecărui simbol și prezentați-le clasei. - Numiți situații de viață în care sunt prezente simbolurile statului Republica Moldova.</p> <p>5. Polițistul oferă informații cu privire la apărarea națională, paza frontierei și menținerea ordinii publice în condițiile legii.</p>	<i>Sunt mândru de patria mea, deoarece...</i>	<i>Mă întristez, când văd în patria mea...</i>	1.	1.	2.	2.	<p>10 min.</p> <p>10 min.</p> <p>10 min.</p>	<p>Lectura cognitivă</p> <p>Activitatea individuală</p> <p>Discuția dirijată</p> <p>Activitatea în grupuri mici Fișa nr. 2.</p> <p>Activitatea în perechi Fișa nr. 3.</p>	<p>Elevii citesc aserțiunea propusă și o raportează la realitățile țării noastre, completând tabelul.</p> <p>Elevii prezintă, pe rând, opiniile proprii, participând la discuția inițiată de profesor.</p> <p>Elevii citesc informația propusă și o prezintă colegilor.</p> <p>În perechi, elevii consultă actele propuse și formulează opinii despre apărarea patriei ca <i>un drept</i></p>
<i>Sunt mândru de patria mea, deoarece...</i>	<i>Mă întristez, când văd în patria mea...</i>										
1.	1.										
2.	2.										

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		- Cercetați documentele incluse în Fișa nr. 3. și opinați despre apărarea Patriei ca <i>un drept și o datorie</i> . 6. Comentați citatul lui Octavian Paler: <i>Fiecare om are o patrie, restul sunt țări</i> .		Activitatea frontală	<i>și o datorie</i> . Elevii se încadrează în discuție.
Reflecție	O1	1. Citiți aforismul lui Gr. Vieru: <i>Este nedrept să înveți copilul cum să moară pentru patrie, înainte de a-l învăța cum să trăiască pentru ea</i> . - Scrieți în caiete care sunt datoriile patriotice ale unui elev de clasa a VIII-a. - Prezentați-le, în lanț, clasei.	9 min.	Discuția ghidată	Elevii alcătuiesc o listă de datorii, pe care o prezintă clasei.
Extindere		Citiți prima parte a poeziei lui Șt. Baciu <i>Patria</i> (Fișa nr. 4). Alegeți o secvență care v-a impresionat și comentați-o în cinci enunțuri.	1 min.	Fișa nr. 4.	Ascultă și notează sarcina de lucru.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLITIST

Conform **Legii privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne nr. 288/2016**, funcționarul public cu statut special debutant depune un jurământ solemn cu următorul conținut: „Eu (gradul special, prenumele, numele) jur solemn să fiu devotat Republicii Moldova, să respect și să aplic în mod corect și nepărtinitor Constituția și legile țării, să apăr interesele și autoritatea statului. Jur să fiu onest, disciplinat, vigilent și curajos, să păstrez secretul de stat și să nu divulg informații oficiale cu acces limitat. Jur să exercit în mod conștiincios și cu exactitate obligațiile încredințate, ordinele superiorilor și prevederile regulamentelor, să respect și să protejez drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanelor, să apăr ordinea de drept, patrimoniul public și pe cel privat. Dacă voi încălca acest jurământ, sunt gata să suport rigorile legilor Republicii Moldova”.

Legea cu privire la apărarea națională nr. 345/2003, la art. 2., definește **apărarea națională** ca „ansamblu de măsuri și activități adoptate și desfășurate de Republica Moldova în scopul de a garanta suveranitatea, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională”. Forțele destinate apărării naționale sunt Forțele Armate, compuse din Armata Națională, Inspectoratul General de Carabinieri și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

Ordine publică – starea de legalitate, de echilibru și pace socială, prin care se asigură liniștea publică, securitatea persoanei, a colectivităților și a bunurilor, sănătatea și morală publică, care permite exercitarea drepturilor și libertăților constituționale, precum și funcționarea structurilor specifice statului de drept.

Menținerea ordinii publice – ansamblul măsurilor, activităților și acțiunilor organizate și desfășurate cotidian de către forțele de ordine, pentru funcționarea normală a instituțiilor statului, protejarea și respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, a normelor de conduită civică, a regulilor de conviețuire socială, a altor valori supreme, precum și a patrimoniului public și privat.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

Patrie – mediu politic, social și cultural în care s-a născut, își desfășoară viața și activitatea fiecare popor; teritoriul, locul, cadrul geografic și modul de viață al poporului, limba, cultura, tradițiile.

Patriotism – sentiment de dragoste și devotament față de patrie și popor, statornicit în decursul istoriei.

Țară – teritoriu locuit de un popor organizat din punct de vedere administrativ și politic într-un stat.

Stat – instituție suprastructurală, instrument principal de organizare politică și administrativă, prin intermediul căruia se exercită funcționalitatea sistemului social și sunt reglementate relațiile dintre oameni; teritoriul și populația asupra cărora își exercită autoritatea această organizație.

Societate – totalitatea oamenilor care trăiesc împreună, fiind legați între ei prin anumite raporturi economice; ansamblu unitar, sistem organizat de relații între oameni istoricește determinate, bazate pe relații economice și de schimb.

Comunitate – grup de oameni cu interese, credințe, obiceiuri, norme de viață comune.

Fișa nr. 2.

Drapelul, stema și imnul sunt simbolurile de stat ale Republicii Moldova și sunt ocrotite de lege.

Drapelul de Stat al Republicii Moldova este tricolor. Culorile sunt dispuse vertical, în ordinea următoare, începând de la lance: albastru, galben, roșu. În centru, pe fâșia de culoare galbenă, este imprimată Stema de Stat a Republicii Moldova.

Stema de Stat a Republicii Moldova reprezintă un scut tăiat pe orizontală, având în partea superioară cromatică roșie, în cea inferioară – albastră, având pe mijloc un cap de bour cu o stea cu opt raze între coarne. Capul de bour este flancat în dreapta de o roză cu cinci petale, iar în stânga – de o semilună conturată. Toate elementele reprezentate în scut sunt de aur (galbene). Scutul este plasat pe pieptul unei acvile purtând în cioc o cruce de aur (acvila cruciată) și ținând în gheara dreaptă o ramură verde de măslin, iar în cea stângă – un sceptru de aur.

Imnul de Stat al Republicii Moldova este cântecul „Limba noastră”, pe versurile lui Alexei Mateevici (strofele 1, 2, 5, 8, 12) și muzica lui Alexandru Cristea, aranjament de Valentin Dînga.

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc, ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i frunză verde,
Zbuciumul din codrii veșnici,

Nistrul lin, ce-n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici.

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țărării.

Răsări-va o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa nr. 3.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 56. Devotamentul față de țară

(1) Devotamentul față de țară este sacru.

(2) Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurământul cerut de ea.

Articolul 57. Apărarea Patriei

(1) Apărarea Patriei este un drept și o datorie sfântă a fiecărui cetățean.

(2) Serviciul militar este satisfăcut în cadrul forțelor militare, destinate apărării naționale, pazei frontierei și menținerii ordinii publice, în condițiile legii.

Jurământul pe care îl depune fiecare militar din Armata Națională și din Trupele de Carabinieri:

„Eu (numele, prenumele), cetățean al Republicii Moldova, jur credință Republicii Moldova și poporului ei. Jur să-mi apăr Patria chiar și **cu prețul propriei vieți**, să respect legile Republicii Moldova și regulamentele militare”.

Fișa nr. 4.

PATRIA

I.

Patria e un măr

Într-o vitrină de băcănie japoneză

pe strada Liliha

în Honolulu, arhipelagul Sandwich

sau o placă de patefon

ascultată în tăcere în Mexico

– Maria Tănase lângă vulcanul

Popocatepetl –

patria e atelierul lui Brâncuși la Paris

patria e peisajul lui Grigorescu

într-o după-amiază de toamnă

la Barbizon

sau Rapsodia Română auzită

într-o dimineață

în Port-au-Prince în Haiti

și patria e mormântul lui Aron Cotruș

în California

patria e o ciocârlie

care se înalță oriunde

fără frontiere și fără intenții

patria e un concert de Dinu Lipatti

la Lucerna, Elveția,

într-o seară ploioasă

patria e această adunare de fețe

de întâmplări și de sunete

împrăștiate pe tot globul

dar patria e mai ales o clipă de tăcere.

Asta e patria.

II.

Cu patria poți vorbi la telefon

s-o porți ca firmituri, în buzunare

poți s-o asculți în al distanței zvon

și s-o găsești decapitată-n ziare

nu-i numai cer sau piatră sau pământ

ci e un zvon ce vine de oriunde

un miros, un obraz, un dans în vânt

un glas ce bezna nopții o pătrunde

căci patria nu e un imn prescris

împodobit cu ilustrații în chenare

ea-i pânză care-o țeseși adânc în vis

și se destramă-n zori c-o încântare

(Ștefan Baciu)

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 3. Poliția în serviciul comunității

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
1. Recunoașterea conceptelor specifice statului democratic pentru înțelegerea critică a drepturilor, obligațiilor și responsabilităților cetățenești	1.1. Formularea, cu cuvinte proprii, a elementelor specifice statului de drept pentru înțelegerea rolului drepturilor, obligațiilor și responsabilităților cetățenești în viața cotidiană	1. Poate explica semnificația conceptelor juridice cheie (<i>justiție, egalitate, necesitatea legilor și normelor, supremația legii</i>). 2. Reflectează critic asupra relațiilor dintre drepturile omului, democrație, pace și securitate într-o lume globalizată. 3. Meditează critic asupra cauzelor principale ale încălcărilor și abuzurilor asupra drepturilor omului.
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității. 11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice locul și rolul poliției în societate;
- O2 – să aprecieze importanța profesiei de polițist în societate;
- O3 – să argumenteze opinia proprie privind subiectul abordat, prin exemple din viață.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- realizarea de comentarii în baza informațiilor selectate din varii documente;
- aprecierea aportului persoanei responsabile în schimbarea societății.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lucrul cu fișele, relatarea, argumentarea.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse: fișe de lucru, imagini.

Termeni-cheie: *poliție, societate, comunitate.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O3	Relatați un caz din propria experiență sau din experiența altor persoane (despre care cunoașteți), în care ați interacționat cu Poliția. În ce circumstanțe s-a întâmplat lucrul acesta? Ce sentimente ați trăit?	5 min.	Relatarea orală	Elevii își amintesc de situațiile în care au avut tangențe cu poliția și, la dorință, relatează despre ele.
Realizarea sensului	O1	<p>1. Restabiliți definiția termenului <i>poliție</i> din secvențele propuse: ... care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei; ... prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice; ... instituție publică specializată a statului; ... în subordinea Ministerului Afacerilor Interne; ... de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor.</p> <p>2. Formulați patru întrebări în baza informației din Fișa nr. 2., care încep cu cuvintele: a) <i>Ce</i>..... ? b) <i>De ce</i>.....? c) <i>Când</i>.....? d) <i>Cum</i>? Adresați întrebările unui coleg, răspunzând și voi la întrebările acestuia. Polițistul relatează câteva exemple din istoria instituției poliției sau a profesiei de polițist, subliniind ideea că profesia de polițist există din cele mai vechi timpuri, de când au apărut legile și necesitatea de a le respecta.</p> <p>3. În baza imaginilor propuse, stabiliți domeniile de activitate ale poliției. Completați cu alte aspecte ale implicării poliției.</p> <p>4. Este periculoasă profesia de</p>	<p>5 min.</p> <p>15 min.</p> <p>5 min.</p> <p>5 min.</p>	<p>Fișa nr. 1. Activitatea în grupuri mici</p> <p>Fișa nr. 2.</p> <p>Fișa nr. 3.</p>	<p>Elevii restabilesc ordinea secvențelor, obținând definiția cerută.</p> <p>Elevii citesc individual informația propusă, apoi formulează întrebări, adresându-le colegilor și răspunzând, la rândul lor, la întrebările adresate lor de către colegi.</p> <p>Elevii examinează imaginile, deducând domeniile de activitate ale poliției.</p>

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		polițist? Din ce cauză? (polițistul oferă informații despre pericolele profesiei, despre polițiștii căzuți la datorie).									
Reflecție	O3	<p>Completarea tabelului:</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="text-align: center;">Vreau să fiu polițist, deoarece...</td> <td style="text-align: center;">Nu vreau să fiu polițist, deoarece...</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Argumentul 1.</td> <td style="text-align: center;">Argumentul 1.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Argumentul 2.</td> <td style="text-align: center;">Argumentul 2.</td> </tr> </table> <p>Polițistul prezintă informații despre instituțiile de învățământ din Republica Moldova, care pregătesc polițiști.</p>	Vreau să fiu polițist, deoarece...	Nu vreau să fiu polițist, deoarece...	Argumentul 1.	Argumentul 1.	Argumentul 2.	Argumentul 2.	10 min.	Activitatea în perechi Fișa nr. 4.	În perechi, elevii formulează câte un argument, în total două, pentru fiecare rubrică a tabelului.
Vreau să fiu polițist, deoarece...	Nu vreau să fiu polițist, deoarece...										
Argumentul 1.	Argumentul 1.										
Argumentul 2.	Argumentul 2.										
Extindere		<p>1. Elevii se vor documenta și vor relata despre istoria mai veche a poliției:</p> <p>a) Garda Pretoriană din Roma antică;</p> <p>b) Agie, Armășie, Spătărie, Jandarmerie, din perioada medievală a Moldovei.</p> <p>2. Elaborarea unei liste de texte artistice/filme (trei-cinci) despre polițiști, prezentând diferite aspecte ale muncii lor.</p>		Expunerea							

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Poliția în suportul comunității prin prisma activității polițienești comunitare

Întrebări către participanți:

Ce este Poliția comunitară?

Ce este comunitatea?

Cu ce probleme considerați că se confruntă comunitatea?

Cine stă la baza soluționării problemelor comunității?

Comunitatea este bazată pe trei principii de bază:

- respectarea normelor conviețuirii;
- respectarea normelor legale;
- respectarea normelor de educație și a moralității.

Poliția comunitară este în serviciul cetățeanului, activând pentru siguranța și liniștea tuturor:

- Ca să avem un trai mai bun, toți împreună, trebuie să respectăm legile.
- Într-o societate dezvoltată, legile se respectă de majoritate.
- Cei care nu respectă legile au nevoie de educația comunității.
- Polițistul promovează educația comunității zi de zi.

REGULA CELOR 10 „P” PENTRU PROTEJAREA, DEZVOLTAREA ȘI EXTINDEREA COMUNITĂȚII

Serviciile în interesul cetățeanului care stau la baza soluționării problemelor sunt:

- 1) serviciul polițienesc;
- 2) APL, Comisia administrativă;
- 3) serviciul asistență socială și protecție a familiei;
- 4) serviciul medical;
- 5) serviciul construcții, gospodării și drumuri;
- 6) serviciul sanitar-epidemiologic;
- 7) serviciul procuraturii;
- 8) serviciul judecătoresc;
- 9) serviciul asistență psihopedagogică;
- 10) serviciul protecție a drepturilor copilului;
- 11) serviciul fiscal de stat;
- 12) serviciul ecologic.

ACTIVITATEA POLIȚIENEASCĂ COMUNITARĂ abilitază POLITIA și COMUNITATEA cu oportunitatea de a activa în comun, într-o nouă modalitate, pentru a soluționa problemele ce țin de criminalitate, dezordine și securitate publică, în scopul îmbunătățirii vieții pentru fiecare membru al comunității.

PRIN ACTIVITATEA POLIȚIENEASCĂ COMUNITARĂ, NE PROPUNEM:

- menținerea unui mediu social sigur;
- soluționarea faptelor antisociale de care comunitatea este îngrijorată;
- rezolvarea problemelor prin colaborare cu comunitatea și cu sprijinul acesteia.

Potrivit prevederilor cap. III al Constituției RM, membrii comunității au următoarele îndatoriri fundamentale:

- exercitarea drepturilor și a libertăților – fără să încalce drepturile și libertățile altora (articolul 55.);
- devotamentul față de țară (articolul 56.);
- apărarea Patriei (articolul 57.);
- protecția mediului înconjurător și ocrotirea monumentelor (articolul 59.);
- contribuții financiare (articolul 58.).

CUM NE IMPLICĂM?

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. (secvențe ale definiției termenului *poliție*)

- care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei;
- prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice;
- instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne;
- de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor.

Fișa nr. 2.

Ce este Poliția? *Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul poliștilor* prevede expres că „activitatea Poliției se desfășoară exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor, libertăților fundamentale și a demnității umane, prevăzute în *Declarația universală a drepturilor omului*, în *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale*, în *Codul european de etică al poliției* și în alte acte internaționale, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, controlului ierarhic permanent, răspunderii personale și profesionalismului, transparenței, respectării secretului de stat și a altor informații oficiale cu accesibilitate limitată”.

Schimbările sociale, politice, economice și culturale care au avut loc la sfârșitul anilor '80 ai secolului al XX-lea în Republica Moldova au influențat profund activitatea organelor responsabile de apărarea ordinii publice și de drept.

La 18 decembrie 1990, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat *Legea cu privire la poliție*. De atunci, Ziua Poliției este sărbătorită anual la 18 decembrie.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa nr. 3.

Fișa nr. 4.

Vreau să fiu polițist, deoarece...	Nu vreau să fiu polițist, deoarece...
Argumentul 1.	Argumentul 1.
Argumentul 2.	Argumentul 2.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 4. Sesizarea poliției

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.1. Identificarea abilităților necesare pentru formarea deprinderilor de cultură juridică din perspectiva evitării problemelor specifice adolescenților	16. Analizează critic informațiile pe care le folosește. 17. Apreciază critic acțiunile persoanelor responsabile de respectarea, promovarea și aplicarea drepturilor omului.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să cunoască rigorile de apelare a Serviciului de urgență 112;
- O2 – să conștientizeze importanța apelării Serviciului 112 numai în cazuri de urgență;
- O3 – să argumenteze opinia proprie privind subiectul abordat.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- exerciții de sistematizare a ideilor și dovezilor privind funcționarea unui stat de drept;
- exerciții de structurare a propriei opinii, cu referire la valorile democrației.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lectura individuală, lucrul cu fișele, discuția dirijată, argumentarea/structurarea opiniei.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse necesare: fișe de lucru.

Termeni-cheie: *apel de urgență, sesizare, alertare falsă, situație de urgență.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O3	Citiți povestea <i>Băiatul care a strigat Lupul!</i> , adaptată după o pildă de-a lui Esop. Ce impresie v-a lăsat textul? Care au fost consecințele acțiunilor mincinoase ale copilului? Cum calificați fapta băiatului?	10 min.	Lectura individuală Fișa nr. 1.	Elevii citesc individual textul și răspund la întrebările profesorului.
Realizarea sensului	O1	1. Completați tabelul cu termenii: <i>apel de urgență, sesizare, alertare falsă, situație de urgență</i> . Prezentări și precizări. 2. - Ai auzit de Serviciul 112? Lectura informației din fișa propusă și rezumarea ei în cinci enunțuri. 3. Polițistul informează elevii despre condițiile de apelare a Serviciului de urgență 112. În mod special, insistă asupra cazurilor de alertare falsă și a aplicației IGP „Harta în timp real”.	5 min. 10 min. 10 min.	Fișa nr. 2. Fișa nr. 3. PPT	Elevii fac presupuneri, completând tabelul. Elevii citesc individual informația și o rezumă.
Reflecție	O2	Joc de rol: - Improvizați o discuție dintre un operator al Serviciului de urgență 112 și un adolescent care solicită ajutor. - Prezentați produsul în fața colegilor. - Analizați convorbirile prezentate de colegi și concluzionați despre importanța momentului.	10 min.	Activitatea în perechi	Elevii alcătuiesc scurte dialoguri și le prezintă clasei.
Extindere		Elaborarea unui flyer cu privire la Serviciul 112.			Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Secvența video despre apelurile neîntemeiate (non-urgente și abuzive) la Serviciul 112 poate fi accesată la:

<https://www.youtube.com/watch?v=Bh2Fx0WJ1Xk&list=TLPQMDkwNzIwMjC8b3-K4fNaGA&index=1>

O altă modalitate de comunicare cu poliția este pusă la dispoziția cetățenilor din 22 august 2018 și este intitulată **HARTA SEMNALĂRILOR**. Aceasta poate fi accesată de pe pagina poliției amenintari.politia.md, care le oferă posibilitate cetățenilor să informeze forțele de ordine despre orice încălcare a ordinii și liniștii publice, pe care o observă în comunitatea sa.

Harta semnalărilor poate fi accesată oricând și de oricine, fără o înregistrare prealabilă. Procesul de semnalare este unul simplu, constând din câțiva pași, și poate fi efectuat de la telefonul mobil, tabletă sau calculator. Adicional, platforma oferă o statistică online privind numărul și tipurile de semnalări, inclusiv după regiuni. Nuanțele pictogramelor, pe hartă, indică starea curentă (statutul) amenințării, după cum urmează:

- **roșu** semnifică faptul că amenințarea a fost plasată în sistem;
- **galben** semnifică faptul că administratorul aplicației a luat act de amenințare;
- **albastru** semnifică faptul că amenințarea a fost confirmată și întreprinse măsuri de rigoare;
- **gri** semnifică faptul că amenințarea nu a fost confirmată.

Această aplicație nu substituie apelurile de urgență, prin urmare, în caz de urgență, cetățenii trebuie să apeleze numărul unic 112.

Un serviciu 24/24, gratuit, confidențial și anonim, în Republica Moldova, este Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru copii (**Telefonul Copilului 116 111**).

- Este un serviciu telefonic care activează 24/24.
- A fost lansat la data de 4 iunie 2014.
- Este gestionat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.
- Este implementat din ianuarie 2019 de către de A.O. „CNFACEM”.
- Este accesibil la adresa de skype *TelefonulcopiluluiMoldova116111*.
- Pagina web: *telefonulcopilului.md*.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. Povestea „Băiatul care a strigat *Lupul!*”

A fost odată un băiat de păstor care s-a plictisit, stând așezat pe un deal și urmărind oile sătenilor. Pentru a se amuza, băiatul a început să strige în gura mare: „Lupul! Lupul! Lupul fugărește oile!”.

Sătenii au venit pe deal, să-l ajute pe băiat să-l alunge pe lup, dar când au ajuns în vârful dealului, nu au găsit nici un lup. Băiatul a râs când a văzut fețele lor furioase. „Nu striga lupul, băiețel de păstor, când nu există nici un lup!”, au spus sătenii. Ei au coborât de pe deal și l-au lăsat pe băiat singur.

Mai târziu, băiatul a strigat din nou: „Lupul! Lupul! Lupul fugărește oile!”. Râzând, băiatul privea cum sătenii alergau pe deal, ca să-l ajute să alunge lupii.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Când sătenii nu au văzut nici acum un lup, i-au spus băiatului cu mânie: „Păstrează-ti strigăturile pentru atunci când va fi cu adevărat un pericol. Nu striga *lupul* când nu există nici un lup!”. Băiatul doar a zâmbit și i-a urmărit cum bombăneau, coborând din nou dealul.

Mai târziu, băiatul a văzut cu adevărat un lup care se plimba pe lângă turma de oi. Alarmat, a sărit în picioare și a strigat cât a putut de tare: „Lupul! Lupul!”.

Sătenii însă au crezut că încearcă să îi păcălească din nou, așa că nu au venit.

La apus, toți se întrebau de ce băiatul de păstor nu se întorsese în sat cu oile lor. Au urcat pe deal, pentru a-l căuta pe băiat. L-au găsit plângând.

„A fost într-adevăr un lup aici! Turma s-a risipit! Am strigat: Lupul! De ce nu ați venit?” Un bătrân a încercat să-l îmbuneze pe băiat, când mergeau înapoi în sat: „Te vom ajuta să cauți oile pierdute mâine-dimineață, a spus el, punându-și brațul pe umărul băiatului și continuând, nimeni nu crede un mincinos... nici măcar atunci când spune adevărul!”.

Fișa nr. 2.

Definiția	Termenul
Orice înștiințare sau solicitare de ajutor în caz de pericol pentru viața sau sănătatea populației, ordinea publică, integritatea proprietății sau a mediului, efectuată la numărul 112 și care necesită intervenția serviciilor specializate de urgență.	
Înștiințare sau solicitare de ajutor intenționat falsă și/sau eronată, realizată prin apelarea numărului 112, pentru determinarea alarmării Serviciului 112 sau a intervenției serviciilor specializate de urgență în mod nejustificat.	
Incident care, prin amploare și intensitate, prezintă un pericol imediat asupra vieții sau sănătății persoanelor, a proprietății sau a mediului înconjurător.	
Informarea autorităților publice cu privire la o problemă de interes personal sau public.	

Fișa nr. 3.

Cea mai simplă metodă de a apela pentru ajutor este numărul de urgență 112. Numărul unic pentru apeluri de urgență 112 este gratuit și poate fi apelat 24 din 24 de ore, de pe orice telefon fix sau mobil în Moldova și în întreaga Uniune Europeană, atunci când este necesară intervenția ambulanței, poliției, pompierilor, pentru asigurarea asistenței imediate în situații de urgență. În caz că cineva este în situația în care îi lipsește accesul la telefon fix sau mobil, va solicita celor din jur să apeleze Serviciul 112 pentru urgența acestuia.

Să nu uităm că acest număr trebuie folosit doar atunci când este necesară intervenția serviciilor specializate de urgență, pentru asigurarea asistenței imediate în situații în care există un risc de viață, sunt amenințate sănătatea individului sau a populației, proprietatea privată sau cea publică, mediul, ordinea publică. Fiecare persoană trebuie să cunoască implicațiile unui apel non-urgent și să sune numai în situațiile de urgență. Uneori, o alertă falsă poate costa vieți omenești, din cauza concentrării forțelor asupra apelului non-urgent, ce implică cheltuieli extrabugetare nejustificate în raport cu activitatea forțelor de intervenție care sunt antrenate în

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

măsurile de investigare a alertelor de genul respectiv, în timp ce o persoană poate avea o urgență cu adevărat. Transferul forțelor de intervenție de la o situație de caz la alta este o cursă contra cronometru pentru cineva care are nevoie urgentă de ajutor, timpul fiind foarte scump în asemenea situații.

Dacă sunați la 112, trebuie să anunțați următoarele:

- a) ce urgență aveți;
- b) unde este urgența;
- c) unde vă aflați;
- d) de la ce număr de telefon sunați;
- e) cum vă numiți.

Operatorul 112 evaluează urgența apelantului în funcție de informațiile primite și transmite aceste informații la serviciile specializate de urgență, abilitate cu rezolvarea cazului respectiv. Dacă este nevoie de intervenția tuturor serviciilor de urgență, datele preliminare ale cazului sunt transmise simultan. Dacă legătura cu numărul 112 se întrerupe, trebuie să sunați din nou. Rămâneți calmi și răspundeți la toate întrebările, nu închideți telefonul până când operatorul nu vă comunică să faceți acest lucru.

Alertarea falsă atrage după sine răspundere contravențională în baza art. 342. (Codul contravențional al Republicii Moldova). Astfel, „Chemarea intenționat falsă a serviciului de salvatori și pompieri, a poliției, a serviciului de ajutor medical urgent, a altor servicii specializate se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore”.

O unitate convențională este egală cu 50 de lei.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 5. Securitatea publică

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.2. Practicarea normelor de comportament tolerant în diverse situații din viață în vederea promovării respectului pentru diversitate	12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice 5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane. 14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exercițiază obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O1 – să identifice caracteristicile și strategiile de asigurare a ordinii publice în baza sarcinilor propuse;

O2 – să interpreteze formele de afectare a ordinii și a securității publice în baza datelor statistice oferite;

O3 – să evalueze necesitatea asigurării ordinii publice prin exemple din viață.

Activități de învățare (propușe de curriculum):

- aprecierea aportului persoanei responsabile în schimbarea societății;
- aprecierea diferitor situații din viață prin prisma unor exemple de comportament responsabil;
- antrenarea în activități de grup privind practicile de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale;
- evaluarea critică a exemplelor/practicilor de implicare personală în diverse situații de viață;
- realizarea prezentărilor orale/digitale tematice.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția dirijată, problematizarea, observarea, jocul de rol, examenul de rol.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse necesare: plicul cu fișe, secvențe video tematice, studii de caz tematice.

Termeni-cheie: *ordine publică, menținere a ordinii publice, asigurare a ordinii publice, restabilire a ordinii publice, huliganism.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)				
Evocare	O1	1. Profesorul organizează clasa de elevi printr-o provocare prin care, din lista de fișe propuse, elevii trebuie să găsească caracteristicile termenilor <i>sesizare</i> și <i>securitate</i> .	5 min.	Tehnica „Plicul cu fișe” SESIZARE versus SECURITATE	Elevii participă în joc.				
Realizarea sensului	O1	1. Discuție dirijată: Care sunt deosebirile dintre termenii securitate și ordine publică? Toate ideile se înregistrează pe tablă sau pe foi flipchart. <table border="1" style="margin: 10px auto; width: 80%;"><tr><td style="text-align: center;">Securitate publică</td><td style="text-align: center;">Ordine publică</td></tr><tr><td> </td><td> </td></tr></table>	Securitate publică	Ordine publică			5 min.	Discuția dirijată	Elevii participă în discuție, își prezintă opiniile.
	Securitate publică	Ordine publică							
	O2	2. Profesorul le propune elevilor secvența video ce urmează, pentru a identifica strategiile poliției de asigurare a ordinii publice: http://www.politia.md/ro/content/politia-asigurarea-ordinii-publice 3. Se notează strategiile identificate pe foi flipchart. 4. Profesorul le propune elevilor, repartizați în grupuri, Fișa de lucru, pentru a interpreta datele statistice oferite și a identifica formele de afectare a securității și ordinii publice. Discuție cu polițistul cu referire la termenul <i>huliganism</i> . Analiza studiilor de caz.	10 min. 2 min. 10 min. 5 min.	Examenul de film Activitatea frontală Interpretarea datelor, activitate în grup, observarea Fișa nr.1. Studiile de caz	Elevii vizionează secvența video propusă și notează în caiete strategiile poliției de asigurare a ordinii publice. Elevii lucrează în grup, identifică formele de afectare a ordinii publice și interpretează datele statistice, formulând concluzii.				
Reflecție	O3	Discuție ghidată: - Care dintre formele de încălcare a ordinii publice considerați că sunt săvârșite de către adolescenți? - Ce îi recomandați unui grup de tineri care consumă alcool în spațiul public și tulbură liniștea prin strigăte? - Care este cel mai convingător argument adus? Intervenția polițistului Pe cine ar trebuie să contactăm în asemenea caz și din ce cauză?	6 min.	Discuția ghidată Problematizarea	Elevii participă în discuție și identifică formele de încălcare a ordinii publice, specifice adolescenților. Elevii propun sugestii de atitudine și implicare civică.				

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

	Intervenția polițistului				Elevii ascultă sugestiile polițistului și notează datele relevante în caiete.
	Prezentarea instituțiilor: Inspectoratul Național de Securitate Publică; Brigada de poliție cu destinație specială „Fulger”.			Discuția dirijată, în baza PPT	
Extindere	Realizarea unei prezentări PPT cu referire la planul de acțiuni în vederea asigurării ordinii publice pentru un grup de tineri care doresc să organizeze un flashmob cu 150 de persoane, dedicat Zilei drapelului național.	2 min.	Expunerea		Elevii notează sarcina de lucru în caiete, precizează timpul de lucru.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Articolul 354. din Codul contravențional al Republicii Moldova definește *huliganismul nu prea grav* ca fiind „acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice”, care „se sancționează cu amendă de la 6 la 30 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore”.

Articolul 287. din Codul penal al Republicii Moldova definește *huliganismul* ca „acțiune intenționată care încalcă grosolan ordinea publică și exprimă o vădită lipsă de respect față de societate, însoțită de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită” și „se pedepsește cu amendă în mărime de la de la 550 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani”.

Aceeași acțiune, săvârșită:

- a) repetat;
- b) de două sau mai multe persoane;
- c) pe teritoriul sau în incinta unei instituții medico-sanitare publice ori private;
- d) împotriva medicului sau a lucrătorului medical aflat în exercițiul funcțiunii,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1350 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani.

Huliganismul agravat, adică acțiunile prevăzute de alin. (1) sau (2), dacă au fost săvârșite cu aplicarea sau încercarea aplicării armei de foc, a cuțitelor, a boxelor sau a altor arme albe, precum și a obiectelor special adaptate pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.

O altă infracțiune săvârșită de minori este *vandalismul* (art. 288., Codul penal al Republicii Moldova), adică „pângărirea edificiilor sau a altor încăperi, precum și nimicirea bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice”, care se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 1 an.

(2) Aceeași acțiune, săvârșită:

- a) repetat;
- b) de două sau de mai multe persoane;

c) asupra bunurilor care au valoare istorică, culturală sau religioasă, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice care au împlinit vârsta de 16 ani.

Informații despre INSP:

La data de 23 aprilie 2020, prin ordinul MAI nr. 202/20 „Cu privire la reorganizarea prin fuziune a unor subdiviziuni din subordinea Inspectoratului General al Poliției”, s-a creat Inspectoratul Național de Securitate Publică (INSP), ca urmare a fuzionării Inspectoratului Național de Patrulare și a Direcției Generale Securitate Publică, prin absorbție, fiind succesor de drepturi. Inspectoratul nou este condus de către un șef și asistat de doi adjuncți.

Inspectoratul Național de Securitate Publică reprezintă o subdiviziune specializată, cu statut de persoană juridică de drept public, cu competență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, are sediul în municipiul Chișinău, strada Doina, 102.

Inspectoratul este creat în scopul menținerii, asigurării și restabilirii ordinii publice, asigurării securității circulației rutiere, patrulării locurilor publice și de agrement, pentru interacțiune comunitară, siguranța minorilor și activități de patrulare, prevenirea delincvenței, supraveghere armament și activități licențiate.

Inspectoratul Național de Securitate Publică are subdiviziune de administrare, precum și subdiviziuni teritoriale, cum ar fi Direcția patrulare „Centru”, Direcția patrulare „Nord”, Direcția patrulare „Sud” și Secția de escortă și misiuni speciale.

INSP ARE URMĂTOARELE ATRIBUȚII:

Funcțiile Inspectoratului național de securitate publică rezidă în:

- realizarea atribuțiilor Poliției în domeniul de ordine și securitate publică, pentru asigurarea mediului sigur în comunitate;
- menținerea ordinii și securității publice, asigurarea și restabilirea ordinii publice la evenimentele publice, precum și în alte situații de criză în domeniul ordinii și securității publice;
- dirijarea, supravegherea și controlul traficului rutier;
- protecția drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și comunității;
- interacțiune comunitară, siguranța minori și activități patrulare;
- transpunerea și implementarea politicilor statului pe domeniul prevenirii faptelor ilegale generatoare de infracțiuni și contravenții, precum și în domeniul securității publice și siguranței rutiere;
- monitorizarea realizării activității polițienești comunitare de către subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției;
- cercetarea fenomenului delincvenței și a formelor de manifestare;
- prevenirea infracțiunilor și contravențiilor;
- constatarea infracțiunilor și examinarea contravențiilor;
- asistența populației și autorităților administrației publice locale;
- organizarea activității subdiviziunilor subordonate și teritoriale pe domenii de competență;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- autorizarea, evidența, supravegherea și controlul circulației armelor și munițiilor cu destinație civilă, precum și operațiunilor cu acestea;
- supravegherea și controlul activității organizațiilor particulare de detectivi și de pază, precum și al întreprinderilor specializate în domeniul confecționării și distrugerii ștampilelor;
- evidența actelor permissive.

Poliția își orientează activitatea conform principiilor activității polițienești comunitare, anume la interacțiunea cu membrii comunității și exponenții reprezentativi ai acesteia (autoritățile administrației publice centrale și locale), întru realizarea climatului de securitate publică, prevenirea faptelor ilegale generatoare de infracțiuni și contravenții, acordarea serviciilor calificate populației pe domeniile de activitate, precum și întru transpunerea și implementarea politicilor statului referitoare la prevenirea faptelor ilegale generatoare de infracțiuni și contravenții, în special în domeniul securității publice.

Campania „Din culisele Poliției” este destinată apropierii tinerei generații de Poliție. Pe parcursul anului 2019, 500 de tineri din localitățile din țară au fost familiarizați cu activitatea Poliției, subdiviziunile care activează în comunitate și principiile de desfășurare a activităților de serviciu în cadrul acestora.

Conceptul „Alea Siguranței” are ca scop sporirea gradului de informare, prin sensibilizarea cetățenilor într-o manieră accesibilă cu privire la măsurile de securitate necesare pentru prevenirea victimizării, siguranța personală, a familiei și protecția bunurilor materiale, oferirea accesibilității la informații și oportunității cetățenilor de a-și lua notițe de siguranță de la Poliție, chiar în lipsa interacțiunii directe cu polițiștii.

FII PRUDENT, IA ATITUDINE!

NOTIȚĂ DE SIGURANȚĂ

Geamul deschis, corespondența nepreluată, poze demonstrative cu bunurile din casă și plecarea de la domiciliu, plasate pe site-urile de socializare; sunt invitații directe pentru hoții de locuințe.

Cu grijă pentru siguranța ta, POLIȚIA!

Campania națională **„O jucărie pentru zâmbetul copiilor”** are scopul de a aduce un zâmbet pe chipurile copiilor afectați emoțional în urma producerii unor accidente rutiere, infracțiuni sau diverse incidente.

Programul „Supraveghere de Vecinătate” este un model econom și eficient, bazat pe solidaritatea cetățenilor și ajutorul reciproc în care se implică actorii comunitari: vecinii, Poliția, administrația publică locală și organizațiile civice interesate, fiind orientat spre a ajuta

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

cetățenii să-și asigure protecția membrilor familiei, vecinilor, precum și a bunurilor acestora.

Proiectul „Bunicii Grijuții” este o soluție alternativă pentru sporirea siguranței copiilor în stradă, diminuarea situațiilor de risc la care sunt expuși, pentru crearea unui mediu sigur cetățenilor.

Acțiunea „La o cafea cu un Polițist” este un instrument de comunicare și discuții libere cu persoanele din comunitate, urmărind interesul publicului față de

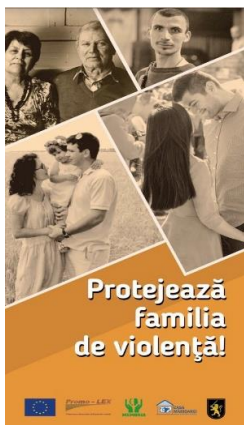

deschidere și invitație la comunicare.

Campania Socială „libertate sau iluzie?”, partenerii de bază Asociația Proiecte Sociale”, Ministerului Educației, Ministerului Sănătății, Sociale, are scopul de a comunității cu privire la voluntare a copiilor de la la care pot fi expuși, a dispariției copiilor, prin

„Copil + stradă - lansată în comun cu Obștească „Concordia, reprezentanții Culturii și Cercetării și Muncii și Protecției sensibiliza membrii fenomenul plecării domiciliu și pericolele diminuea fenomenul conștientizarea problemei, atât în (familie), cât și în (societate), precum și de

interior exterior

a realiza un șir de activități comune întru consolidarea mecanismului de interacțiune între autoritățile abilitate cu competențe și îmbunătățirea procedurilor de intervenție în astfel de cazuri.

Prevenirea violenței în familie prin desfășurarea multiplelor campanii și activități, dintre care menționăm: **Campania de informare și sensibilizare „Protejează familia de violență”**, conceptul acțiunilor de prevenire terțiară dedicate agresorilor familiari **„Școala tăticilor non-violenți”**, Campania de informare și sensibilizare **„Protejează familia de violență”**.

Programul de prevenire a delincvenței juvenile. Scopul activităților Programului constă în asigurarea aplicării măsurilor de intervenție în prevenirea delincvenței juvenile, prin acțiuni ale instituțiilor/specialiștilor implicați în protecția copilului, precum și în monitorizarea predelinvenței copiilor aflați în situație de risc și în conflict cu legea.

Informații despre Brigada de poliție cu destinație specială (BPDS) „Fulger”:

Brigada de poliție cu destinație specială „Fulger” are misiunea de apărare a ordinii și liniștii publice, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a proprietății publice și private, de prevenire și descoperire a infracțiunilor și a altor încălcări ale legii în vigoare, prin metode și procedee specifice. Brigada de poliție cu destinație specială „Fulger” se ocupă de neutralizarea și capturarea infractorilor deosebit de periculoși, de protecția persoanelor a căror viață este în pericol, de eliberarea ostaticilor, respingerea atacurilor armate sau în grup, căutarea și reținerea delincvenților evadați din arest.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

Ordinea și securitatea publică sunt afectate cel mai des de acte de huliganism și consum de alcool în locuri publice.

Contravențiile care atentează la ordinea și securitatea publică constituie 57,5 mii de cazuri, iar în 56,6 mii de cazuri au fost aplicate pedepse. Comparativ cu anul 2019, această categorie de contravenții s-a micșorat, în 2020, cu 14,5%. Pentru aceste încălcări, preponderent, este aplicată amenda (99,9%). Cel mai des, pedepsele sunt aplicate pentru huliganism nu prea grav, care constă în încălcarea ordinii publice (45,1%), pentru consum de băuturi alcoolice și apariția în stare de ebrietate în locurile publice (33,5%), tulburarea liniștii (12,9%), încălcarea regulilor de apărare împotriva incendiilor (3,9%) și încălcarea termenului de înregistrare a armei sau prelungirea permisului de deținere (2,5%) etc.

STUDII DE CAZ

I. Infracțiune

La data de 28 februarie 2020, aproximativ la ora 18:00, minorul V. Albu (15 ani), împreună cu minorul G. Ciorbă (16 ani) și încă o persoană, aflându-se în centrul orașului Sângeră, fără vreun motiv, intenționat, încălcând grosolan ordinea publică, printr-o vădită lipsă de respect față de societate și obrăznicie deosebită, l-au doborât la pământ pe cetățeanul A. Gherbovei și i-au aplicat multiple lovituri cu picioarele peste diferite părți ale corpului, cauzându-i leziuni corporale sub formă de fractură a claviculei.

II. Infracțiune

Cetățeanul A. Frunză (17 ani), la data de 04 august 2018, aproximativ la ora 17:00, intenționat, încălcând ordinea publică, ce presupune respectarea totalității relațiilor sociale care asigură o ambianță liniștită de conviețuire, de inviolabilitate a persoanei, dând dovadă de o obrăznicie deosebită și de lipsă de respect față de societate, fără vreun motiv, în timp ce se afla într-un loc public, și anume pe o stradă din satul Corjova, raionul Ialoveni, i-a aplicat lui I. Marin multiple lovituri cu pumnii peste diferite părți ale corpului, cauzându-i astfel leziuni corporale sub formă de excoriații în regiunea frontală, pe ambele coate, pe ambele regiuni scapulare, în regiunea lombară dreaptă, echimoze pe față, pe pavilionul urechii drepte și stângi, fractura oaselor nazale, care se califică drept vătămare corporală ușoară.

III. Contravenție

La data 16.03.2020, în preajma școlii gimnaziale din s. Varatic, raionul Dubăsari, cetățeanul Gh. Grama (16 ani), împreună cu o persoană necunoscută de gen masculin, au tulburat ordinea publică și l-a numit cu cuvinte injurioase pe M. Perju, lovindu-l cu pumnul în regiunea pieptului.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 6. Infracțiuni și consecințe. Instituții în investigarea infracțiunilor

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delinvenței juvenile	3.1. Identificarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă privind delinvența juvenilă prin valorificarea elementelor statului de drept	7. Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie tratați în mod egal și imparțial, conform legii. 8. Susține ideea că legile trebuie aplicate corect și respectate în toate situațiile din viață.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice 5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane. 14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice infracțiunile și tipurile lor, bazându-se pe legislația națională și internațională;
- O2 – să argumenteze consecințele infracțiunilor, prin exemple din viață;
- O3 – să conștientizeze necesitatea cunoașterii instituțiilor de investigare a infracțiunilor.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- discuții dirijate despre cauzele și consecințele infracțiunilor;
- exerciții de cunoaștere a unor acte normative cu referire la problemele specifice adolescenților;
- interpretarea unui joc de rol cu privire la o infracțiune;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă, pentru formarea deprinderilor de cultură juridică;
- aprecierea practicilor de evitare/preîntâmpinare a infracțiunilor din perspectiva problemelor specifice adolescenților;
- organizarea vizitelor tematice la instituțiile de referință.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția dirijată, problematizarea, observarea, jocul de rol „Recepția intelectuală”, tehnica inteligențelor multiple, scrierea de un minut, expunerea.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse necesare: pahare cu fișe, fișe, citate tematice, PPT.

Termeni-cheie: *activitate specială de investigații, infracțiune.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1.	<p>1. Profesorul organizează elevii pentru jocul „Recepția intelectuală”. Fiecare elev din grup (alcătuit din patru-șase persoane) primește un pahar cu o parte din informație (tipul de infracțiune și caracteristicile ei) și este îndemnat să găsească la alți colegi celelalte completări (Fișa nr. 1.).</p> <p>2. Pentru Fișa „Huliganism”, li se propune elevilor să realizeze legătura cu tema lecției <i>Infracțiuni și consecințe. Instituții în investigarea infracțiunilor</i>. Profesorul și polițistul prezintă explicațiile necesare.</p>	5 min.	<p>Jocul „Recepția intelectuală”</p> <p>Activitatea frontală</p> <p>Discuția dirijată</p> <p>Explicația</p>	<p>Elevii participă în activitate, completează fișa primită.</p> <p>Elevii realizează legături și formulează concluzii, fiind ajutați de profesor și polițist.</p>
Realizarea sensului	O2	<p>1. Scrierea liberă pornind de la termenul <i>INFRAȚIUNE</i>. Se completează cu concluziile polițistului și ale profesorului.</p> <p>2. Elevii vor lucra cu tehnica <i>inteligențelor multiple</i> și vor realiza următoarele sarcini de lucru:</p> <p>Grupul I (Teoria inteligenței vizual-spațiale, naturaliste) realizează o reprezentare grafică a consecințelor infracțiunilor. Elevii din acest grup stabilesc relațiile polare existente în infracțiuni, încercând o clasificare a cauzelor printre minori.</p> <p>Grupul II (Teoria inteligenței muzical-ritmice, interpersonale) creează un portativ imaginar pentru consecințele infracțiunilor, utilizând simbolurile cunoscute ale notelor muzicale.</p> <p>Grupul III (Teoria inteligenței logico-matematice) decodifică printr-un grafic sau printr-o formulă matematică consecințele infracțiunilor.</p> <p>Grupul IV (Teoria inteligenței lingvistice) sintetizează, în șapte-opt rânduri, ideile esențiale prezentate de colegii din primele trei grupuri.</p> <p>3. Polițistul le solicită elevilor exemple cunoscute de consecințe ale infracțiunilor, prezintă informații statistice despre</p>	<p>5 min.</p> <p>20 min.</p>	<p>Scrierea liberă</p> <p>Activitatea în grupuri, conform tehnicii inteligențelor multiple</p> <p>Discuția dirijată, expunerea în</p>	<p>Elevii scriu în caiete, apoi prezintă, pe rând, informația.</p> <p>Elevii lucrează în grupuri și realizează sarcinile propuse, prezintă pe rând rezultatele. Profesorul și polițistul apreciază activitatea elevilor și formulează concluzii cu referire la consecințele infracțiunilor.</p>

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

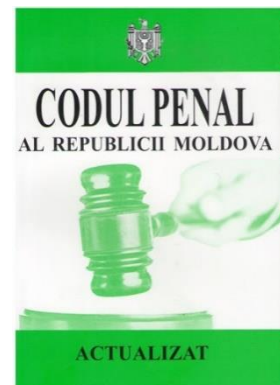
		consecințele infracțiunilor în rândul adolescenților.	5 min.	baza datelor statistice	Elevii participă în discuție.
Reflecție	O3	<p>Profesorul le solicită elevilor să comenteze citatul <i>Un om informat este un om puternic</i> (John Davison Rockefeller).</p> <p>Polițistul prezintă informații despre Inspectoratul Național de Investigație, iar în final elevii sunt rugați să completeze un <i>Păianjen</i>, cu misiunile Inspectoratului Național de Investigații, care se referă la minori (Fișa nr. 2.).</p>	7 min.	<p>Discuția ghidată</p> <p>Expunerea PPT</p> <p>Păianjenul</p>	<p>Elevii comentează citatul, argumentând.</p> <p>Elevii selectează din Fișa nr. 2. misiunile Inspectoratului Național de Investigații, care se referă la minori.</p>
Extindere		<p>Profesorul solicită unui elev să citează textul <i>Povestea celor trei oameni ce construiau o clădire!</i>, adaptată după Joan Borysenko:</p> <p>Odată, un om care a văzut trei bărbați așezând cărămidă peste cărămidă la fundația unei noi clădiri, s-a apropiat de primul bărbat și l-a întrebat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce faci, omule, aici? <p>Vizibil iritat de întrebare, bărbatul i-a răspuns:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce crezi că fac? Așez cărămidă peste cărămidă! <p>Apoi, omul s-a dus spre al doilea bărbat și l-a întrebat același lucru.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Îmi câștig existența..., a răspuns acesta. <p>Apoi, s-a dus spre al treilea bărbat și i-a repetat întrebarea. Acest bărbat întâi a zâmbit și apoi a spus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Construiesc o catedrală! <p>Profesorul adresează elevilor întrebări în baza textului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La finalul zilei, care dintre acești trei bărbați se simte mai mândru de munca sa, mai împlinit? Din ce cauză? - Ne marchează în vreun fel faptele noastre? - Ce impresie v-a produs textul? <p>Polițistul le propune elevilor o vizită la Inspectoratul Național de Investigații.</p>	3 min.	<p>Lectura textului, brainstormingul</p> <p>Observarea Discuția dirijată</p>	<p>Elevii ascultă textul și răspund la întrebările profesorului.</p>

Articolul 287. Huliganismul. Codul penal al Republicii Moldova

(1) Huliganismul se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1050 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

Aceeași acțiune, săvârșită:

- a) repetat;
 - b) de două sau de mai multe persoane;
 - c) pe teritoriul sau în incinta unei instituții medico-sanitare publice ori private;
 - d) împotriva medicului sau a lucrătorului medical aflat în exercițiul funcțiunii,
- se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1350 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani.

Huliganismul agravat, adică acțiunile prevăzute de alin. (1) sau (2), dacă au fost săvârșite cu aplicarea sau încercarea aplicării armei de foc, a cuțitelor, a boxelor sau a altor arme albe, precum și a obiectelor special adaptate pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.

Articolul 14. Noțiunea de infracțiune

(2) Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni.

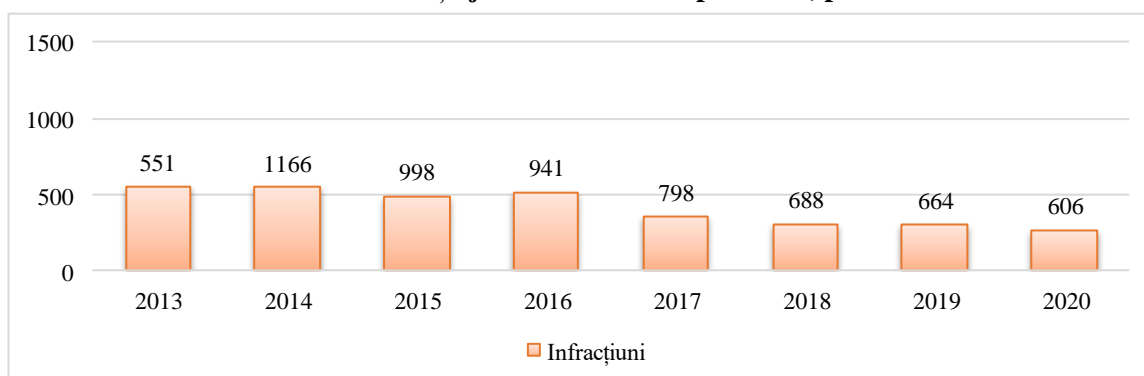
Articolul 57. Huliganismul nu prea grav. Codul contravențional al Republicii Moldova

Huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice se sancționează cu amendă de la 6 la 30 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore.

Date statistice

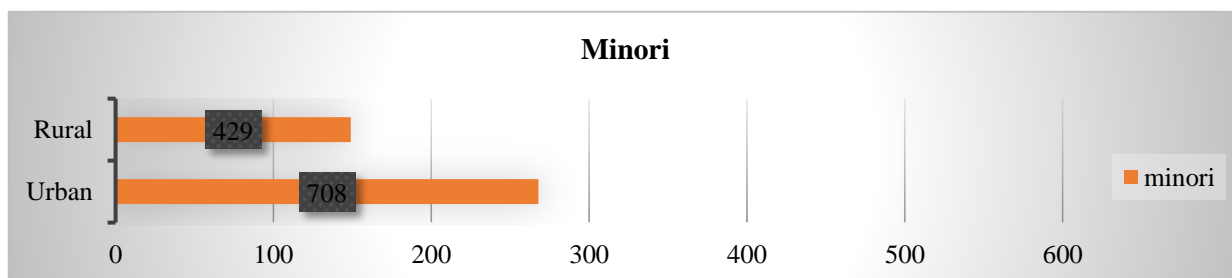
Conform datelor statistice ale MAI, pe parcursul a 12 luni ale anului 2020, de către minori și cu participarea acestora au fost săvârșite **606** (664 în anul 2019) infracțiuni, ceea ce constituie o descreștere cu – **8,63%** față de perioada analogică a anului precedent. Astfel, **2,46%** din numărul total de **24629** al infracțiunilor înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova sunt săvârșite de către minori sau cu participarea acestora.

Dinamica criminalității juvenile în luna septembrie, perioada 2013-2020

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Conform criteriului de divizare regională a infraționalității, se atestă că fenomenul infracțional în mediul copiilor este centrat în mediul urban – **708** persoane care au săvârșit infracțiuni (**629 în anul 2019**), comparativ cu mediul rural – **429** de persoane (**523 în anul 2019**), coraportul fiind: **urban**, afectat de **62,27%**, iar **rural**, de **37,73 %**.

Analiza aspectului criminalității juvenile pentru 12 luni ale anului 2020, comparativ cu perioada analogică a anului 2019, denotă următoarele categorii de infracțiuni comise de către minori sau cu participarea acestora:

- 1. contra vieții și sănătății: omor – 1** (în anul 2019 – 4, ceea ce constituie 75%);
- 2. infracțiuni contra vieții și sănătății: vătămări intenționate ale integrității corporale – 4** (în anul 2019, 4);
- 3. infracțiuni privind viața sexuală: 13** (în anul 2019, 12);
- 4. infracțiuni patrimoniale: 383** (în anul 2019, 352), dintre care:

Tâlhării	jafuri	escrocherii
2/10	40/39	341/412

- 5. infracțiuni contra securității publice: huliganism – 24** (în anul 2019, 22);
- 6. infracțiuni contra sănătății publice: infracțiuni legate cu droguri – 4** (în anul 2019, 4);
altele – 177 (în anul 2019, 157) infracțiuni.

După **criteriul de vârstă** al copiilor care au participat la comiterea infracțiunilor, distingem:

- **347/386** – cu vârsta de 17 ani;
- **347/366** – cu vârsta de 16 ani;
- **211/234** – cu vârsta de 15 ani;
- **166/159** – cu vârsta de 14 ani;
- **33/27** – cu vârsta de 13 ani;
- **18/21** – cu vârsta de 12 ani;
- **6/9** – cu vârsta de 11 ani;
- **9/13** – cu vârsta de 10 ani și mai mici.

Pe parcursul perioadei de raport, au fost înregistrate **509** cauze penale (**comparativ cu 1239** în perioada analogică al anului 2019), **558** (1304, în anul 2019) copii au fost stabiliți ca fiind **victime ale infracțiunilor**.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. „Recepția intelectuală”

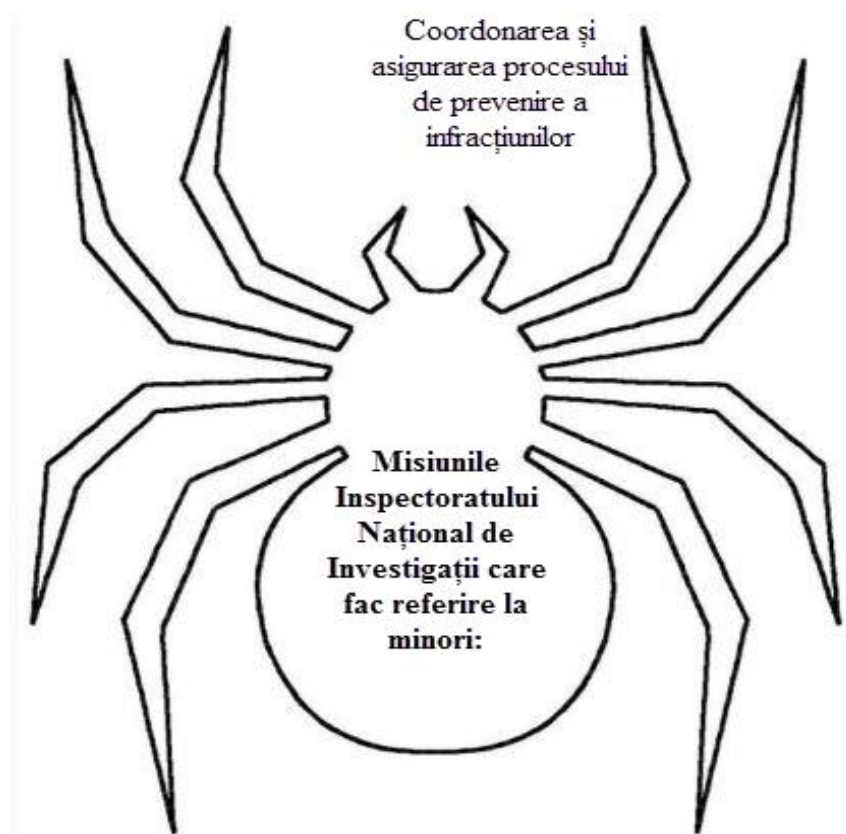
Termenul	Descrierea
Infrațiune înregistrată	acțiune socialmente periculoasă, relevantă și oficial luată în evidență de organele de drept, conform prevederilor legislației penale.
Infrațiuni excepțional de grave	– infracțiuni săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede detențiune pe viață.
Infrațiuni deosebit de grave	– infracțiuni săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pe un termen ce depășește 12 ani.
Infrațiuni grave	– faptele pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv.
Infrațiuni mai puțin grave	faptele pentru care legea penală prevede pedeapsă maximă cu închisoare pe un termen de până la 5 ani inclusiv.
Infrațiuni ușoare	– faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa cu închisoare pe un termen de până la 2 ani inclusiv.
Infrațiuni legate de circulația ilicită a drogurilor	– activitatea ilegală privind circulația, deținerea, păstrarea, eliberarea, comercializarea, procurarea drogurilor fără autorizație.
Escrocherie	– dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de putere.
Furt	– sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane.
Huliganism	– acțiuni intenționate care încalcă grosolan ordinea publică și exprimă o vădită lipsă de respect față de societate, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunere de rezistență reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită.
Jaf	– sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane.
Omor	– acțiunea care duce la lipsirea de viață a unei persoane.
Scoaterea ilegală a copiilor din țară	– scoaterea copilului din țară în baza unor acte false sau pe altă cale ilegală, precum și abandonarea lui în străinătate în alte scopuri.
Tâlhărie	– atac săvârșit asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe.
Viol	– raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința.

Fișa nr. 2. Misiunile Inspectoratului Național de Investigații:

- 1) coordonarea și asigurarea procesului de prevenire, investigare și curmare a infracțiunilor, conform competenței funcționale, pe întreg teritoriul țării;
- 2) acordarea asistenței metodice subdiviziunilor sale și celor de profil din teritoriu, în vederea asigurării executării sarcinilor și atribuțiilor legale;
- 3) controlul și supravegherea activității speciale de investigație desfășurate de către subdiviziunile specializate din cadrul IGP;
- 4) coordonarea și efectuarea analizei operaționale a criminalității;
- 5) investigarea fraudelor economice, conform competențelor stabilite de actele legislative și normative în vigoare;
- 6) investigarea cazurilor de trafic ilicit de droguri, substanțe psihotrope, precursorii și analogii ale acestora;
- 7) investigarea cazurilor de trafic de persoane și a infracțiunilor conexe cu complexitate deosebită;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- 8) investigarea infracțiunilor informatice, a celor comise cu mijloace de plată electronice în domeniul securității informatice și a telecomunicațiilor, a infracțiunilor financiare și contra copiilor, inclusiv pornografia infantilă și acostarea copiilor în scopuri sexuale;
- 9) investigarea infracțiunilor comise de grupări sau organizații criminale;
- 10) asigurarea monitorizării și efectuarea măsurilor speciale de investigații privind respectarea legislației în cadrul desfășurării întrunirilor, al manifestațiilor social-politice, culturale, economice, precum și în masă a cetățenilor, a formațiunilor paramilitare și a bandelor armate pe teritoriul Republicii Moldova, cu identificarea factorilor de risc;
- 11) asigurarea securității participanților la procesul penal în condițiile legii, prin subdiviziunea sa abilitată;
- 12) supravegherea activității de prevenire, curmare, descoperire rapidă a infracțiunilor combaterea cărora ține de competența sa, urmărirea infractorilor care se eschivează de la răspunderea penală, căutarea persoanelor dispărute fără veste, identificarea cadavrelor;
- 13) controlul îndeplinii depline și calitative a măsurilor speciale de investigații referitoare la infracțiunile nedescoperite, exercitarea activității de supraveghere și control operativ asupra cazurilor grave sau a celor cu pericol social sporit, conform procedurii stabilite.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 7. Urmărirea penală

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delincvenței juvenile	3.1. Identificarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă privind delincvența juvenilă prin valorificarea elementelor statului de drept	7. Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie tratați în mod egal și imparțial, conform legii.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor adolescente	6.1. Identificarea abilităților necesare pentru formarea deprinderilor de cultură juridică din perspectiva evitării problemelor specifice adolescenților	16. Analizează critic informațiile pe care le folosește. 17. Apreciază critic acțiunile persoanelor responsabile de respectarea, promovarea și aplicarea drepturilor omului.
	6.2. Stabilirea modalităților de evitare a conflictelor prin prisma deprinderilor de cultură juridică	18. Interpretează critic motivele, intențiile și acțiunile persoanelor care fac propagandă, creează stereotipuri și promovează lipsa de toleranță și ura prin discursurile lor.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O1 – să cunoască prevederile răspunderii penale, bazându-se pe legislația națională și internațională;

O2 – să delimiteze principalele acțiuni de intervenție în caz de victimă, martor sau bănuit al unei infracțiuni;

O3 – să manifeste interes pentru acțiunile necesare urmăririi penale și profesiei de ofițer de urmărire penală, studiind individual reperele tematice.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- analiza critică a factorilor, a premiselor, a cauzelor delincvenței juvenile;
- interpretarea datelor statistice cu referire la problemele specifice adolescenților;
- realizarea studiilor de caz tematice;
- evaluarea practicilor de succes privind prevenirea delincvenței juvenile;
- exerciții de cunoaștere a unor acte normative cu referire la problemele specifice adolescenților.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția dirijată, dezbateră, problematizarea, observarea.

Forme de organizare a activității: individual, frontal, în pereche.

Resurse necesare: Codul penal, imagini, fișe de lucru.

Termeni-cheie: *cod penal, ofițer de urmărire penală.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare		<p>1. Profesorul organizează un brainstorming în baza imaginii (Fișa nr. 1.): li se propune elevilor să stabilească o analogie între polițiști și îngeri.</p> <p>După caz, se concluzionează despre rolul poliției pentru minori.</p> <p>2. În baza datelor statistice din Fișa nr. 2., elevii vor stabili cauzele care influențează situația criminogenă în rândul minorilor din R. Moldova</p> <p>3. Polițistul generalizează informația prezentată de elevi, precizând că datele statistice privind delincvența juvenilă arată că situația criminogenă în rândul minorilor continuă să fie influențată de starea materială și condițiile precare în care aceștia cresc, de mediul social periculos, de diminuarea rolului părinților și al organelor competente în educația și resocializarea copiilor.</p>	7 min.	<p>Brainstormingul Fișa nr. 1.</p> <p>Discuția dirijată Activitatea frontală Fișa nr. 2.</p> <p>Expunerea Dezbaterea</p>	<p>Elevii participă în brainstorming, sunt atenți la imaginea prezentată, participă în discuția dirijată.</p> <p>Elevii prezintă pe rând cauzele, sunt atenți la comentariile colegilor și ale polițistului.</p>
Realizarea sensului	O1	<p>1. În vederea cunoașterii prevederilor răspunderii penale, elevii sunt repartizați în patru grupe, fiecare grup având drept sarcină studierea prevederilor fișei de lucru „Aspecte ale Codului penal cu referire la minori” (Fișa nr. 3.).</p> <p>2. Consultați articolele din Codul penal și stabiliți vârsta și infracțiunile pasibile de răspundere penală.</p> <p>3. Prezentarea, pe rând, a realizării sarcinilor de lucru în grup.</p> <p>Polițistul completează răspunsurile elevilor și prezintă informații despre Codul penal și persoana care, în numele statului și în limitele competenței sale, efectuează nemijlocit urmărirea penală în cauze penale și exercită alte activități prevăzute expres de lege (ofițerul de urmărire penală), prezentând câteva imagini pentru recunoașterea celor mai renumiți detectivi din lume (Sherlock Holmes, Colombo, Miss Marple – Fișa nr. 4.).</p> <p>În baza imaginilor prezentate în Fișa nr. 5., elevii sunt rugați să identifice care sunt principalele activități ale ofițerului de urmărire penală.</p>	20 min.	<p>Fișa nr. 3.</p> <p>Activitatea în grup</p> <p>Discuția dirijată</p> <p>Observarea imaginilor din Fișa nr. 4. și Fișa nr. 5.</p>	<p>Elevii citesc informația propusă și o prezintă, pe rând, colegilor, consultă articolele din Codul penal, formulează concluzii și opinii despre vârsta și infracțiunile pasibile de răspundere penală.</p> <p>Elevii ascultă și notează informația în caiete.</p> <p>Elevii participă în discuții,</p>

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

					recunosc persoanele din imagini, formulează concluzii.																
Reflecție	O2	<p>Pentru a delimita principalele acțiuni de intervenție, profesorul le propune elevilor să completeze, în perechi, tabelul Știu/Vreau să știu/Am învățat (Fișa nr. 6.).</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Rolul minorului în urmărirea penală</th> <th style="text-align: center;">Știu</th> <th style="text-align: center;">Vreau să știu</th> <th style="text-align: center;">Am învățat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Victimă</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Martor</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Bănuț</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Polițistul prezintă informații suplimentare despre acțiunile necesare în situațiile de <i>victimă</i>, <i>martor</i> și <i>bănuț</i>, precum și despre acțiunile instituției Direcția generală urmărire penală.</p>	Rolul minorului în urmărirea penală	Știu	Vreau să știu	Am învățat	Victimă				Martor				Bănuț				7 min.	<p>Activitatea în perechi Știu/Vreau să știu/Am învățat</p> <p>Discuția în baza PPT</p>	<p>Lucrând în perechi, elevii formulează câte o idee pentru fiecare rubrică a tabelului.</p> <p>Elevii notează în caiete informația prezentată de polițist.</p>
Rolul minorului în urmărirea penală	Știu	Vreau să știu	Am învățat																		
Victimă																					
Martor																					
Bănuț																					
Extindere		<p>Profesorul le propune elevilor să stabilească acțiunile necesare de întreprins în cazul în care sunt martorii unei bătăi în curtea școlii.</p>	3 min.	Expunerea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.																

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Rolul poliției pentru minori:

În vederea consolidării dialogului dintre polițist și minori, precum și a creșterii gradului de siguranță în comunitate, polițiștii desfășoară activități orientate spre prevenirea incidentelor neplăcute și spre determinarea celor mici să adopte un comportament civilizat, în orice situație.

De asemenea, se organizează măsuri de prevenire individuală în rândurile minorilor aflați în vizorul poliției, a celor predispuși la comiterea delictelor, din familii vulnerabile, rămași fără îngrijirea unuia sau a ambilor părinți, pentru diminuarea riscului comportamentului antisocial al acestora, prin identificarea alternativelor și aplicarea măsurilor de convingere conform legislației.

În acest sens, polițiștii, în comun cu autoritățile administrației publice locale abilitate cu competențe în domeniul protecției drepturilor copilului, desfășoară razii, astfel încât verifică locurile cel mai des frecventate de minori, printre care instituțiile de agrement (parcuri, subsoluri, construcții abandonate, gări auto și feroviare, săli de internet, cafenele etc.).

Resocializarea minorilor:

Conform articolului 2² din Legea nr. 8/2008 cu privire la probațiune, resocializarea presupune un proces de influență asupra subiectului probațiunii (organizatoric, psihosocial, pedagogic, educativ etc.), în scop de schimbare a unor orientări negative, a comportamentului antisocial și de întărire a rezultatelor corectării.

(2) Elementele de resocializare includ:

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- a) evaluarea personalității și a necesităților;
- b) evaluarea motivației pentru schimbare;
- c) evaluarea riscului de recidivă;
- d) supravegherea;
- e) asistența și consilierea.

Articolul 13 din Legea nr. 8/2008 cu privire la probațiune. Probațiunea juvenilă

(1) Probațiunea juvenilă se desfășoară ținându-se cont de obligativitatea respectării interesului superior al copilului și de scopul protecției temporare a copilului aflat în dificultate, al resocializării și al reintegrării lui în familia biologică sau adoptivă, într-o casă de copii de tip familial, precum și în comunitate.

(2) Acțiunile de probațiune juvenilă se axează pe:

- a) asigurarea procesului de reabilitare psihopedagogică a personalității;
- b) abordarea individuală a fiecărui caz, cu o atenție sporită, ținându-se cont de particularitățile personale și de particularitățile vârstei;
- c) stabilirea și menținerea relațiilor cu serviciile de protecție a drepturilor copilului;
- d) monitorizarea situației pre- și postintegrare a minorului în familie;
- e) dezvoltarea capacității familiei și a comunității de a asigura asistență minorului și de a preveni riscul intrării lui în dificultate;
- f) relațiile cu mass-media în aplicarea măsurilor de probațiune față de minor, în scopul abordării tuturor problemelor doar prin prisma respectării interesului superior al copilului.

(3) În desfășurarea activităților de probațiune, personalul organului de probațiune poate participa:

- a) la elaborarea și la aprobarea programelor sectoriale, locale în domeniul protecției copilului și a familiei, la crearea de servicii comunitare de protecție socială;
- b) la elaborarea și la punerea în aplicare a sistemului de monitorizare și de evaluare a serviciilor de protecție a copilului și a familiei;
- c) la crearea, la nivel național și la nivel local, a unui sistem informațional care să includă date despre copil și despre familia aflată în dificultate sau în situații de risc, precum și despre instituțiile de protecție a copilului și a familiei;
- d) la dezvoltarea și la promovarea modelelor viabile de servicii comunitare de protecție a copilului și a familiei, de servicii de prevenire a intrării copiilor în dificultate și în sistemul rezidențial de îngrijire și educație, de servicii de asistență socială pentru copiii și familiile aflate în dificultate sau în situații de risc;
- e) la elaborarea unui mecanism de implicare a sectorului privat în soluționarea problemelor copilului și ale familiei.

Drepturile și obligațiile minorului în calitate de victimă

Conform articolului 58. alin. (10) din Codul de procedură penală, în cazul în care **victimă este un minor** sau o persoană iresponsabilă, **drepturile acesteia sunt exercitate de reprezentanții ei legali** în modul prevăzut de prezentul cod.

Articolul 78. din CPP. Reprezentantul legal al victimei, părții vătămate, bănuțului, învinutului, inculpatului admis în procesul penal dispune, după caz, de dreptul:

- să cunoască esența bănuțului, învinutului;
- să fie înștiințat despre citarea persoanei interesele căreia le reprezintă în organul de urmărire penală sau în instanță și să o însoțească acolo;
- să dea explicații;
- să prezinte documente sau alte mijloace de probă, pentru a fi anexate la dosarul penal și cercetate în ședința de judecată;
- să înainteze cereri;
- să facă obiecții împotriva acțiunilor organului de urmărire penală și să ceară includerea obiecțiilor sale în procesul-verbal al acțiunii procesuale respective;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- să ia cunoștință de procesele-verbale ale acțiunilor procesuale la care el sau persoana interesele căreia le reprezintă a participat, să facă obiecții asupra corectitudinii și caracterului complet al proceselor-verbale respective, precum și să ceară completarea lor cu date care, în opinia sa, trebuie menționate;

- să ia cunoștință de materialele prezentate în instanță de către organul de urmărire penală, pentru confirmarea legalității și temeiniciei ținerii în stare de arest a persoanei interesele căreia le reprezintă;

- să participe la judecarea cauzei în primă instanță și în apel.

Reprezentantul legal al victimei, părții vătămate, părții civile, bănuțitului, învinutului, inculpatului este obligat:

- să prezinte organului de urmărire penală sau instanței documente ce confirmă împuternicirile sale de reprezentant legal;

- să se prezinte la citarea organului de urmărire penală sau a instanței;

- să prezinte, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței, obiecte și documente;

- să se supună dispozițiilor legitime ale reprezentantului organului de urmărire penală și ale președintelui ședinței de judecată;

- să respecte ordinea stabilită în ședința de judecată.

Acțiunile elevului când este martor al unei bătăi în școală

Prima reacție a unui elev în cazul în care vede o bătăie este să înregistreze întâmplarea cu telefonul mobil. Acțiunea este incorectă și poate duce la implicarea minorului în această încăierare. Corect ar fi ca elevul să sesizeze cât mai urgent un matur – de exemplu, în școală, profesorul, psihologul, directorul sau un părinte, în afara școlii.

Ce facem atunci când suntem victima unei infracțiuni?

- ✓ Ne adresăm la poliție.
- ✓ Ne străduim să reținem semnalmentele persoanei care ne-a agresat sau ale bunurilor care ne-au fost sustrate.
- ✓ În orice situație, păstrăm calmul.
- ✓ Ne folosim de drepturile victimei și executăm obligațiile prevăzute de lege.

Ce facem atunci când suntem martori la o infracțiune?

- Ne străduim să reținem toate evenimentele care au avut loc.
- Dacă nu suntem citați, ne prezentăm la poliție de sine stătător, pentru a relata cele știute.
- Nu rămânem indiferenți față de ceea ce se întâmplă în jurul nostru.
- Ne folosim de drepturile martorului și executăm obligațiile prevăzute de lege.

Ce facem atunci când am comis o infracțiune?

- Venim la poliție cu un autodenunț care, în anumite cazuri, poate absolvi persoana de răspundere penală.
- Nu încercăm să ascundem fapta comisă prin comiterea altor acțiuni ilegale.
- Cooperăm cu poliția.
- Ne folosim de drepturile bănuțitului și executăm obligațiile prevăzute de lege.

Direcția Generală Urmărire Penală (DGUP) reprezintă o subdiviziune unică, responsabilă de organizarea și suportul procesual al activității de urmărire penală a tuturor organelor de urmărire penală create în cadrul Inspectoratului General al Poliției. Obiectivele principale ale Direcției Generale Urmărire Penală și ale subdiviziunilor teritoriale sunt cercetarea calitativă, operativă și sub toate aspectele a infracțiunilor, tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate, constatarea și înlăturarea cauzelor și condițiilor ce contribuie la comiterea infracțiunilor, asigurarea la maximum a reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune. În acest scop, în cadrul Direcției Generale Urmărire Penală, au fost constituite structuri specializate, și anume:

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

1. *Direcția exercitare a urmăririi penale pe cazuri excepționale*, formată din Secția urmărire penală a infrajeciunilor patrimoniale, Secția urmărire penală pe linia criminalității organizate, care examinează sesizările cu privire la infracțiuni și efectuează nemijlocit urmărirea penală în cauzele pornite pe crimele deosebit și excepțional de grave și cu o rezonanță socială sporită;

2. *Direcția dirijare și control a urmăririi penale*, care efectuează controlul procesual, acordă în permanență ajutor practic și metodic pe toate categoriile de cauze penale aflate în procedura subdiviziunilor de urmărire penală teritoriale și specializate, examinează petițiile cetățenilor, sesizările procurorilor și încheierile instanțelor de judecată privind încălcarea drepturilor participanților la proces, asigură respectarea de către ofițerii de urmărire penală și conducătorii lor a drepturilor, libertăților și demnității persoanelor;

3. *Direcția analiză, planificare și instruire*, care elaborează concepte și politici de îmbunătățire a activității procesuale, analizează practica de urmărire penală, înaintează și implementează măsurile necesare în vederea îmbunătățirii calității urmăririi penale, elaborează instrucțiuni, recomandări metodice și alte dispoziții privind efectuarea corectă a acțiunilor de urmărire penală, inițiază și participă la elaborarea proiectelor de legi, a actelor interdepartamentale, precum și a altor acte normative care se referă la activitatea de urmărire penală, organizează și realizează procesul de perfecționare permanentă a cadrelor de urmărire penală și a conducătorilor acestora, studiază bunele practici din alte state, în scopul implementării acestora în activitatea procesuală.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. Analizați imaginea și stabiliți o analogie între polițiști și îngeri. Scrieți trei argumente.

- 1.
- 2.
- 3.

Fișa nr. 2. Conform datelor statistice oferite de Inspectoratul General al Poliției, pe parcursul anului 2020, de către minori și cu participarea acestora au fost săvârșite **606 (664 în anul 2019)** infracțiuni, înregistrându-se o descreștere cu **8,73%** față de perioada analogică a anului 2019.

Astfel, **2,46%** din numărul total al infracțiunilor înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova sunt săvârșite de către minori sau cu participarea acestora.

La comiterea infracțiunilor au participat 1137 de persoane (1056 băieți și 81 de fete).

Urmărind dinamica criminalității, atestăm că fenomenul infracțional în rândul minorilor, în Republica Moldova, continuă să se caracterizeze prin infracțiuni ușoare și mai puțin grave, pe parcursul ultimilor **7** ani (2014 în anul 2020), infracționalitatea a cunoscut devieri semnificative, variația fiind marcată de o fluctuație constantă în intervalul **1166-606** infracțiuni, remarcându-se cu scăderea cea mai mare, de **30,9%**, în anul 2017 și cu cea mai mică descreștere, cu **1,09%**, în anul 2014.

Analiza tactică a infracționalității relevă că fenomenul infracțional în rândul minorilor este dominat de infracțiunile mai puțin grave (**893**), urmate de infracțiunile grave (**167**) și ușoare (**64**). Cu o

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

incidență mult mai mică, urmează infracțiunile deosebit de grave (6) și excepțional de grave (7). Pe parcursul a 12 luni ale anului 2020, au fost înregistrate 565 de cauze penale (**comparativ cu 514** în perioada analogică a anului 2019), **415** (592 în anul 2019) copii au fost stabiliți ca fiind victime ale infracțiunilor.

Fișa nr. 3.

Grupul 1. Conform art. 21. din Codul penal al R. Moldova, orice persoană care a împlinit vârsta de 16 ani poate fi subiect al răspunderii penale. Conform legii, minorul este „orice persoană fizică care la data săvârșirii unei infracțiuni sau fapte ilegale nu avea vârsta de 18 ani”. Regula generală, conform Codului penal al R. Moldova, **e că minorul poartă răspundere de la vârsta de 16 ani**. Pentru unele infracțiuni, care au un grad mai înalt de pericolozitate socială, indicate expres în art. 21. alin. 2) din Codul penal, minorii având vârsta cuprinsă **între 14 și 16 ani pot purta răspundere** pentru infracțiunile indicate la: art. 145., 147., 151., 152. alin. (2), art. 164., 166. alin. (2) și (3), art. 171., 172., 175., 186.-188., 189. alin. (2)-(6), art. 190. alin. (2)-(5), art. 192. alin. (2)-(4), art. 1921. alin. (2) și (3), art. 196. alin. (4), art. 197. alin. (2), art. 212. alin. (3), art. 217. alin. (4) lit. b), art. 2171. alin. (3) și alin. (4) lit. b) și d), art. 2173. alin. (3) lit. a) și b), art. 2174., art. 2176. alin. (2), art. 260., 268., 270., 271., art. 275., 280., 281., 283.-286., 287. alin. (2) și (3), art. 288. alin. (2), art. 290. alin. (2), art. 292. alin. (2), 317. alin. (2), art. 342. CP.

Grupul 2. Minorii sub vârsta de 14 ani nu pot fi trași la răspundere penală, considerându-se că nu au capacitatea deplină de a conștientiza gravitatea faptei comise. Din acest motiv, copiii din categoria dată sunt considerați a fi copii „în dificultate”, iar măsurile care se iau în cazul lor ar trebui să fie exclusiv de competența asistenței sociale. Față de minorii care au comis fapte penale, pot fi aplicate pedepse prevăzute de normele legii penale pentru fiecare infracțiune în parte sau înlocuite cu măsuri de constrângere educative. Totuși, pedepsele penale ar trebui aplicate numai în cazul în care se consideră că măsurile educative nu sunt suficiente pentru corijarea minorului, de aceea comportamentul său trebuie analizat în mod minuțios de către instanța judiciară.

Sarcină de lucru: *Stabiliți care minori se încadrează în categoria „copii în dificultate”, menționând măsurile care se aplică în cazul lor.*

Grupul 3. Codul penal prevede procedura și dreptul de liberare de răspundere penală a persoanei în vârstă de până la 18 ani (aplicată de către procuror la faza urmăririi penale) care a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, dacă s-a constatat că este posibilă corectarea acesteia fără a fi supusă răspunderii penale (art. 54. CP; art. 483. CPP). Persoanelor liberate de răspundere penală li se pot aplica măsurile de constrângere cu caracter educativ enumerate în art. 104. CPP.

Sarcină de lucru: *Stabiliți în ce situații și pentru cine Codul penal prevede procedura și dreptul de liberare de răspundere penală?*

Grupul 4. În ceea ce privește aplicarea pedepsei cu închisoare față de minorul subiect al răspunderii penale care la data comiterii infracțiunii nu avea 18 ani, regula este că termenul de detenție se stabilește din maximul pedepsei prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, redusă la jumătate (art. 70. alin. (3) CP). La stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracțiuni, pedeapsa cu închisoare aplicată față de minor nu poate depăși 12 ani și 6 luni, iar în caz de cumul de sentințe – 15 ani (art. 70. alin. (4) CP). Aplicarea detenției pe viață față de minori este interzisă prin lege.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Sarcină de lucru: *Stabiliți în ce condiții se aplică pedeapsa cu închisoare față de minorul subiect al răspunderii penale.*

Fișa nr. 4.

Sarcină de lucru: *Identificați numele ofițerilor de urmărire penală (detectivi) și scrieți-le sub fiecare imagine.*

Fișa nr. 5. Activități ale ofițerului de urmărire penală

Acțiunea de urmărire penală: percheziția corporală

Acțiunea de urmărire penală: percheziția

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Acțiunea de urmărire penală: verificarea declarațiilor la fața locului

Acțiunea de urmărire penală: ridicarea de obiecte

Fișa nr. 6. ȘTIU/VREAU SĂ ȘTIU/AM ÎNVĂȚAT

Rolul minorului în urmărirea penală	Știu	Vreau să știu	Am învățat
Victimă			
Martor			
Bănuț			

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 8. Expertiza criminalistică

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delincvenței juvenile	3.1. Identificarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă privind delincvența juvenilă prin valorificarea elementelor statului de drept	7. Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie tratați în mod egal și imparțial, conform legii. 8. Susține ideea că legile trebuie aplicate corect și respectate în toate situațiile din viață.
	3.2. Rezolvarea studiilor de caz privind delincvența juvenilă și recunoașterea elementelor statului de drept și ale democrației	9. Pledează pentru existența măsurilor eficiente ale autorităților publice pentru cei care încalcă drepturile omului.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.1. Identificarea abilităților necesare pentru formarea deprinderilor de cultură juridică din perspectiva evitării problemelor specifice adolescenților	16. Analizează critic informațiile pe care le folosește. 17. Apreciază critic acțiunile persoanelor responsabile de respectarea, promovarea și aplicarea drepturilor omului.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O1 – să stabilească elementele unei expertize criminalistice prin prisma cunoștințelor acumulate la biologie, chimie, fizică;

O2 – să argumenteze importanța probelor în soluționarea cauzei penale;

O3 – să conștientizeze necesitatea atitudinii civice în descoperirea infracțiunilor și în păstrarea probelor.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- realizarea de comentarii în baza informațiilor selectate din varii documente;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă pentru formarea deprinderilor de cultură juridică;
- antrenarea în activități de grup privind practicile de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale;
- realizarea studiilor de caz tematice;
- evaluarea practicilor de succes privind prevenirea delincvenței juvenile;
- organizarea vizitelor tematice la instituțiile de referință.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția dirijată, problematizarea, studiul de caz, jocul de rol.

Forme de organizare a activității: individual, frontal și în grup.

Resurse necesare: imagini, suporturi video, Codul de procedură penală.

Termeni-cheie: *expertiză, probă, trusă criminalistică.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	<p>1. Profesorul le propune elevilor, pentru comentare, afirmația: <i>Copilul de astăzi, inclusiv cel delincvent, este adultul de mâine.</i> Elevii vor răspunde la întrebarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Din ce cauză este necesară activitatea de susținere a tuturor copiilor? <p>2. Li se propune elevilor pentru vizionare o secvență video, din care urmează să desprindă termenul <i>expertiză</i> și elementele lui, completând Fișa nr. 1. (https://undpmoldova.exposure.co/expertizele-judiciare-din-moldova-acreditate-de-iso). Elevii vor răspunde la întrebarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În ce domenii poate fi efectuată expertiza judiciară? <p>3. Polițistul completează răspunsurile elevilor cu referire la expertiza criminalistică.</p>	10 min.	<p>Discuția dirijată</p> <p>Observarea</p>	<p>Elevii participă în discuția dirijată.</p> <p>Elevii sunt atenți la video, identifică în Fișa nr. 1. termenul <i>expertiză</i>, alcătuiesc o listă a etapelor investigației.</p>
Realizarea sensului	O2	<p>1. Discuție dirijată: <i>Ce este proba criminalistică?</i> Polițistul le explică elevilor că o probă este un element sau un eşantion ridicat ca parte a unei cercetări. Aceasta conține tot ceea ce se regăsește în procesul criminalistic, inclusiv obiecte întregi și resturi, printre care elemente derivate ca mulaje de la urme de picior, relevare de urme papilare (li se solicită elevilor să identifice explicația termenului <i>probe</i> în Fișa nr. 1.).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unde pot fi lăsate urme? - Ce fel de urme cunoașteți? <p>Polițistul familiarizează elevii cu regulile de bază de cercetare a locului faptei pe diferite genuri de infracțiuni, solicitându-le să citească regulile prezentate în Fișa nr. 2.</p> <p>2. Polițistul demonstrează conținutul trusei criminalistice universale și specializate, necesare pentru efectuarea complexă a cercetărilor la fața locului în diferite condiții de timp și de loc și le propune elevilor să identifice/selecteze cu ce material se ridică urmele de pe diferite obiecte: ceramică, sticlă, lemn, metal, plastic, piele, hârtie, sol, completând tabelul din Fișa nr. 3.</p>	<p>3 min.</p> <p>25 min.</p>	<p>Discuția dirijată cu polițistul</p> <p>Activitatea individuală</p>	<p>Elevii ascultă, lucrează cu Fișa nr. 1., în grupuri mici.</p> <p>Elevii participă în discuție.</p> <p>Elevii ascultă și completează tabelul, ghidați de polițist.</p>

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		<p>Li se solicită elevilor să presupună cum pot fi ridicate urmele formate în nisip și în zăpadă și să completeze Fișa nr. 4.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p>Se propune spre vizionare o secvență video despre modul de ridicare a urmelor de pe diferite obiecte.</p> <p>Polițistul organizează în grup activitatea de ridicare a urmelor digitale de pe diferite obiecte: repartizează elevii în grupuri a câte patru-cinci persoane, identifică în fiecare grup doritorii de a lăsa amprente pe diferite obiecte (pahar, sticlă, mobilă etc.) și doritorii de a ridica urmele lăstate de colegi, apoi le oferă posibilitate elevilor să lase amprente și îi ajută să ridice corect urmele de pe obiecte, cu utilizarea prafurilor dactiloscopice.</p>		<p>Observarea</p> <p>Activitatea în grupuri mici</p> <p>Jocul de rol</p>	<p>Prezentarea produselor activității în grup</p>
Reflecție	O3	<p>Discuție dirijată:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cum v-ați simțit la lecție și ce vi s-a părut nou, neobișnuit, interesant? - Care momente din lecție v-au provocat cele mai deosebite emoții? - Formulați câte o întrebare pe care ați dori să o adresați unui expert criminalist. - Ce cunoștințe considerați că sunt necesare, pentru a deveni expert criminalist? <p>În baza Fișei nr. 5., identificați tipul urmei și stabiliți ce informații ar trebui să ofere martorii.</p>	5 min.	<p>Discuția dirijată</p> <p>Discuția dirijată în baza imaginii</p>	<p>Elevii ascultă sugestiile polițistului și notează datele relevante în caiete.</p> <p>Elevii participă în discuție.</p>
Extindere		<p>Li se propune elevilor o vizită tematică la una din subdiviziunile Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare din țară, precizându-se detaliile vizitei.</p>	2 min.	<p>Expunerea, observarea</p>	<p>Elevii ascultă atent informația.</p>

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare – subdiviziune specializată a Poliției, care are misiunea de a efectua expertize judiciare pentru transferarea corpurilor delictive ridicate de la fața locului într-un pilon de bază probantă a urmării penale, suportul unui act de justiție obiectiv, corect și imparțial. Centrul este dotat cu utilaje și tehnică modernă, efectuează anual circa 10000 de examinări în peste 35 de domenii ale expertizei judiciare, este acreditat conform standardelor internaționale.

Centrul tehnico-criminalistic și expertize judiciare este prezent pe întreg teritoriul țării și are următoarele atribuții:

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

1) efectuează expertize judiciare, extrajudiciare în domeniul criminalistic: dactiloscopice, trasologice, ale armelor albe, grafoscopice, tehnice ale documentelor, de portret, balistice, fono și ale videogramelor și tehnico-explozive;

2) efectuează expertize judiciare și extrajudiciare în domeniul chimico-criminalistic ale materialelor și substanțelor: examinarea drogurilor și a precursorilor, examinarea semnelor de marcaj al metalelor și al aliajelor, a produselor petroliere, a substanțelor chimice speciale, a produselor petroliere și a lubrifianților, a metalelor, a aliajelor și a articolelor fabricate din ele, a lacurilor, a vopselelor și a acoperirilor de vopsea, a fibrelor; a sticlei, a ceramicii, examinarea materialelor polimerice și a cauciucurilor, examinarea lichidelor ce conțin alcool, examinarea materialelor, examinarea urmelor secundare ale tragerii și a produselor împușcării, examinarea substanțelor explozive, a produselor și a urmelor de explozii, examinarea inscripțiilor de marcare și expertiza genetică;

3) efectuează expertize judiciare și extrajudiciare în domeniile economico-ingenieresc (economico-financiară, auto merceologică, în domeniul construcțiilor), tehnico-ingenieresc (autotehnică, a aparatelor și a instalațiilor, a mijloacelor și a tehnologiilor informaționale, a dispozitivelor radioelectronice);

4) efectuează cercetarea la fața locului în cazul infracțiunilor și al evenimentelor date în competența Poliției;

5) asigură efectuarea testărilor la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

În expunerea situațiilor complexe în care sunt săvârșite faptele, un rol deosebit de important îi revine martorului, declarațiile cărui devin indicatori relevanți referitori la elementul material al infracțiunii, la locul și timpul comiterii faptei, precum și la aspecte legate de latura subiectivă a infracțiunii.

Dacă ați devenit martorul unei infracțiuni:

- alertați imediat serviciile competente la numărul 112 ori prin orice metodă posibilă (Viber, WhatsApp etc.);
- atrageți atenția și solicitați ajutorul trecătorilor;
- până la sosirea poliției/ambulanței, nu atingeți, nu schimbați locul și nu distrugeți obiectele/urmele din zona infracțiunii;
- dacă aveți un dispozitiv de fixare (cameră video, telefon cu cameră foto, aparat de fotografiat), fixați zona respectivă și starea obiectelor aflate în ea;
- asigurați, după posibilitate, paza zonei infracțiunii, pentru a nu admite accesul persoanelor;
- la sosirea poliției, povestiți cele observate și predați înregistrările foto/video polițistului.

Cybercrimele – interceptarea ilegală a unei transmisii de date, perturbarea funcționării sistemului informatic, falsul informatic, fraudă informatică etc. Urmele lăsate de utilizatori atunci când interacționează în medii digitale și utilizează dispozitive digitale sunt cercetate folosind metodele și tacticile speciale de identificare și investigare a crimelor informatice săvârșite cu utilizarea tehnologiilor informaționale. Aceste urme pot fi *pasive*, când sunt colectate de terți, fără cunoștința utilizatorului (de exemplu: ora și ziua vizitei unui site specific), și *active*, când utilizatorul, în mod voit, lasă în urma sa informații, de exemplu, informațiile publicate pe site-uri de socializare. În ambele cazuri, urmele pot fi restabilite și ridicate cu ajutorul programelor și softurilor specializate într-un mod simplu, rapid și precis, cu o justificare științifică completă pentru acțiunile întreprinse.

Urmele biologice, constituite din celule nucleate, sunt esențiale pentru determinarea profilului genetic. De regulă, la descoperirea, fixarea, conservarea, ridicarea și transportarea urmelor biologice și AND se impun precauții suplimentare, pentru a nu fi contaminate și distruse.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Ridicarea urmelor biologice se face, de obicei, cu obiectul purtător de urmă, deoarece de multe ori, aceste urme sunt găsite într-un volum mic. În cazul în care ridicarea cu obiectul purtător sau o parte din el nu este posibilă, se va purcede la ridicarea urmelor în stare lichidă prin metoda absorbției cu tifon steril. Urmele de stare solidă se vor ridica prin răzuire sau transfer. Probele biologice care fac parte din această categorie sunt: sânge lichid sau depus pe suporturi în stare uscată, diverse secreții biologice umane (salivă, urină, materii fecale, spermă), țesuturi biologice moi, fire de păr cu foliculi, țesuturi dure (os, dinți), celule nucleate (epiteliale) transferate pe obiecte (prin frecare, atingere etc.), microuurme biologice constituite din celule nucleate etc.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr.1. Atribuirea termenului conform sensului (prin săgeți, linii)

Termeni	Explicații
Expertiza	– activitatea de cercetare a unor împrejurări de fapt, necesare stabilirii adevărului obiectiv în cauza supusă soluționării de către un expert, prin cunoștințe specifice fiecărei specialități, activitate desfășurată la cererea organului judiciar în situația în care acesta nu poate singur să lămurească respectiva împrejurare de fapt.
Cercetarea la fața locului	– valiză, geantă sau cutie special amenajată, în care se țin aparate, instrumente, alte obiecte și substanțe de primă necesitate folosite în exercitarea atribuțiilor tehnico-criminalistice la fața locului și în alte împrejurări care implică participarea criminalistului.
Trusă criminalistică	– elemente de fapt, dobândite în modul prevăzut de Codul de procedură penală, ce servesc la constatarea împrejurărilor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei penale.

Fișa nr. 2. Regulele de bază de cercetare a locului faptei

1) Reguli tactice generale:

- cercetarea la fața locului se efectuează cu maximă urgență, complet și detaliat, obiectiv și conștiincios, sub toate aspectele;
- nelimitarea anticipată, în timp, a duratei cercetării la fața locului;
- asigurarea caracterului organizat al executării sarcinilor de către membrii echipei de cercetare;
- utilizarea echipamentului criminalistic în raport cu natura și particularitățile locului săvârșirii infracțiunii;
- consemnarea în cursul efectuării cercetării la fața locului a tuturor constatărilor făcute, a datelor și a celorlalte elemente ce prezintă interes în cauză.

2) Reguli tactice specifice:

- acordarea primului ajutor pentru salvarea vieții victimelor;
- luarea tuturor măsurilor necesare pentru înlăturarea pericolelor iminente (deconectarea energiei, gazelor, apei etc.);
- asigurarea pazei locului săvârșirii infracțiunii (blocarea accesului în zonă);
- protejarea obiectelor și conservarea urmelor din locul săvârșirii infracțiunii (pentru evitarea unei posibile acțiuni distructive).

3) Reguli privind faza statică a cercetării la fața locului:

- orientarea de ansamblu a locului săvârșirii infracțiunii și fixarea criminalistică generală a acestuia prin fotografie, film, schiță;
- stabilirea și marcarea drumului de acces în locul săvârșirii infracțiunii;
- examinarea cu prioritate a urmelor și obiectelor care prezintă un pericol iminent de modificare sau dispariție;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- descoperirea și fixarea prin fotografie/film a poziției obiectelor corp delict și a urmelor;
 - interpretarea evenimentului produs în raport cu urmele depistate.
- 4) *Reguli privind faza dinamică a cercetării la fața locului:*
- examinarea amănunțită și fixarea criminalistică a caracteristicilor și detaliilor individuale proprii fiecărui obiect și fiecărei urme;
 - ridicarea și ambalarea obiectelor corp delict și a urmelor;
 - trimiterea urgentă a urmelor și obiectelor ridicate la examinarea criminalistică și verificarea acestora după cartotecă, pentru identificarea persoanei sau obiectului care le-a creat.

5) *Reguli privind fixarea rezultatelor cercetării la fața locului:*

- redactarea imediată a procesului-verbal de cercetare la fața locului;
- întocmirea planșelor cu fotografiile judiciare cu aspecte și urme de la fața locului;
- întocmirea schițelor și desenelor.

Fișa nr. 3. Trusa criminalistică

Identificați cu ce material se ridică urmele de pe diferite obiecte: ceramică, sticlă, lemn, metal, plastic, piele, hârtie, sol, completând tabelul alăturat.

Material obiecte	Peliculă adezivă	Praf negru	Ghips	Praf fluoresce nt	Tampoane din tifon	Praf magnetic	Praf alb
Ceramică							
Sticlă							
Lemn							
Metal							
Hârtie							
Plastic							
Piele							
Sol							

Metoda prăfuirii este ideală pentru lemn, metal, masă plastică, sticlă, plasticul laminat și teracotă. Este mai puțin eficientă în cazul hârtiei, cartonului și pieii. Prafurile diferă după culoare, gradul de aderență, proprietățile magnetice și fotografice. Cele mai răspândite culori sunt albă, neagră, sură, roșie, argintie (de culoarea aluminiului) și aurie. Este potrivit a alege culoarea prafului în contrast cu cea a suprafeței. De exemplu, praful gri sau alb vor releva mai bine urmele de pe obiectele de culoare întunecată, iar praful negru – de pe cele mai deschise. În situația unor obiecte multicolore (cum ar fi coperta unei reviste sau pachetul de țigări), se aplică **prafurile fluorescente**. La expunerea în lumină ultravioletă a obiectului, praful va produce luminiscentă, iar urma va fi clar evidențiată, indiferent de culoarea suportului. În cazul materialelor poroase, precum articole din piele, suprafețele de lemn neprelucrate, hârtie sau carton, se dă întâietate tehnicii care presupune folosirea **prafurilor magnetice**, în rezultatul căreia particulele fine de fier sunt aplicate pe suprafața obiectului prin folosirea unei pensule magnetice. Când praful trebuie aplicat pe o zonă extinsă, se folosește o pensulă de dimensiuni mari, precum cea confecționată din pene de struț. Din moment ce urma este localizată, se folosește o perie mai mică, mai ușor de manevrat. Înainte de a folosi orice perie, este necesar ca aceasta să fie scuturată până când toate firele se separă și devin pufoase.

Fișa nr. 4 Ridicarea urmei

Ridicarea urmei implică folosirea unui material adeziv, în scopul transferării amprente de pe suprafața obiectului. Materialele folosite cel mai frecvent în acest sens sunt: peliculele dactiloscopice, materiale polimerice, benzile adezive din celofan. Banda adezivă trebuie să fie de înaltă calitate, transparentă (și nu lucioasă sau mată). Banda este rulată câte puțin, fiind pliată deasupra, pentru a permite manipularea ulterioară. Este important ca cel care ridică urma să nu lase propriile amprente pe banda adezivă respectivă. Banda va fi desfășurată așa încât partea ei descoperită să fie relativ întinsă, acoperind urma și depășind cu aproximativ un inch (2,54 cm) suprafața acesteia. O atenție deosebită se va acorda pentru a nu admite bule de aer sub peliculă, întrucât acestea distrug valoarea identificatoare a amprente. Pelicula (banda adezivă) se apasă ușor, pentru a asigura fixarea corespunzătoare, după care este ușor și uniform ridicată de pe suprafața obiectului purtător de urmă. Apoi, se va aplica rapid pelicula (banda) pe un suport de protecție, pe un cartonaș sau pe o bucată de hârtie.

Evidențierea cu vapori de iod este un procedeu de relevare a urmelor papilare, lăsate pe hârtie și pe pereți. Procedeu constă în trecerea unui curent de aer purtător de iod peste locul unde se presupune că se găsește urma papilară. Vaporii de iod sublimază grăsimile din urma papilară, colorând-o în brun. Urma trebuie fotografiată, pentru că după aproximativ 10 minute dispare, sau poate fi fixată cu un strat fin de dextrină.

Sarcină de lucru: *Atribuiți urmele caracteristicilor corespunzătoare din tabelul alăturat.*

Urmele formate în zăpadă

Se ridică cu ghips, însă, datorită fragilității, înainte de turnarea ghipsului, se procedează la întărirea lor prin pulverizarea unui strat subțire de fixator (de exemplu, lac de păr fixativ) care se usucă, pentru a forma o peliculă.

Urmele formate în nisip

Pot fi ridicate identic cu cele formate în nisip, însă este necesar a proteja urma prin pulverizare cu spray fixativ cu ceară. Există și alte modalități de fixare a acestor categorii de urme.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa nr. 5.

Sarcină de lucru: *Identificați în baza imaginilor, tipul urmei și stabiliți ce informații ar trebui să ofere martorii.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

LECȚIA DE REFLECȚIE asupra UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE I- SECURITATEA COMUNITĂȚII – MISIUNEA POLIȚIEI

Rememorarea procesului și reflecție în perechi

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor realizate în cadrul unității de învățare, punând accent atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, în baza listei de descriptori de competență (din curriculumul la disciplină, compartimentul *Evaluarea*) – *fișa de reflecție*. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor, asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice disciplinei.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că trebuie să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situațiile concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. Se va reaminti că nu se vor pune note în urma acestui exercițiu și că orice elev poate manifesta comportamentele respective în lecțiile următoare, fără a fi judecat/moralizat, dacă până acum nu le-a manifestat.

FIȘA DE REFLECȚIE

Data: _____

Clasa: _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele colegului: _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Eu	Colegul

Discuție generală și concluzii

Elevii prezintă, în fața clasei, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev prezintă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii competențelor specifice.

Debrifare și concluzii

Se va discuta cu întreaga clasă în baza următoarelor întrebări:

- Cum și unde puteți aplica ceea ce ați învățat?
- Ce ați învățat despre voi personal și despre colegii voștri, pe parcursul acestei unități de învățare?
- Ce sfat le-ați da semenilor voștri, în baza conținuturilor învățate?

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa de reflecție și feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE I- SECURITATEA COMUNITĂȚII – MISIUNEA POLIȚIEI

Profesorul / Facilitatorul _____ *Localitatea* _____

Instituția de învățământ _____ *Clasa a* _____ *Data* _____

Completați fiecare rubrică a tabelului ce urmează:

Nr.	Indicatori	Evidențe/ date care confirmă reflectarea indicatorului în demersul educațional	Sugestii de îmbunătățire
1.	Obiectivele lecției sunt formulate clar/ explicit și contribuie la formarea competențelor specifice ale ESJ		
2.	Structurarea logică a lecției (etapele decurg una din alta, iar sarcinile contribuie la realizarea obiectivelor)		
3.	Numărul și relevanța sarcinilor ce contribuie la formarea de competențe și permit TUTUROR elevilor să se exprime liber și să participe activ în proces		
4.	Strategiile didactice utilizate corespund particularităților de vârstă, capacităților în evoluție ale elevilor, diferitor stiluri și experiențe de învățare		
5.	Strategiile didactice utilizate asigură confortul emoțional/ psihologic și protecția de a nu expune viața privată și a familiei elevilor		
6.	Debrifarea contribuie la analiza critică a experienței căpătate la oră și în afara acesteia		
7.	Facilitează înțelegerea de către elev a drepturilor și obligațiilor cetățenești		
8.	Familiarizează elevii cu titularii de obligații (la nivel local și național) și-i învață să ceară asigurarea drepturilor		

P.S. Anexați la fișa de feedback, după caz/ situație, produse ale elevilor și profesorului, care reflectă activitatea realizată.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II- SANȚIUNI ȘI APLICAREA LOR

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 1. Sistemul de drepturi și responsabilități

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane.
	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice drepturile și obligațiunile unui cetățean, bazându-se pe legislație;
- O2 – să explice în ce mod fiecare cetățean beneficiază de un drept, în baza observațiilor din viața cotidiană;
- O3 – să determine responsabilitățile pentru anumite drepturi;
- O4 – să argumenteze relația dintre drepturi și responsabilități.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- formularea concluziilor în baza argumentelor;
- exerciții de negociere pentru aplanarea conflictului/luarea unei decizii.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: discuția liberă, explicația, ciorchinele.

Forme de organizare a activității: lucrul în perechi, lucrul în grupuri mici, predarea în grup mare (frontală).

Resurse necesare: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția privind Drepturile Copilului.

Termeni-cheie: *drepturi, responsabilități, obligații.*

Drepturile omului se referă, pe de o parte, la dezvoltarea ființelor umane, elucidând cum sunt acestea capabile să își realizeze întregul lor potențial în relațiile cu concetățenii lor. Pe de altă parte, drepturile omului definesc responsabilitățile statului-națiune față de indivizi. Documente importante referitoare la drepturile omului sunt: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Convenția privind Drepturile Copilului. În mod tradițional, drepturile omului au fost clasificate în categorii – civile, politice, sociale, economice și culturale. Drepturile omului au trei elemente: titularul de drepturi, conținutul dreptului (ceea ce titularul are dreptul de a pretinde) și persoana responsabilă (persoana sau instituția care trebuie să răspundă la solicitare).

Responsabilitățile sunt o consecință logică a drepturilor omului. În scopul de a fi protejat, fiecare drept implică responsabilități corespunzătoare, atât pentru cetățeni, cât și pentru stat. Fiecare individ are datoria morală de a nu încălca demnitatea personală a altei persoane. Guvernele, prin aderarea la acordurile internaționale și obligate prin constituțiile lor proprii, au nu doar o obligație morală, ci și o obligație legală.

Un drept al omului nu va fi niciodată respectat, dacă niciun individ sau autoritate nu-și asumă răspunderea pentru realizarea lui. Deși guvernele sunt principalii responsabili în acest caz, există o nevoie considerabilă ca alte organisme și indivizi să promoveze și să protejeze drepturile omului. Fiecare individ are răspunderea morală de a contribui la o cultură în care valorile referitoare la drepturile omului inspiră comportamentul nostru în viața de zi cu zi (*A trăi în democrație*, Consiliul Europei, vol. III).

Baza juridică – Legea nr. 338/1994 prevede drepturile și obligațiunile copilului.

Statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale. Statul întreprinde acțiuni în vederea acordării de ajutor părinților, precum și altor persoane responsabile de educația și dezvoltarea copiilor.

Drepturile de care beneficiază copiii, conform legii menționate mai sus, sunt:

- dreptul la viață;
- dreptul la dezvoltarea capacităților intelectuale;
- dreptul la un nume și la o cetățenie;
- dreptul la învățătură;
- dreptul la inviolabilitatea persoanei, la protecție împotriva violenței fizice și psihice;
- dreptul la muncă;
- dreptul la odihnă;
- dreptul la apărarea demnității și onoarei;
- dreptul la asociere în organizații obștești.
- dreptul la libertatea gândirii și conștiinței;

Dreptul la nume: Orice copil are, prin naștere, dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și de a fi îngrijit de părinții săi.

Dreptul la familie: Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia.

Dreptul la viață: Dreptul la viață este inerent persoanei umane. Acest drept trebuie ocrotit prin lege. Nimeni nu poate fi privat de viață sa în mod arbitrar.

Dreptul la libera exprimare: Orice copil are dreptul să își exprime liber opiniile și să primească și să difuzeze informații prin media. Fiecare copil are și responsabilitatea de a-și exprima opinii într-un mod în care să respecte drepturile celorlalți.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Dreptul de a fi protejat: pentru o dezvoltare sănătoasă a copilului, este important ca acesta nu numai să fie protejat, ci și să se simtă valoros și să aibă șansa de a învăța cum să-și formeze o părere, să aibă încredere să-și exprime opiniile și, mai presus de toate, să fie luat în serios.

Obligațiile copilului: Copilul este obligat să conștientizeze și să respecte ordinea publică și normele de conviețuire, să prețuiască atât tradițiile și valorile culturale naționale, cât și cele general-umane, să acumuleze cunoștințe și să se pregătească pentru o activitate utilă, să manifeste o atitudine grijulie față de părinți, mediul ambiant, proprietatea publică și privată.

FIȘE DE LUCRU

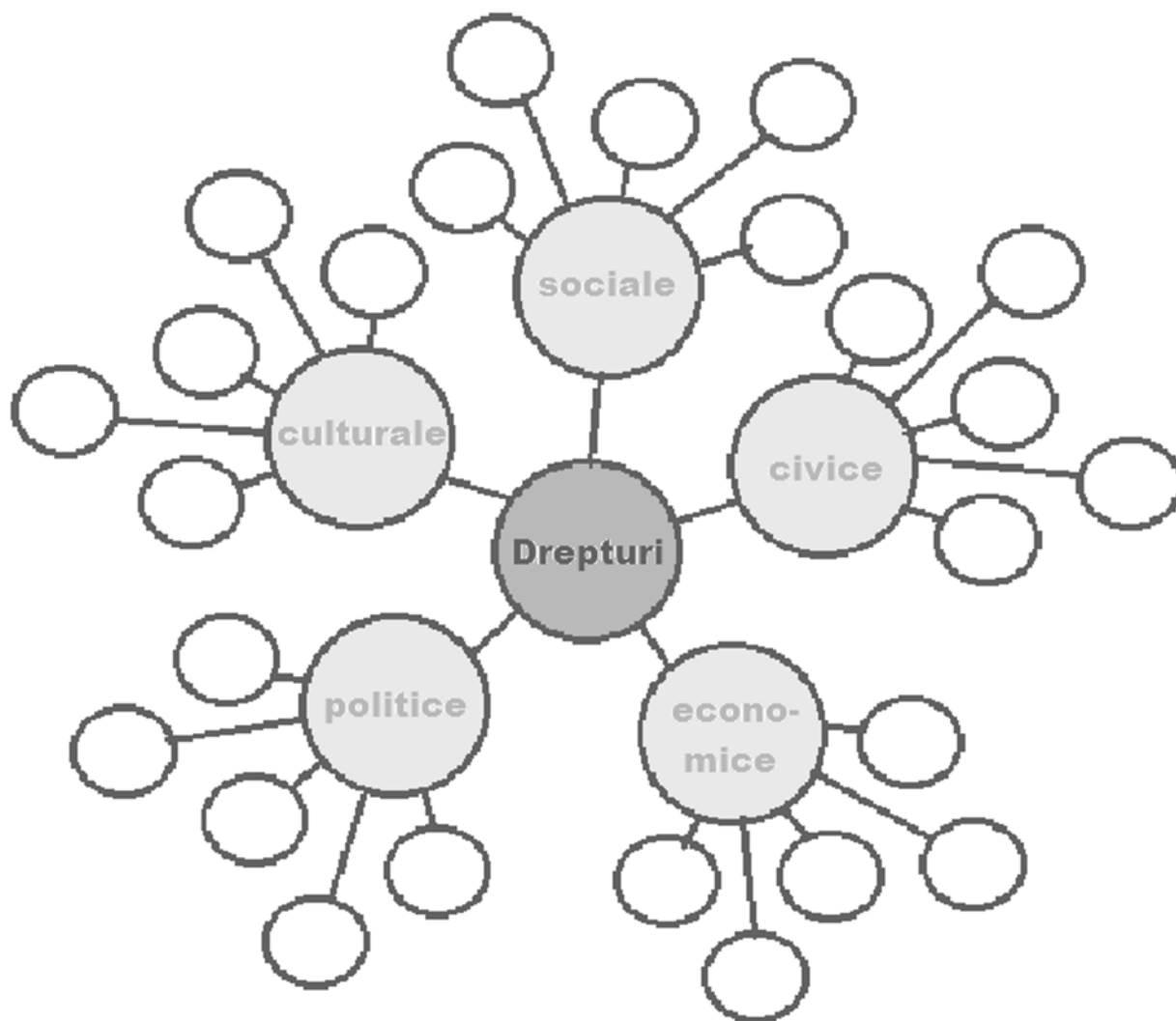
Fișa nr. 1.

Lista drepturilor omului (pentru completarea ciorchinelor)

Aceasta este o listă a drepturilor omului, prezentă în Declarația Universală a Drepturilor Omului (UDHR), în Convenția Internațională cu privire la Drepturile Civile și Politice (ICCPR), în Convenția Internațională cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale, în Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ECHR) și în Carta Socială Europeană revizuită (ESC):

1. Dreptul la viață
2. Fără tortură
3. Fără sclavie
4. Dreptul la libertate și securitate
5. Dreptul la un proces corect
6. Dreptul la reparație eficientă în caz de încălcare a drepturilor
7. Fără discriminare; drept la egalitate
8. Dreptul de a fi recunoscut ca persoană; dreptul la naționalitate
9. Dreptul la intimitate și viața de familie
10. Dreptul la căsătorie
11. Dreptul la proprietate personală
12. Dreptul la circulația persoanelor
13. Dreptul la azil
14. Libertatea de gândire, conștiință și religioasă
15. Libertatea de expresie
16. Libertatea de adunare și asociere
17. Dreptul la mâncare, băutură și adăpost
18. Dreptul la îngrijire medicală
19. Dreptul la educație
20. Dreptul la angajare
21. Dreptul la odihnă și timp liber
22. Dreptul la protecție socială
23. Dreptul la participare politică
24. Dreptul de a participa la viața culturală
25. Interzicerea distrugerii drepturilor omului
26. Dreptul la ordine socială, care recunoaște drepturile omului
27. Responsabilitățile și îndatoririle individului.

Fișa nr. 2. Ciorchinele

Fișa nr. 3. Drepturi și responsabilități

Drept al omului	Responsabilitatea individului	Responsabilitatea autorității
Dreptul la nume		
Dreptul la familie		
Dreptul la viață		
Dreptul la libera exprimare		
Dreptul de a fi protejat		

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 2. Sistemul organelor de drept din Republica Moldova

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
1. Recunoașterea conceptelor specifice statului democratic pentru înțelegerea critică a drepturilor, obligațiilor și responsabilităților cetățenești	1.2. Sistematizarea conceptelor specifice statului democratic în manifestarea obligațiilor și responsabilităților cetățenești	3. Meditează critic asupra cauzelor principale ale încălcărilor și abuzurilor asupra drepturilor omului.
2. Valorificarea demnității umane și a drepturilor omului în formarea unor comportamente necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților	2.1. Enumerarea elementelor de comportament necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților din perspectiva drepturilor omului	4. Pledează pentru protejarea și respectarea drepturilor omului în orice împrejurare. 5. Afirmă că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către societate.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O1 – să recunoască rolul poliției, al procuraturii și al instanțelor de judecată în protecția minorilor și a drepturilor lor;

O2 – să înțeleagă ierarhia autorităților ce trebuie să fie abordate în cazul în care drepturile copiilor sau ale altora au fost încălcate;

O3 – să elaboreze adresări/petiții în adresa instituțiilor competente, pentru soluționarea cazurilor de încălcare a drepturilor omului;

O4 – să-și dezvolte încredere în instituțiile de aplicare a legii naționale și internaționale.

Activități de învățare (propușe de curriculum):

- exerciții de sistematizare a ideilor și a dovezilor privind funcționarea unui stat de drept;
- activități de culegere a informațiilor/datelor despre problemele sociale ale adolescenților.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: prezentarea orală, explicația, completarea tabelului, *Harta minții*, elaborarea posterului, discuția ghidată.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru, hârtie A3, markere de diferite culori, lipici/magneți.

Termeni-cheie: *lege, egalitate, funcționar public cu statut special.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	1. Elevii, la dorință, prezintă lista cu responsabilitățile personale în familie, explicând de ce este nevoie de ele. 2. Facilitatorul explică importanța instituțiilor care protejează copiii și tinerii și drepturile acestora. Se subliniază cât de important este să fie protejați tinerii de „colegii agresivi”, li se explică elevilor de ce este important să fie recunoscute rolurile instituțiilor care protejează copiii și tinerii.	5 min.	Prezentare orală Explicația	Lista responsabilităților
Realizarea sensului	O2	1. Lucrul în șase grupuri mici, a câte trei-patru elevi, cu Fișa nr. 1. și Fișa nr. 2.: fiecare grup completează câte o rubrică din tabel. Grupurile includ secvențele în cadranul respectiv din tabelul general, explicând răspunsurile. Facilitatorii corectează/completează prezentările elevilor. 2. Grupurile primesc câte o foaie A3 și markere (cel puțin de trei culori). În centrul foii, indică denumirea instituției de drept pe care au analizat-o anterior și reprezintă schematic rolurile descoperite, folosind cuvinte, săgeți, simboluri, semne etc. 3. Pe un poster, la mijloc, se desenează un copil care se află în conflict cu legea. Grupurile, pe rând, lipesc în jurul copilului elementele din <i>Harta minții</i> . Se concluzionează că în prezent există mai multe instituții care ar trebui să protejeze drepturile copilului. Poate fi folosit spațiul gol pentru completări, făcând conexiuni între instituții.	15 min. 10 min.	Lucrul în grupuri mici, completarea tabelului <i>Harta minții</i> Elaborarea posterului	Tabelul general, completat de grupuri Prezentarea posterelor cu <i>Harta minții</i>
	O3		5 min.	Formularea concluziilor	Posterul general al clasei, elaborat din elementele <i>Hărții minții</i> ale tuturor grupurilor
			2 min.		
Reflecție	O4	Discuție ghidată: - Cum v-ați simțit în timpul lucrului în grup? - A fost complicat să realizați sarcina de lucru? - V-a surprins/impresionat	7 min.	Discuția ghidată	Elevii exprimă opinii, reflectează asupra activității de învățare realizată la lecție.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		numărul de organizații, instituții care activează pentru drepturile omului/ale copilului?			
Extindere		Elevii povestesc despre instituțiile de drept din țară și internaționale. Împreună, determină care sunt aceste instituții la nivel local. Alternativ, pot să formuleze trei întrebări în adresa unei instituții (la alegere).	1 min.	Discuția dirijată, observarea	Elevii prezintă propriile opinii.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Lege – cuvântul provine din limba latină, de la *lex, legis*, și reprezintă un act normativ adoptat de Parlament în temeiul normelor constituționale.

Egalitate – principiu potrivit căruia tuturor oamenilor (statelor sau națiunilor) li se recunosc aceleași drepturi și li se impun aceleași îndatoriri prevăzute de regula de drept. Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială (art. 16. Alin. (2) al Constituției Republicii Moldova).

Funcționar public cu statut special – persoană angajată în cadrul aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne, în autoritățile administrative sau instituțiile din subordinea acestuia, care deține grade speciale și exercită sarcini ce țin de competența entității din care face parte.

Relațiile dintre poliție și alte instituții

Poliția colaborează cu toate instituțiile statului întru prevenirea și descoperirea faptelor ilegale. Controlul asupra activității Poliției este exercitat de Ministerul Afacerilor Interne, procuratură, alte autorități ale administrației publice, precum și de organizațiile naționale și internaționale care asigură protecția drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului, în temeiul și în limitele prevăzute de legislație și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Procurorul și instanța de judecată privind protecția minorilor aflați în conflict cu legea

Copilul poate fi eliberat de răspundere penală, dacă a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă și dacă s-a constatat că este posibilă corectarea lui fără a fi supus răspunderii penale. Pentru a determina dacă este posibilă corectarea copilului fără a fi supus răspunderii penale, instanța de judecată analizează referatul prezentențial, ascultă părinții minorului, profesorii, asistentul social din comunitate și alte persoane care ar putea comunica informații relevante cu referire la conduita copilului, modul lui de interacțiune socială etc. Totodată, instanța de judecată poate dispune efectuarea unei anchete sociale care să reflecte condițiile locative și de educare a copilului.

Măsuri speciale de investigații:

1) cu autorizarea conducătorului subdiviziunii specializate:

a) chestionarea;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- b) culegerea informației despre persoane și fapte;
- c) identificarea persoanei;

2) cu autorizarea judecătorului de instrucție, la demersul procurorului:

- a) cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat;
- b) supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea;
- c) interceptarea și înregistrarea comunicărilor și a imaginilor;
- d) reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale;
- e) monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice;
- f) monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară;
- g) documentarea cu ajutorul metodelor și al mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistem de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice;
- h) colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice;

3) cu autorizarea procurorului:

- a) identificarea abonatului, a proprietarului sau a utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic;
- b) urmărirea vizuală;
- c) controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate;
- d) investigația sub acoperire;
- e) supravegherea transfrontalieră;
- f) livrarea controlată;
- g) colectarea mostrelor pentru cercetarea comparată;
- h) cercetarea obiectelor și a documentelor;
- i) achiziția de control.

Fișa nr. 1. Instituțiile de drept

Grupul nr. 1. Poliția este o instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor.

Serviciile *Siguranță copii* din cadrul subdiviziunilor de poliție teritoriale ale Inspectoratului General al Poliției al MAI desfășoară activități în domeniul prevenirii și combaterii fenomenului infracțional în mediul copiilor, prin prisma realizării prevederilor legislației, a planurilor și a programelor naționale care au drept scop asigurarea protecției copilului și reducerii riscului de victimizare a acestora.

Grupul nr. 2. *Procuratura* este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, care, în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și a intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Procuratura îndeplinește următoarele funcții: conduce și exercită urmărirea penală și reprezintă învinuirea în instanța de judecată, controlează activitatea organelor de urmărire penală în cadrul procesului penal, efectuează controlul asupra respectării legislației privind activitatea specială de investigații etc. După acumularea tuturor probelor, procurorul reprezintă învinuirea în instanța de judecată.

Procurorul exercită urmărirea penală în cazurile infracțiunilor săvârșite de minori, dacă acestea sunt deosebit de grave și excepțional de grave.

În condițiile prevederilor art. 13. din Legea cu privire la Procuratură nr. 3/2016 și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești.

Măsurile speciale de investigații cu autorizarea procurorului:

- a) identificarea abonatului, proprietarului sau a utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic;
- b) urmărirea vizuală;
- c) controlul transmiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate;
- d) investigația sub acoperire;
- e) supravegherea transfrontalieră;
- f) livrarea controlată;
- g) colectarea mostrelor pentru cercetarea comparată;
- h) cercetarea obiectelor și a documentelor;
- i) achiziția de control.

Grupul nr. 3. În Republica Moldova, justiția se înfăptuiește prin *Curtea Supremă de Justiție*, care asigură aplicarea corectă și unitară a legilor de către toate instanțele judecătorești din țară. Judecătoriile examinează toate cauzele și cererile, în afară de cele date prin lege în competența altor instanțe. Curțile de Apel judecă cererile și cauzele date prin lege în competența lor, soluționează conflictele de competență apărute între judecătoriile din circumscripția lor, generalizează practica judiciară etc. Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă care asigură aplicarea corectă și unitară a legilor de către toate instanțele judecătorești din Republica Moldova.

Măsurile speciale de investigații cu autorizarea judecătorului de instrucție, la demersul procurorului:

- a) cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- b) supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea;
- c) interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor;
- d) reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale;
- e) monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice;
- f) monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară;
- g) documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistem de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice;
- h) colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice.

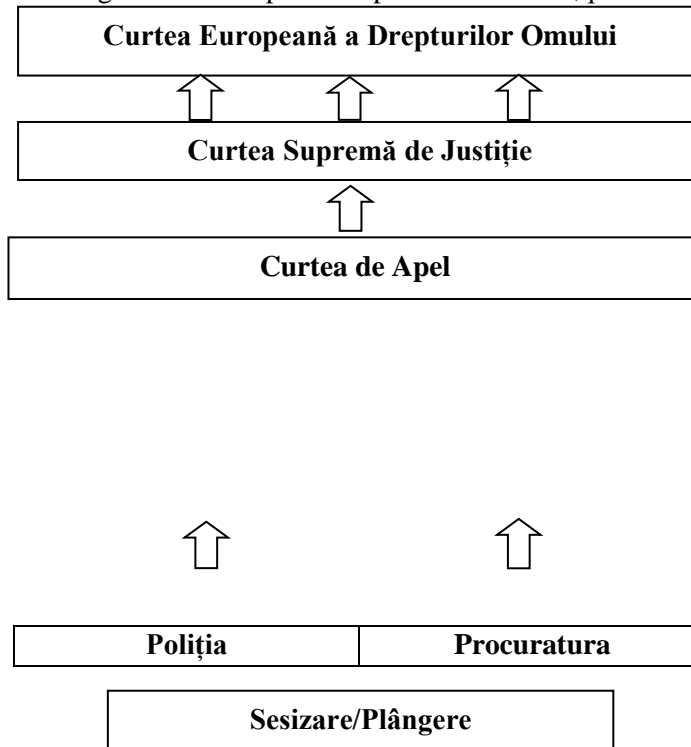
Grupul nr. 4. După ce sunt parcurse toate etapele de desfășurare a justiției în Republica Moldova, cetățenii se pot adresa la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), care a fost creată pentru sistematizarea procedurii plângerilor în materia drepturilor omului provenite din statele membre ale Consiliului Europei. Misiunea Curții este să vegheze la respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Protocoloalelor suplimentare de către statele semnatare.

Fișa nr. 2.

Instituția	Întrebări	Răspunsuri
Poliția/Inspectoratul General de Poliție	<ul style="list-style-type: none">- Care este rolul poliției în protejarea copiilor aflați în conflict cu legea?- Ce fel de relație are această instituție cu alte instituții?- Care sunt așteptările cetățenilor de la această instituție?	
Procuratura	<ul style="list-style-type: none">- Care este rolul instanței și al procurorului, atunci când este vorba de protecția minorilor aflați în conflict cu legea?- Ce măsuri pot fi autorizate de instanță? Dar de procuror, fără implicarea instanței?- Care este scopul instanței Procuraturii?	
Curtea Supremă de Justiție	<ul style="list-style-type: none">- Care este rolul CSJ pentru drepturile omului?- Când putem apela la CSJ?- Este necesară existența acestei instanțe? Din ce cauză?	
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO)	<ul style="list-style-type: none">- Care este rolul CEDO pentru drepturile omului?- Când putem apela la CEDO?- Este necesară existența acestei instanțe? Din ce cauză?	

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Piramida organelor de drept din Republica Moldova, până la CEDO

Notă: Pe tot parcursul căii, de la sesizare până la ultima instanță, minorii sunt asistați obligatoriu de un părinte (înfietori, tutore, curator sau de un reprezentant al autorităților tutelare), de un apărător (avocat), de un pedagog sau psiholog.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 3. Sancțiuni în cazul contravențiilor. Aspecte din Codul contravențional

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delincvenței juvenile	3.1. Identificarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă privind delincvența juvenilă prin valorificarea elementelor statului de drept	7. Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie tratați în mod egal și imparțial, conform legii.
	3.2. Rezolvarea studiilor de caz privind delincvența juvenilă și recunoașterea elementelor statului de drept și ale democrației	8. Susține ideea că legile trebuie aplicate corect și respectate în toate situațiile din viață. 9. Pledează pentru existența măsurilor eficiente ale autorităților publice pentru cei care încalcă drepturile omului.
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității. 11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice premisele și cauzele contravențiilor;
- O2 – să analizeze diferite perspective asupra dreptății;
- O3 – să analizeze consecințele infracțiunilor săvârșite de minori și sancțiunile aplicate;
- O4 – să aprecieze funcția și importanța cadrelor instituționale (legi, coduri, reguli etc.) pentru siguranța societății.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- analiza critică a factorilor, a premiselor și a cauzelor contravențiilor;
- parcurgerea studiilor de caz tematice;
- exerciții de descriere a unor atribuții ale persoanei responsabile.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: jocul didactic, tehnica Știu/Vreau să știu/Am învățat, prezentări.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: Fișa de lucru nr. 1., Codul contravențional al Republicii Moldova.

Termeni-cheie: lege contravențională, contravenție, tentativă (de contravenție), vinovăție.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	<p>1. Jocul didactic „Circulația fără reguli”: clasa de elevi se împarte în două grupuri – conducătorii auto și pietonii. Se anunță anularea tuturor regulilor de circulație și în timp de 1 minut elevii simulează situația posibilă. Urmează descrierea problemelor pe care elevii le-au întâmpinat pe parcursul jocului. Se face concluzia: nici o societate/comunitate nu poate supraviețui și aplana conflictele fără un cadru instituțional de reguli, care sunt puse în aplicare prin legi, coduri etc.</p> <p>2. Comentariul maximei: <i>Legea reprezintă efortul omului de a organiza societatea</i> (Henry Ward).</p>	7 min.	<p>Jocul didactic</p> <p>Reflecția asupra jocului</p> <p>Formularea concluziilor</p> <p>Comentariile</p>	<p>Participarea activă a elevilor în joc</p> <p>Lista problemelor identificate</p> <p>Elevii își expun opinia asupra maximei propuse</p>
Realizarea sensului	O2 O3	<p>1. Tehnica <i>Știu/Vreau să știu/Am învățat</i>: elevii primesc fișe cu informații la subiect și, individual, completează tabelul în caiete, apoi, prin discuții în perechi, vor introduce informațiile într-un tabel, pe o coală de hârtie.</p> <p>2. Lucrul în grupuri a câte trei-cinci elevi cu studiul de caz (Fișa de lucru). Sarcina de lucru: recunoașteți și enumerați măsurile și recomandările posibile care pot fi impuse participanților la evenimentul prezentat în caz.</p> <p>3. Prezentările grupurilor. Pe parcursul prezentărilor, facilitatorul intervine cu comentarii, corectări, completări la informația elevilor.</p>	3 min. 15 min.	<p>Tehnica <i>Știu/Vreau să știu/Am învățat</i></p> <p>Lucrul în grup</p> <p>Prezentările elevilor</p>	<p>Tabelul, completat de întreaga clasă de elevi</p> <p>Posterele grupurilor, mesaje, adresări scrise</p>
Reflecție	O4	Examinarea tabelului <i>Știu/Vreau să știu/Am învățat</i> și completarea ultimei coloane – <i>Am învățat</i> . Elevii formulează întrebări la subiect.	4 min.	Întrebări și răspunsuri	Tabelul, completat
Extindere		Elevii vor elabora o listă din trei-cinci întrebări la subiectul studiat, pentru a afla mai multe informații de la adulți (profesor, angajatul poliției, părinți etc.).	1 min.	Expunerea	Elevii notează în caiete.

Lege contravențională (Codul contravențional) – lege a Republicii Moldova care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determină faptele ce constituie contravenții și prevede procesul contravențional și sancțiunile contravenționale (*art. 1. al Codului contravențional al RM*).

Contravenție – fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională (*art. 10. al Codului contravențional al RM*).

Tentativă (de contravenție) – acțiunea sau inacțiunea intenționată, îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei contravenții care, din cauze independente de voința făptuitorului, nu și-a produs efectul (*art. 13. al Codului contravențional al RM*).

Vinovăție – un ansamblu de procese psihice ale persoanei responsabile, care sunt anterioare și concomitente cu săvârșirea faptei, sub formă de intenție și imprudență față de fapta sa ilicită, care prezintă un grad de pericol social și consecințele sale în care se manifestă atitudinea negativă subiectivă a ei față de valorile societății (Ursu, Viorica, *Vinovăția – condiție inerentă a răspunderii juridice*, Chișinău, 2017).

Scopul legii contravenționale constă în apărarea drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietății, a ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvârșirii de noi contravenții.

Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională.

Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului. Nimeni nu poate fi supus torturii, nici unor pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante. La aplicarea legii contravenționale, se ține cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante. Este supusă răspunderii contravenționale numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea contravențională.

Conform Codului contravențional al Republicii Moldova, este pasibilă de răspundere contravențională persoana fizică responsabilă care în momentul săvârșirii contravenției are împlinită vârsta de 18 ani. Persoana fizică cu vârsta între 16 și 18 ani este pasibilă de răspundere contravențională pentru:

- injurie;
- vătămarea integrității corporale;
- cultivarea ilegală a plantelor ce conțin droguri, precursori și analogi ai acestora și fabricarea etnobotanicilor;
- aducerea minorului la starea de ebrietate produsă de alcool sau de alte substanțe;
- practicarea prostituției;
- consumul băuturilor alcoolice în locuri în care acestea sunt interzise;
- distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor străine;
- sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului;
- încălcarea regulilor de conduită de către pasagerii și conducătorii vehiculelor;
- călătoria fără bilet de călătorie;
- contravențiile în domeniul circulației rutiere;
- nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept;
- chemarea intenționat falsă a serviciilor specializate;
- ultragierea militarului;
- ultragierea colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, opunerea de rezistență;
- huliganismul nu prea grav;
- consumul de băuturi alcoolice în locuri publice și apariția în astfel de locuri în stare de ebrietate produsă de alcool;
- jocurile de noroc și ghicitul în locuri publice;
- tulburarea liniștii;
- distrugerea sau deteriorarea intenționată a obiectelor activității de publicitate;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- neîndeplinirea îndatoririlor privind evidența militară;
 - deteriorarea sau nimicirea cu intenție ori pierderea din neglijență a documentelor de evidență militară;
 - eschivarea de la examenul medical;
 - eschivarea de la încorporare în serviciul civil (de alternativă);
- purtarea ilegală a uniformei militare și a însemnelor gradului militar, a genului de arme și a apartenenței departamentale.

Sanctiunea contravențională este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică, în numele legii, persoanei care a săvârșit o contravenție.

Sanctiunile contravenționale aplicabile persoanei fizice sunt:

- a) avertismentul;
- b) amenda;
- c) privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate;
- d) privarea de dreptul de a deține anumite funcții;
- e) aplicarea punctelor de penalizare;
- f) privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule, dreptul de deținere sau port și folosire a armei);
- g) munca neremunerată în folosul comunității;
- h) arestul contravențional.

Pericolul social și dauna pe care o provoacă anumitor valori sociale sunt criteriile care determină legiuitorul să califice o faptă anumită ca fiind infracțiune sau contravenție. Dacă pericolul social al unor fapte cum ar fi omorul este recunoscut în unanimitate și acesta este calificat ca infracțiune, recunoașterea altor fapte ca fiind social periculoase diferă de la stat la stat sau de la o perioadă istorică la alta.

FIȘA DE LUCRU

Studiu de caz

La data de 02 iunie 2017, în jurul orei 01:00, un grup de tineri cu vârsta cuprinsă între 16 și 17 ani, aflându-se în loc public, în curte blocului de locuit amplasat pe str. Ion Creangă, 29 din municipiul Chișinău, încălcând grosolan ordinea și liniștea publică, ascultau muzică la volum ridicat, cântau și strigau cu voce tare. La observațiile locatarilor blocului de locuit, aceștia au înjurat și au continuat acțiunile lor ilegale. La scurt timp, locatarii au sesizat poliția. În urma audierilor, minorii au menționat că, pur și simplu, se distrau.

Sarcini de lucru:

1. *Comentați acest caz, expunându-vă atitudinea față de cele întâmplate.*
2. *Identificați măsurile și recomandările posibile, care pot fi impuse participanților la evenimentul prezentat în caz.*
3. *Elaborați un mesaj/o adresare în scris minorilor din acest studiu de caz.*

Subiectul 4. Sancțiuni în cazul infracțiunilor. Aspecte ale Codului penal

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delincvenței juvenile	3.1. Identificarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă privind delincvența juvenilă prin valorificarea elementelor statului de drept	7. Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie tratați în mod egal și imparțial, conform legii.
	3.2. Rezolvarea studiilor de caz privind delincvența juvenilă și recunoașterea elementelor statului de drept și ale democrației	8. Susține ideea că legile trebuie aplicate corect și respectate în toate situațiile din viață. 9. Pledează pentru existența măsurilor eficiente ale autorităților publice pentru cei care încalcă drepturile omului.
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității. 11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O1 – să identifice premisele și cauzele infracțiunilor;

O2 – să analizeze consecințele infracțiunilor săvârșite de minori și sancțiunile aplicate;

O3 – să aprecieze funcția și importanța cadrelor instituționale (legi, coduri, reguli etc.) pentru siguranța societății.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- analiza critică a factorilor, a premiselor, a cauzelor infracțiunilor;
- parcurgerea studiilor de caz tematice;
- exerciții de descriere a unor atribuții ale persoanei responsabile.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: întrebări și răspunsuri scurte, conversația, prezentările orale și scrise, discuția ghidată.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru, Codul penal al Republicii Moldova.

Termeni-cheie: *infracțiune, victimă, parte vătămată, martor, bănuț.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	1. Elevii prezintă lista de întrebări la subiectul lecției anterioare, profesorul și polițistul răspund/explică. 2. Comentariul citatelor: <i>Moravurile fără legi pot totul, legea fără moravuri, aproape nimic</i> (Mihai Eminescu); <i>Legea este garanția faptului că cetățenii vor fi onești unii cu alții</i> (Aristotel); <i>Pentru a înfrâna, trebuie legi. Dar trebuie oameni care să împlinească legile</i> (Mihail Sadoveanu).	5 min. 3 min.	Întrebări și răspunsuri Discuția dirijată	Elevii fac notițe în caiete. Elevii, la dorință, își expun opiniile la fac comentarii.
Realizarea sensului	O2	1. Lucrul în șase grupuri cu studiile de caz din Fișa nr. 1: grupurile 2 și 6 – cazul nr. 2, grupurile 3 și 5 – cazul nr. 3). Pentru facilitarea activității în grupuri, elevilor li se distribuie articolele corespunzătoare din Codul penal. 2. Prezentările echipelor. Pe parcursul prezentărilor, polițistul intervine cu comentarii, corectări, completări la informația elevilor.	15 min. 15 min.	Lucrul în grup Prezentările orale, scrise	Elevii prezintă postere, mesaje, adresări scrise.
Reflecție	O3	Discuție ghidată: - Cum v-ați simțit în timpul lucrului în grup? - A fost complicat să realizați sarcina de lucru? - Ce ați evidențiat ca fiind important din lecția de astăzi?	5 min.	Discuția ghidată	Elevii exprimă opinii, reflectează asupra activității de învățare la lecție.
Extindere		Li se propune elevilor să identifice un caz de infracțiune despre care au auzit la TV, au citit în ziare, Internet, în care o persoană tânără a încălcat legea și a primit o pedeapsă pe care ei (elevii) o consideră prea dură sau prea indulgentă. Elevii trebuie să analizeze cazul și să redacteze o scurtă lucrare, subliniind factorii datorită cărora au ajuns la această concluzie.	2 min.	Expunerea	Explicații la sarcina de lucru pentru acasă.

Infracțiune – faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală (*art. 14., alin. (1) al Codului penal al RM*).

Martor – persoana citată în această calitate de organul de urmărire penală sau de instanță, precum și persoana care face declarații, în modul prevăzut de prezentul cod, în calitate de martor. Ca martori pot fi citate persoane care posedă informații cu privire la vreo circumstanță care urmează să fie constatată în cauză (*art. 60., alin. (1) al Codului de procedură penală al RM*).

Victimă – orice persoană fizică sau juridică căreia, prin infracțiune, i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale (*art. 58., alin. (1) al Codului de procedură penală al RM*).

Parte vătămată – persoana fizică sau juridică căreia i s-a cauzat prin infracțiune un prejudiciu moral, fizic sau material, recunoscută în această calitate, conform legii, cu acordul victimei (*art. 59., alin. (1) al Codului de procedură penală al RM*).

Bănuț – persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire (*art. 63., alin. (1) al Codului de procedură penală al RM*).

Codul penal este actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, determină faptele ce constituie infracțiuni și prevede pedepsele ce se aplică infractorilor.

Legea penală apără împotriva infracțiunilor persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept.

Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni.

Gradul prejudiciabil al infracțiunii se determină conform semnelor ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

În funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, infracțiunile sunt clasificate în următoarele categorii: *ușoare, mai puțin grave, grave, deosebit de grave și excepțional de grave*.

Sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care în momentul săvârșirii infracțiunii au împlinit vârsta de 16 ani. Pentru anumite categorii de infracțiuni, sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice care au vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani.

Responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile.

Iresponsabilitatea – nu este pasibilă de răspundere penală persoana care în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile se afla în stare de ireponsabilitate, adică nu putea să-și dea seama de acțiunile ori inacțiunile sale sau nu putea să le dirijeze din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice. Față de o asemenea persoană, în baza hotărârii instanței de judecată, pot fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, prevăzute de prezentul cod.

Se consideră *răspundere penală* condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

Pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului, ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor.

Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Persoanelor fizice care au săvârșit infracțiuni li se pot aplica următoarele pedepse:

- amendă;
- privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate;
- privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept;
- retragerea gradului militar sau special, a unui titlu special, a gradului de calificare (clasificare) și a distincțiilor de stat;
- muncă neremunerată în folosul comunității;
- închisoare;

- detențiune pe viață.

Minorii pot fi trași la răspundere pentru următoarele infracțiuni: omor intenționat, vătămare intenționată gravă, vătămare intenționată medie, viol, furt, jaf, tâlhărie, șantaj, escrocherie, pungășie, răpirea mijlocului de transport, cauzarea de daune materiale, circulația ilegală a drogurilor, oprirea samavolnică, fără necesitate, a trenului, blocarea intenționată a arterelor de transport, huliganism, vandalism evadarea din locuri de detenție.

Articolul 54. Liberarea de răspundere penală a minorilor

(1) Persoana în vârstă de până la 18 ani care a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală în conformitate cu prevederile procedurii penale, dacă s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale.

(2) Persoanelor liberate de răspundere penală, în conformitate cu alin. (1), li se aplică măsurile de constrângere cu caracter educativ prevăzute la art. 104.

Articolul 93. Liberarea de pedeapsă a minorilor

Minorii condamnați pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave sunt liberați de pedeapsă de către instanța de judecată, dacă se constată că scopurile pedepsei pot fi atinse prin aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ prevăzute la art. 104.

Articolul 104. Aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ

(1) Persoanelor liberate de răspundere penală în conformitate cu art. 54. sau de pedeapsă penală în conformitate cu art. 93. li se aplică următoarele măsuri de constrângere cu caracter educativ:

- a) avertismentul;
- b) încredințarea minorului pentru supraveghere părinților, persoanelor care îi înlocuiesc sau organelor specializate de stat;
- c) obligarea minorului să repare daunele cauzate. La aplicarea acestei măsuri, se ia în considerare starea materială a minorului;
- d) obligarea minorului de a urma un curs de reabilitare psihologică;
- e) obligarea minorului de a urma cursul de învățământ obligatoriu;
- f) obligarea minorului de a participa la un program probațional.

(2) Enumerarea de la alin. (1) are caracter exhaustiv.

(3) Minorului îi pot fi aplicate concomitent câteva măsuri de constrângere cu caracter educativ.

(4) În cazul eschivării sistematice a minorului de la măsurile de constrângere cu caracter educativ, la propunerea organului de stat specializat, procurorul anulează măsurile aplicate și trimite cauza în instanța de judecată, iar în cazul în care măsurile respective au fost stabilite de către instanța de judecată, aceasta le anulează și dispune trimiterea cauzei penale la procuror sau, după caz, stabilește o pedeapsă prevăzută de lege pentru fapta săvârșită.

(5) Măsurile de constrângere cu caracter educativ se aplică minorilor până la atingerea majoratului, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei săvârșite.

FIȘE DE LUCRU

Studiul de caz nr. 1.

În seara zilei de 7 martie 2020, doi tineri de 17 ani se plimbau în centrul orașului. La un moment dat, unul dintre ei, dând dovadă de un comportament obraznic, a lovit cu pumnii și picioarele o construcție decorativă, distrugând-o în totalitate. Celălalt tânăr a filmat cu telefonul mobil scena, încurajându-și amicul. Toate cele întâmplate au fost surprinse de camerele de supraveghere instalate pe clădirile din preajmă. În consecință, primăriei orașului i-au fost cauzate prejudicii materiale în sumă de 160 000 de lei. Pe acest fapt, a fost sesizată poliția și pornită o cauză penală.

Sarcini de lucru:

1. *Comentați cazul, exprimându-vă atitudinea față de acțiunile tinerilor.*
2. *Care a fost motivul faptelor comise?*
3. *Ce instituții/autorități sunt implicate în examinarea cazului?*
4. *Scrieți un mesaj/o adresare pentru acești tineri.*

Studiul de caz nr. 2.

În jurul orei 2.00, trecând pe lângă școala din localitate, două persoane de 17-18 ani au decis să pătrundă în interiorul ei. Alcoolul băut nu făcea decât să amplifice emoțiile tinerilor și, prin eforturi comune, spărgând geamurile de la parter, au intrat în clădire. După ce au rătăcit prin școală, prin diferite clase și pe la diferite etaje, au deschis mai multe uși și au făcut pe pereți inscripții cu conținut obscen. După ce și-au realizat planul, au părăsit clădirea, luând cu ei un calculator. A doua zi, tinerii au fost identificați în baza înregistrărilor video preluate de pe camerele de supraveghere și au fost reținuți. Ambii au recunoscut faptele comise, însă nu au putut explica motivul lor. Unul dintre ei a primit pedeapsă penală, pentru că în acea perioadă a trecut prin mai multe alte cazuri penale (furt, răpirea mijlocului de transport), cel de-al doilea a fost pedepsit cu o amendă.

Sarcini de lucru:

1. *Comentați cazul, exprimându-vă atitudinea față de acțiunile tinerilor.*
2. *Care a fost motivul faptelor comise?*
3. *Ce instituții/autorități sunt implicate în examinarea cazului?*
4. *Scrieți un mesaj/o adresare pentru acești tineri.*

Studiul de caz nr. 3.

Trei prieteni, cu vârsta cuprinsă între 16 și 17, ani au decis să facă o plimbare prin oraș, cu scopul de a sustrage bunuri din automobile străine. Nu era prima dată când făceau acest lucru. Tinerii căutau mașini neîncuiate, parcate în locuri întunecoase. Au identificat un automobil, au pătruns în el, au pornit motorul și au plecat prin satele vecine, unde au vizitat câțiva prieteni, încercând să vândă automobilul pentru dezmembrare. În drum spre casă, s-au întâlnit cu o mașină de patrulare a poliției. Stabilind că automobilul era dat în căutare de către proprietar ca fiind răpit, polițiștii s-au luat la goană după ei. Minorii au părăsit mașina într-o curte de locuit. Polițiștii au depistat automobilul abandonat și au anunțat proprietarul. După efectuarea unor serii de măsuri speciale de investigații, suspecții au fost depistați. Fiind interogați, băieții au recunoscut cele săvârșite. Pe acest fapt, a fost pornit un dosar penal.

Sarcini de lucru:

1. *Comentați cazul, exprimându-vă atitudinea față de acțiunile tinerilor.*
2. *Care a fost motivul faptelor comise?*
3. *Ce instituții/autorități sunt implicate în examinarea cazului?*
4. *Scrieți un mesaj/o adresare pentru acești tineri.*

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 5. Sistemul de aplicare a sancțiunilor

Competențe specifice	Unități de competență	Decriptori
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane. 14. Apără drepturile umane ale altor persoane.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.1. Identificarea abilităților necesare pentru formarea deprinderilor de cultură juridică din perspectiva evitării problemelor specifice adolescenților	16. Analizează critic informațiile pe care le folosește. 17. Apreciază critic acțiunile persoanelor responsabile de respectarea, promovarea și aplicarea drepturilor omului.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să definească termenii-cheie ai lecției, în baza sarcinilor de lucru propuse;
- O2 – să demonstreze potențial creativ în aplanarea conflictelor;
- O3 – să analizeze gradul de relevanță al legislației actuale a Republicii Moldova pentru tinerii din țară;
- O4 – să participe activ în procesul de luare a deciziilor din perspectiva rezolvării și evitării problemelor tinerilor.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă pentru formarea deprinderilor de cultură juridică.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: prezentările scrise/orale, asocierile libere, discuția ghidată.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru, Codul penal al Republicii Moldova, hârtie A3, markere, lipici/magneți.

Termeni-cheie: *persoană fizică, persoană juridică, sancțiune contravențională, pedeapsă penală.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturi vizate	Timp	Resurse procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	1. Elevii, la dorință, prezintă cazuri auzite la emisiuni TV, citite în ziare, Internet, în care o persoană tânără a încălcat legea și a primit o pedeapsă pe care ei (elevii) o consideră prea dură sau prea indulgentă – o scurtă prezentare a exemplului ales – și subliniază factorii datorită cărora au ajuns la această concluzie.	8 min.	Prezentarea lucrărilor	Lucrări scrise, de volum mic
		2. Tehnica asocierilor: În mijlocul tablei/flipchartului, se scrie cuvântul <i>pedeapsă</i> , iar în jurul acestui cuvânt se înscriu toate asocierile, legate de el. Când toate asocierile sunt epuizate, elevii, cu ajutorul profesorului și polițistului, construiesc o definiție a termenului <i>pedeapsă</i> .	2 min.	Asocierile libere	Definiția noțiunii
Realizarea sensului	O2	1. Polițistului le explică elevilor trei principii de bază referitoare la scopul pedepsei: <i>sanționare, descurajare, reabilitare</i> . Se menționează că în prezent mai multe țări au acordat prioritate reabilitării, în defavoarea principiilor de sancționare și descurajare. Elevii fac notițe în caiete, pun întrebări.	3 min.	Explicațiile Ascultarea activă	Notițe în caiete, întrebări formulate
	O3	2. Activitate în grupuri a câte trei-cinci elevi, cu Fișa de lucru nr. 1. Elevii vor răspunde la întrebarea: <i>Cărui principiu îi acordați prioritate și din ce cauză?</i> Grupurile prezintă opțiunea și o argumentează. 3. Lucrul în grupuri a câte trei-cinci elevi cu studiul de caz din Fișa nr. 2. Sarcina de lucru: Imaginați-vă că sunteți deputați în Parlament. Elaborați un proiect de lege care prevede pedeapsa pentru astfel de încălcări. Contrapuneți proiectul de lege elaborat cu articolele din Codul penal. Grupurile prezintă proiecte elaborate. Pe parcursul prezentărilor, polițistul intervine cu informații necesare, completări.	10 min. 15 min.	Lucrul în grupuri mici Lucrul în grupuri mici	Argumentarea opțiunii de către grupurile mici Proiectele legii de pedeapsă
Reflecție	O4	Discuție ghidată: - cum v-ați simțit în timpul lucrului în grup?; - a fost dificil să realizați sarcina de lucru?; - ce ați evidențiat ca fiind important, din lecția de astăzi?; - ce învățăminte ați extras din cele discutate?.	5 min.	Discuția ghidată	Elevii își exprimă opiniile, reflectează asupra activității de învățare de la lecție.
Extindere		Li se propune elevilor să cerceteze normele cu privire la probatoriu care se aplică în procesele penale din Republica Moldova și	2 min.	Explicația	Elevii notează în caiete informația

	să prezinte constatările în următoarea oră. Elevii pot accesa pe net documentul http://drept.usm.md/public/files/Drepturile-persoanei-in-probatoriu-penal416b3.pdf		despre linkul propus
--	---	--	----------------------

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Sancțiunile contravenționale se aplică oricărui contravenient, oricărei persoane fizice sau juridice care a săvârșit contravenția.

Sancțiunile contravenționale aplicabile persoanei fizice sunt:

- **avertismentul**, care constă în atenționarea contravenientului asupra pericolului faptei săvârșite și în recomandarea de a respecta pe viitor dispozițiile legale și se aplică în scris;
- **amenda**, care este o sancțiune pecuniară ce se aplică în cazurile și în limitele prevăzute de Codul contravențional și se stabilește în unități convenționale. Amenda se aplică persoanelor fizice de la una la 1500 de unități convenționale;
- **privarea** de dreptul de a desfășura o anumită activitate, privarea de dreptul de a deține anumite funcții, privarea de dreptul special și punctele de penalizare pot fi aplicate și ca sancțiuni complementare.

Minorii pot fi sancționați complementar doar cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate.

Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate constă în interzicerea temporară persoanei fizice de a desfășura o anumită activitate. Sancțiunea privării de dreptul de a desfășura o anumită activitate poate fi aplicată în cazul în care activitatea a fost folosită la săvârșirea contravenției sau în cazul în care contravenția reprezintă o încălcare a regulilor de desfășurare a acestei activități. Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate poate fi aplicată de instanța de judecată pentru un termen de la 3 luni la un an. Această sancțiune se aplică în cazurile în care, ținând cont de caracterul contravențiilor comise de persoana vinovată, legea declară ca fiind inadmisibilă desfășurarea unei anumite activități sau deținerea unei anumite funcții de către aceasta.

Sancțiunea contravențională se aplică în funcție de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de caracteristica persoanei și de circumstanțele atenuante și agravante.

La aplicarea sancțiunii contravenționale față de persoana a cărei vinovăție este dovedită, se consideră circumstanțe atenuante:

- a) prevenirea consecințelor prejudiciabile sau repararea benevolă a prejudiciului;
- b) contribuția la descoperirea contravenției;
- c) săvârșirea contravenției într-un concurs de împrejurări personale sau familiale;
- d) săvârșirea contravenției de către un minor, o femeie gravidă sau o persoană care întreține un copil cu vârsta de până la 8 ani;
- e) acțiunile ilegale sau imorale ale victimei care au provocat contravenția.

La aplicarea sancțiunii contravenționale față de persoana a cărei vinovăție este dovedită, se consideră circumstanțe agravante:

- a) continuarea comportării ilicite, contrar somației de a se pune capăt unei astfel de comportări;
- b) săvârșirea contravenției de către o persoană care anterior a fost sancționată pentru o contravenție similară sau pentru alte fapte care au relevanță pentru cauză;
- c) instigarea sau atragerea minorilor la săvârșirea contravenției;
- d) săvârșirea contravenției de către un grup de persoane;
- e) săvârșirea contravenției profitându-se de condițiile unor calamități naturale sau ale altor stări excepționale;
- f) săvârșirea contravenției în stare de ebrietate produsă de alcool sau de alte substanțe. Instanța de judecată este în drept, în funcție de caracterul contravenției, să nu considere această circumstanță ca

agravantă;

- g) săvârșirea contravenției față de un minor, de o femeie, de o persoană în etate sau față de o persoană care se află în imposibilitatea de a se apăra din cauza bolii, dizabilității ori altui factor.

Persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a Codului penal și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

În cazul alternativelor de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea săvârșită, pedeapsa cu închisoare are caracter excepțional și se aplică atunci când gravitatea infracțiunii și personalitatea infractorului fac necesară aplicarea pedepsei cu închisoare, iar o altă pedeapsă este insuficientă și nu și-ar atinge scopul. Pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, pedeapsa se aplică minorului numai dacă se apreciază că luarea măsurii cu caracter educativ nu este suficientă pentru corectarea minorului.

În cazul în care persoana pusă sub învinuire încheie un acord de recunoaștere a vinovăției, iar instanța de judecată acceptă acest acord, pedeapsa pentru infracțiunea imputată se reduce cu o treime din pedeapsa maximă prevăzută pentru această infracțiune.

În cazul când la săvârșirea infracțiunii, împreună cu minorul, au participat și adulți, cauza în privința minorului se disjungă pe cât este posibil, formând un dosar separat.

Instanțele judecătorești nu trebuie să aplice pedepse penale față de minorii care au săvârșit o infracțiune ce nu prezintă un mare pericol social, atunci când corectarea și reeducarea lor poate fi obținută pe calea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ/alternative la detenție.

Articolul 93. Liberarea de pedeapsă a minorilor

Minorii condamnați pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave sunt eliberați de pedeapsă de către instanța de judecată, dacă se constată că scopurile pedepsei pot fi atinse prin aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ prevăzute la art. 104.

Articolul 104. Aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ

(1) Persoanelor eliberate de răspundere penală în conformitate cu art. 54. sau de pedeapsă penală în conformitate cu art. 93. li se aplică următoarele măsuri de constrângere cu caracter educativ:

- a) avertismentul;
- b) încredințarea minorului pentru supraveghere părinților, persoanelor care îi înlocuiesc sau organelor specializate de stat;
- c) obligarea minorului să repare daunele cauzate. La aplicarea acestei măsuri, se ia în considerare starea materială a minorului;
- d) obligarea minorului de a urma un curs de reabilitare psihologică;
- e) obligarea minorului de a urma cursul de învățământ obligatoriu;
- f) obligarea minorului de a participa la un program probațional.

(2) Enumerarea de la alin. (1) are caracter exhaustiv.

(3) Minorului îi pot fi aplicate concomitent câteva măsuri de constrângere cu caracter educativ.

(4) În cazul eschivării sistematice a minorului de la măsurile de constrângere cu caracter educativ, la propunerea organului de stat specializat, procurorul anulează măsurile aplicate și trimite cauza în instanța de judecată, iar în cazul în care măsurile respective au fost stabilite de către instanța de judecată, aceasta le anulează și dispune trimiterea cauzei penale la procuror sau, după caz, stabilește o pedeapsă prevăzută de lege pentru fapta săvârșită.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

(5) Măsurile de constrângere cu caracter educativ se aplică minorilor până la atingerea majoratului, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei săvârșite.

La stabilirea pedepsei cu închisoare pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximul pedepsei prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate.

În cazul în care persoana pusă sub învinuire încheie un acord de recunoaștere a vinovăției, iar instanța de judecată acceptă acest acord, pedeapsa pentru infracțiunea imputată se reduce cu o treime din pedeapsa maximă prevăzută pentru această infracțiune.

Standardele internaționale interzic aplicarea pedepsei cu detenția pe viață față de tinerii care la momentul comiterii infracțiunii nu împliniseră vârsta de 18 ani.

Indiferent de vârsta majoratului stabilită de legea națională sau de vârsta acuzatului la momentul judecării cauzei, pedeapsa cu moartea nu poate fi aplicată persoanelor care nu împliniseră 18 ani la data comiterii infracțiunii. Această interdicție se aplică în toate cazurile și în toate circumstanțele, ea nu este derogabilă.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. Principii legate de scopul pedepsei

Sanționare	Descurajare	Reabilitare	Resocializare
Pedeapsa est legată de vinovăție și responsabilitate. Un criminal merită să fie pedepsit; astfel, societatea își exprimă dezaprobarea față de crimă. Acest concept oferă, de asemenea, un standard al proporției, prin aceasta protejând criminalul de o pedeapsă prea severă. Obiectivul este de a restabili dreptatea.	Pedeapsa trimite un mesaj eventualilor criminali din societate, descurajându-i de la înfăptuirea crimei, deoarece „durerea” pedepsei depășește beneficiul. Obiectivul este de a preveni criminalitatea din partea altora.	O crimă este percepută ca un strigăt de ajutor. Criminalul are nevoie de tratament, mai degrabă, decât de pedeapsă, iar obiectivul este ca el să fie ajutat să nu comită alte infracțiuni în viitor, prin integrarea lui în societate.	Proces care se desfășoară în prima fază, pe parcursul săvârșirii pedepsei, și ulterior, în cadrul activității de resocializare, după ieșirea din penitenciar, presupunând redefinirea modelelor comportamentale, a valorilor sociale după care se ghidează tinerii.

Sarcină de lucru:

Identificați cărui principiu îi acordați prioritate? Argumentați-vă opțiunea.

Studiu de caz: *Tu faci legea*

Nicu și Dorin aveau 15 ani și învățau într-o școală din sat. Se cunoșteau de mai mulți ani, dar nu se înțeleaseră bine niciodată.

Într-o zi, telefonul mobil al lui Dorin a dispărut și acesta l-a acuzat pe Nicu că l-ar fi furat. Nicu a spus că nu a făcut acest lucru și a menționat că Dorin îl învidia pentru că avea mulți prieteni, în timp ce Dorin nu avea nici unul.

Într-o zi, după școală, cei doi s-au bătut. Dorin a scos un cuțit, chiar dacă Nicu era neînarmat. În timpul luptei, Dorin i-a aplicat o lovitură lui Nicu cu cuțitul în regiunea feței, cauzându-i leziuni corporale medii. După finalizarea tratamentului, acestuia i-a rămas o cicatrice pe toată viața.

Sarcini de lucru:

Imaginați-vă că sunteți deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

- *Elaborați un proiect de lege care prevede pedeapsa pentru astfel de încălcări.*
- *Ce pedeapsă credeți că ar trebui să primească Dorin? Din ce cauză?*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- Comparați proiectul de lege elaborat cu articolele din Codul penal.

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 6. Executarea pedepselor

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității. 11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane.
	4.2. Practicarea normelor de comportament tolerant în diverse situații din viață în vederea promovării respectului pentru diversitate	12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să argumenteze necesitatea prevederilor privind prezumția de nevinovăție;
- O2 – să aprecieze importanța respectării drepturilor omului față de persoanele ce execută pedeapsa;
- O3 – să demonstreze respect față de valorile democrației, prin implicare civică.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- exerciții de identificare a caracteristicilor comportamentului neadecvat;
- promovarea experiențelor de manifestare a acceptului/respectului pentru diversitate.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: discuția dirijată, prezentările grupurilor, problematizarea.

Forme de organizare a activității: predare în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici.

Resurse necesare: fișe de lucru, hârtie, markere, lipici/magneți, Constituția Republicii Moldova, Codul de procedură penală, Codul de executare al Republicii Moldova.

Termeni-cheie: *măsuri preventive de libertate, reținere, persoană privată de libertate, izolator de detenție provizorie, camera de reținere.*

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare		- Cum înțelegeți prevederea <i>Convenției Europene a Drepturilor Omului, art. 60. (2): Se presupune că toată lumea</i>	4 min.	Discuția dirijată	Elevii își exprimă opinia.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		<p><i>acuzată de o infracțiune are prezumția de nevinovăție până când se dovedește vinovăția în conformitate cu legea.</i></p> <p>În urma discuției, elevii trebuie să înțeleagă importanța acestui principiu pentru un proces echitabil și faptul că o persoană acuzată poate fi condamnată numai în cazul în care s-au dat probe suficiente pentru a dovedi vinovăția acesteia.</p>			
Realizarea sensului	O1	<p>1. Studiați imaginile și răspundeți la întrebări (Fișa nr. 1.).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce tipuri de executare a pedepsei ați identificat în prima rubrică a tabelului? - Ce credeți că simt persoanele din imagini, când conștientizează ce au pierdut, executându-și pedeapsa? - Adresați un mesaj/o adresare unei persoane care-și execută pedeapsa. 	15 min.	Lucrul în grupuri mici	Prezentările grupurilor
	O2	<p>2. În baza Fișei de lucru nr. 2. <i>Drepturile persoanei bănuite, învinuite sau în custodia statului</i>, grupurile elaborează o scrisoare adresată administrației unui penitenciar sau unui avocat din republică, cu referire la respectarea drepturilor omului în cazul învinuților, deținuților. Grupurile prezintă scrisorile.</p>	20 min.	Lucrul în grupuri mici	Scrisoarea în adresa avocatului, administrației penitenciarului
	O3				
Reflecție	O3	<p>Debrifare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce lucruri utile ați descoperit pe parcursul lecției de astăzi? - Cum apreciați atmosfera din clasă, la lecție? - Cât de necesare sunt pentru voi asemenea informații? 	5 min.	Discuția dirijată, problematizarea	Comunicarea activă
Extindere		<p>Li se propune elevilor se prezinte exemple de situații reale în care drepturile deținuților au fost încălcate.</p>	1 min.	Studiul de caz, descoperirea	

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Reținere – măsură luată de organul competent de a priva de libertate o persoană pe un termen de până la 72 de ore.

Izolator de detenție preventivă – unitate structurală din cadrul subdiviziunilor Poliției, în care se dețin persoanele față de care a fost aplicată măsura de reținere, dispusă de organul de urmărire penală în cadrul procesului penal și/sau agentul constatator, în cadrul procesului contravențional.

Deținut – persoană privată de libertate în condițiile legii, care se deține în izolatoarele de detenție provizorie ale Poliției pentru o perioadă expres prevăzută în Codul de executare sau în încheierea instanței de judecată.

Cameră de reținere – celula de reținere temporară (până la 3 ore inclusiv).

Măsuri preventive privative de libertate – reținerea și arestarea preventivă.

Persoane privată de libertate – persoane reținute și arestate preventiv.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Executarea sancțiunii reprezintă ultima etapă a unui proces contravențional/penal, care intervine odată ce hotărârea instanței de judecată cu privire la aplicarea sancțiunii rămâne definitivă.

În funcție de tipul sancțiunii și voința subiectului, se disting următoarele tipuri ale acestei etape: executarea sancțiunii contravenționale și executarea sancțiunii penale, executarea benevolă a sancțiunii și executarea silită a sancțiunii, executarea sancțiunilor privative de libertate și executarea sancțiunilor neprivative de libertate.

Executarea măsurilor preventive privative de libertate se organizează în funcție de categorie, vârstă, sex și nevoile persoanelor private de libertate.

Executarea măsurilor preventive privative de libertate se face în condițiile care să asigure respectul demnității umane, interzicerea supunerii la tortură, la tratamente inumane sau degradante, a discriminării ori a altor rele tratamente.

Cu referire la executarea sancțiunii penale privative de libertate, executarea sancțiunii cu închisoare se asigură de către instituțiile penitenciare.

Reținerea se dispune, de regulă, de organele de urmărire penală până la aplicarea măsurilor preventive, iar în urma reținerii bănuțului în flagrant delict este posibilă identificarea făptuitorului și descoperirea infracțiunii. Deși în literatura de specialitate reținerea are același scop ca și măsurile preventive, ea dispune, în condițiile prevăzute de lege în mod urgent, fără aprobarea procurorului sau judecătorului de instrucție, organului de urmărire penală, având timpul de 72 ore, să strângă probele necesare pentru aplicarea unei măsuri preventive de către procuror sau, după caz, de către judecătorul de instrucție.

Inițial, persoana în privința căreia a fost aplicată măsura de reținere este plasată în Izolatorul de detenție provizorie al Poliției, pentru o perioadă de până la 72 de ore pentru adulți și 24 de ore pentru minori, până la dispunerea altei măsuri de constrângere sau eliberarea acesteia, sau până la transferul arestaților preventivi sau a persoanelor condamnate în instituția penitenciară.

Reținerea de facto este o acțiune procesual penală întreprinsă de un angajat al Poliției, care constă în privarea fizică de libertate a persoanei bănuțe sau învinute de săvârșirea unei infracțiuni, până la întocmirea procesului-verbal de reținere, perioadă ce nu poate depăși 3 ore.

Persoanele în privința cărora a fost pronunțată o sentință definitivă de condamnare cu închisoare sau în privința cărora a fost emis mandat de arestare pot fi reținute de fapt.

Reținerea de drept este o acțiune procesual penală efectuată de către organul de urmărire penală, care se manifestă prin întocmirea procesului-verbal de reținere.

Angajatul Poliției, prin statutul și funcția deținută, poate dispune reținerea unei persoane din punct de vedere procesual, penal sau contravențional.

Reținerea persoanei presupune aflarea persoanei în custodia Poliției și, implicit, restrângerea libertăților și a drepturilor acesteia.

Persoanei reținute trebuie să i se respecte toate drepturile sale procesuale. Ea beneficiază de un tratament care nu poate aduce atingere respectului de sine și demnității sale.

Privarea unei persoane de libertate în alte cazuri sau condiții decât cele prevăzute de lege aduce atingere desfășurării normale a activității de îndeplinire a justiției, ceea ce face ca această faptă să prezinte, în mod vădit, pericol pentru societate.

Pentru deținerea persoanelor reținute și arestate în IDP se prevăd camere comune, celule pentru reținuți și alte încăperi de serviciu (baie, spațiu de plimbare, bucătărie, depozit de haine și bunuri ale deținuților, sală de monitorizare etc.).

Paza și supravegherea persoanelor reținute și bănuțe de comiterea infracțiunilor și arestate constă în asigurarea izolării lor sigure și a supravegherii permanente, pentru a exclude posibilitatea de a se eschiva de la urmărirea penală și judecată, de a împiedica stabilirea adevărului referitor la dosarul penal sau de a

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

admite activități criminale, precum și pentru a asigura executarea sentinței.

Locurile de reținere și deținere a persoanelor aflate în custodia Poliției din cadrul subdiviziunilor Poliției reprezintă celulele de reținere temporară (până la 3 ore inclusiv), precum și IDP (până la 72 ore pentru adulți și 24 ore pentru minori). Reținerea, ca măsură procesuală de constrângere, se asigură în IDP.

Conform Codului de procedură penală al Republicii Moldova, art. 11. alin. (4), reținerea persoanei până la emiterea mandatului de arestare nu poate depăși 72 de ore (24 de ore pentru minori), iar arestarea preventivă poate fi dispusă doar de către judecător. Dacă reținerea persoanei se face în scopul stabilirii identității acesteia, termenul de reținere nu poate fi mai mare de 3 ore. După expirarea termenului de 72 de ore pentru adulți și 24 de ore pentru minori, orice privare de libertate se admite numai în baza unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești motivate.

Regimul de lucru și detenție include atât regulile și condițiile de deținere a persoanelor reținute, asigurarea condițiilor necesare de detenție în conformitate cu standardele internaționale, cât și executarea cu strictețe a prevederilor Codului de procedură penală, a Codului penal, a Codului de executare.

Persoanele reținute și plasate în izolatorul de detenție provizorie beneficiază de următoarele drepturi:

- 1) la integritate și siguranța fizică și psihică, pe parcursul detenției în Izolatorul de detenție provizorie (IDP);
- 2) la asistență medicală;
- 3) de a primi informații în scris despre drepturile și obligațiile acestora în cadrul IDP;
- 4) de a putea informa telefonic o rudă sau un prieten despre faptul reținerii și locul detenției;
- 5) de a avea întrevederi cu avocatul, fără limitarea numărului și duratei lor, la dorință, în condiții confidențiale;
- 6) de a cunoaște motivul reținerii și bănuiala imputată;
- 7) de a beneficia de serviciile traducătorului/interpretului;

Exercitarea drepturilor persoanei private de libertate aflate în IDP nu poate fi îngădită, supunerea la tortură, tratament inuman sau degradant ori la alte rele tratamente este interzisă.

Exercitarea drepturilor persoanei private de libertate aflate în IDP nu poate fi îngădită, supunerea la tortură, tratament inuman sau degradant ori la alte rele tratamente este interzisă.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. Metoda contrastului

Imaginile 1-2

Imaginile 3-4

Imaginile 5-6

Imaginile 7-8

Fișa nr. 2. Drepturile unei persoane bănuite, învinuite sau în custodia statului

La reținere, arest și detenție, drepturile procedurale și fundamentale de care beneficiază persoana sunt aceleași ca și în cazul unei persoane aflate în libertate, fiind stipulate expres în Constituție, în Codul de procedură penală și în Codul de executare al Republicii Moldova:

- dreptul la viață;
- dreptul de a nu fi supus torturii, tratamentului inuman și degradant;
- dreptul la asistență medicală gratuită și calificată din partea statului (administrației izolatorului, penitenciarului);
- dreptul la alimentație decentă și sanitație;
- dreptul la un tratament decent;
- dreptul la întrevvedere cu un avocat calificat;
- dreptul la întrevvederi regulate cu rudele;
- dreptul la o liberă corespondență cu rudele și terțe persoane;
- dreptul de petiționare și de a scrie plângeri.

Drepturi care sunt limitate atunci când o persoană se află în custodia statului:

- dreptul la libera circulație;
- drepturi electorale – de a alege;
- dreptul la un regim de muncă și liberă practicare a profesiei;
- dreptul la libera comunicare cu membrii societății.

LECȚIA DE REFLECȚIE

asupra UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE II- SANȚIUNI ȘI APLICAREA LOR

Rememorarea procesului și reflecție în perechi

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor realizate în cadrul unității de învățare, punând accent atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, în baza listei de descriptori de competență (din curriculumul la disciplină, compartimentul *Evaluarea*) – *fișa de reflecție*. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor, asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice disciplinei.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că trebuie să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situațiile concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. Se va reaminti că nu se vor pune note în urma acestui exercițiu și că orice elev poate manifesta comportamentele respective în lecțiile următoare, fără a fi judecat/moralizat, dacă până acum nu le-a manifestat.

FIȘA DE REFLECȚIE

Data: _____

Clasa: _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele colegului: _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Eu	Colegul

Discuție generală și concluzii

Elevii prezintă, în fața clasei, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev prezintă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii competențelor specifice.

Debriefare și concluzii

Se va discuta cu întreaga clasă în baza următoarelor întrebări:

- Cum și unde puteți aplica ceea ce ați învățat?

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- Ce ați învățat despre voi personal și despre colegii voștri, pe parcursul acestei unități de învățare?
- Ce sfat le-ați da semenilor voștri, în baza conținuturilor învățate?

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa de reflecție și feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE II- SANȚIUNI ȘI APLICAREA LOR

Profesorul / Facilitatorul _____ *Localitatea* _____
Instituția de învățământ _____ *Clasa a* _____ *Data* _____

Completați fiecare rubrică a tabelului ce urmează:

Nr.	Indicatori	Evidențe/ date care confirmă reflectarea indicatorului în demersul educațional	Sugestii de îmbunătățire
1.	Obiectivele lecției sunt formulate clar/ explicit și contribuie la formarea competențelor specifice ale ESJ		
1.	Structurarea logică a lecției (etapele decurg una din alta, iar sarcinile contribuie la realizarea obiectivelor)		
2.	Numărul și relevanța sarcinilor ce contribuie la formarea de competențe și permit TUTUROR elevilor să se exprime liber și să participe activ în proces		
3.	Strategiile didactice utilizate corespund particularităților de vârstă, capacităților în evoluție ale elevilor, diferitor stiluri și experiențe de învățare		
4.	Strategiile didactice utilizate asigură confortul emoțional/ psihologic și protecția de a nu expune viața privată și a familiei elevilor		
5.	Debrifarea contribuie la analiza critică a experienței căpătate la oră și în afara acesteia		
6.	Facilitează înțelegerea de către elev a drepturilor și obligațiilor cetățenești		
7.	Familiarizează elevii cu titularii de obligații (la nivel local și național) și-i învață să ceară asigurarea drepturilor		

P.S. Anexați la fișa de feedback, după caz/ situație, produse ale elevilor și profesorului, care reflectă activitatea realizată.

Unitatea de învățare III- *SECURITATEA ÎN DIFERITE MEDII DE TRAI*

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 1. Securitatea în familie

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane. 12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	15. Exercită obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să analizeze diferite situații/medii în care se simt în securitate/siguranță;
- O2 – să recunoască regulile și acțiunile necesare a fi întreprinse în situații de nesiguranță în familie;
- O3 – să interpreteze critic consecințele violenței în familie și măsurile de prevenire a lor;
- O4 – să aprecieze rolul membrilor familiei în asigurarea unor relații sigure în familie.

Activități de învățare (propușe de curriculum):

- exerciții de identificare a caracteristicilor comportamentului neadecvat;
- interpretarea consecințelor comportamentului neadecvat, în vederea prevenirii acestuia;
- antrenarea în activități de grup privind practicile de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse context sociale.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: discuția dirijată, formularea concluziilor, argumentarea, prezentarea PPT, desen schematic.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontal), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: Fișa nr. 1. *Arborele siguranței*, imagini, foi A4, creioane colorate.

Termeni-cheie: *securitate, violență în familie, victimă a violenței în familie.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1.	1. Elevii primesc Fișa nr. 1. <i>Arborele siguranței</i> , pentru completare. 2. Concluziile elevilor cu ajutorul profesorului și al polițistului privind siguranța omului în diferite situații/medii (în baza fișelor prezentate). Se menționează că cel mai sigur loc pentru un copil/elev este familia .	8 min.	Lucrul individual Fișa nr. 1. <i>Arborele siguranței</i>	Prezentarea fișelor de lucru, la dorință (cinci-șapte elevi)
Realizarea sensului	O1	1. Discuție dirijată despre securitatea în familie: - Ce înseamnă pentru mine familia? (fiecare elev numește un cuvânt-cheie, o idee) - Ce reguli, tradiții aveți în familie? - Din ce cauză ne simțim în siguranță în familie? - Cum sunt relațiile într-o familie fericită, sigură, fără violență? - Cunoașteți cazuri de violență în familie?; cum se manifestă violența?	8 min.	Discuția dirijată	Elevii activi participă în discuție.
	O2	2. Polițistul va prezenta o scurtă informație despre tipurile de violență în familie (utilizând imagini și textul din suportul informațional).	3 min.	Explicația polițistului	Ascultarea activă
	O3	3. Activitate în grupuri mici (câte trei-cinci elevi) cu Fișa de lucru nr. 2.: elevii examinează cazul, realizează sarcinile de lucru propuse și elaborează trei-cinci reguli de comportament. În baza informației prezentate, se face o listă generală de reguli : - <i>apelarea la Serviciul de urgență 112</i> ; - <i>adresarea la un adult (rudele, vecinii, alte persoane)</i> ; - <i>telefonul copilului 116 111</i> . 3. Polițistul prezintă legislația națională și internațională în domeniul prevenirii și combaterii	15 min.	Lucrul în grupuri mici	Regulile elaborate
	O3		7 min.	Prezentarea PPT	Explicațiile polițistului, profesorului Sesiune de întrebări și răspunsuri

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		violentei în familie: <i>Convenția CE, Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, Codul familiei etc.</i> și acțiunile necesare în cazuri/situații de violență.			
Reflecție	O4	Elevii, individual, scriu pe o foaie A4 subiectul lecției: <i>Securitatea în familie</i> și elaborează o hartă conceptuală, utilizând termenii-cheie, informația și experiențele de la lecție.	3 min.	Lucrul individual Anexa 1.	Prezentarea hărților conceptuale
Extindere		Elevii, împreună cu membrii familiei, vor realiza un miniproduct: <i>pliant, prospect, ghid, instrucțiune</i> etc., adresat unui prieten mai mic, cu regulile de comportament în situații de violență în familie.	1 min.	Expunerea, observarea	Explicația profesorului Elevii notează în caiete sarcina de lucru.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Legea recunoaște următoarele tipuri de violență în familie: violența verbală, violența psihologică, violența fizică, violența sexuală, violența economică și violența spirituală.

Violență verbală – adresarea printr-un limbaj jignitor, brutal, precum și utilizarea de insulte, amenințări, cuvinte și expresii degradante sau umilitoare.

Violență psihologică – impunerea voinței sau a controlului personal, provocarea de stări de tensiune și de suferință psihică în orice mod și prin orice mijloace, prin amenințare verbală sau în orice altă modalitate, șantaj, violență demonstrativă asupra obiectelor și animalelor, afișare ostentativă a armelor, neglijare, controlul vieții personale, acte de gelozie, constrângeri de orice fel, urmărirea fără drept, supravegherea locuinței, a locului de muncă sau a altor locuri frecventate de victimă, efectuarea de apeluri telefonice sau alte tipuri de comunicări prin mijloace de transmitere la distanță, care prin frecvență, conținut sau momentul în care sunt emise creează temere, precum și alte acțiuni cu efect similar.

Violență fizică – vătămarea corporală ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, inclusiv mascate, ca fiind rezultatul unor accidente, prin otrăvire, intoxicare, precum și alte acțiuni cu efect similar, supunerea la eforturi fizice epuizante sau la activități cu grad mare de risc pentru viață sau sănătate și integritatea corporală.

Violență sexuală – agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărțuire, intimidare, manipulare, brutalitate, în vederea întreținerii unor relații sexuale forțate, viol conjugal.

Violență economică – privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, cum ar fi hrana, medicamentele, obiectele de primă necesitate; abuzul de variate situații de superioritate pentru a sustrage bunurile victimei; interzicerea dreptului de a posedea, folosi și dispune de bunurile comune; controlul inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune; refuzul de a susține familia; impunerea la munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv a unui membru de familie minor.

Violență spirituală – subestimarea sau diminuarea importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin: interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie; interzicere, limitare, luare în derâdere sau pedepsire a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase; impunere a unui sistem de valori personal inacceptabile.

Cinci caracteristici principale ale violenței în familie:

- Violența în familie este un comportament învățat.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- Violența în familie este un comportament repetitiv și cuprinde diferite tipuri de abuz, care pot trece din unul în altul sau poate fi în combinație.
- Făptuitorul este cauza violenței domestice, și nu consumul de alcool, victima sau relațiile dintre ei.
- Pericolul pentru victimă și copii crește pe timpul separării dintre parteneri.
- Comportamentul victimei depinde de modurile de supraviețuire la care a aderat.
- Violența în familie nu depinde de condiția socială, de educație, de rasă, religie.

Cum sunt relațiile într-o familie fericită, sigură, fără violență?

Cum procedăm în cazurile în care suntem victimă/martor a/al violenței în familie

Fișa nr. 1.

Sarcină de lucru: *Indică pe frunzele arborelui situații/medii în care te simți în siguranță/securitate.*

Fișa nr. 2. Studiu de caz

Dan, 14 ani: *Ieri am primit o notă negativă la evaluare la matematică. Profesoara a sunat părinții și i-a rugat să vorbească cu mine...*

Scenariu. 1. (pentru grupul nr. 1.) *Tata a vorbit cu mine „bărbătește”... Mă durea, dar mama nu se implica... Data viitoare, dacă tata iar va ridica mâna asupra mea, voi apela la Telefonul Copilului 116111, despre care am aflat la lecțiile de Educație pentru Socializare Juridică.*

Scenariul 2 (pentru grupul nr. 2.) *Mama și tata, pe rând, m-au certat, nici măcar nu mi-au permis să spun vreun cuvânt... Mi-au luat telefonul mobil și nu mi-l vor restitui până când nu voi corecta situația la matematică.*

Scenariul 3. (pentru grupul nr. 3.) *Tata striga tare la mama, spunea că ea e de vină... că nu se ocupă de educația mea. Ba chiar a lovit-o. După aceasta, mi-a spus că de azi nu-mi dă voie să merg la secția de fotbal, că în timp de o săptămână trebuie să fac curățenie în grădina de lângă casă și să o sap. Mi-a spus: „Aceasta este pedeapsa ta! Dacă nu vrei să lucrezi cu mîntea, vei lucra cu hârlețul!”.*

Sarcină de lucru: Răspundeți la întrebări.

- Este acesta un caz de violență în familie? Argumentați-vă răspunsul.
- Ce tipuri de violență ați identificat?
- Considerați că au procedat corect:
 - ✓ mama;
 - ✓ tata;
 - ✓ Dan;
 - ✓ profesoara?
- La cine credeți că poate apela Dan în cazul dat?
- Scrieți un alt scenariu pentru cazul lui Dan.
- Propuneți trei reguli/acțiuni de comportament pentru Dan.

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 2. Securitatea în mediul școlar

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.2. Practicarea normelor de comportament tolerant în diverse situații din viață în vederea promovării respectului pentru diversitate	11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane. 12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane.
	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice situațiile și cauzele generatoare de violență în școală, în baza informațiilor însușite și a experiențelor proprii;
- O2 – să conștientizeze necesitatea atitudinii civice în menținerea siguranței și securității în mediul școlar;
- O3 – să elaboreze un set de recomandări destinate elevilor, cadrelor didactice și părinților, cu scopul de a spori securitatea în mediul școlar.

Activități de învățare (propușe de curriculum):

- aprecierea diferitor situații din viață prin prisma unor exemple de comportament responsabil;
- promovarea experiențelor de manifestare a acceptului/respectului pentru diversitate;
- încurajarea exprimării și argumentării opiniei proprii;
- exerciții de estimare a efectelor iresponsabilității civice: personale și colective;
- realizarea dezbaterilor tematice în urma vizionării filmelor, a materialelor video relevante;
- antrenarea în activități de grup privind practicile de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale;
- evaluarea critică a exemplelor/practicilor de implicare personală în diverse situații de viață.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția dirijată, discuția Panel, problematizarea, studiul de caz, jocul de rol, dezbaterile.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală și în grup.

Resurse necesare: imagini, fișe de lucru, Codul contravențional al RM.

Termeni-cheie: agresor, victimă, bullying, hazing, cyberbullying.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>									
Evocare	O1	<p>1. Profesorul organizează elevii, pentru a comenta aserțiunea: <i>Școala este o parte integrantă a comunității largi, iar problemele cu care se confruntă ca instituție și mediu de formare a tinerilor privesc întreaga societate.</i></p> <p>2. Polițistul detaliază comentariile elevilor cu referire la situațiile și cauzele generatoare de violență în școală, completând împreună cu ei tabelul:</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="3" style="text-align: center;">Cauzele violenței elevilor</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center;">individuale</th> <th style="text-align: center;">familiale</th> <th style="text-align: center;">școlare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Cauzele violenței elevilor			individuale	familiale	școlare				10 min.	<p>Discuția dirijată</p> <p>Observarea, descoperirea Fișa nr. 1.</p>	<p>Elevii participă în discuția dirijată, comentând citatul.</p> <p>Elevii sunt atenți la informația prezentată de polițist, completează tabelul.</p>
Cauzele violenței elevilor														
individuale	familiale	școlare												
Realizare a sensului	O2	<p>1. Profesorul inițiază o discuție în grup despre fenomenele de nesiguranță în școală, le prezintă elevilor trei imagini și îi roagă să identifice în baza lor cuvintele-cheie ale lecției (Fișa nr. 2.).</p> <p>2. Polițistul prezintă exemple reale de bullying, hazing, cyberbulling din instituțiile educaționale din țară.</p> <p>3. Discuție dirijată: <i>Ce cunoașteți despre consecințele violenței în instituțiile de învățământ?</i> Profesorul prezintă prevederile Codului educației al RM, articolele 136. și 137. Polițistul familiarizează elevii cu prevederile Codului contravențional, articolul 65.¹ și ale articolului 62., Codul penal al RM.</p> <p>4. Profesorul și polițistul organizează activitatea în grup a elevilor prin jocul Umbrela RESPECTULUI (Fișa nr. 3.). Elevii, în grupuri a câte patru-cinci persoane, identifică doritorii de a prezenta produsul elaborat de grup. Fiecare grup va atribui inițialelor umbrelei caracteristicile sale, argumentând alegerea pentru cuvântul <i>RESPECT</i>.</p>	5 min. 5 min. 10 min. 5 min.	<p>Discuția dirijată Descoperirea Fișa nr. 2.</p> <p>Discuția dirijată cu polițistul</p> <p>Activitatea în grup</p> <p>Observarea Jocul didactic</p>	<p>Elevii ascultă, participă în discuție.</p> <p>Elevii ascultă și completează „umbrela”, ghidați de polițist. Prezentarea produselor activității în grup.</p>									

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

								
Reflecție	O3	<p>Profesorul le propune elevilor să argumenteze eficiența securității controlate/supravegherii în mediul școlar (Fișa nr. 4.).</p> <div style="text-align: center;"> <p>Eficiența (Argumente pro și contra)</p> <table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> </div> <p>Polițistul informează elevii despre mecanismele de conlucrare/cooperare a agenților de pază cu poliția. Profesorul relatează despre siguranța elevilor în condițiile pandemiei de COVID-19.</p>				7 min.	<p>Discuția dirijată Dezbaterea</p>	<p>Elevii participă în discuție/dezbatere, prezentând argumente pro și contra.</p> <p style="text-align: center;">Ascultarea activă</p>
Extindere	O3	<p>Li se propune elevilor să se implice în cadrul Campaniei <i>19 zile de prevenire a abuzurilor și violențelor asupra copiilor și tinerilor!</i>.</p> <p>Elevii vor elabora un set de recomandări destinate elevilor, cadrelor didactice și părinților, privind <i>Securitatea în școala mea</i>.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	3 min.	<p>Expunerea, observarea</p>	<p>Elevii notează în caiete sarcina de lucru.</p>			

Cauzele violenței între elevi în instituțiile de învățământ sunt:

- elevii se simt maturi, cu influențe/autoritate/falsă autoritate în școală;
- autoafirmarea;
- influențe ale grupului de prieteni;
- mediul instabil în familie;
- imaginea violenței în mass-media;
- discriminarea.

Un pericol deosebit îl prezintă violența sistematică, hărțuirea sau bullyingul. Elevii pot fi supuși hărțuirii atât de o persoană (elev sau profesor), cât și de un grup. Odată cu creșterea accesibilității internetului, hărțuirea are loc și în spațiul virtual: prin comunicații mobile, poșta electronică și în rețelele sociale sunt răspândite poze denigratoare, mesaje jignitoare și amenințări (cyberbullying).

S-a demonstrat științific că violența influențează negativ prezența, capacitățile și motivația de învățare ale elevilor și, într-un final, reușita lor academică. Din cauza violenței, elevii abandonează instituția de învățământ, fiind lipsiți de posibilitatea de a-și realiza pe deplin dreptul la educație.

Violența slăbește conexiunea elevilor cu instituția de învățământ, le provoacă sentimente de frică și insecuritate – fenomene care sunt din start incompatibile cu scopurile educației și vin în contradicție cu dreptul de a învăța într-un mediu sigur și prietenos.

Violența în instituția de învățământ reprezintă acțiuni agresive planificate sau spontane care au loc pe teritoriul instituției sau în afara orelor, în pauze, în timpul deplasării spre aceasta sau spre domiciliu, precum și pe durata evenimentelor desfășurate de instituție altundeva (de exemplu, în timpul excursiilor).

Subiecți ai violenței, într-o instituție de învățământ, pot fi cadrele didactice, alți angajați, elevii și părinții acestora.

Discriminarea presupune atitudinea preconcepută sau diferențiată față de o persoană, bazată pe naționalitate, sex, identitate de gen, statut socioeconomic, apartenență religioasă, dizabilitate, particularități de dezvoltare sau comportament, prezența unei afecțiuni sau alte caracteristici.

Codul contravențional. Articolul 65¹. Discriminarea în domeniul învățământului este orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, bazată pe criteriu de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau pe orice alt criteriu, manifestată:

- a) la oferirea accesului la instituțiile de învățământ de orice tip și nivel;
- b) prin stabilirea de principii de admitere la studii, bazate pe anumite restricții, cu încălcarea prevederilor legislației în vigoare;
- c) în procesul educațional, inclusiv la evaluarea cunoștințelor acumulate;
- d) în activitatea științifico-didactică.

De cele mai multe ori, bullyingul este violența fizică și/sau psihologică planificată conștient, care are loc pe parcursul unei perioade, întreruperea căreia necesită implicarea unor terțe persoane: director, profesori, a alor angajați ai instituției, a elevilor, părinților, iar uneori și a reprezentanților organelor de drept.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale moderne, a luat amploare încă un tip de bullying – cyberbullyingul: utilizarea telefoanelor mobile, a poștei electronice, internetului, rețelelor sociale, blogurilor, chaturilor în scopul urmăririi persoanei, distribuirii informațiilor confidențiale, zvonurilor, mesajelor denigratoare și jignitoare despre aceasta.

O parte a agresiunilor poate urma din motivul obținerii unui profit, cum ar fi anumite sume bănești (banii de buzunar ai copilului), șantajul între copii pentru a obține cardul bancar

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

al părinților, pentru sustragerea, ca rezultat, de pe el a sumelor bănești, sau chiar însăși forma simplă a infracțiunilor patrimoniale, cum sunt: jaful, furtul, escrocheria etc. și contravenții cum sunt furturile mărunte.

Ca rezultat al agresiunii, fiind identificat, agresorul este supus răspunderii contravenționale sau penale pentru faptele pe care le-a făcut. Pentru unele contravenții comise de minori, se atrag la răspundere părinții acestora sau persoanele care îi înlocuiesc, conform art. 63. CC. **Neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, educare și instruire a copilului** se sancționează cu amendă de la 300 la 750 de lei sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 15 la 25 de ore.

Totodată, în privința delincvențelor se întocmesc prezentări privind aplicarea măsurilor de influență publică; ulterior, acestea se remit în adresa Comisiei pentru protecția drepturilor copilului din localitatea unde locuiește minorul.

Articolul 62., Codul penal RM, prevede că persoanelor fizice care au săvârșit

infracțiuni li se pot aplica următoarele pedepse:

- a) amendă;
- b) privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate;
- c) privare de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anularea acestui drept;
- d) retragerea gradului militar sau special, a unui titlu special, a gradului de calificare (clasificare) și a distincțiilor de stat;
- e) muncă neremunerată în folosul comunității;
- f) închisoare;
- g) detențiune pe viață.

Cui se adresează elevul, în caz că a devenit victimă în mediul școlar?

- profesorului sau dirigintelui;
- psihologului instituției de învățământ;
- părinților;
- Poliției, la numărul de telefon 112.

Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355156>

Articolul 136. Drepturile elevilor și studenților

- (1) Elevii și studenții au următoarele drepturi:
- a) să aleagă instituția de învățământ în care doresc să învețe;
 - b) să fie asigurați, în condițiile legii, cu manuale, asistență medicală, alimentație, servicii de transport, cămin;
 - c) să beneficieze, în condițiile legii, de bursă, al cărei cuantum se stabilește de Guvern;
 - d) să își expună liber opiniile, convingerile și ideile;
 - e) să aibă acces la informație;
 - f) să fie aleși în structurile de conducere ale instituției de învățământ și să participe la evaluarea și promovarea calității învățământului, în condițiile prevăzute de prezentul cod și de regulamentele instituției;
 - g) să participe la proiecte și/sau programe naționale și/sau internaționale de mobilitate academică;
 - h) să își revendice drepturile legale, să constituie asociații sau organizații care au drept scop

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

apărarea intereselor lor și să adere la acestea, în conformitate cu legislația în vigoare;

i) să beneficieze de garanțiile și facilitățile prevăzute de legislație pentru persoanele care îmbină munca cu studiile în cazul în care sunt încadrați în câmpul muncii.

(2) În instituțiile de învățământ se pot constitui organe de autogovernanță ale elevilor sau studenților, care funcționează în conformitate cu actele normative în vigoare și cu regulamentele instituționale.

(3) Studenții sunt reprezentați în senat și în consiliul facultății în proporție de 1/4 din numărul total al membrilor acestor organe.

(4) Studenții din învățământul superior au dreptul la scutirea de plata taxei de studii în conformitate cu regulamentele instituționale.

(5) În caz de incapacitate de continuare a studiilor din motive de sănătate sau din alte motive justificate, elevii și studenții au dreptul la concedii academice conform actelor interne ale instituțiilor de învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar și de învățământ superior.

(6) În vederea asigurării dreptului la educație al elevilor care au nevoie de asistență socială, inclusiv al celor din instituțiile de tip sanatorial sau de tip familial, statul suportă, în condițiile legislației în vigoare, parțial sau integral, cheltuielile de întreținere a acestor elevi pe durata școlarității, conform normativelor în vigoare.

(7) Elevii și studenții din instituțiile de învățământ beneficiază de protecție și asistență socială și medicală în condițiile legii.

(8) Elevii și studenții beneficiază și de alte drepturi consemnate în regulamentele instituționale.

Articolul 137. Obligațiile elevilor și studenților

(1) Elevii și studenții au următoarele obligații:

a) să respecte regulamentele instituțiilor de învățământ în care învață;

b) să manifeste un comportament civilizată, să respecte normele de conviețuire în comunitatea academică, să păstreze bunurile din patrimoniul instituției de învățământ.

(2) Elevii au obligația să frecventeze învățământul obligatoriu și să însușească materiile prevăzute de programele de studii.

(3) Elevii și studenții care încalcă prevederile actelor normative în vigoare și/sau ale actelor interne ale instituțiilor de învățământ sunt pasibili de sancționare, în funcție de gravitatea faptei, conform actelor interne ale instituțiilor de învățământ, până la exmatriculare. Elevii din învățământul obligatoriu nu pot fi exmatriculați.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. Cauzele violenței elevilor în mediul școlar

Cauzele violenței elevilor în mediul școlar:		
Individuale	Familiale	Școlare

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa nr. 2. Atribuiți imaginile cuvintelor-cheie ale lecției: *cyberbulling, bullying, hazing.*

Fișa nr. 3. Umbrela RESPECT-ului: atribuirea caracteristicilor conform inițialelor

Litera	Caracteristica	Argumentul
R		
E		
S		
P		
E		
C		
T		

Fișa nr. 4. Eficiența securității controlate în mediul școlar

Eficiența (argumente pro și contra)

--	--	--

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 3. Securitatea în comunitate

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
2. Valorificarea demnității umane și a drepturilor omului în formarea unor comportamente necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților	2.2. Adoptarea unor norme de comportament adecvat în vederea rezolvării nonviolente a problemelor sociale ale adolescenților	5. Afirmă că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către societate. 6. Susține că libertățile și obligațiile fundamentale ale omului trebuie să fie cunoscute de către fiecare.
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să exploreze părerile, emoțiile și nevoile colegilor privind siguranța în societate;
- O2 – să determine contextele/locurile din comunitate în care elevii, alte persoane se simt în nesiguranță;
- O3 – să coopereze, pentru ca comunitatea lor să devină un loc mai sigur, ferit de infracțiuni;
- O4 – să facă propuneri concrete referitoare la asigurarea securității în comunitatea natală.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- practici de identificare a problemelor și a soluțiilor;
- discuții dirijate despre cauzele și consecințele conflictelor sociale;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă, pentru formarea deprinderilor de cultură juridică.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția în plen, formularea de opinii/concluzii.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici, în perechi.

Resurse necesare: fișe de lucru, foi A4, markere de diferite culori, lipici/magneți.

Termeni-cheie: *siguranța fizică, confort psihologic/emoțional, infracțiuni, situații de risc.*

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1	Li se propune elevilor să lucreze în perechi, pentru a identifica trei-cinci calificative (în viziunea lor)	7 min.	Lucrul în perechi	Prezentările perechilor

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		care ar caracteriza starea actuală a comunității din perspectiva securității/siguranței fizice și confortului psihologic/emoțional.			
Realizarea sensului	O2	Discuție în plen - Cine este responsabil de securitatea în comunitate? - Ați auzit despre proiectele comunitare <i>Bunicii grijului, Supravegherea de vecinătate</i> etc.? Ce cunoașteți despre ele?	5 min.	Brainstormingul	Lista categoriilor de persoane, organizații
	O3	- Analiza rezultatelor opiniei publice din Fișa nr. 1.: interpretarea rezultatelor, exprimarea opiniilor. Lucrul în grupuri mici - Polițistul prezintă statistica privind nivelul infracționalității din localitate (pe ani). Împreună cu elevii, face concluzii privind gradul de securitate în comunitatea natală. Polițistul prezintă informații despre Consiliul de siguranță comunitară, în caz dacă acesta există și este funcțional. - Determinați responsabilitățile fiecărei categorii de persoane, instituții în asigurarea securității comunității: poliția, APL, cetățenii/locuitorii/societatea.	5 min.	Fișa nr. 1.	Formularea opiniilor
			8 min.	Prezentarea PPT	Ascultarea activă
			10 min.	Lucrul în grupuri Formularea concluziilor	Posterele Concluziile elevilor
Reflecție	O4	Lucrul în grupuri mici Li se propune elevilor să elaboreze reguli de comportament/acțiuni în situații de risc, pornind de la situațiile: - vedeți pe pământ un fir electric rupt; - auziți în curtea unui bloc strigăte de ajutor; - în curtea unui bloc, un motociclist, cu viteză excesivă, face mai multe cercuri și îi sperie pe cei din jur.	8 min.	Lucrul în grupuri mici	Lista regulilor de comportament în situații de risc
Extindere		Li se propune elevilor să formuleze cinci întrebări pentru un minisondaj cu privire la nivelul de securitate în comunitate.	2 min.	Explicația profesorului, polițistului	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Securitatea unei comunități este determinată de cele mai importante probleme și riscuri la care se expun membrii comunității.

Gradul de siguranță în comunitate este exprimat atât cu ajutorul unor indicatori privind statistica infracționalității și a accidentelor, cât și prin prisma experiențelor individuale.

Pentru a descrie nivelul de securitate din comunitatea respectivă, polițiștii vor prezenta profilul infracțional al comunității, date statistice privind infracțiunile înregistrate în comunitate, categoriile acestora, inclusiv cu implicarea minorilor, contravențiile comise în localitate, accidentele rutiere și alte incidente. La fel, vor menționa cartierele, zonele din localitate care sunt cele mai afectate din punct de vedere criminogen, vor vorbi despre eventuale riscuri din preajma instituției de învățământ etc. (în caz dacă acestea există, vor prezenta informația din sondajele sociologice relevante realizate în comunitatea respectivă).

Se va accentua și explica faptul că Poliția nu poate soluționa orice problemă de siguranță comunitară de una singură și că responsabilitatea pentru crearea unui climat de siguranță din comunitate revine tuturor membrilor comunității.

Se va menționa despre **activitatea polițienească comunitară**, care reprezintă un parteneriat dintre Poliție, instituții comunitare și cetățeni, pentru identificarea și soluționarea în comun a problemelor specifice comunității. Vor fi aduse exemple specifice comunității și exemple de la nivel național (de exemplu, „Supravegherea de vecinătate”, „Bunicii grijului”, consiliile de siguranță comunitară etc.).

Se vor aduce exemple de **colaborare și coordonare a activităților preventive cu alți parteneri**, pornind de la competențele acestora, de exemplu: autoritatea tutelară (primarul) – responsabilă de securitatea copiilor aflați în situație de risc, APL – responsabilă de infrastructura rutieră (calitatea drumului, semnalizarea rutieră), servicii specializate în securitatea alimentelor.

Factori cauzali care afectează securitatea din comunitate:

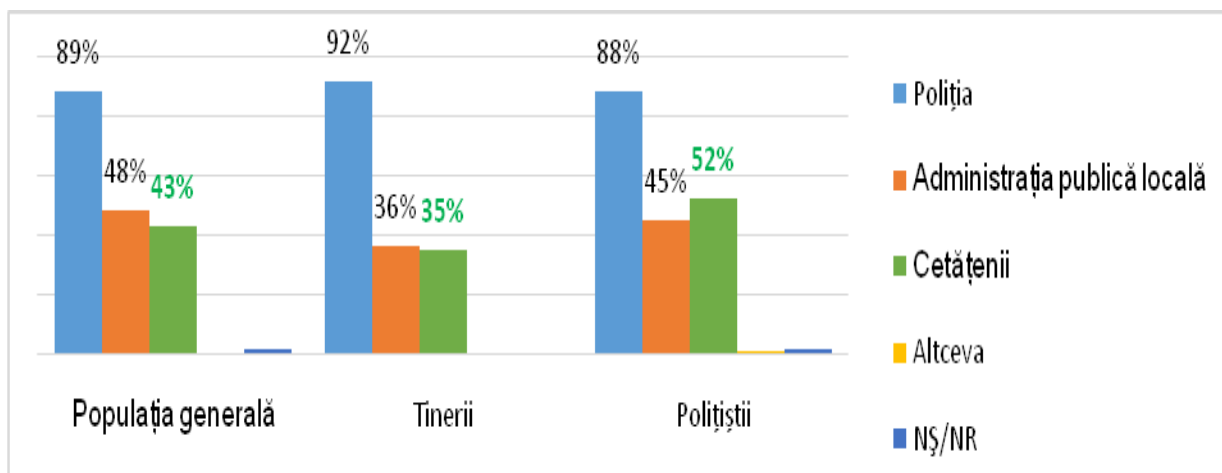
- **individuali** – particularitățile de personalitate, abuzul de băuturi alcoolice și accesibilitatea acestora, inclusiv în virtutea producerii în condiții de casă;
- **de grup** – influența nefastă din partea semenilor și a adulților, violența în școală și în familie. De exemplu, în cazul infracțiunilor juvenile, datele statistice arată că circa 20% din infracțiunile juvenile sunt comise în grup sau împreună cu adulții;
- **comunitari** – lipsa locurilor de muncă și a unor venituri permanente, lipsa unor activități extrașcolare pentru tineri, violența în comunitate. Combinată cu alte cauze, lipsa unui loc de muncă se conturează ca un factor predictiv important care poate determina comportamentul violent sau riscant – circa 25% din infracțiuni sunt comise de persoane care nu au loc de muncă –, deși datele atestă că în ultimul deceniu importanța acestui factor este în scădere. Totodată, datele arată că peste 60% din infracțiunile juvenile sunt comise de minori care nici nu învață, nici nu lucrează;
- **sistemici** – perpetuarea de către mass-media și cultura de masă a unor modele comportamentale negative, accesibilitatea produselor alcoolice comercializate, accesul la arme, lipsa unui set de penalizări credibile și prevalența aranjamentelor corupte care permit eschivarea de la pedeapsă.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

Sarcină de lucru: Exprimați-vă opinia cu referire la datele sondajului care urmează.

Cine credeți că este responsabil de asigurarea securității în comunitate?

https://politia.md/sites/default/files/raport_de_sondaj_politie_comunitara_final.pdf

Majoritatea populației consideră că responsabili de asigurarea securității în comunitate sunt polițiștii. Aceasta arată rezultatele sondajului sociologic „Poliția Comunitară”, realizat de CBS AXA, în comun cu IGP.

Din totalul respondenților, 89% din populația generală consideră că responsabili de securitate sunt polițiștii; 48% – administrația publică locală; 43% – cetățenii.

În rândul tinerilor, 92% consideră că responsabili de securitate sunt polițiștii; 36% – administrația publică locală; 35% – cetățenii.

Sondajul a fost realizat în perioada 7-19 decembrie 2017, pe trei eșantioane: tineri, populația generală și colaboratorii poliției.

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 4. Securitatea în mediul online

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane. 14. Apără drepturile umane ale altor persoane.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să cunoască avantajele și riscurile utilizării internetului;
- O2 – să adopte un comportament sigur în utilizarea internetului;
- O3 – să manifeste interes și implicare pentru subiectul abordat.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- evaluarea critică a exemplelor de implicare personală în diverse situații de viață;
- exerciții de rezolvare în echipă a unui studiu de caz;
- formularea concluziilor în baza argumentelor cu privire la demonstrarea responsabilității civice.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lectura intensivă, vizionarea filmului, discuția dirijată, studiul de caz.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontală), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru, film educativ.

Termeni-cheie: *internet, siguranță online, date personale, securizare a contului, e-mail.*

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1	- Profesorul menționează despre accesibilitatea internetului pentru fiecare, cu referire la	3 min.		Elevii elaborează lista.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		<p>accesarea lui ândeamnă elevii să:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Faceți o listă a site-urilor pe care le accesați de obicei. - Comentați scopul accesării lor. 			
Realizarea sensului	O1	<p>- Vizionați filmul, apoi citiți informația din Fișa nr. 1. și elaborați un cod de reguli pentru utilizarea în siguranță a internetului (shorturl.at/qsFQV).</p> <p>Studiu de caz: Elevii studiază cazul propus, îl analizează și identifică greșelile, cauzele, soluțiile care rezultă. Polițistul informează despre sistemul de pedepse pentru infracțiuni informaționale.</p>	10 min.	Fișa nr. 1. Fișa nr. 2.	<p>Elevii citesc informația din Fișa nr. 1. și comentează termenii.</p> <p>Elevii analizează studiul de caz. Elevii ascultă informația prezentată de polițist.</p>
Reflecție	O2	<p>Discuție despre avantajele și riscurile utilizării internetului.</p> <p>În multe țări ale lumii, în luna februarie, se sărbătorește <i>Ziua siguranței pe internet</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Redactați un pliant cu reguli de utilizare a internetului în siguranță. 	15 min.		<p>Elevii formulează concluzii, notându-le în caiete.</p>
	O3			Activitatea în echipe	<p>Elevii redactează pliantele.</p>
Extindere		<p>Accesați site-ul https://siguronline.md/ și selectați minimum trei informații utile pentru voi.</p>	2 min.	Observarea	<p>Elevii notează sarcina de lucru în caiete.</p>

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Dezvoltarea și accesul tot mai larg la tehnologiile informaționale moderne le oferă membrilor societății, în special copiilor și tinerilor, posibilitatea să exploreze spațiul virtual, în scopul dezvoltării personale și profesionale, pentru a concura ulterior pe piața muncii.

Viteza de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și accesibilitatea sporită a acestora pentru copii este una fără precedent în istoria inovațiilor digitale. Noile tehnologii includ posibilități și capacități imense de prelucrare, stocare și distribuire a materialelor prin telefoane mobile – posibilități care mai ieri nu erau accesibile. Acestea le oferă utilizatorilor spațiu de creativitate, oportunități de învățare, participare, comunicare, care nu întotdeauna sunt lipsite de riscuri.

Riscurile la care copiii se pot expune sunt diverse, fiind asociate, de obicei, cu conținutul negativ publicat online, protecția datelor personale sau comunicarea cu persoane necunoscute. În calitate de utilizatori ai tehnologiilor informaționale, copiii sunt, de fapt, cei mai vulnerabili la riscul de acostare în scop de abuz sexual sau la riscul de abuz sexual documentat și circuit online (materiale foto/video cu abuz sexual al copiilor). Fiind la vârsta la care sunt deschiși spre comunicare și explorare, copiii se pot aventura în experiențe noi, iar în lipsa unor mecanisme de apărare față de abuzuri, devin vulnerabili.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

În Republica Moldova, patru din zece copii cu vârsta sub 10 ani au deja un cont pe rețelele sociale, iar două treimi din copiii cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani accesează zilnic internetul. Telefonul este dispozitivul de pe care majoritatea acestora se conectează la rețeaua virtuală.

Este îngrijorător faptul că adolescenții au cunoștințe sumare despre comportamentele riscante online. Practic, fiecare al cincilea adolescent, cu vârsta de 12-15 ani, spune că nu cunoaște nimic despre siguranța online, în timp ce restul au doar cunoștințe sumare. Fiind întrebați despre modalitățile în care părinții îi informează despre riscurile online, majoritatea copiilor au menționat că, de obicei, părinții le citesc „lecții moralizatoare” sau acționează extrem – își izolează copiii de la comunicare, le iau laptopurile, tabletele etc. De aceea, educația copiilor în spiritul siguranței online rămâne o sarcină imperativă și a școlii.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

Datele sau informațiile personale includ numele, prenumele, data, anul nașterii, vârsta, adresa, numărul de telefon, numele membrilor familiei, fotografiile, informații despre locul de muncă al părinților, adresa școlii unde înveți, hobby-urile ș.a.

Orice informație personală, odată plasată online, chiar dacă este ștersă, se păstrează și poate fi ulterior folosită de persoane necunoscute. Iată de ce informațiile personale sunt foarte importante, ele sunt garanția **siguranței online**. Toate datele online trebuie securizate, ceea ce presupune folosirea sigură a resurselor informaționale și buna cunoaștere a regulilor, a conturilor create sau a informațiilor păstrate. Oricare utilizator inteligent știe să-și securizeze conturile prin crearea de parole de acces sigure, pe care le reînnoiește periodic și le păstrează în taină.

Fișa nr. 2.

STUDIUL DE CAZ

Părinții i-au cumpărat unui coleg de clasă un telefon performant. Având acces la internet, colegul a făcut cunoștință, pe un site de socializare, cu un alt elev din clasa a VIII-a, cu care a legat o relație prietenie. La un moment dat, pentru a-i testa fidelitatea, chipurile, noul prieten i-a cerut adresa de e-mail și parola. Băiatul i-a oferit datele și, în scurt timp, a stabilit că de pe telefon i-au fost sustrate toate informațiile pe care le deținea, programele licențiate instalate și chiar memoria operativă a telefonului.

sigur **online**

UN INTERNET MAI SIGUR PENTRU COPII

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 5. Securitatea în timpul călătoriilor

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane. 12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
	4.2. Practicarea normelor de comportament tolerant în diverse situații din viață în vederea promovării respectului pentru diversitate	12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane.
	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să deducă riscurile ce pot afecta siguranța călătoriilor, în baza informațiilor cunoscute și a experiențelor proprii;
- O2 – să enumere principalele acțiuni necesare a fi întreprinse înaintea, în timpul și după o călătorie, în baza studiilor de caz propuse;
- O3 – să conștientizeze necesitatea respectării tuturor recomandărilor în asigurarea securității și siguranței în timpul călătoriilor.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- exerciții de negociere pentru aplanarea conflictului/luarea unei decizii;
- identificarea exemplilor de responsabilizare civică/personală/colectivă;
- încurajarea exprimării și argumentării opiniei proprii;
- exerciții de estimare a efectelor iredansabilității civice: personale și colective.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: brainstormingul, discuția dirijată, discuția panel, problematizarea, studiul de caz, jocul de rol, dezbateră.

Forme de organizare a activității: individual, frontal și în grup.

Resurse necesare: imagini, fișe de lucru, Codul contravențional și Codul penal al RM.

Termeni-cheie: *participant la trafic, pieton, accident în traficul rutier.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	<p>1. Profesorul organizează elevii, pentru a comenta afirmația din Anexa 1.: <i>Călătoriile te lasă fără cuvinte, apoi te transformă în povestitor</i> (Ibn Battuta). - De câte ori, în timpul călătoriilor, ai rămas fără cuvinte într-un loc nou? Amintește-ți locurile care te-au fascinat prin grandoare, detalii incredibile, frumusețe sau istorie. - Ulterior, când te-ai întors acasă, îți amintești cum ai vrut să-ți împărtășești emoțiile cu familia și/sau prietenii, să oferi tot felul de informații celor care vor să plece în aceleași locuri pe care le-ai vizitat deja sau să trăiască aceleași experiențe? Cum îți explici acest lucru?</p> <p>2. Polițistul completează răspunsurile elevilor cu referire la călătoria și tipurile lor.</p>	5 min.	<p>Discuția dirijată</p> <p>Observarea</p>	<p>Elevii participă în discuția dirijată, prin comentarea afirmației.</p> <p>Elevii sunt atenți la informația prezentată de profesor, polițist și colegi.</p>
Realizarea sensului	O2	<p>1. Profesorul le prezintă elevilor câteva imagini (Anexa 2.), le solicită să identifice riscurile asociate călătoriilor și să completeze păianjenul propus (Fișa nr. 1.).</p> <p>2. Polițistul completează și prezintă exemple reale de riscuri <i>de accident în traficul rutier</i>, comentând videoul propus elevilor cu referire la rolul scaunului pentru copii și al atenției în traficul rutier (https://www.youtube.com/watch?v=gto3e7PP4Ko)</p> <p>3. Studiu de caz: - Elevii vor analiza studiile de caz și vor răspunde la întrebări: - Ce altceva ați recomanda cuplului aflat în vacanță în Franța să întreprindă, pentru a-și găsi copilul? - Ce a uitat Alexandru, la plecarea în Lisabona? Ce i-ați recomanda?</p> <p>4. Polițistul concluzionează și completează cu recomandări pentru securitatea în timpul călătoriilor, menționând ce este bine să se cunoască în timpul șederii în străinătate.</p>	10 min. 5 min.	<p>Descoperirea</p> <p>Discuția dirijată Fișa <i>Păianjenul</i></p> <p>Studiul de caz Descoperirea</p>	<p>Elevii ascultă, participă în discuții.</p> <p>Elevii studiază cazurile propuse, fac recomandări.</p> <p>Elevii ascultă informația prezentată de polițist, fac notițe în caiete.</p>

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Reflecție	O3	<p>Profesorul le propune elevilor pentru analiză o secvență video privind securitatea datelor în timpul călătoriilor, solicitându-le părerea în legătură cu necesitatea protecției datelor personale (https://www.youtube.com/watch?v=jmO6ckzifyk).</p> <p>Polițistul completează informația prezentată de elevi prin exemplele și cazuri din experiența poliției.</p>	13 min.	<p>Discuția dirijată</p> <p>Dezbaterea</p>	Elevii participă în discuție, prezentând argumente.
Extindere		<p>Li se propune elevilor să elaboreze recomandări obligatorii pentru un adolescent de 14 ani, care a anunțat că urmează să călătorească de unul singur din Chișinău la bunica, care locuiește în orașul Drochia.</p> <p>- Ce i-ai sugera adolescentului, în scopul realizării unei călătorii în siguranță?</p>	2 min.	Expunerea, observarea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Călătoriile sunt, astăzi, o parte integrantă a vieții umane, asociate cu punerea în aplicare a dreptului la odihnă și timp liber, libertatea de circulație, cu dreptul de acces la valorile culturale, precum și cu alte drepturi universal recunoscute.

Pericolele provocate de om însoțesc, în mod continuu, turiștii în timpul călătoriilor și al odihnei, dar există și alte pericole, cum ar fi accidentele rutiere, cazurile de afectare a vieții, a sănătății și a proprietății turiștilor, ca urmare a deficiențelor serviciilor contractate.

Trebuie remarcat faptul că securitatea și călătoriile, ca fenomen, sunt legate reciproc și se completează. Turiștii din Republica Moldova călătoresc în alte țări, cu altă cultură, cu alte tradiții și practici de securitate; din aceste motive, cunoașterea factorilor de risc prezintă interes pentru societate.

Pentru securitatea în timpul călătoriilor este bine, să știți:

1. Poliția este o instituție care există în toate țările, deși denumirile, funcțiile, responsabilitățile deseori diferă.
2. Regulile de circulație sunt reguli internaționale, dar sunt și reguli specifice aplicate în fiecare țară în parte.
3. Regulile de acțiune în cazuri de urgență sunt, în mare parte, identice (plecarea de la locul unui accident fără acordul poliției constituie o infracțiune).
4. 112 este numărul european de urgență, valabil pe tot teritoriul UE, pe care îl puteți apela gratuit de pe telefonul fix și mobil. Veți intra astfel în contact cu serviciile de urgență – poliție, ambulanță, pompieri. Pe lângă 112, sunt valabile și numerele naționale de urgență. Numărul unic european (112) este însă singurul pe care îl puteți utiliza pentru a accesa serviciile de urgență în toate țările din UE. 112 este folosit și de unele țări din afara UE, cum ar fi Elveția și Africa de Sud.
5. Dacă vă dispăre copilul, acasă sau în altă țară din UE, puteți suna la 116 000, linia telefonică pentru copiii dispăruți. Linia de urgență 116 000 este în prezent disponibilă în toate cele 28 de țări ale UE.
6. Contravențiile sunt sancționate în mod diferit în diferite țări (depășirea vitezei, parcare neregulamentară, furtul, consumul băuturilor alcoolice, măsuri anti-Covid-19 etc.).
7. Fiecare călătorie trebuie planificată cu grijă.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

8. Înainte de a călători într-o țară, trebuie să ne informăm de pe site-ul oficial al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (<https://mfa.gov.md/ro>), accesând rubricile „Traversarea frontierei în perioada pandemică”, „Alerte de călătorie COVID-19” și site-ul Poliției de Frontieră <https://www.border.gov.md/>, rubrica „Traversarea frontierei”.

În timpul șederii în străinătate, este bine să știi:

- Se recomandă ca documentele de identitate (buletinul sau pașaportul) să se afle cu tine sau la un matur, dacă sunteți cu un grup, sau într-un loc sigur, acolo unde aveți cazare.
- Numărul de telefon al Ambasadei Republicii Moldova, al poliției, în țara în care călătorești.
- Modul de comunicare/instrumente de comunicare/limba de comunicare în țara în care te afli.
- Specificul cultural al țării (tradiții, reguli, comportament interzis).
- Tururile și excursiile trebuie adaptate la condițiile de sănătate și la condiția fizică.
- Respectați măsurile de siguranță Covid-19, de igienă personală și sfaturile legate de alimentare, recomandate.
- Locurile publice foarte aglomerate pot fi periculoase și, recomandabil, sunt de evitat.

Măsurile de precauție în timpul plimbărilor cu biciclete, role și scutere.

Cele mai simple și mai eficiente măsuri de precauție sunt casca de protecție, genunchierele și cotierele și echiparea cu mijloace reflectorizante și luminoase.

Plimbarea cu bicicleta, rolele sau scuterul pe drumurile cu circulație rutieră intensă este foarte periculoasă – de evitat!

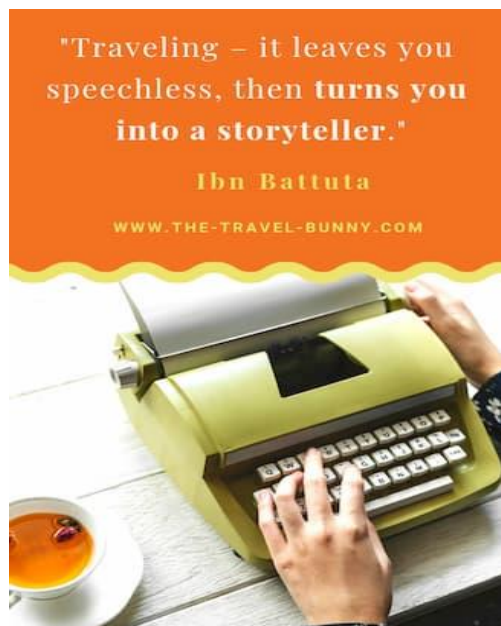
STUDII DE CAZ

Cazul nr. 1. Andrei și Cristina, un cuplu din Republica Moldova aflat în vacanță în Franța, au fost devastați când fiica lor a dispărut în timpul unei excursii. S-au scurs câteva ore, fără ca ei să aibă vreo veste. Au anunțat poliția locală. Ce altceva ați recomanda acestui cuplu să întreprindă?

Cazul nr. 2. Alexandru a plecat la odihnă la Lisabona, unde a închiriat un apartament. După puțin timp, în apartamentul său s-a declanșat un incendiu. Alexandru nu știa numerele serviciilor portugheze de urgență, intrând, astfel, în panică. Ce a uitat Alexandru? Ce îi recomandați voi lui Alexandru?

FIȘE DE LUCRU

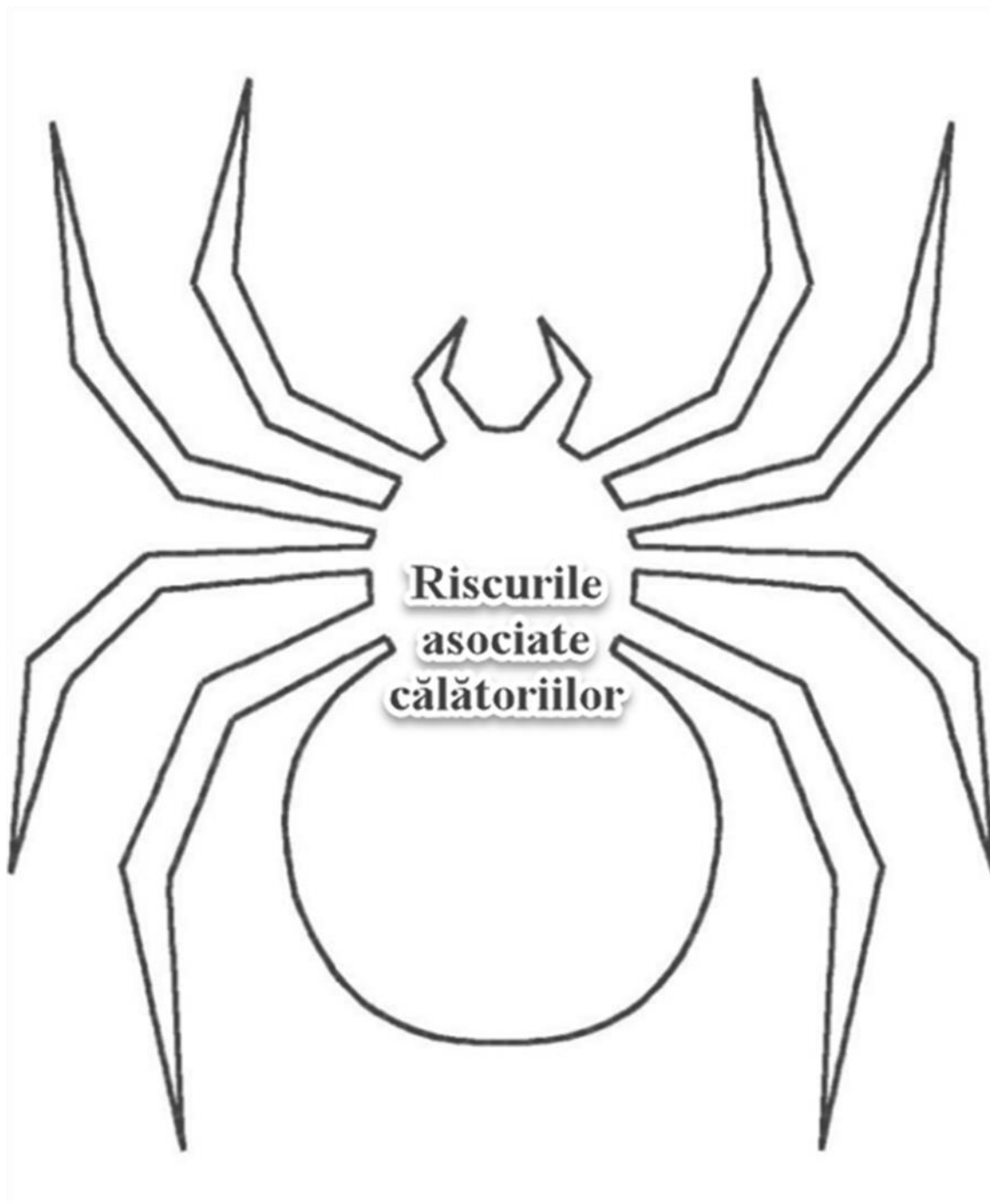
Anexa 1.

Călătoriile te lasă fără cuvinte, apoi te transformă în povestitor.

Fișa nr. 1. În baza imaginilor din Anexa 2., identificați unele riscuri asociate călătoriilor.

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 6. Securitatea în relații interpersonale

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane. 12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane. 14. Apără drepturile umane ale altor persoane.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să facă deosebire între prietenia adevărată și cea falsă;
- O2 – să aprecieze necesitatea apelării la ajutorul polițistului în situații de risc;
- O3 – să ia decizii corecte în diverse situații de risc.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- practici de identificare a problemelor și a soluțiilor;
- reflecții asupra experiențelor personale de gestionare a situațiilor de conflict;
- exerciții de rezolvare în echipă a unui studiu de caz.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: jocul didactic *Proverbe înjumătățite*, lectura intensivă, discuția dirijată, studiul de caz.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontal), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru.

Termeni-cheie: *prietenie, securitate, comunicare, risc.*

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	Proverbe înjumătățite - Restabiliți proverbele, formând perechi. - Cine poate fi prietenul vostru? (părinții, frații, buneii, colegii, vecinii etc.) - Poate fi profesorul/polițistul prieten al copiilor? În ce situații?	10 min.	Fișa nr. 1.	În perechi, elevii restabilesc proverbele.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		- Ce înseamnă <i>prietenia adevărată</i> și <i>prietenia falsă</i> ?			
Realizarea sensului	O2	Citiți studiul de caz din Fișa nr. 2. și discutați situația, răspunzând la întrebările:	14 min.	Fișa nr. 2.	Elevii discută cazul propus, răspunzând la întrebări.
	O3	- Ce ilegalități au comis fetele? - Ce consecințe ale faptei lor pot surveni? - Care sunt acțiunile legale pe care trebuia să le întreprindă adolescentele? - Cum ați proceda, dacă un prieten v-ar propune o afacere ilegală: veți urma prietenul, pentru a păstra relația, sau veți refuza, riscând să pierdeți prietenia? Argumentați-vă alegerea.	10 min.		
Reflecție	O2	Li se propune elevilor pentru analiză și discuție o situație:	10 min.	Studiul de caz	Elevii rezolvă cazul propus, propunând soluții și argumente.
	O3	Ai aflat că prietenul tău a furat din casa vecinului o sumă de bani. Cu cine vei discuta situația și ce măsuri vei întreprinde? a) cu însuși prietenul; b) cu alți prieteni; c) cu părinții; d) cu diriginta/un profesor; e) cu polițistul de sector; f) cu altcineva. Repartizați-vă în echipe și enumerați avantajele și riscurile implicării fiecărei persoane în situația propusă.			
Extindere		Elevii vor discuta cu părinții despre <i>prietenia adevărată</i> și <i>cea falsă</i> .	1 min.	Expunerea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLITIȘT

Adolescenții își formează un mod propriu de a înțelege viața, își cristalizează o concepție proprie despre alegerile pe care le fac. Ei devin conștienți de forțele lor, le compară cu cele ale părinților și se cred superiori acestora, aspirând la același rol în societate, ca și părinții. În linii generale, se poate afirma că la această vârstă, relațiile cu părinții capătă o dimensiune calitativ nouă, determinată de noile însușiri de personalitate și de noile sfere de activitate ale adolescenților.

La descoperirea de sine, se adaugă descoperirea celorlalți; pe lângă nevoia de afirmare, apare și nevoia de comuniune. Preocupările morale și valorice sunt semnificative, iar pendularea între alternative pentru viitor, speranțe, idealuri și dezamăgire este la fel de comună.

Relațiile și comunicarea cu semenii ocupă un loc important în viața adolescenților. În primul rând, ele reprezintă un izvor de informații, în special de cunoștințe, care nu pot fi obținute de la adulți, în al doilea rând, ele constituie un teren pentru autorealizare, oferă posibilitatea confirmării apartenenței la un grup. De asemenea, relațiile cu persoanele de aceeași vârstă satisfac necesitatea de comunicare intimă.

În perioada adolescenței, scade valoarea grupurilor formale – școală, clasă –, în care relațiile sunt reglementate și supravegheate în mare măsură de adulți. Adolescenții preferă grupurile neformale, companiile care se constituie după criterii sau parametri ce satisfac necesitățile caracteristice vârstei. Sfera de comunicare și de noi relații interpersonale condiționează activismul comunicativ, îi determină pe adolescenți să caute noi relații.

Pentru o mare parte de adolescenți, există riscul de a nimeri sub influența grupurilor antisociale, iar aceasta trebuie să constituie obiectul unei atenții deosebite din partea părinților și pedagogilor. Organizarea activităților extracurriculare, stimularea adolescenților pentru muncă, grija față de modul de organizare a timpului liber pot contribui la evitarea devierilor și a orientării antisociale a comportamentului acestora.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

1	Prietenul tuturor	este prietenul nimănui.
2	Prietenul ți se uită în ochi,	iar dușmanul la picioare.
3	Prietenul vechi	nu-ți poate deveni dușman.
4	Spune-mi cu cine te împrietenești,	ca să-ți spun cine ești.
5	Mai bine un vrăjmaș înțelept	decât un prieten nerod.
6	Mai bun este prietenul cel de aproape	decât fratele cel de departe.
7	Mai bine dușman curajos	decât prieten fricos.
8	Dușmanul care se preface prieten	este cel mai periculos.
9	Dușmanul tatălui	nu poate fi prietenul feciorului.
10	Dacă vrei să-ți birui dușmanii,	nu-ți pierde prietenii.
11	Dacă prietenul tău este miere,	tu nu umbla să-l mănânci de tot.

Fișa nr. 2. *Studiu de caz*

Corina (15 ani) le-a propus prietenelor sale Ioana (14 ani) și Mihaela (16 ani) să meargă la un magazin de vestimentație și să scoată din el haine, fără a le achita, deoarece au auzit că, anterior, alte persoane au încercat să facă lucrul acesta și au reușit. Minorele au luat hainele și au intrat în cabină, pentru a le proba. Ioana a reușit să scoată prețul de pe o haină și a ieșit cu ea din magazin. Minorele au fost oprite de către angajații magazinului, fiind suspectate de furt.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

LECȚIA DE REFLECȚIE

asupra UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE III- SECURITATEA ÎN DIFERITE MEDII DE TRAI

Rememorarea procesului și reflecție în perechi

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor realizate în cadrul unității de învățare, punând accent atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, în baza listei de descriptori de competență (din curriculumul la disciplină, compartimentul *Evaluarea*) – *fișa de reflecție*. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor, asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice disciplinei.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că trebuie să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situațiile concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. Se va reaminti că nu se vor pune note în urma acestui exercițiu și că orice elev poate manifesta comportamentele respective în lecțiile următoare, fără a fi judecat/moralizat, dacă până acum nu le-a manifestat.

FIȘA DE REFLECȚIE

Data: _____

Clasa: _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele colegului: _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Eu	Colegul

Discuție generală și concluzii

Elevii prezintă, în fața clasei, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev prezintă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii competențelor specifice.

Debrifare și concluzii

Se va discuta cu întreaga clasă în baza următoarelor întrebări:

- Cum și unde puteți aplica ceea ce ați învățat?
- Ce ați învățat despre voi personal și despre colegii voștri, pe parcursul acestei unități de învățare?
- Ce sfat le-ați da semenilor voștri, în baza conținuturilor învățate?

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa de reflecție și feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE III- SECURITATEA ÎN DIFERITE MEDII DE TRAI

Profesorul / Facilitatorul _____ Localitatea _____

Instituția de învățământ _____ Clasa a _____ Data _____

Completați fiecare rubrică a tabelului ce urmează:

Nr.	Indicatori	Evidențe/ date care confirmă reflectarea indicatorului în demersul educațional	Sugestii de îmbunătățire
1.	Obiectivele lecției sunt formulate clar/ explicit și contribuie la formarea competențelor specifice ale ESJ		
2.	Structurarea logică a lecției (etapele decurg una din alta, iar sarcinile contribuie la realizarea obiectivelor)		
3.	Numărul și relevanța sarcinilor ce contribuie la formarea de competențe și permit TUTUROR elevilor să se exprime liber și să participe activ în proces		
4.	Strategiile didactice utilizate corespund particularităților de vârstă, capacităților în evoluție ale elevilor, diferitor stiluri și experiențe de învățare		
5.	Strategiile didactice utilizate asigură confortul emoțional/ psihologic și protecția de a nu expune viața privată și a familiei elevilor		
6.	Debrifarea contribuie la analiza critică a experienței câpătate la oră și în afara acesteia		
7.	Facilitează înțelegerea de către elev a drepturilor și obligațiilor cetățenești		
8.	Familiarizează elevii cu titularii de obligații (la nivel local și național) și-i învață să ceară asigurarea drepturilor		

P.S. Anexați la fișa de feedback, după caz/ situație, produse ale elevilor și profesorului, care reflectă activitatea realizată.

Unitatea de învățare IV- O VIAȚĂ FĂRĂ VIOLENȚĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 1. Serviciile prietenoase copilului

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delincvenței juvenile	3.2. Rezolvarea studiilor de caz privind delincvența juvenilă și recunoașterea elementelor statului de drept și ale democrației	8. Susține ideea că legile trebuie aplicate corect și respectate în toate situațiile din viață. 9. Pledează pentru existența măsurilor eficiente ale autorităților publice pentru cei care încalcă drepturile omului.
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.1. Recunoașterea unor caracteristici ale comportamentului tolerant pentru relaționarea cu diferiți reprezentanți/membri ai comunității	10. Prezintă normele de comportament tolerant în raport cu diferiți membri ai comunității. 11. Tratează cu respect opiniile și ideile altor persoane.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să numească instituțiile statului care vin în suportul copiilor victime;
- O2 – să conștientizeze necesitatea sesizării organelor abilitate în caz de nerespectare a drepturilor lor;
- O3 – să manifeste interes pentru subiectul discutat.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- identificarea în cadrul legal a prevederilor privind drepturile și obligațiile cetățenești;
- exerciții de rezolvare în echipă a unui studiu de caz;
- formularea concluziilor în baza argumentelor cu privire la demonstrarea responsabilității civice.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lectura intensivă, elaborarea unor liste, discuția dirijată, studiul de caz.

Forme de organizare a activității: lucrul în grup mare (frontal), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru.

Termeni-cheie: *violența, copil, copil aflat în situație de risc, interesul superior al copilului, ordin de restricție de urgență, ordonanță de protecție.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare		Elevii vor să completa Fișa nr. 1. „Drumul meu”. - Cu ce probleme v-ați confruntat pe parcursul evoluției voastre? - Cui i-ați solicitat ajutorul?	9 min.	Fișa nr. 1. „Drumul meu”	Elevii completează fișa, răspund la întrebări.
Realizarea sensului	O1	Polițistul anunță despre existența unor instituții care au obligația de a veni în ajutorul copiilor aflați în dificultate. Li se propune elevilor să completeze Fișa nr. 2. cu termenii: <i>poliția, instituțiile de învățământ, autoritățile tutelare locale, instituțiile medico-sanitare.</i> Polițistul informează elevii despre atribuțiile fiecărei instituții în activitatea de protecție a copilului.	5 min. 10 min.	Fișa nr. 2.	Fișa nr. 2., completată. Elevii ascultă informația prezentată de polițist.
	O2	Studiu de caz: Elevii studiază cazul propus, îl analizează și identifică soluțiile de rezolvare a problemei. Polițistul informează elevii despre numerele de telefon la care pot apela copiii aflați în situație de risc.	5 min. 10 min.	Fișa nr. 3.	Elevii analizează studiul de caz.
Reflecție	O3	Elevii, cu ajutorul polițistului, răspund la întrebări: 1. Unde trebuie să se adreseze un copil, dacă nu-i sunt respectate drepturile? 2. În ce cazuri copilul trebuie însoțit de părinți? 3. Cine poate sesiza poliția, când un copil a devenit victimă? 4. Ce măsuri urgente de protecție se aplică? 5. Există sprijin special pentru copiii victime sau martori?	5 min.	Activitatea în echipe	Participarea elevilor în discuție
Extindere		Elevii vor alcătui o listă de întrebări în legătură cu problema adolescenților aflați în situație de risc, la care nu s-a răspuns la lecție.	1 min.	Expunerea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

INSTITUȚIILE CE VIN ÎN SUPORTUL COPIILOR VICTIME:

Autoritățile tutelare locale	Instituțiile medico-sanitare	Instituțiile de învățământ	Poliția
(primarul, asistentul social) protejează drepturile copiilor prin adoptarea deciziilor de a scoate copilul din situația de risc în care se poate afla.	promovează activități de depistare timpurie a copiilor expuși riscului de violență, neglijare, exploatare și trafic, precum și de prevenire a riscurilor prin monitorizarea și evaluarea de către medicii de familie/asistenții medicali de familie, prin realizarea vizitelor la domiciliu.	promovează activități de prevenire și de identificare timpurie a copiilor expuși riscului de violență, neglijare, exploatare și trafic, prin acordarea suportului în organizarea activităților de prevenire primară a violenței, neglijării, exploatării și traficului în rândul copiilor, precum și în rândul părinților/persoanelor în grija cărora se află copiii și asigurarea securității încăperilor, terenurilor și locurilor aferente instituției de învățământ.	asigură protecția victimelor minore prin aplicarea măsurilor de protecție (ordin de restricție de urgență), sesizarea autorităților competente în soluționarea problemelor copilului aflat în situație de risc, prin acțiuni de prevenire și contracarare a violenței în comunitate și de menținere a ordinii și a securității.

Cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție în interesele copilului poate fi depusă de autoritatea tutelară locală sau de procuror chiar și în lipsa solicitării din partea victimei sau a reprezentantului ei legal.

Instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii, o ordonanță de protecție, prin care poate oferi asistență victimei și copiilor ei, aplicând agresorului următoarele măsuri:

a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;

b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea acesteia, excluzând și orice contact vizual cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;

c) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;

d) interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează;

e) obligarea, până la încetarea măsurilor de protecție, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima.

Măsurile de protecție prevăzute la alin. (1) se aplică pe un termen de până la trei luni. Pe perioada acțiunii ordonanței de protecție în privința victimei cu copii, indiferent dacă copiii sunt incluși sau nu în ordonanța de protecție, aceștia se vor afla cu părintele-victimă. La solicitarea părintelui-agresor, vizitarea copilului poate avea loc conform unui program aprobat de către autoritatea tutelară teritorială.

Ordinul de restricție de urgență este eliberat de către Poliție și acționează pe un termen de până la 10 zile.

Custodia copiilor ai căror părinți/unicul părinte se află temporar în altă localitate din țară sau de peste hotare

Începând cu anul 2014, a intrat în vigoare **Legea nr. 140/2013** privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Părinții sau unicul părinte care pleacă peste hotare pe un termen mai mare de 3 luni și ai căror copii rămân în Republica Moldova trebuie să informeze autoritatea tutelară locală/teritorială despre persoana în grija căreia rămân copiii.

Părinții care decid să plece pentru o perioadă să lucreze în străinătate sunt obligați să instituie tutela unui îngrijitor asupra copilului pe care-l lasă acasă. Pentru aceasta, părinții se înțeleg cu o persoană să aibă grijă de copilul lor, să-l supravegheze, să fie responsabilă pentru viața și securitatea acestuia.

Ulterior, împreună cu această persoană, trebuie să meargă la autoritatea tutelară locală/teritorială, pentru a scrie o cerere în care se menționează că părinții transmit îngrijitorului, temporar, responsabilitățile părintești asupra copilului, iar îngrijitorul – că este de acord să-și asume aceste responsabilități.

Dacă, din anumite motive, părintele sau părinții nu reușesc să meargă la autoritatea tutelară, pentru a-și anunța plecarea și a înregistra cererea de instituire a tutelei asupra copilului, este important să lase îngrijitorului acest document, avizat la notar. Mai târziu, îngrijitorul va putea merge la asistentul social, care îl va ajuta să facă dosarul de instituire a tutelei.

CONTACTUL CU INSTITUȚIILE PUBLICE

Instituțiile publice au un rol important în asigurarea drepturilor copilului. În unele situații, copiii și părinții trebuie să apeleze la o instituție, pentru a fi siguri că drepturile lor sunt asigurate (fie pentru a obține anumite drepturi, fie pentru a cere aplicarea lor). Există multe instituții care iau decizii cu impact direct asupra copiilor și adolescenților.

Câteva exemple de astfel de decizii:

- O autoritate din domeniul educației poate lua decizia de a transfera un elev la o altă școală, de a fi trecut la o anumită formă de predare etc.
- O autoritate din domeniul migrației decide să permită unui copil sau familiei acestuia să locuiască sau să lucreze într-o anumită țară.
- O autoritate publică locală pentru problemele minorilor decide și aplică față de minor măsuri de constrângere cu caracter educativ (de exemplu: obligarea minorului de a urma un curs de reabilitare psihologică; obligarea minorului de a urma cursul de învățământ obligatoriu etc.).
- Instanța de judecată decide în cazul supunerii unui minor/adolescent la arest contravențional sau penal.

Bine de știut. O decizie a unei instituții publice poate fi contestată în fața unei instituții superioare sau în instanța de judecată. În funcție de vârstă, copilul poate să aibă nevoie de prezența unuia dintre părinți, atunci când se adresează unei instituții.

Ce se întâmplă când adolescenții sunt victime ale unor infracțiuni?

- Primul pas este raportarea infracțiunii și solicitarea suportului!
- Pentru unele infracțiuni (ca, de exemplu, violența în familie, abuzul sexual, traficul de ființe umane etc.), o simplă raportare a faptei este suficientă, pentru ca procedurile penale (judiciare) să înceapă.
- Există tipuri de infracțiuni care vor fi investigate numai după ce va fi depusă o plângere (de exemplu: furturile, vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, amenințarea cu omor, vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, vătămarea gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență etc.).
- Uneori, plângerea trebuie depusă sau semnată și de un părinte sau reprezentant legal. Oficialii responsabili de aplicarea legii vor îndruma apoi victima, pe parcursul procedurilor.
- În ciuda faptului că prin legislație sunt reglementate mai multe instrumente/proceduri prin care se încearcă a se asigura protecție victimei, participarea copiilor victime în cadrul procedurilor penale rămâne dificilă (copiii au frică, nu au încredere că vor fi protejați, se confruntă cu bariere psihologice pe care nu le pot depăși etc.).
- Copilul poate fi nevoit să se supună unor examinări. O examinare medicală sau psihologică poate avea loc atunci când copilul a suferit o agresiune fizică sau psihică ce trebuie evaluată.

Cine poate sesiza Poliția, când un copil a devenit victimă?

- Copilul nemijlocit sau reprezentantul legal al acestuia.
- Membrii familiei, vecinii și oricare altă persoană din comunitate.
- Specialiștii care lucrează cu copiii etc.

În cazul existenței pericolului iminent pentru viața și/sau sănătatea copilului, se aplică următoarele măsuri urgente de protecție:

- ▶ luarea copilului de la părinți/persoane în grija cărora se află;
- ▶ plasamentul de urgență;
- ▶ ordinul de restricție;
- ▶ ordonanța de protecție;
- ▶ reținerea agresorului.

Ce este Telefonul Copilului?

- Este un serviciu telefonic care activează 24/24.
- Poate fi apelat la numărul scurt 116 111, apelul este *gratuit, anonim și confidențial*.
- Adresa de skype: *TelefonulcopiluluiMoldova116111*.
- Pagina web: *telefonulcopilului.md*
- Chatul care este disponibil pe pagina web: <https://telefonulcopilului.md>

Cine răspunde la Telefonul Copilului?

- Consilierii, care sunt psihologi și răspund **tuturor copiilor și adulților**.

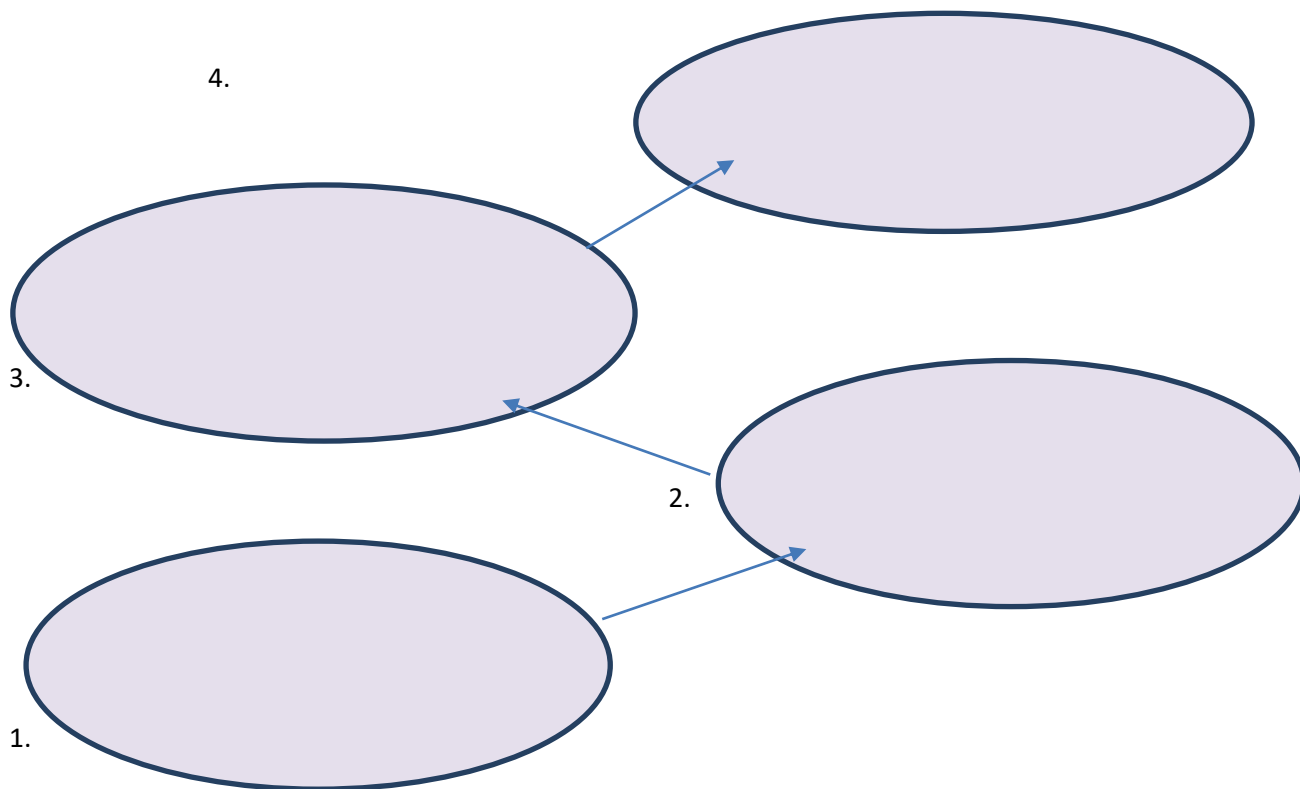
Cine sunt beneficiarii de la Telefonul Copilului?

- Copiii care apelează la serviciu în scop de consiliere, informare.
- Părinții sau îngrijitorii copiilor, în scop de consiliere, informare și consultanță.
- Persoanele care doresc să informeze despre necesitatea asistenței unui copil.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr 1. „Drumul meu”

Numește câteva etape din viața ta (începutul unor activități, performanțe, contactul cu persoane care te-au influențat etc.).

Fișa nr. 2. Repartizați termenii *instituțiile medico-sanitare, instituțiile de învățământ, poliția, autoritățile tutelare locale* în tabel conform atribuțiilor pe care le implică fiecare.

<p>(primarul, asistentul social) protejează drepturile copiilor prin adoptarea deciziilor de a scoate copilul din situația de risc în care se poate afla.</p>	<p>promovează activități de depistare timpurie a copiilor expuși riscului de violență, neglijare, exploatare și trafic, precum și de prevenire a riscurilor prin monitorizarea și evaluarea de către medicii de familie/asistenții medicali de familie, prin realizarea vizitelor la domiciliu.</p>	<p>promovează activități de prevenire și de identificare timpurie a copiilor expuși riscului de violență, neglijare, exploatare și trafic, prin acordarea suportului în organizarea activităților de prevenire primară a violenței, neglijării, exploatării și traficului în rândul copiilor, precum și în rândul părinților/persoanelor în grija cărora se află copiii și asigurarea securității încăperilor, terenurilor și locurilor aferente instituției de învățământ.</p>	<p>asigură protecția victimelor minore prin aplicarea măsurilor de protecție (ordin de restricție de urgență), sesizarea autorităților competente în soluționarea problemelor copilului aflat în situație de risc, prin acțiuni de prevenire și contracarare a violenței în comunitate și de menținere a ordinii și a securității.</p>
--	---	---	--

Fișa nr. 3.

STUDIU DE CAZ

Cazul 1. Doi copii cu vârsta de 11 și 13 ani sunt lăsați la domiciliu fără supravegherea persoanelor adulte. Mama lor este plecată la muncă peste hotare, lăsând minorii sub supravegherea vecinei, având o înțelegere prealabilă cu aceasta, însă despre faptul dat nu au fost anunțate autoritățile responsabile. În urma discuțiilor duse cu vecina, aceasta a comunicat că minorii frecventează sistematic instituția de învățământ, pe timp de noapte aceștia rămân la ea și tot ea îi asigură cu hrană.

Cazul 2. Între mamă și fiica ei minoră, cu vârsta de 15 ani, s-a iscat o ceartă, ca urmare a căreia minora a părăsit domiciliul. Mama întrebuințează uneori băuturi alcoolice. Minora, de frică să nu fie supusă violenței din partea mamei, înțelegând că este în fața pericolului, a apelat la Poliție și la primar.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 2. Prevenirea violenței între semeni. Bullyingul

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
2. Valorificarea demnității umane și a drepturilor omului în formarea unor comportamente necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților	2.2. Adoptarea unor norme de comportament adecvat în vederea rezolvării nonviolente a problemelor sociale ale adolescenților	5. Afirmă că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către societate. 6. Susține că libertățile și obligațiile fundamentale ale omului trebuie să fie cunoscute de către fiecare.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.1. Identificarea abilităților necesare pentru formarea deprinderilor de cultură juridică din perspectiva evitării problemelor specifice adolescenților	16. Analizează critic informațiile pe care le folosește. 17. Apreciază critic acțiunile persoanelor responsabile de respectarea, promovarea și aplicarea drepturilor omului.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

O1 – să exploreze părerile, emoțiile și nevoile persoanelor implicate în bullying;

O2 – să determine contextele/locurile din școală unde elevii se simt nesigur;

O3 – să lucreze împreună, pentru a face școala și comunitatea lor un loc mai sigur, ferit de nesiguranță, violență și bullying;

O4 – să cunoască acțiunile/comportamentul necesar în cazurile de violență între semeni și bullying.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- discuții dirijate despre cauzele și consecințele conflictelor sociale;
- interpretarea unor studii de caz cu privire la o situație de conflict;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă, pentru formarea deprinderilor de cultură juridică;
- aprecierea modalităților de evitare/preîntâmpinare a conflictelor din perspectiva problemelor specifice adolescenților.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: jocul didactic *Semaforul*, discuția, activitatea *Cartografierea bullyingului*, *Harta ajutorului*.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontal), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: cartonașe de culoare verde, galbenă și roșie (pentru fiecare elev), hârtie A3, pentru harta școlii, markere de diferite culori, lipici/magneți, foi A4 pentru harta individuală.

Termeni-cheie: *bullying*, *manifestări ale bullyingului*, *răspundere contravențională*, *răspundere penală*.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturi vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1	<p>Pe tablă, se afișează trei cartonașe de culorile verde, galben și roșu, în formă de semafor. Elevii lucrează individual și descriu pe cartonașe trei situații (fără a indica numele concrete):</p> <ul style="list-style-type: none"> - cartonașul verde – în ce situații te simți bine și în siguranță în școală/comunitate, în relațiile cu colegii de clasă și prietenii?; - cartonașul galben – în ce situații te simți mai puțin bine/în nesiguranță în relațiile cu colegii de clasă și cu prietenii?; - cartonașul roșu – în ce situații te simți foarte rău, ofensat și trist, în relațiile cu colegii de clasă/școală, în comunitate?. <p>Elevii, la dorință, afișează cartonașele la locurile respective, conform culorilor semaforului, explicându-le.</p>	7 min.	Jocul didactic Activitatea <i>Semaforul</i>	Elevii prezintă, la dorință, situații descrise pe cartonașe și le lipesc la <i>Semafor</i> .
Realizarea sensului	O2	<p>Discuție în baza întrebărilor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De ce avem nevoie, să ne simțim în siguranță? 2. Cum vreți să fiți tratați de ceilalți? 3. Ce cunoașteți despre bullying? Prin ce se deosebește el de alte cazuri care vă fac să vă simțiți prost? (profesorul demonstrează imagini din Anexa 1.). 4. Ce trebuie să faceți când identificați o situație de bullying (ca victimă sau ca observator)? În baza răspunsurilor, profesorul concluzionează că este important ca elevii să informeze întotdeauna un adult într-o situație de bullying – un profesor, părinte etc.). <p>Activitate în grupul mare, cu studiul de caz propus.</p>	7 min.	Discuția ghidată	Implicarea elevilor în discuție
	O3	Activitate în grupurile mici	8 min.	Studiul de caz Activitatea în grupuri a câte trei-cinci elevi	Elevii comentează, răspund la întrebări, își expun

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		<p>Elevii elaborează schematic harta școlii/a cartierului/a sectorului și marchează pe ea cu buline de culoarea roșie locurile unde au loc cel mai frecvent situații de bullying, cu buline de culoarea galbenă – locurile unde au loc uneori situații de bullying, cu buline de culoarea verde – locurile unde se simt în siguranță. În paralel, grupurile completează tabelul din Fișa de lucru nr. 1. Grupurile prezintă rezultatele activității.</p> <p>Polițistul informează elevii despre răspunderea penală sau contravențională a copiilor, în baza legii în caz de bullying.</p>	<p>13 min.</p> <p>3 min.</p>	<p>Cartografierea</p> <p>Explicația</p> <p>Ascultarea activă</p>	<p>opiniile, propun soluții. Grupurile prezintă harta, cu locurile marcate cu roșu, galben, verde, și tabelul completat.</p> <p>Elevii fac notițe în caiete, pun întrebări de precizare.</p>
Reflecție	O4	<p>Lucru individual</p> <p>Pe o foaie, în centru, fiecare elev își scrie prenumele și notează numele diferitor persoane, grupuri sau servicii/organizații la care s-ar adresa după ajutor într-o situație în care ar fi martor sau victimă a bullyingului.</p>	7 min.	Harta ajutorului	Elevii prezintă Harta individuală, remarcă ce este comun cu harta colegilor.
Extindere		<p>Li se propune elevilor (individual sau în grup) să elaboreze un mesaj/o scrisoare de natură educativă adresat(ă) unui adolescent (imaginar) care manifestă comportament violent.</p>	1 min.	Expunerea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Ce este bullyingul? Cuvântul *bullying* nu are o traducere exactă în limba română, însă poate fi asociat cu termenii *intimidare, terorizare, brutalizare*.

FORME ALE bullyingului:

- VERBAL – țipete, porecle, sarcasm, insulte, jigniri;
- FIZIC – palme, lovituri, îmbrânciri, bătăi;
- MOBBING – agresiune verbală și emoțională a unui grup față de un individ;
- RELAȚIONAL – intimidare, denigrare, izolare, manipulare;
- CYBERBULLYING – trimiterea unui mesaj sau a unei imagini pe telefon sau internet, pentru a denigra imaginea unei persoane;
- SOCIAL – excludere, insulte cu privire la statutul social.

Fenomenul bullying are trei caracteristici:

- *este intenționat* – agresorul are ca intenție să rănească pe cineva;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- *este repetat* – aceeași persoană este rănită mereu;
- *prezintă un dezechilibru de forțe* – agresorul își alege victima, care este percepută ca fiind vulnerabilă, slabă și nu se poate apăra singură.

Fenomenul bullying:

- de multe ori începe ca un joc, însă se transformă într-un abuz care poate avea efecte foarte grave, un joc în care toți jucătorii au ceva de pierdut;
- poate avea loc oriunde – la școală, în familie, la locul de muncă.

Cine este implicat în bullying?

AGRESORUL/ABUZATORUL (lider) vrea să fie superior, răbindu-i, intimidându-i sau jignindu-i pe cei din jurul său. Este temperamental, inflexibil, sigur pe sine, nu-i place să accepte regulile. De cele mai multe ori, nu are empatie și chiar se bucură că le produce durere celorlalți. Dorește să domine și să-i controleze pe alții, exagerează în situații obișnuite. Agresorul abuzează de putere, pentru a-i răni pe ceilalți, deliberat și în mod repetat.

Ce pierde agresorul? Respectul celorlalți. Este bine ca cei din jur să te respecte pentru cine ești, nu de teama de a fi împotriva ta. Prietenii adevărate nu se leagă din frică, ci din respect reciproc.

VICTIMA (PERSOANA AGRESATĂ) este copleșită de teamă. Unii elevi sunt mai expuși să fie abuzați, din cauză că sunt „diferiți”. De cele mai multe ori, victimele agresorilor sunt elevii care au următoarele caracteristici:

- sunt supraponderali sau subponderali;
- au abilități sociale scăzute,
- au puțini prieteni sau nu au prieteni deloc;
- sunt săraci sau bogați;
- au religie sau rasă diferită;
- sunt scunzi sau prea înalți;
- au abilități sportive slabe;
- sunt inteligenți, talentați;
- au dizabilități fizice;
- sunt persoane noi în grup;
- au părinți divorțați sau sunt, pur și simplu, „diferiți” de ceilalți.

MARTORII sunt persoanele care iau parte la actul de bullying. Pot fi doar „spectatori”, pot fi „apărătorii” victimei sau „complicii”, cei care susțin agresorul. Aceștia sunt elevii care experimentează sentimentul insecurității statutului în grup, de aceea stau în apropierea agresorului, pentru a fi acceptați de el. Un alt motiv care-i determină să fie „complicii” este faptul că își doresc să evite riscul de a fi agresați și de a deveni, la rândul lor, victime.

Unii spectatori instigă agresorul să abuzeze victima. Majoritatea spectatorilor acceptă cazul de bullying în mod pasiv, privind și nefăcând nimic. De foarte multe ori, spectatorii pasivi formează audiența agresorului, care dorește să obțină atenție și popularitate. Astfel, el este încurajat să continue comportamentul agresiv.

Spectatorul însă poate avea un rol important în oprirea agresiunii. El trebuie să intervină sau să apeleze la ajutorul unui adult.

STUDIU DE CAZ

Ei stau pe străzile din apropierea școlii la care învăț și îi hărțuiesc pe cei mai mici, le iau telefoanele sau banii. Acum câteva zile, au împins un copil de pe bicicletă, care a căzut și s-a lovit rău. În ultima vreme, m-am gândit că, poate, data viitoare, când atacă pe cineva, ar trebui să sun la poliție. Vreau să cred că este de datoria mea să fac acest lucru, dar nu știu ce se va întâmpla, dacă vor afla că am fost eu. Îmi fac griji pentru fratele meu mai mic, pentru că el ar putea fi următorul și nu aș vrea să i se întâmple ceva rău.

Sarcină de lucru: Răspundeți în întrebări.

- *Ce trebuie să fac atunci când văd lucruri de acest gen?*
- *Este de datoria mea să raportez la poliție sau ar fi mai bine să nu mă implic?*
- *Ce trebuie să fac, dacă sunt martorul unei infracțiuni?*
- *Pot fi acuzat de comiterea unei infracțiuni, dacă sunt copil?*
- *Am fost victima unei infracțiuni. Cine mă poate ajuta?*
- *Contează câți ani am?*

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1: Răspundeți la întrebări și completați tabelul propus.

Ce se întâmplă în locurile marcate cu buline de culoare roșie? Când se întâmplă? Cine este implicat? (vârsta, clasa, fără a da nume concrete)	
Ce se întâmplă în locurile marcate cu buline de culoare galbenă? Când se întâmplă? Cine este implicat? (vârsta, clasa, fără a da nume concrete)	
Ce se întâmplă în locurile marcate cu buline de culoare verde? Cine este prezent în aceste locuri? Cum se simt elevii? Ce îi ajută să se simte astfel?	

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Anexa 1. Imagini ce reflectă fenomenul de bullying

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 3. Aspecte ale comportamentului delincvent și deviant

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
3. Explorarea elementelor statului de drept și a democrației prin respectarea legislației pentru prevenirea delincvenței juvenile	3.1. Identificarea relațiilor cauzale ale unor situații-problemă privind delincvența juvenilă prin valorificarea elementelor statului de drept	7. Exprimă părerea că toți cetățenii trebuie tratați în mod egal și imparțial, conform legii.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să determine cauzele și caracteristicile specifice apariției delincvenței juvenile;
- O2 – să opereze cu date statistice, făcând concluzii la subiect;
- O3 – să propună reguli pentru o conduită civilizată, bazată pe respectarea drepturilor omului.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- discuții dirijate despre cauzele și consecințele conflictelor sociale;
- interpretarea datelor statistice cu referire la problemele specifice adolescenților;
- aprecierea modalităților de evitare/preîntâmpinare a conflictelor din perspectiva problemelor specifice adolescenților.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: reconstruirea definițiilor, explicația, discuția, analiza comparativă.

Forme de organizare a activității: lucrul în grup mare (frontal), lucrul în grupuri mici, în perechi sau triade.

Resurse necesare: foi flipchart, markere.

Termeni-cheie: *delincvent/deviant, răspundere a minorilor.*

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturi vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1	Lucrul cu termenii-cheie. Elevii reconstruiesc și comentează definițiile termenilor <i>comportamentul deviant, delincvență juvenilă</i> (Fișa de lucru nr. 1). Polițistul le solicită elevilor să prezinte exemple de comportament deviant. Elevii prezintă exemple din viață, menționează ceea ce observă în curtea școlii, în comunitate, fără a da numele persoanelor implicate.	3 min. 4 min.	Reconstruirea definițiilor Valorificarea exemplelor din viață	Elevii comentează definițiile construite. Elevii, la dorință, prezintă exemple concrete.
Realizarea sensului	O1	Lucrul în grupuri mici - Determinați caracteristicile specifice și cauzele apariției delincvenței juvenile.	15 min.	Discuții în grupuri mici Elaborarea	Grupurile prezintă lista cauzelor ce

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

	O2	Polițistul prezintă explicații la subiect, exemple statistice de comitere a infracțiunilor de către minorii din localitate, municipiu/raion. Lucrul în perechi/triade Elevii analizează datele statistice din Fișa de lucru nr. 2. și trag concluzii.	8 min. 7 min.	listei cauzelor Explicația Statistica infracțiunilor din localitate Analiza comparativă	duc la apariția delincvenței juvenile. Elevii adresează întrebări de precizare, operează cu date statistice.
Reflecție	O3	„Adoptă o conduită civilizată!” – elevii, în triade, discută și notează patru-cinci reguli de conduită civilizată, bazată pe respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale celorlalți.	7 min.	Discuții în grup Lista regulilor	Perechile de elevi/triadele prezintă regulile de conduită civilizată. Se elaborează o listă generală a conduitei civilizate.
Extindere		Li se propune elevilor să analizeze o situație de comportament deviant, observat pe parcursul săptămânii.	1 min.	Expunerea	Elevii notează în caiete sarcina de lucru.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Perioada adolescenței este una dificilă și se manifestă prin schimbări bruște ale dispoziției, care pot duce la conflicte cu părinții. Anume în această perioadă tinerii încearcă să-și găsească refugiu în altă parte și pot fi atrași ușor în grupuri dubioase. În consecință, ei pot începe să fumeze, să consume alcool, să fugă de acasă, să fie agresivi sau să abandoneze școala – toate aceste comportamente fiind specifice delincvenței juvenile.

Astfel, minorii, admițând abateri de la normele morale și de conduită adoptate în societate, pot ajunge în conflict cu legea, deoarece fiecare încălcare a normei legale își are consecința și pedeapsa sa. Există adolescenți care participă activ la săvârșirea unor fapte penale. Ei participă și/sau săvârșesc, îndeosebi, infracțiuni cum ar fi: furturi, violuri, vătămări corporale, omor și tentativă de omor.

Delincvența juvenilă este o componentă a criminalității, caracteristicile specifice și cauzele apariției căreia sunt:

- absențele frecvente de la școală;
- atitudinea indiferentă față de școală;
- atitudinea rebelă față de autoritățile școlare și față de reprezentanții ordinii;
- reacțiile disproporționate față de diferite situații și față de colegi;
- tendința de a se asocia cu elemente depravate;
- utilizarea unui limbaj obscen și violent;
- minciunile;
- preocupările sexuale precoce;
- „consumul” de literatură pornografică;
- viziunea foarte frecventă a filmelor cu conținut necorespunzător din punct de vedere

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

educativ.

De la ce vârstă o persoană poate fi acuzată de comiterea unei infracțiuni?

Răspunderea penală a minorilor este de la vârsta de 16 ani, excepție făcând unele infracțiuni pentru care minorii poartă răspundere de la vârsta de 14 ani. De exemplu, *omorul, vătămarea intenționată gravă sau medie a integrității corporale sau a sănătății* (aplicarea loviturilor altei persoane, ceea ce conduce la pierderea vederii, auzului, graiului sau a unui organ etc.) etc.

Pentru această lecție, polițistul va pregăti și prezenta datele statistice de comitere a infracțiunilor de către minorii din localitate, municipiu/raion.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. Reconstruiți definițiile și comentați sensul lor.

<i>Comportamentul deviant este ...</i>	o componentă a criminalității de a se adapta la normele de conduită din societate orice comportament
<i>Delincvența juvenilă este ...</i>	care contravine normelor dominante ale societății un fenomen de devianță manifestat prin incapacitatea unor minori/adolescenți

Fișa nr. 2. Realizați o analiză comparativă a datelor statistice din tabel și trageți concluzii.

Date statistice privind crimele comise de minori și cu participarea lor pe teritoriul Republicii Moldova

Municipiu/raion	a. 2019	a. 2020 (01.01-30.09)	Municipiu/raion	a. 2019	a. 2020 (01.01-30.09)
Chișinău	111	116	Nisporeni	4	5
Bălți	63	85	Orhei	58	33
Briceni		2	Rezina	5	11
Dondușeni	9	3	Strășeni		1
Drochia	4	3	Șoldănești	4	2
Edineț	3		Telenești	3	7
Fălești	20	10	Ungheni	28	24
Florești	9	10	Basarabeasca	13	8
Glodeni		7	Cahul	6	6
Ocnîța	1	2	Cantemir	15	
Râșcani	5		Căușeni	10	4
Sângerei	25	34	Cimișlia	3	
Soroca	22	15	Leova	7	7
Anenii Noi			Ștefan Vodă	6	12
Călărași	31	8	Taraclia	4	
Criuleni		2	Comrat		1
Dubăsari	5	3	Ceadăr-Lunga	5	5
Hâncești			Vulcănești		2
Ialoveni	13	8			

Notă: Datele statistice sunt preluate de pe *Portalul guvernamental al datelor deschise* (<https://date.gov.md/ckan/ro/dataset/4699-delicventa-juvenila/resource/b3c9ae72-f09e-44fc-9f42-e17af9fed9ff>).

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

LECȚIA DE REFLECȚIE asupra UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE IV- O VIAȚĂ FĂRĂ VIOLENȚĂ

Rememorarea procesului și reflecție în perechi

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor realizate în cadrul unității de învățare, punând accent atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, în baza listei de descriptori de competență (din curriculumul la disciplină, compartimentul *Evaluarea*) – *fișa de reflecție*. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor, asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice disciplinei.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că trebuie să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situațiile concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. Se va reaminti că nu se vor pune note în urma acestui exercițiu și că orice elev poate manifesta comportamentele respective în lecțiile următoare, fără a fi judecat/moralizat, dacă până acum nu le-a manifestat.

FIȘA DE REFLECȚIE

Data: _____

Clasa: _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele colegului: _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Eu	Colegul

Discuție generală și concluzii

Elevii prezintă, în fața clasei, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev prezintă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii competențelor specifice.

Debriefare și concluzii

Se va discuta cu întreaga clasă în baza următoarelor întrebări:

- Cum și unde puteți aplica ceea ce ați învățat?
- Ce ați învățat despre voi personal și despre colegii voștri, pe parcursul acestei unități de învățare?
- Ce sfat le-ați da semenilor voștri, în baza conținuturilor învățate?

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa de reflecție și feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE IV- O VIAȚĂ FĂRĂ VIOLENȚĂ

Profesorul / Facilitatorul _____ Localitatea _____

Instituția de învățământ _____ Clasa a _____ Data _____

Completați fiecare rubrică a tabelului ce urmează:

Nr.	Indicatori	Evidențe/ date care confirmă reflectarea indicatorului	Sugestii de îmbunătățire
1.	Obiectivele lecției sunt formulate clar/ explicit și contribuie la formarea competențelor specifice ale ESJ		
2.	Structurarea logică a lecției (etapele decurg una din alta, iar sarcinile contribuie la realizarea obiectivelor)		
3.	Numărul și relevanța sarcinilor ce contribuie la formarea de competențe și permit TUTUROR elevilor să se exprime liber și să participe activ în proces		
4.	Strategiile didactice utilizate corespund particularităților de vârstă, capacităților în evoluție ale elevilor, diferitor stiluri și experiențe de învățare		
5.	Strategiile didactice utilizate asigură confortul emoțional/ psihologic și protecția de a nu expune viața privată și a familiei elevilor		
6.	Debrifarea contribuie la analiza critică a experienței câpătate la oră și în afara acesteia		
7.	Facilitează înțelegerea de către elev a drepturilor și obligațiilor cetățenești		
8.	Familiarizează elevii cu titularii de obligații (la nivel local și național) și-i învață să ceară asigurarea drepturilor		

P.S. Anexați la fișa de feedback, după caz/ situație, produse ale elevilor și profesorului, care reflectă activitatea realizată.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE V- *RISCURILE ȘI PERICOLELE CE NE ÎNCONJOARĂ / SITUAȚIILE DE RISC DIN VIAȚA NOASTRĂ*

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 1. Exploatarea prin muncă

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
2. Valorificarea demnității umane și a drepturilor omului în formarea unor comportamente necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților	2.2. Adoptarea unor norme de comportament adecvat în vederea rezolvării nonviolente a problemelor sociale ale adolescenților	5. Afirmă că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către societate. 6. Susține că libertățile și obligațiile fundamentale ale omului trebuie să fie cunoscute de către fiecare.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.2. Stabilirea modalităților de evitare a conflictelor prin prisma deprinderilor de cultură juridică	18. Interpretează critic motivele, intențiile și acțiunile persoanelor care fac propagandă, creează stereotipuri și promovează lipsa de toleranță și ura prin discursurile lor.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice caracteristicile fenomenului exploatării prin muncă;
- O2 – să analizeze consecințele fenomenului exploatării prin muncă;
- O3 – să conștientizeze importanța studiilor în perioada școlară.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- exerciții de cunoaștere a unor acte normative cu referire la problemele specifice adolescenților;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă pentru formarea deprinderilor de cultură juridică;
- practici de identificare a problemelor și a soluțiilor.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lectura intensivă, elaborarea unei liste, discuția dirijată, studiul de caz.

Forme de organizare a activității: predarea în grup mare (frontal), lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru.

Termeni-cheie: *exploatare a copilului prin muncă, muncă forțată, muncă ușoară, muncă periculoasă, muncă intolerabilă, contract individual de muncă.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare		- Continuați enunțul: <i>Pentru mine, a munci înseamnă...</i> Elevii sunt rugați să facă o listă a muncilor pe care le îndeplinesc acasă/pe lângă casă. - Cât timp oferiți muncilor casnice?	10 min.	Expunerea	Elevii elaborează lista.
Realizarea sensului	O1	Citiți informația din Fișa nr. 1. și formulați câte o idee pentru fiecare alineat.	10 min.	Fișa nr. 1	Elevii studiază informația.
	O2	Polițistul informează elevii despre identificarea cazurilor de exploatare prin muncă a copilului prin <i>sesizare</i> sau <i>autosesizare</i> .	10 min.		Elevii ascultă informația oferită de polițist.
Reflecție	O3	Elevii, împreună cu polițistul, analizează situațiile propuse în Fișa nr. 2. Fiecare situație este discutată, sunt identificate avantajele și dezavantajele fiecărui caz, se oferă soluții.	13 min.	Fișa nr. 2. Activitatea în echipe	Elevii participă în discuție.
Extindere		Elevii vor redacta o scrisoare unui părinte care își impune copilul să muncească, lipsindu-l de dreptul de a merge la școală.	2 min.	Expunerea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Contractul individual de muncă este reglementat de art. 45. din Codul muncii ca fiind contractul în temeiul căruia o persoană fizică, denumită salariat, se obligă să presteze o muncă pentru și sub autoritatea unui angajator, persoană fizică sau juridică, în schimbul unei remunerații denumite salariu.

Criteriul de vârstă – art. 46. alin. (2), (3) din Codul muncii – stabilește vârsta minimă de încadrare în câmpul muncii, care este de 15 ani, însă numai cu încuviințarea reprezentanților legali.

Munca minorilor, de obicei, se împarte în: sezonieră și permanentă.

Munca sezonieră (în timpul vacanței de vară) permite angajarea adolescenților de la vârsta de 15 ani.

Munca permanentă în afara școlii – în weekend sau în zilnic după ore – permite angajarea adolescenților care au atins vârsta de 16 ani.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Contractul individual de muncă poate fi definit ca acea convenție încheiată în scris, prin care o persoană fizică (salariat) se obligă să presteze o anumită muncă pe o perioadă nedeterminată sau determinată de timp pentru un angajator, în subordinea căruia se plasează, iar acesta, la rândul său, se obligă să plătească salariu și să asigure condițiile necesare desfășurării activității.

Astfel, contractul individual de muncă este un act juridic, pentru că reprezintă o manifestare de voință a două persoane în scopul stabilirii de drepturi și obligații reciproce și corelative, ce alcătuiesc conținutul raportului juridic de muncă.

Condițiile perfectării încheierii contractului individual de muncă sunt prevăzute la art. 56. alin. 3 al Codului muncii.

Contractul individual de muncă se întocmește în două exemplare și se semnează de către părți. În cazul în care angajatorul este autoritate publică, pe contractul individual de muncă se aplică ștampila acesteia. Un exemplar al contractului individual de muncă se înmânează salariatului, iar celălalt se păstrează la angajator.

Se interzice aplicarea perioadei de probă în cazul încheierii contractului individual de muncă cu:

- persoanele în vârstă de până la 18 ani;
- persoanele angajate prin concurs;
- persoanele care au fost transferate de la o unitate la alta;
- femeile gravide;
- persoanele cu dizabilități;
- persoanele alese în funcții electiv;
- persoanele angajate în baza unui contract individual de muncă cu o durată de până la 3

luni.

Conform alineatului 1. al art. 255. al Codului muncii, este interzisă utilizarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani la lucrările cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase, la lucrări subterane, precum și la lucrări care pot să aducă prejudicii sănătății sau integrității morale a minorilor (jocurile de noroc, lucrul în localurile de noapte, producerea, transportarea și comercializarea băuturilor alcoolice, a articolelor din tutun, a substanțelor stupefiante și toxice). Nu se admite ridicarea și transportarea manuală de către minori a greutăților care depășesc normele maxime stabilite pentru ei.

Care joburi sunt potrivite pentru adolescenți?

- promotor (distribuitor de pliante, promotor de degustare);
- poștaș;
- operator la telefon sau în call-center;
- chelner (într-o cafenea unde nu se vinde alcool);
- animator;
- autor de texte (copywriter, jurnalist);
- muncitor agricol (recoltare);
- merchandiser (organizator de produse pe rafturile magazinelor);
- curier;
- consultant în magazin (de haine, de exemplu).

Cum ne protejăm de escroci la angajare?

- Nu oferiți nimănui copiiile documentelor personale prin internet, telefon și nici măcar la interviul de angajare, până când nu sunteți siguri că este o firmă onestă.
- Încercați să aflați despre angajator măcar: adresa poștală și cea juridică, numere de telefoane fixe, denumirea juridică a companiei, pagina oficială web și recenzii.
- Verificați în Google tot ce este legat de propunerea unui job, adăugând cuvântul *minciună* sau *escrocherie*. Google vă poate uimi.
- Salvați, faceți screenshot sau înregistrați tot ce vi se spune sau scrie. Aceasta vă va ajuta în cazul în care va fi nevoie să vă adresați la poliție.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- Dacă nu sunteți siguri în angajator 100%, nu lucrați fără a încheia un contract oficial de muncă.

Securitatea muncii

Potrivit Legii securității și sănătății în muncă, angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru protecția securității și sănătății la locul de muncă a lucrătorilor săi, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale. Acesta trebuie să asigure informarea și instruirea angajaților și să creeze condiții nepericuloase pentru muncă.

Supravegherea și controlul asupra respectării actelor legislative și a altor acte normative ce conțin norme ale dreptului muncii, a contractelor colective de muncă și convențiilor colective la toate unitățile sunt exercitate de: Inspekția Muncii; Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice; Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale; alte organe abilitate cu funcții de supraveghere și control; sindicatele.

Nerespectarea securității muncii de către angajator se sancționează atât contravențional, cât și penal.

Articolul 55³. Încălcarea de către angajator a legislației privind securitatea și sănătatea în muncă

(1) Încălcarea de către angajator a legislației privind securitatea și sănătatea în muncă, dacă fapta nu constituie infracțiune, manifestată prin:

- a) neevaluarea riscurilor profesionale la locurile de muncă;
- b) neinformarea salariaților cu privire la riscurile profesionale;
- c) lipsa în unitatea economică a actelor în domeniul securității și sănătății în muncă, ce trebuie să fie elaborate și/sau deținute de angajator conform legislației în vigoare;
- d) neasigurarea salariaților cu instrucțiuni și instruirii privind securitatea și sănătatea în muncă;
- e) atragerea la munci interzise de lege a unor categorii de salariați;
- f) admiterea la muncă a salariaților fără pregătire profesională și/sau instruirea necesare în domeniul securității și sănătății în muncă;
- g) nerespectarea obligației de stabilire pentru salariați a atribuțiilor ce le revin în domeniul securității și sănătății în muncă;
- h) nerespectarea obligației de creare și menținere a condițiilor igienice și sanitare de muncă;
- i) nerespectarea obligației de acordare gratuită a echipamentului de protecție;
- j) neasigurarea condițiilor de efectuare a examenului medical periodic în modul stabilit de lege și, după caz, a testării psihologice periodice a salariaților;
- k) nerespectarea obligației de a lua măsurile necesare pentru acordarea primului ajutor, stingerea incendiilor și evacuarea lucrătorilor;

l) nerespectarea obligației de a asigura funcționarea permanentă și corespunzătoare a sistemelor și dispozitivelor de protecție, a aparaturii de măsurare și de control, precum și a instalațiilor de captare, de reținere și de neutralizare a substanțelor nocive degajate în timpul proceselor tehnologice, se sancționează cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Aceleași încălcări săvârșite asupra minorului se sancționează cu amendă de la 240 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Neasigurarea comunicării, cercetării, evidenței și a raportării în modul stabilit a accidentelor de muncă produse în unitatea economică sau modificarea stării de fapt rezultată din producerea unui accident de muncă, cu excepția cazurilor în care menținerea acestei stări poate genera alte accidente de muncă ori poate pune în pericol viața accidentaților sau a altor persoane,

se sancționează cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Articolul 58. Admiterea minorului la locuri de muncă care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui sau atragerea minorului la munci care prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui

Admiterea minorului la locuri de muncă ce prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui sau atragerea minorului la executarea unei munci interzise de legislație se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 240 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

Articolul 183. Încălcarea regulilor de protecție a muncii

(1) Încălcarea de către o persoană cu funcție de răspundere ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau altă organizație nestatală a tehnicii securității, a igienei industriale sau a altor reguli de protecție a muncii, dacă această încălcare a provocat accidente cu oameni sau alte urmări grave, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 100 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

(2) Aceeași acțiune care a provocat din imprudență decesul unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 2 la 6 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.

IDENTIFICAREA CAZURILOR DE EXPLOATARE PRIN MUNCĂ A COPILULUI

Cum sunt identificate?

- prin *sesizare* – în baza sesizării primite de la copil/adult/specialist;
- prin *autosesizare* – în timpul vizitei la domiciliu/locurile unde se bănuiește existența unor situații de exploatare, în stradă, din mass-media;
- sunt atestate anumite semne la copil ce ar indica faptul că este victimă sau potențială victimă: leziuni corporale neexplicabile, tulburări la nivel emoțional, probleme de sănătate, de comportament;
- există suspiciuni sau sunt cunoscute situații de exploatare prin muncă (de exemplu, când munca pe care o face copilul nu corespunde vârstei, la fel și manipularea/transportul greutăților etc.).

Ce este exploatarea prin muncă?

Munca copilului este orice activitate desfășurată de copil, care-l privează de copilărie, de potențialul său, de demnitatea sa și care îi dăunează dezvoltării fizice și mentale. Majoritatea acestor copii muncesc în afara cadrului legal, în condiții care le pun în pericol sănătatea, siguranța și moralitatea. Munca le răpește din posibilitățile de a se instrui, de a se odihni, dăunează dezvoltării lor fizice și mentale. Acești copii sunt lipsiți de drepturile lor fundamentale și au nevoie de protecție.

Ei sunt antrenați în muncile agricole, din gospodăriile casnice, în industria de construcții, frecvent, devin victime ale traficului de ființe umane, sunt atrași în rețele de prestări de servicii sexuale și de pornografie infantilă, în alte activități ilegale, precum cerșetoria, traficul de droguri.

Există munci **ușoare**, munci **periculoase** și munci **intolerabile** pentru copii. Conform Codului muncii al Republicii Moldova, începând cu vârsta de 15 ani, copiii pot fi admiși la munci ușoare, cu condiția ca aceste munci să nu fie susceptibile de a le prejudicia sănătatea sau dezvoltarea, interesul pentru școală, orientarea și formarea profesională, precum și posibilitatea de a beneficia de instruirea promisă. Muncile ușoare îi responsabilizează pe copii și îi pregătesc pentru viața de adult.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Cele mai **grave** forme ale muncii copilului sunt: *sclavia, munca forțată, servitutea pentru datorii, cerșitul, exploatarea sexuală, activitățile ilicite și muncile periculoase*, care pun în pericol sănătatea, siguranța fizică, starea psihică și echilibrul copilului, îi afectează dezvoltarea lui emoțională, psihologică și socială.

Inspectoratul de Stat al Muncii din cadrul Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale este una dintre agențiile subordonate Ministerului Economiei și Comerțului, cu atribuții directe în domeniul muncii persoanelor mai tinere de 18 ani.

Codul muncii stipulează că în Republica Moldova se interzice încadrarea în câmpul muncii a persoanelor cu vârsta de până la 15 ani.

Persoana fizică poate încheia un contract individual de muncă la împlinirea de către copil a vârstei de 15 ani, cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali, dacă, în consecință, nu îi vor fi periclitate sănătatea, dezvoltarea, instruirea și pregătirea profesională.

Prin exploatarea prin muncă a copilului, se subînțeleg:

- activități economice contra unor plăți, achitate în bani, produse și mărfuri, sau în contul unor datorii ale adulților;
- munci prestate de copiii sub vârsta minimă de angajare;
- condiții de muncă periculoase;
- durata excesivă a zilei/săptămânii de lucru, care depășește numărul maximal de ore de muncă, admis de lege (24 de ore pe săptămână pentru salariații în vârstă de la 15 la 16 ani și 35 de ore pentru cei cu vârsta de la 16 la 18 ani);
- folosirea copiilor pentru activități ilegale (cerșetorie, trafic de droguri, prostituție/pornografie infantilă etc.);
- limitarea accesului la studii din cauza implicării în munci.

Dacă în urma evaluării inițiale a situației copilului se confirmă că un copil este supus violenței, neglijării, exploatării, traficului, autoritatea tutelară locală dispune imediat luarea în evidență a copilului, deschiderea dosarului copilului și realizarea managementului de caz, conform procedurii aprobate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, indicând, în caz de necesitate, specialiștii din domeniul ocrotirii sănătății, învățământului, organelor de ocrotire a normelor de drept care urmează să participe în procesul de evaluare complexă.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

Exploatarea prin muncă a copilului este considerată orice activitate desfășurată de copil, care-l privează de copilărie, de potențialul și demnitatea sa și care îi dăunează dezvoltării fizice și mentale. Majoritatea copiilor exploatați muncesc în afara cadrului legal, în condiții care le pun în pericol sănătatea, siguranța și moralitatea. Munca le răpește din posibilitățile de a se instrui, de a se odihni și juca, le dăunează dezvoltării fizice și mentale. Acești copii sunt lipsiți de drepturile lor fundamentale și au nevoie de protecție.

Unii copii sunt antrenați în muncile agricole, în gospodăriile casnice, în industria de construcții; frecvent, devin victime ale traficului de ființe umane, sunt atrași în rețele de prestări de servicii sexuale și pornografie infantilă, în alte activități ilegale precum cerșetoria, traficul de droguri etc.

Există munci *ușoare*, munci *periculoase* și munci *intolerabile* pentru copii. Conform Codului muncii al Republicii Moldova, începând cu vârsta de 15 ani, copiii pot fi admiși la

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

munci ușoare, cu condiția ca aceste munci să nu fie susceptibile de a le prejudicia sănătatea sau dezvoltarea, interesul pentru școală, orientarea și formarea profesională, precum și posibilitatea de a beneficia de instruirea necesară. Muncile ușoare îi responsabilizează pe copii și îi pregătesc pentru viața de adult.

Cele mai **grave** forme ale muncii copilului sunt: *sclavia, munca forțată, servitutea pentru datorii, cerșitul, prostituția și pornografia, activitățile ilicite și muncile periculoase*, care periclitează sănătatea, siguranța fizică, starea psihică și echilibrul copilului, îi afectează dezvoltarea emoțională, psihologică și socială.

Fișa nr. 2.

FIȘĂ CU SITUAȚII	
1. Un băiat de 16 ani intenționează să abandoneze gimnaziul și să se angajeze în câmpul muncii, pentru a nu depinde financiar de părinți. Diriginta și părinții îl sfătuiesc să nu facă pasul acesta.	2. Copiii unui proprietar de magazin își ajută părintele în weekend, muncind în magazin. Deoarece afacerea merge bine și volumul de lucru crește, proprietarul angajează un tânăr de 16 ani, căruia îi achită un salariu. Copiii proprietarului solicită și ei să fie plătiți pentru munca lor.
3. O mamă solitară cu doi fii, unul în clasa a IX-a, altul, în clasa a XII-a, își pierde locul de muncă. Ea le cere băieților să se angajeze cu o normă incompletă, pentru a susține bugetul familiei.	4. O fată de 15 ani face curățenie într-o cafenea după lecții, fără știrea părinților. Într-o zi, s-a accidentat, iar patronul refuză să-i achite costul serviciilor medicale.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 2. Traficul de ființe umane

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
4. Manifestarea respectului față de diferiți reprezentanți/membri ai comunității printr-un comportament tolerant în diverse situații de viață	4.2. Practicarea normelor de comportament tolerant în diverse situații din viață în vederea promovării respectului pentru diversitate	12. Respectă alte persoane, promovând demnitatea și drepturile fiecărui om, prin comportament tolerant.
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.1. Aprecierea modalităților de implicare personală în vederea demonstrării responsabilității civice	13. Demonstrează că nu este un simplu spectator în cazul când se încalcă demnitatea și drepturile altor persoane.
	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	14. Apără drepturile umane ale altor persoane. 15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să enumere caracteristicile de bază ale noțiunii de „trafic de ființe umane” și ale participanților la trafic, în baza studierii termenilor propuși;
- O2 – să identifice cauzele traficului de ființe umane în baza secvenței video propuse;
- O3 – să descopere etapele traficului de ființe umane, cercetând studiile de caz din Caietul elevului;
- O4 – să evalueze necesitatea cunoașterii consecințelor traficului de ființe umane, în baza diferitor exemple din viață.

Activități de învățare (propuse de curriculum):

- aprecierea aportului persoanei responsabile în schimbarea societății;
- aprecierea diferitor situații din viață prin prisma unor exemple de comportament responsabil/tolerant;
- antrenarea în activități de grup privind practicile de implicare personală și manifestarea responsabilității civice în evitarea traficului de ființe umane;
- evaluarea critică a exemplelor/practicilor de implicare personală în diverse situații de viață;
- realizarea prezentărilor orale/digitale tematice cu referire la traficul de ființe umane.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: discuția dirijată, problematizarea, observarea, jocul de rol, examenul de film, expunerea, studiul de caz, tehnica Mozaic.

Forme de organizare a activității: individuală, frontală, în grup.

Resurse necesare: Fișa de lucru „Starea actuală a traficului de ființe umane”, secvențe video tematice, studii de caz, imagini și citate tematice, PPT.

Termeni-cheie: *trafic de ființe umane, recrutare, transportare, adăpostire, primire, înșelăciune, abuz de poziție de vulnerabilitate.*

Notă: La discreția facilitatorilor, pentru acest subiect, pot fi alocate două lecții.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resursele procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	<p>Profesorul le propune elevilor să comenteze citatul: <i>Copiii sunt mesaje vii pe care le trimitem unor vremuri pe care nu le vom vedea</i> (John W. Whitehead).</p> 	5 min.	Discuția în baza citatului	Elevii interpretează mesajul, referindu-se la necesitatea protecției copilului.
Realizare a sensului	O1	1. Discuție dirijată cu referire la termenii din glosar: <i>trafic de ființe umane, exploatare a copiilor prin muncă</i> , precum și la termenii asociați traficului.	5 min.	Discuția dirijată	Elevii participă în discuție, evidențiind asemănări și deosebiri; studiază glosarul.
	O2	2. Li se propune elevilor să vizioneze secvența video propusă, pentru a identifica cauzele traficului de ființe umane http://www.antitrafic.gov.md/libview.php?l=ro&idc=88&id=103&t=/Campionii-ANTITRAFIC/Trafic-de-Ființe-Umane-in-Moldova .	5 min.	Examenul de film	Elevii vizionează secvența video propusă și notează cauzele identificate.
		3. Elevii notează pe foi flipchart cauzele identificate, iar polițistul completează, detaliază.	2 min.	Activitatea frontală	Elevii stabilesc caracteristicile recursorilor și ale victimelor, formulând concluzii.
	O3	4. Elevii discută cu polițistul despre persoanele care participă în traficul de ființe umane, prin abordarea studiilor de caz; despre consecințele acestui fenomen.	10 min.	Interpretare a cazului, activitatea individuală, observarea	Elevii ascultă sugestiile polițistului și notează în caiete informațiile relevante.
		5. Profesorul prezintă cazurile. - Citiți individual cazul „Maria” de pe Fișa de lucru, identificați etapele traficului prezente în caz și notați-le în caiete.	2 min.	Studiul de caz	Elevii studiază cazul, identificând profilurile propuse și consecințele acțiunilor recursorilor, traficantilor și ale clienților.
		6. Polițistul comentează și dirijează elevii spre identificarea etapelor traficului de ființe umane.	10 min.	Lucrul în grup Tehnica „Mozaic”	Elevii sunt atenți
		7. Cazul „Ana” se va studia utilizându-se tehnica „Mozaic”. Se organizează clasa în patru grupe și		Observarea Analiza	

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		<p>se distribuie sarcinile de lucru, care vor fi realizate în urma studierii de către elevi a cazului „Ana”. Fiecare grup primește o sarcină de lucru:</p> <p>grupul 1 – descrierea profilului moral-religios al recrutorului;</p> <p>grupul 2 – descrierea profilului moral-religios al traficantilor;</p> <p>grupul 3 – descrierea profilului moral-religios al clienților;</p> <p>grupul 4 – prezentarea consecințelor acțiunilor recrutorilor, traficantilor și ale clienților.</p> <p>8. Polițistul va completa și dirija răspunsurile tuturor grupurilor, menționând despre <i>Comitetul național pentru combaterea traficului de ființe umane</i>, ulterior va analiza cazul ”Vasile”</p>			la comentariile polițistului.
Reflecție	O4	<p>Discuție ghidată</p> <p>Cum înțelegeți sensul enunțului: <i>Traficul de ființe umane – omul contra omului?</i></p> <p>Profesorul ghidează elevii în activitatea de stabilire a stării de lucruri în țara noastră, în ceea ce privește traficul de ființe umane, comparând dinamica victimelor identificate. Elevii completează Fișa de lucru „Scala cu fețe”.</p>	6 min.	<p>Discuția ghidată</p> <p>Fișa de lucru „Scala cu fețe”</p>	<p>Elevii participă în discuție, identifică legătura enunțului prezentat cu tema lecției.</p> <p>Fișa de lucru, completată</p>
Extindere		<p>Realizarea unei prezentări PPT cu referire la Campania națională <i>Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane</i>, organizată de Secretariatul Permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, în parteneriat cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Inspectoratul de Stat al Muncii, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Națională Asistență Socială.</p> <p>Li se propune elevilor să pregătească, în cadrul activităților extracurriculare desfășurate în <i>Săptămâna de luptă împotriva traficului de ființe umane</i>, un pliant despre pericolele traficului de ființe</p>	1 min.	Expunerea	Elevii notează sarcina de lucru în caiete, precizează timpul de lucru și prezentare.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

	umane, utilizând cunoștințele obținute la lecție.			
				

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Traficul de ființe umane înseamnă comerț cu oameni și folosirea acestora în scopuri profitabile.

Traficul de ființe umane este o faptă infracțională, care constă în:

- recrutarea;
- transportarea;
- transferul;
- adăpostirea,

comise în scopul:

- exploatații sexuale comerciale sau necomerciale;
- obligării la muncă sau servicii forțate;
- practicării cerșetoriei;
- însușirii ajutoarelor, indemnizațiilor sau prestațiilor sociale;
- folosirii ilegală în testări sau experimente medicale ori științifice;
- exploatații în sclavie sau în condiții similare sclaviei;
- folosirii în conflicte armate ori în activități criminale;
- prelevării organelor, țesuturilor și/sau celulelor umane;
- folosirii femeii în calitate de mamă-surogat ori în scop de reproducere,

comise prin:

- aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării violenței;
- răpire;
- sustragerea, tănuirea, degradarea sau distrugerea documentelor;
- ținerea în servitute, în scopul înotarcerii unei datorii;
- amenințarea familiei victimei cu divulgarea informațiilor confidențiale ori a altor persoane fizice sau juridice;
- înșelăciune;
- abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, dare ori primire a unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra altei persoane.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Ofertele de lucru sunt momeala cea mai frecvent folosită de recrutori. Multe fete și femei cred în faptul că vor lucra în calitate de asistente în magazine, de menajere sau în domenii similare, însă, în schimb, sunt forțate prin constrângere, violență și amenințări să lucreze în industria sexului. Bărbații și băieții au fost și ei traficați pentru cerșetorie forțată și muncă forțată în domeniul construcțiilor și al agriculturii. Copiii sunt, de obicei, traficați pentru exploatare sexuală, cerșetorie forțată, furt și alte activități criminale.

Chiar dacă o persoană acceptă să lucreze la o slujbă legată de industria sexului, aceasta oricum poate deveni victimă a traficului de ființe umane, dacă oferta pe care o acceptă diferă în mod considerabil de condițiile cu care se confruntă în țara de destinație. Oamenii pleacă să lucreze în străinătate pentru a câștiga bani, pentru a se întreține pe sine și a-și întreține familiile, însă uneori, se pomenesc într-o situație în care câștigă bani puțini sau chiar deloc și sunt nevoiți să lucreze și să trăiască în condiții groaznice. Nimeni nu alege în mod voluntar exploatarea, riscând să-și piardă sănătatea mentală și fizică, agonisind cu greu sau aproape niciun ban și locuind în condiții mult mai rele decât în țara lor de origine, indiferent de domeniul de lucru sau țara de destinație.

Majoritatea oamenilor sunt atrași în rețelele traficului de ființe umane cu promisiuni de angajare. Deseori, persoanele care fac propunerea sunt cunoscute bine de victime. Lucrul în străinătate este perceput ca o modalitate de a câștiga mai mulți bani, pentru a-și susține familia și a trăi o viață decentă. În baza interviurilor realizate cu victimele traficului de ființe umane, asistate de Organizația Internațională pentru Migrație, s-a stabilit că circa o treime din victime au suferit de violență în familie, înainte de a fi recrutați, situația lor de acasă era deja insuportabilă și căutau o ieșire din ea. Este important să fie remarcat faptul că, deși violența în familie afectează predominant femeile, bărbații nu sunt o excepție, în cazul fenomenului respectiv.

Nu toate cazurile traficului de ființe umane implică trecerea frontierei – a avut loc o creștere a cazurilor de trafic intern, identificate. De exemplu, traficanții pot aduce persoane din mediul rural în orașe și să le forțeze să se implice în prostituție/muncă forțată/cerșetorie. Uneori, persoanele traficate în propria lor țară pot fi ulterior traficate în străinătate.

Moldovenii au fost și continuă să fie traficați în peste 45 de țări ale lumii – în Europa de Vest, Europa de Sud-Est, Orientul Mijlociu, Statele Unite ale Americii și fosta Uniune Sovietică (în țările CSI, în primul rând, în Federația Rusă și în Ucraina).

COMITETUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE este un organ consultativ al Guvernului. Din componența Comitetului național fac parte reprezentanți ai autorităților administrației publice, inclusiv ai organelor de drept și ai organizațiilor care desfășoară activități de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.

STUDII DE CAZ

Cazul „Maria”

Citiți individual cazul „Maria”, identificați etapele traficului, prezente, și notați-le în caiete.

Mă cheamă Maria și am 16 ani. Am crescut la bunica, în Moldova. Am făcut în trei locuri școală. Îmi plăcea școala. Am terminat opt clase, dar nu am susținut examenul de capacitate, deoarece bunicul meu de-al doilea a zis că „ce îmi trebuie mie școală?”.

Un unchi mai îndepărtat m-a întrebat dacă vreau să merg în străinătate, ca să nu mă mai cert cu bunicul și să am și eu serviciu. Mi-a spus ca pot sa lucrez în Grecia, la restaurant sau ca babysitter, sau ca femeie de serviciu. Mi-a zis să nu-i spun nimic bunicii, așa că nu am vorbit cu nimeni. Am spus „da”, numai ca să scap de acolo.

Am plecat la Timișoara și am trecut ilegal frontiera cu Serbia, ne-am dus la Pancevo, apoi în alt oraș, cu autocarul. Am stat două zile într-o casă nouă, am dormit pe jos, în a treia zi,

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

am trecut ilegal în Macedonia. Am stat ascunși într-un beci, că eram la numai 500 de metri de graniță. În a șaptea zi, dimineață, au venit doi tipi grași – patronii unui bar. Ne-au ridicat în picioare, ne-am rotit așa cum au zis ei și m-au ales pe mine și pe încă trei fete. Ne-au îngrămădit într-o mașină și am văzut pe geam cum patronul i-a aruncat un teanc de bani călăuzei. Atunci mi-am dat seama ca am fost vândută.

Am fost duse într-un bar și când am intrat, am văzut bara de striptease. Ne-a zis: „Hai, dezbrăcați-va și la lucru”. În a zecea seară, a venit poliția, am stat două nopți la închisoare, ne-au dus la ambasada din Skopje, ne-au făcut pașapoarte consulare și am venit acasă.

Omul care m-a vândut mi-e unchi. Am avut încredere în el. Am aflat după aceea ca mai vânduse fete de seama mea. Dar eu nu-mi dădeam seama, credeam că e de treabă. Avusesem încredere și în călăuză. Mi-a zis să nu-mi fac griji, că mă duce el în Grecia, îmi caută serviciu, că nu-mi trebuie absolut nimic, că totul e plătit. Mi-a dat numărul lui de telefon și mi-a zis că dacă vreau să mă întorc, să-l sun, să vină să mă ia, dar n-a fost așa. Nu credeam că mi se va întâmplă ceva rău, visam, eram bucuroasă că plec, nu m-am gândit că voi fi vândută, tot drumul nu m-am gândit că exista riscul acesta.

Cred că jumătate din fetele din țara noastră sunt ușor de convins să plece în străinătate, să lucreze acolo. Sunt sigure pe ele, așa cum am fost și eu la început. Eu le-aș spune: „Nu te duce, pentru că eu am trecut prin aceasta, știu cum a fost și nu vreau să treci și tu printr-o astfel de experiență.”

Cazul „Ana”

Ana are un copil, pe care îl crește singură. Situația materială a familiei este foarte grea, veniturile fiind constituite din pensia bunicii, alocațiile de la trei frați mai mici și pensia alimentară pentru copilul ei. Prietenul cel mai bun al fratelui ei mai mare, un om pe care îl cunoștea de șapte ani și care venea foarte des la ei acasă, văzând-i situația, i-a spus că o poate ajuta să-și găsească de lucru în Italia. Încrederea pe care o avea în el a determinat-o să accepte oferta, mai ales că urma să meargă și prietena fratelui său. Întrucât aceasta nu avea pașaport, au trecut hotarul ilegal.

Ajunse dincolo, li s-au luat actele, telefoanele mobile, iar destinația spre care s-au îndreptat a fost cu totul alta decât Italia. A urmat un șir de vânzări și revânzări, motivate de „patroni” prin dorința clienților de „noutate”. În una dintre locațiile în care a fost sechestrată împreună cu alte fete, Ana a fost martora unei crime, săvârșite de „patron” pentru a le determina să devină mai docile. La un moment dat, Ana declară că preferă închisoarea sau moartea decât tratamentul la care erau supuse: înfometare, violențe fizice și emoționale.

A fost eliberată în urma unor întâmplări favorabile pentru ea: s-a îmbolnăvit grav, iar la una dintre raziile poliției, a fost salvată, împreună cu o altă fată. Ajunsă în țară, a acceptat să depună mărturie împotriva ultimului „patron”. Acesta a fost condamnat la închisoare.

Cazul „Vasile”

Vasile este un bărbat din sudul Republicii Moldova, cu vârsta de 45 de ani. În pofida faptului că are studii medii și o situație materială grea, nu reușeste să-și păstreze locul de muncă prea mult timp, dar și mai greu îi este să-și găsească un altul. Simte că îmbătrânește și își vede viitorul în nesiguranță.

Din dorința de a-și îmbunătăți situația, răspunde unui amic, care îi promite că îl va angaja într-o firmă locală. Oferta presupunea curățatul livezilor în regiunea de nord a Moldovei.

Deși este un loc de lucru care deloc nu corespunde calificării pe care o are, consideră că totuși ar fi în stare să câștige bani buni lunar; în plus, nu se cerea experiență de lucru. Vasile acceptă. Ajungând la destinație, este forțat să muncească la o stână de oi. Vasile a fost deposedat de actele de identitate și de telefonul mobil.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

În scopul intimidării, este bătut și deseori subalimentat. Ulterior, pe parcursul a trei luni, fără a fi remunerat și asigurat cu hrană adecvată, a evadat și a anunțat organele de drept. De trimis dnei bergoi, pentru caiet de lucru aceste 2 studii de caz

Un bărbat cu vârsta de 54 de ani, din Șoldănești, a fost plasat în arest preventiv pentru 20 de zile. Ofițerii Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane și procurorii PCCOCS au stabilit că, începând cu anul 2012, învinuitul a supus zilnic un bărbat cu vârsta de 32 de ani la servicii forțate în activitățile de construcții și lucrări agricole.

Cei doi se cunosc în virtutea faptului că ambii sunt de origine din aceeași localitate. Exploatarea victimei de către învinuit a avut loc prin profitarea de poziția de vulnerabilitate a acesteia, manifestată prin situația financiară precară, precum și prin aplicarea violenței periculoase pentru viață, sănătatea fizică și psihică a victimei.

Ca urmare a acțiunilor de urmărire penală la domiciliul învinuitului, oamenii legii au identificat și localizat victima, care era încuiată cu un șurub metalic într-un șopron, în condiții de sclavie și fără facilități igienice minime.

Victima a fost eliberată imediat și a beneficiat de consiliere psihologică, cu plasarea ulterioară într-o instituție specializată.

Potrivit legii, infracțiunea de trafic de ființe umane se pedepsește cu închisoare de la 7 la 15 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

<https://youtu.be/R7pN5QSIPKs> trafic de ființe umane depistat de poliție în Republica Moldova

FIȘE DE LUCRU

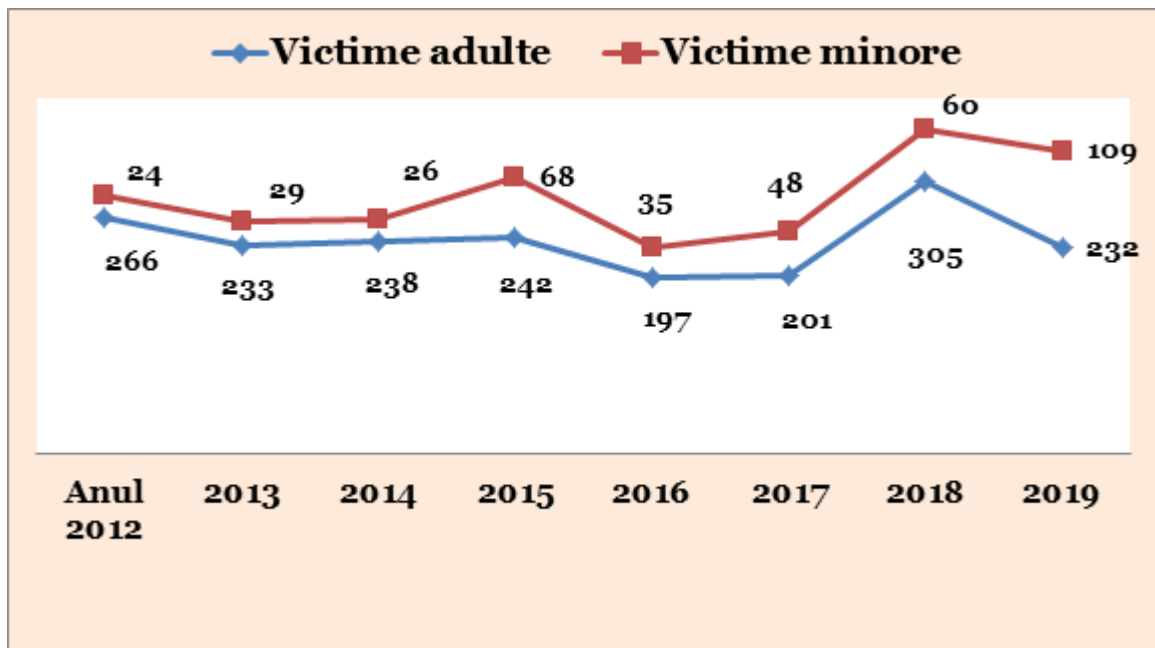
Fișa de lucru „Scala cu fețe”

Starea actuală a traficului de ființe umane este:

Dinamica victimelor identificate, pe ani	într-o stare foarte bună		într-o stare acceptabilă		într-o stare deplorabilă	
						
	Victime adulte	Victime minore	Victime adulte	Victime minore	Victime adulte	Victime minore
2019						
2018						
2017						
2016						

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

2015						
2014						
2013						
2012						

Sursa: <http://www.antitrafic.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=116&t=/DATE-I-TENDINE/Dinamica-VTFU>

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 3. Migrația

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
5. Demonstrarea responsabilității civice în diferite contexte sociale prin implicare personală	5.2. Recomandarea unor exemple/practici de implicare personală și manifestare a responsabilității civice în diverse contexte sociale	15. Exerciță obligațiile și responsabilitățile în calitate de cetățean activ la nivel local, național sau internațional.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.2. Stabilirea modalităților de evitare a conflictelor prin prisma deprinderilor de cultură juridică	18. Interpretează critic motivele, intențiile și acțiunile persoanelor care fac propagandă, creează stereotipuri și promovează lipsa de toleranță și ura prin discursurile lor.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice caracteristicile migrației ca fenomen, în baza analizei imaginilor și observațiilor proprii;
- O2 – să descopere cauzele migrațiilor, în baza conținuturilor studiate;
- O3 – să stabilească riscurile și necesitățile asociate copiilor afectați de migrații;
- O4 – să evalueze necesitatea cunoașterii consecințelor migrației, prin raportare la diferite exemple din viață.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- discuții dirijate despre cauzele și consecințele migrațiilor;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă, pentru formarea cultului pentru migrație;
- aprecierea practicilor de evitare/preîntâmpinare a consecințelor nefaste ale migrației din perspectiva problemelor specifice adolescenților.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: discuția dirijată, „Soarele ideilor”, „Copacul nevoilor”, examenul de film, analiza/interpretarea imaginilor, observarea, expunerea, problematizarea, analiza.

Forme de organizare a activității: frontală, individuală.

Resurse necesare: fișe de lucru, secvențe video, imagini, postere, PPT.

Termeni-cheie: migrație, autoritate tutelară, tutelă/curatelă, migrație internă, migrație externă.

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob .	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale <i>(metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)</i>	Conexiunea inversă <i>(indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)</i>
Evocare	O1	Profesorul le solicită elevilor să identifice emoțiile generate de imaginile prezentate în Anexa 1.	10 min.	Discuția dirijată de imagini	Elevii enumeră emoțiile descoperite

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

					în imagini.
Realizarea sensului	O1	<p>Polițistul informează elevii despre caracteristicile fenomenului migrației.</p> <p>Elevii vor elabora o listă de emoții trăite de către persoanele cu statut de migrant, în noul mediu, și de către membrii familiei lor, rămași în țară.</p>	5 min.	Discuția dirijată, observarea, problematizarea	<p>Elevii ascultă informația prezentată de polițist și stabilesc relația cauză-efect.</p> <p>Elevii ascultă informația prezentată de polițist.</p>
	O2	<p>Profesorul le propune elevilor să studieze un fragment de text din Caietul elevilor și să identifice cauzele care influențează migrația, completând „Soarele ideilor”.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	5 min.	Lucrul cu Caietul elevului Tehnica „Soarele ideilor”	Elevii stabilesc cauzele și completează „Soarele ideilor”.
	O3	<p>Elevii vor analiza fișa propusă și vor identifica riscurile la care sunt supuși copiii ca rezultat al migrației părinților.</p> <p>Polițistul comentează gravitatea acestor riscuri.</p> <p>Profesorul îndeamnă elevii să identifice necesitățile copiilor rămași acasă fără unul sau ambii părinți, notând aceste nevoi pe copacul din Fișa de lucru.</p> <div style="text-align: center;"> </div>	8 min.	Analiza Fișei de lucru	Elevii identifică riscurile asociate migrației.
		<p>Profesorul îndeamnă elevii să identifice necesitățile copiilor rămași acasă fără unul sau ambii părinți, notând aceste nevoi pe copacul din Fișa de lucru.</p>	5 min.	Descoperirea Fișa de lucru „Nevoile copacului”	Elevii stabilesc necesitățile copiilor rămași acasă fără unul sau ambii părinți.
Reflecție	O4	<p>Profesorul le propune elevilor să vizioneze secvență video „Păstrează-mi lumea”, despre migrația populației din Republica Moldova, solicitându-le, la sfârșit, să-și expună opinia cu referire la consecințele pozitive și negative ale acestui fenomen demografic (https://tdh-</p>	10 min.	Comentarea filmului Analiza prognozelor Completarea tabelului	Elevii sunt atenți la răspunsurile colegilor.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

	<p>moldova.md/index.php?pag=news&id=707&rid=384&l=ro).</p> <p>Se completează tabelul <i>Avantajele și dezavantajele migrației</i>.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Avantaje</th> <th style="text-align: center;">Dezavantaje</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> </tbody> </table>	Avantaje	Dezavantaje					
Avantaje	Dezavantaje							
Extindere	<p>Li se propune elevilor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. să studieze și să discute cu părinții site-ul și posterul de mai jos; 2. să elaboreze un mesaj (din partea copiilor) adresat părinților care sunt plecați peste hotare. 	2 min.	Expunerea Observarea Analiza posterului	Elevii notează în caiete denumirea site-ului.				

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Fenomenul migrației este bine cunoscut pentru populația din Republica Moldova. Plecarea la muncă peste hotare se asociază, în mare parte, cu aspirația adulților de a-și satisface necesitățile legate de casă, familie, sănătate, creșterea și dezvoltarea copiilor. Unii adulți pun un accent mai mare pe bunăstarea familiei, alții sunt în căutarea experienței și creșterii profesionale. Cauzele migrației sunt foarte diverse. Plecarea la muncă peste hotare poate fi pe termen scurt, determinat sau pe termen lung, nedeterminat.

Decizia de a pleca peste hotare este una provocatoare și, uneori, riscantă, implică cheltuieli și beneficii, necunoaștere și schimbare. În majoritatea cazurilor, părinții nu au posibilitate să plece peste hotare împreună cu copiii de la bun început sau nu își doresc acest lucru, pentru că intenționează să revină acasă. Astfel, copiii rămân în grija bunicilor, a rudelor apropiate sau a altor persoane.

Copiii ai căror părinți sunt plecați peste hotare au format o nouă categorie, față de care societatea manifestă milă, în special față de cei mici, și intoleranță, mai mult, față de cei mari, care cumva (în percepția societății) au devenit distanți și materialişti. Acestea sunt câteva dintre prejudecățile formate, în viziunea societății, despre copiii ai căror părinți sunt plecați peste hotare. Specialiștii trebuie să privească dincolo de prejudecăți, să abordeze copiii necondiționat

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

și să înțeleagă că acești copii, în pofida beneficiilor materiale primite de la părinți, sunt expuși mai multor riscuri:

- *abuz psihologic* din partea părintelui sau a tutorelui în grija căruia a rămas copilul și din partea altor persoane din comunitate;
- *suprîncărcare cu sarcini* – preluarea responsabilităților de adult (gătit, menaj, spălatul hainelor, plata facturilor lunare etc.), îngrijirea și creșterea fraților mai mici;
- *discriminare și excludere din mediul social* – copiii migranților fiind percepuți în mod diferit și fiindu-le atribuite atitudini și prejudecăți ce vizează, în mare parte, părinții plecați peste hotare;
- *dezvoltare insuficientă a abilităților de viață independentă*, necesare pentru a face față dificultăților viitoare ca adult, independență în luarea deciziilor, încredere în forțele proprii, abilități de management al timpului și al banilor, controlul și exprimarea emoțiilor, relaționarea și comunicarea etc.;
- *abuz sexual, trafic de copii* – supravegherea slabă a copiilor sau lipsa acesteia poate atrage potențiali agresori sexuali, recrutori sau traficanți de copii;
- *limitarea accesului* copiilor la servicii de sănătate, educație și la alte beneficii sociale;
- *îmbolnăviri* – sentimentele de nesiguranță, îngrijorare, vinovăție, stresul cronic pot duce la depresie, probleme psihosomatice, tulburări de alimentație, de somn și de comportament;

Oriunde s-ar afla părinții, prezenți sau plecați la muncă în străinătate, toți copiii au aceleași necesități, satisfacerea cărora contribuie la dezvoltarea sănătoasă a acestora.

În cazul copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, unele nevoi sunt mai accentuate – nevoia de afecțiune, aprobare, acceptare, siguranță, protecție. Absența contactului fizic, precum și sentimentele de singurătate, dor și tristețe, accentuează aceste nevoi.

Necesitățile copiilor rămași acasă fără unul sau ambii părinți sunt:

- *nevoia de siguranță și protecție*. Bunăstarea economică nu neapărat reflectă ceea ce numim securitatea și protecția copilului. Faptul că un copil dispune de o libertate artificială, prin absența părintelui/părinților, nu înseamnă că el se simte foarte bine; el oricum are nevoie de supraveghere, ghidare, limite, reguli, care îi asigură securitatea vieții;
- *nevoia de dragoste și afecțiune*. Lipsa afecțiunii parentale determină copilul să fie în căutare de obiectul sau persoana care-i va satisface necesitatea de atenție afectivă, care-i va asigura un confort emoțional. Copilul așteaptă afecțiune exprimată în cuvinte și comportament. Copilul are nevoie să i se arate că este dorit și iubit, pentru că există, și nu pentru cine este, ce face sau ce nu face;
- *nevoia de atașament*. Un atașament față de cineva înseamnă să fii absolut dispus să cauți apropierea și contactul cu persoana în cauză, mai presus de toate, atunci când situația este nesigură. Copilul lipsit de atașamentul parental se poate atașa de unele obiecte sau de persoane adulte, în care are încredere că acestea vor fi disponibile, receptive și îi vor acorda ajutor ori de câte ori va fi nevoie;
- *nevoia de comunicare cu părinții, cu bunicii, cu tutelele*. Copilul așteaptă să fie ascultat, înțeles, să găsească un sprijin, pentru a lua anumite decizii. Copilul își dorește să poată comunica deschis, fără a fi blamat sau criticat. Copilul are nevoie să-și exprime prin cuvinte emoțiile și trăirile. Satisfacerea nevoii de comunicare contribuie la cunoașterea de sine, la formarea identității și a imaginii de sine, la descoperirea lumii înconjurătoare, cu avantajele și dezavantajele sale. Prin comunicare, copilul va învăța să caute și să solicite ajutor în situațiile periculoase/de risc;
- *nevoia de aprobare și acceptare*, care poate fi satisfăcută prin mesaje de valorizare și prețuire, ce au un impact foarte mare asupra dezvoltării încrederii și imaginii de sine pozitive;
- *nevoia de încurajare, stimulare și apreciere*. Pentru a obține rezultate mai bune, fiecare are nevoie ca micile sale succese să fie încurajate. Toți copiii au nevoie să li se confirme faptul că ceea ce întreprind are valoare;

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

- *nevoia de a avea o familie.* Una dintre îngrijorările copiilor este stabilitatea familiei, în condițiile în care unul dintre părinți este plecat peste hotare. Copilul are nevoie să simtă spiritul apartenenței la un grup distinct, în care să existe armonie și dragoste, înțelegere și răbdare. Nesatisfacerea acestei nevoi creează discrepanțe în ceea ce privește reprezentarea despre familie;
- *nevoia de informații* despre plecarea propriu-zisă, despre schimbările care vor apărea după plecarea părintelui/părinților, despre cum va trăi mai departe, unde și cu cine va locui, ce rol va avea tutorele, ce se va schimba în viața lui, cine îl va ajuta cu școala, cine îi va organiza petrecerea de ziua sa de naștere, la cine să apeleze după ajutor etc.

Atunci când una dintre nevoile copilului nu este satisfăcută, el se află în dezechilibru psihoemoțional și comportamental.

Migrația internă prezintă un proces demografic important, determinat de o multitudine de factori economici și sociali și se referă la schimbarea domiciliului permanent pe teritoriul țării (migrația permanentă), precum și la transferul temporar (migrația temporară), legat preponderent cu încadrarea în câmpul muncii în afara localității de reședință. Aceste două tipuri de mobilitate teritorială în interiorul țării sunt strâns legate între ele și interdependente.

Migrația internă în Republica Moldova nu este un fenomen de masă. Mobilitatea populației este mai redusă decât în țările economic dezvoltate, în care migrația internă prezintă factorul principal de redistribuire a forței de muncă și de atenuare a disproporțiilor în dezvoltarea socioeconomică a teritoriilor.

Pe parcursul mai multor decenii, în Republica Moldova migrația rural-urbană a avut un rol dominant, fiind un proces specific pentru societatea modernă, precum și o caracteristică importantă a gradului de dezvoltare socioeconomică. Totodată, migrația rural-urbană a provocat degradarea structurii pe vârste a populației rurale, îmbătrânirea demografică rapidă, deficitul brațelor de muncă, toate acestea având consecințe socioeconomice și demografice de lungă durată.

Custodia copiilor ai căror părinți/unicul părinte se află temporar în altă localitate din țară sau de peste hotare

Începând cu anul 2014, a intrat în vigoare **Legea nr. 140/2013** privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Părinții sau unicul părinte care pleacă peste hotare pe un termen mai mare de 3 luni și ai căror copii rămân în Republica Moldova trebuie să informeze autoritatea tutelară locală/teritorială despre persoana în grija căreia rămân copiii.

Părinții care decid să plece pentru o perioadă să lucreze în străinătate sunt obligați să instituie tutela unui îngrijitor asupra copilului pe care-l lasă acasă. Pentru aceasta, părinții se înțeleg cu o persoană să aibă grijă de copilul lor, să-l supravegheze, să fie responsabilă pentru viața și securitatea acestuia.

Ulterior, împreună cu această persoană, trebuie să meargă la autoritatea tutelară locală/teritorială, pentru a scrie o cerere în care se menționează că părinții transmit îngrijitorului, temporar, responsabilitățile părintești asupra copilului, iar îngrijitorul – că este de acord să-și asume aceste responsabilități.

Dacă, din anumite motive, părintele sau părinții nu reușesc să meargă la autoritatea tutelară, pentru a-și anunța plecarea și a înregistra cererea de instituire a tutelei asupra copilului, este important să lase îngrijitorului acest document, avizat la notar. Mai târziu, îngrijitorul va putea merge la asistentul social, care îl va ajuta să facă dosarul de instituire a tutelei.

FIȘE DE LUCRU

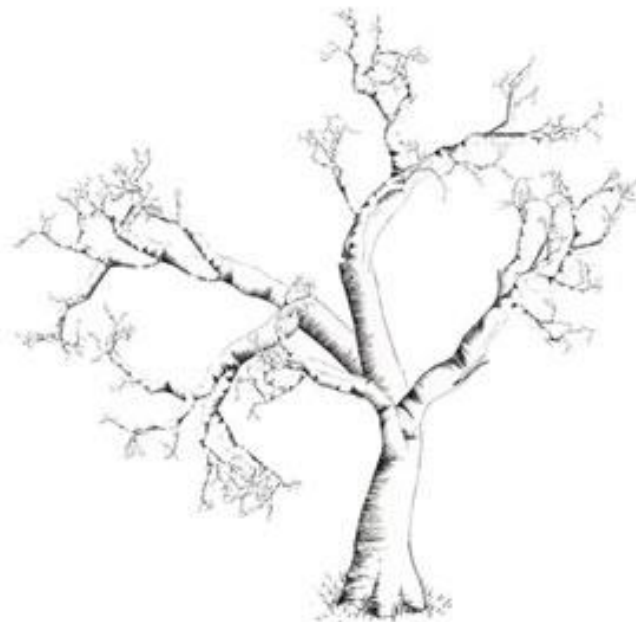
Fișa nr. 1. „Soarele ideilor”

**Cauzele
MIGRAȚIEI**

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa nr. 2. „Nevoile copacului”

Sarcină de lucru: *Notați nevoile enumerate pe ramurile copacului de mai jos, prin asociere cu nevoile copiilor rămași acasă fără unul sau ambii părinți.*

Nevoia de siguranță și protecție. Nevoia de dragoste și afecțiune. Nevoia de atașament. Nevoia de comunicare cu părinții, cu bunicii, cu tutorele. Nevoia de aprobare și acceptare. Nevoia de încurajare, stimulare și apreciere. Nevoia de a avea o familie. Nevoia de informații.

Fișa nr. 3. Avantajele și dezavantajele migrației

Avantaje	Dezavantaje

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 4. Pericolul abandonului școlar și de domiciliu

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
2. Valorificarea demnității umane și a drepturilor omului în formarea unor comportamente necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților	2.2. Adoptarea unor norme de comportament adecvat în vederea rezolvării nonviolente a problemelor sociale ale adolescenților	5. Afirmă că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către societate. 6. Susține că libertățile și obligațiile fundamentale ale omului trebuie să fie cunoscute de către fiecare.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.1. Identificarea abilităților necesare pentru formarea deprinderilor de cultură juridică din perspectiva evitării problemelor specifice adolescenților	16. Analizează critic informațiile pe care le folosește. 17. Apreciază critic acțiunile persoanelor responsabile de respectarea, promovarea și aplicarea drepturilor omului.
	6.2. Stabilirea modalităților de evitare a conflictelor prin prisma deprinderilor de cultură juridică	18. Interpretează critic motivele, intențiile și acțiunile persoanelor care fac propagandă, creează stereotipuri și promovează lipsa de toleranță și ura prin discursurile lor.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice caracteristicile abandonului școlar și de domiciliu;
- O2 – să descopere cauzele abandonului școlar și de domiciliu și soluțiile de evitare a acestor fenomene;
- O3 – să evalueze necesitatea atitudinii critice față de problema abandonului.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- discuții dirijate despre cauzele și consecințele abandonului;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă, pentru formarea deprinderilor de cultură juridică;
- practici de identificare a problemelor și a soluțiilor;
- evaluarea critică a exemplelor/practicilor de implicare personală în diverse situații de viață.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: discuția dirijată, studiul de caz, tehnica PRES, activitățile „Cine sunt eu?”, „Punctele tari, slăbiciunile mele”, problematizarea, exercițiul.

Forme de organizare a activității: lucrul frontal, lucrul în grup, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru, o secvență video, PPT.

Termeni-cheie: *abandon școlar, copil, educație, devianță școlară, mediu familial, mediu școlar, program de intervenție.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Reflecție	O2	Fiecare elev primește o fișă cu genericul <i>Asemănări și deosebiri ale cauzelor abandonului</i> , pe care o completează. După completarea fișei de către toți elevii, polițistul îi va informa despre <i>riscurile asociate părăsirii voluntare a domiciliului</i> , inclusiv se vor prezenta date statistice pentru situația din comunitate. În final, se va realiza o discuție la nivelul întregii clase, cu referire la stabilirea acțiunilor necesare a fi întreprinse în cazul sesizării minorilor pierduți, lipsiți de supraveghere, dispăruți de la domiciliu sau din centrele de plasament, completând Fișa nr. 3. <i>Acțiuni prioritare de sesizare în caz de abandon</i> .	13 min.	Fișa nr. 2. Activitatea frontală	Elevii completează fișa și participă în discuție.
	O3	Polițistul va completa informația prezentată de elevi.			
Extindere	O3	Li se propune elevilor să mediteze asupra afirmației lui Daniel Goleman și asupra imaginii alăturate: <i>Percepem realitatea prin lentilele distorsionate ale propriilor atitudini și valori. Nu numai că distorsionăm ceea ce percepem, ci și filtrăm acest lucru, ignorăm, din comoditate, sau nu observăm detaliile care se potrivesc confortabil cu atitudinile și valorile noastre preconcepute.</i>	2 min.	Exercițiul	Elevii meditează și comentează afirmația lui D. Goleman.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Prin **abandon școlar**, se înțelege, în general, *ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare*.

Cauzele abandonului școlar sunt:

- **factorii individuali** – aceștia vizează capacitatea personală a elevului de a reacționa la resursele personale, la bogăția și calitatea schemelor de adaptare, care se referă la faptul că unii elevi au un potențial mai mare de adaptare, iar alții, unul mai redus;
- **mediul familial** – familia reprezintă cel dintâi și cel mai important context de viață, cu un rol deosebit în socializarea copilului. Familia este un factor important și de răspundere

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

al educației. Un rol foarte important, în dezvoltarea copilului, îl reprezintă tipul de familie din care acesta provine:

- *famiiliile cu mulți copii* nu-și pot permite să-i trimită la școală, din cauza lipsei resurselor materiale: copiii sunt puși să muncească, reprezentând o sursă de venit, mai ales, în mediul rural, unde copiii sunt puși la muncile agricole;
- *familii monoparentale*, care nu pot acorda atenția cuvenită creșterii copilului, mai ales că numărul femeilor care muncesc este în creștere;
- *familii ai căror părinți au emigrat*. Statisticile arată că din ce în ce mai multe persoane, mai ales din mediul rural, optează pentru a pleca în străinătate, din cauza nivelului de trai foarte scăzut;
- *familii dezorganizate*, ai căror părinți sunt alcoolici, victime ale violenței domestice, dependenți de substanțe stupefiante etc.;
- **mediul școlar**, care îndeplinește o serie de roluri de socializare, integrare, control social, profesionalizare etc. și, totodată, este puternic influențat de ansamblul vieții sociale, începând cu valorizarea și prestigiul social al școlii și terminând cu resursele disponibile;
- **contextul social** – caracterizat prin volumul redus de investiții în domeniul educației. O influență negativă asupra percepției educației o reprezintă mass-media, în cazurile în care sunt promovate exemplele copiilor neșcolarizați, care au reușit în viață prin noroc și înzestrările de la natură. Pentru copii, aceștia reprezintă modele demne de urmat, deoarece școala nu le oferă aceleași perspective;
- **factorii de ordin sociocultural sau religios** – în această categorie, se includ indicatorii care se referă la putere și statut social, cum ar fi: apartenența etnică, apartenența la clasa socială, apartenența rasială, sexul (încă mai există concepția conform căreia fetele nu au nevoie de o educație aprofundată, ele trebuind să se limiteze la rolul de casnică), apartenența la comunități de tip rural/urban etc.
- **factorii de ordin psihologic**, care se referă la reacția fiecărui elev la apariția insuccesului școlar și a conflictelor cu autoritățile școlare;
- **factorii de ordin pedagogic**, care vizează calitatea vieții școlare, pertinența conținuturilor în raport cu trebuințele de învățare ale elevilor, caracteristicile procedurilor de evaluare și ale orientării școlare și profesionale, deschiderea școlii față de problemele comunității, stilul disciplinei școlare etc.

În scopul prevenirii și combaterii fenomenului de abandon și absenteism școlar, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a emis Ordinul nr. 559/2015 cu privire la prevenirea și combaterea abandonului și absenteismului școlar, prin care s-a aprobat *Instrucțiunea privind prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismul și Planul de acțiuni pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului în învățământul general*.

Astfel, administrațiile instituțiilor de învățământ sunt responsabile de constatarea cazurilor de abandon, absenteism și risc de abandon școlar și vor desemna un responsabil la nivelul instituției, pentru combaterea cazurilor de abandon școlar și absenteism.

Totodată, dirigintele, în cazul în care elevul absentează o zi nemotivat (sau trei lecții pe parcursul unei săptămâni) va întreprinde următoarele acțiuni:

- va contacta familia;
- se va asigura că elevul nu este într-o situație de risc;
- va interveni în scopul readucerii la școală a elevului.

În cazul continuării absentării nemotivate:

- va informa administrația instituției cu privire la cazul dat;
- va constata cauzele neprezentării la școală a elevului;
- va identifica măsuri pentru soluționarea cazului.

În cazul identificării unei situații de risc, va proceda în conformitate cu *Instrucțiunea privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării, traficului*.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Din dispozitivul articolului 20. al Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor, rezultă că angajații autorităților publice centrale și locale, ai structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul sau subordonate acestora, care activează în domeniile asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept, sunt obligați:

- a) să transmită autorității tutelare competente sesizările privind copiii aflați în situație de risc, precum și cele privind cazurile de abuz, neglijare sau exploatare a copiilor în cadrul serviciilor sociale, al instituțiilor medicale, educaționale, culturale;
- b) să participe la activitatea echipelor multidisciplinare în procesul de evaluare inițială și complexă a situației copilului la solicitarea autorității tutelare locale, precum și la elaborarea și implementarea planului individualizat de asistență;
- c) să întreprindă măsurile ce se impun pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului.

Atragerea la răspundere a autorităților pentru încălcarea legislației cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți se realizează prin art. 65., Cod contravențional, iar a părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc, prin art. 63. Cod contravențional.

Articolul 65. Încălcarea legislației cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți

(1) Neexercitarea sau exercitarea necorespunzătoare de către persoanele abilitate a atribuțiilor de autoritate tutelare locală sau autoritate tutelare teritorială privind:

- a) identificarea, evidența și asistența copiilor aflați în situație de risc;
- b) protecția copiilor separați de părinți;
- c) determinarea statutului copilului;
- d) cooperarea dintre autoritățile tutelare;

e) nerespectarea condițiilor legale de recepționare și înregistrare a sesizărilor privind copiii aflați în situație de risc se sancționează cu amendă de la 24 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține o anumită funcție pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Neasigurarea respectării de către angajații autorităților administrației publice centrale și locale, ai structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul sau subordonate acestora, care activează în domeniile asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept, a termenelor și procedurilor prevăzute de mecanismul intersectorial de cooperare privind:

a) transmiterea autorității tutelare competente a sesizărilor privind copiii aflați în situație de risc, precum și a celor privind cazurile de violență, neglijare sau exploatare a copiilor în cadrul serviciilor sociale, al instituțiilor medicale, educaționale, culturale;

b) participarea în procesul de evaluare inițială și complexă a situației copilului, la solicitarea autorității tutelare locale, precum și la elaborarea și implementarea planului individualizat de asistență, se sancționează cu amendă de la 15 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(3) Necomunicarea autorității tutelare de către persoana cu funcție de răspundere și de către alte persoane obligate să o facă despre existența unui pericol pentru viața ori sănătatea copilului sau despre încălcarea drepturilor și intereselor lui legitime se sancționează cu amendă de la 15 la 30 de unități convenționale.

Articolul 63. Neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului

(1) Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți sau de către persoanele care îi înlocuiesc a obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului

se sancționează cu amendă de la 6 la 15 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 15 la 25 de ore.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

(2) Acțiunile specificate la alin. (1), dacă au avut ca urmare lipsa de supraveghere a copilului, vagabondajul, cerșitul ori săvârșirea de către acesta a unei fapte socialmente periculoase, se sancționează cu amendă de la 9 la 18 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore.

În viziunea copiilor, **FUGA DE ACASĂ** reprezintă *o soluție imediată la problemele cu care se confruntă, fără să realizeze că se expun unor pericole majore, precum exploatarea sau abuzul*. Această problemă trebuie soluționată prin oferirea unor modele concrete de depășire a perioadelor dificile prin care trec minorii și prin crearea unor mecanisme eficiente de prevenire, adresate atât copiilor, cât și adulților care îi îngrijesc.

Anual, sunt înregistrate peste 700 de cazuri de dispariție a copiilor. Peste 97% din aceste cazuri sunt estimate ca plecare voluntară, devenind un fenomen ce evoluează continuu. În 70% din cazuri, adulții se adresează la poliție cu întârziere (peste două-cinci zile).

Din numărul total de dispariții:

- 14% din copiii dispăruți devin victime ale unei forme de abuz sau exploatare;
- 5,7% din copii ajung pe mâna traficantilor, în scopul exploatării;
- 2% din copiii dispăruți sunt răpiți în contextul proceselor de stabilire a custodiei parentale;
- 4,3% din copiii fugari sunt implicați de către alte persoane în săvârșirea infracțiunilor;
- 1,4% sunt depistați decedați;

Dormitul pe stradă, cerșitul și prostituarea sunt cele mai frecvente strategii de risc maxim pe care copiii fugari le au la îndemână, pentru a supraviețui.

Riscuri asociate părăsirii voluntare a domiciliului sau a centrelor de plasament:

- expunerea la situații de victimizare, accidentală sau intenționată, din partea unor persoane, de exploatare sexuală, de agresiune fizică sau psihologică;
- implicarea în diverse tipuri de infracțiuni și afilierea la grupări infracționale;
- formarea unei deprinderi de a reacționa prin fugă la orice situație neobișnuită sau dificilă, plecarea de acasă devenind, astfel, un comportament de risc obișnuit;
- consumul de alcool sau de droguri;
- vagabondajul, cerșitul, prostituția;
- condițiile insalubre, lipsa de hrană, hipotermia;
- infectarea cu boli contagioase (pneumonie, bronșite, TBC, rinite, boli reumatice sau dermatovenerice);
- dificultățile majore de reintegrare școlară și de adaptare socială.

Cauzele și condițiile ce favorizează plecarea voluntară a minorilor de la domiciliu/centre de plasament sau din centre care oferă altă formă de protecție:

- neglijarea și lipsa de supraveghere din partea adulților responsabili;
- abuzurile fizice și/sau emoționale asupra copiilor;
- lăsarea lor în grija bunicilor sau a altor rude (persoane care nu fac față necesităților și intereselor copilului), odată cu plecarea părinților la muncă în străinătate;
- blocajele/neînțelegerea în comunicarea cu părinții în situații dificile, relaționarea tensionată între părinți (reprezentantul legal) și copii;
- abandonul școlar și influența/presiunea anturajului;
- consumul de alcool și de substanțe halucinogene;
- situația economică a familiei etc.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Cum acționăm în cazul sesizării minorilor pierduți, lipsiți de supraveghere, dispăruți de la domiciliu sau din centrele de plasament?

Înaintăm o plângere/un denunț la Inspectoratul teritorial de poliție:

- a) prin intermediul Serviciului Național Unic pentru Apeluri de Urgență 112;
- b) prin sesizare directă la sediul unității de poliție;
- c) prin sesizarea verbală a unei patruli din teren.

Cine va sesiza dispariția minorului?

- părintele, tutorele/reprezentantul legal al copilului;
- angajații instituțiilor rezidențiale beneficiar al căruia este minorul;
- poliția este obligată să se autosesizeze, în cazul informațiilor parvenite pe alte căi (în format electronic, prin e-mail, pe site-ul Poliției, mass-media, informație primită de la alte subdiviziuni/instituții etc.).

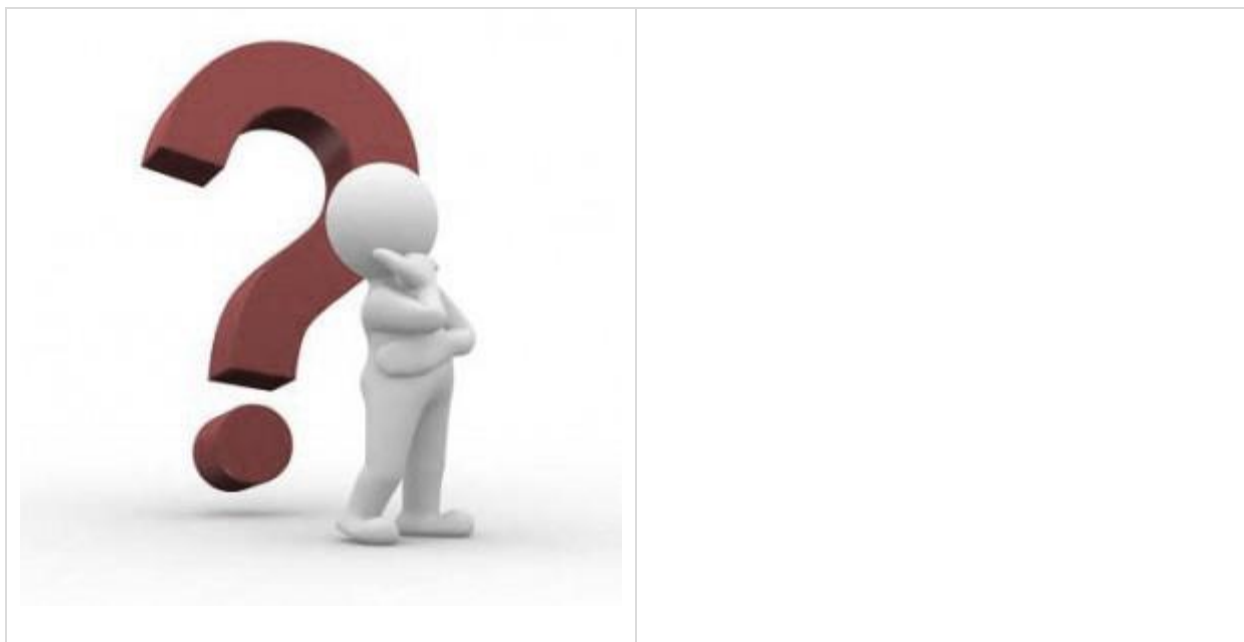
Ce informație necesită a fi prezentată pentru urgentarea stabilirii minorului?

- caracteristicile și semnalmentele minorului dispărut (semne vizibile care ne pot veni în ajutor, cicatrice, tatuaje, fotografii, caracteristicile vestimentației etc.);
- informații privind disparițiile anterioare și locul stabilirii;
- cercul de prieteni, de comunicare, de interese;
- informații privind existența bolilor cronice și gravitatea acestora, a dizabilităților.

Căutarea minorului pierdut, care a fugit de la domiciliu sau din centrele de plasament, este organizată de subdiviziunea teritorială a poliției în raza căruia copilul s-a aflat pentru ultima dată.

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1. „Cine sunt eu?”

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa nr. 2. Asemănări și deosebiri dintre cauzele abandonului școlar și cauzele abandonului de domiciliu

Deosebiri/cauze ABANDON ȘCOLAR	Asemănări	Deosebiri/cauze ABANDON DE DOMICILIU

Fișa nr. 3. Acțiuni prioritare de sesizare în caz de abandon

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

PROIECT DIDACTIC

Subiectul 5. Extreme psihoemoționale

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori
2. Valorificarea demnității umane și a drepturilor omului în formarea unor comportamente necesare pentru rezolvarea problemelor sociale ale adolescenților	2.2. Adoptarea unor norme de comportament adecvat în vederea rezolvării nonviolente a problemelor sociale ale adolescenților	5. Afirmă că drepturile specifice ale copiilor trebuie respectate și protejate de către societate. 6. Susține că libertățile și obligațiile fundamentale ale omului trebuie să fie cunoscute de către fiecare.
6. Formarea deprinderilor de cultură juridică necesare pentru înțelegerea și evitarea conflictelor specifice adolescenților	6.2. Stabilirea modalităților de evitare a conflictelor prin prisma deprinderilor de cultură juridică	18. Interpretează critic motivele, intențiile și acțiunile persoanelor care fac propagandă, creează stereotipuri și promovează lipsa de toleranță și ura prin discursurile lor.

Obiective operaționale. La sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

- O1 – să identifice caracteristicile situațiilor extreme de comportament;
- O2 – să propună soluții pentru situații dificile de comportament;
- O3 – să-și analizeze propriul comportament, precum și cel al colegilor.

Activități de învățare (proapse de curriculum):

- discuții dirijate despre cauzele și consecințele conflictelor sociale;
- exerciții de rezolvare în echipă a unor situații-problemă pentru formarea deprinderilor de cultură juridică;
- practici de identificare a problemelor și a soluțiilor.

Strategii didactice:

Metode și tehnici de lucru: lectura intensivă, elaborarea unei liste, discuția dirijată, studiul de caz.

Forme de organizare a activității: lucrul în grup mare, lucrul în grupuri mici, lucrul individual.

Resurse necesare: fișe de lucru.

Termeni-cheie: *extremă, psihic, emoție, psihoemoțional, inteligență emoțională.*

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Demersul didactic

Secvențele didactice	Ob.	Tehnologia realizării și conținuturile vizate	Timp	Resurse procedurale (metode, forme de activitate, procedee, tehnici, material didactic)	Conexiunea inversă (indicatori care confirmă că sarcina a fost realizată și finalitatea, atinsă)
Evocare	O1	<p>Profesorul adresează câteva întrebări clasei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce sentimente ați trăit pe parcursul zilei de astăzi? - Care a fost cauza lor? - Ați identificat sentimente pe care le-au trăit și alți colegi? <p>A învăța cum să gestionezi emoțiile tale înseamnă să le ascuți și să hotărăști felul în care le vei exprima, fără să le negi și fără să le <i>ascunzi sub preș</i>. Atunci când dezvolți capacitatea de a gestiona echilibrat emoțiile tale, ai șansa de a trăi în liniște și armonie. Dacă vei avea relații echilibrate cu tine și cu ceilalți, vei fi fericit.</p>	10 min.	Discuția dirijată	Elevii răspund la întrebările profesorului.
Realizarea sensului	O1	<ul style="list-style-type: none"> - Citiți informația din Fișa nr. 1. și completați Fișa nr. 2. - Vi s-a întâmplat să trăiți vreo situație ilustrată în informațiile propuse? Ce emoții ați simțit? 	15 min.	Fișa nr. 1. Fișa nr. 2.	Elevii studiază informația propusă și completează fișa.
	O2	<p>Polițistul informează elevii despre identificarea comportamentului deviant care poate conduce la suicid. Elevii sunt familiarizați cu recomandările specialiștilor în astfel de situații.</p>	3 min.		Elevii ascultă informația oferită de polițist.
			5 min.	Fișa nr. 3.	Elevii citesc informația.
Reflecție		<ul style="list-style-type: none"> - Elaborați o listă de sfaturi pe care le puteți aplica în cazul în care sunteți copleșiți de emoții puternice. - Completați lista cu recomandările din Fișa nr. 4. - Cine este psihologul și de ce 	10 min.	Fișa nr. 4. Activitatea în echipe	Elevii elaborează lista și participă în discuție.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

		apelăm la el?		Fișa nr. 5	
Extindere	O3	- Alege una dintre aserțiuni și comentează-o. <i>Emoțiile pot fi exteriorizare inteligent.</i> <i>Rațiunea apare imediat când dispăre emoția.</i> <i>Nu lua decizii când ești furios și nu promite nimic când ești fericit.</i> <i>Zâmbește timp de un minut, când ești furios.</i>	2 min.	Comentarea	Elevii comentează aserțiunile propuse.

GHID INFORMAȚIONAL PENTRU PROFESOR ȘI POLIȚIST

Baza normativă:

1. Goleman, D. Inteligența emoțională. București: Curtea Veche, 2018.
2. Hotărârea nr. 46 din 24-03-2017 privind crearea unei comisii speciale pentru elaborarea pachetului de modificări legislative în domeniul prevenirii suicidului.
3. Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 2 din 02.01.2018 cu privire la *Repere metodologice privind activitatea psihologului în instituțiile de învățământ general.*

FIȘE DE LUCRU

Fișa nr. 1.

În perioada adolescenței, adică cea parcursă de fiecare dintre voi, se întâmplă să percepeți foarte diferit situațiile cu care vă confrunțați. De exemplu, la o notă nesatisfăcătoare, cineva dintre voi poate reacționa bolnăvicios, dureros, iar pentru altcineva, o notă proastă reprezintă o motivație pentru a învăța mai mult, pentru a o corecta. În sine, situația este aceeași, dar reacția la ea e diferită. Ce stă în spatele acestei realități? **Atitudinea noastră, care vine din educație, opinia formată și inteligența emoțională**, adică puterea noastră sufletească interioară, prin care înțelegem ce se întâmplă și tindem să ne concentrăm pe soluții, pentru a depăși impedimentul cu care ne confruntăm.

Totodată, în perioada adolescenței și nu doar, situațiile dificile pot fi altele decât notele scăzute, de exemplu: o relație defectuoasă cu părinții, o relație nereușită cu o domnișoară sau cu un băiat, bullyingul școlar etc. În toate aceste situații, ceea ce vă creează o barieră în a vă concentra pe soluție este emoția.

Emoția este o reacție afectivă puternică de plăcere sau de neplăcere, de multe ori cu modificări puternice și bruște în activitatea organismului, oglindind atitudinea omului față de realitate. **Când trăim emoții plăcute ori neplăcute, de obicei, luăm decizii incorecte.** Am putea fi tentați să rupem o relație de prietenie atunci când suntem furioși sau să promitem anumite lucruri atunci când suntem fericiți. După ce luăm aceste decizii, emoțiile scad în intensitate, iar când apare rațiunea, vedem că regretăm sau nu deciziile luate.

Este foarte important, atunci când ne confruntăm cu o problemă, să nu rămânem fața în față cu ea și să ne lăsăm conduși de emoția pe care ne-o provoacă. **Apelează la o persoană care te poate ajuta.** Acesta poate fi un coleg, o colegă, diriginta, părintele sau psihologul. Tu decizi cine să te ajute, dar cel mai important este să știi că dacă o persoană nu a reușit să îți îndreptățească așteptările, nu înseamnă că altă persoană va reacționa la fel. Tinde să cauți

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

rezolvare la problema ta, deoarece aceasta te face puternic(ă), luptător(oare) și așa îți crești imunitatea psihologică, adică inteligența emoțională.

Fișa nr. 2.

Nr.	Enunțul	A/F
1	Adolescenții reacționează identic în aceleași situații de viață.	
2	Reacțiile în diferite situații din viață sunt determinate de inteligența noastră emoțională.	
3	Când ne confruntăm cu o problemă, este important să găsim soluții de unul singur.	
4	Identificarea soluțiilor la diferite probleme ne întărește imunitatea psihologică.	

Fișa nr. 3.

S-ar putea să observăm la colegul nostru că se confruntă cu o situație dificilă după exteriorul său (are privirea absentă, îi lipsește dispoziția, este mereu trist și abătut). În acest caz, este binevenit să-i fim alături și să-l susținem, deoarece ar putea ca problema cu care se confruntă să fie de extremă intensitate (adică trăită la limita puterilor psihoemoționale). Cum poți să o faci?

1. Întreabă colegul/colega dacă se simte bine.
2. În cazul în care refuză ajutorul tău sau neagă starea sa evidentă de comportament, comunică despre această situație, în mod discret, dirigintelui sau psihologului din școală.
3. Monitorizează în continuare starea colegului/colegei, pentru a încerca să înțelegi care ar fi problema.
4. În cazul în care colegul îți comunică despre problema sa, recomandă-i tacticos să apeleze la un psiholog, pentru a putea depăși situația dată, sau părinților, deoarece adulții pot interveni cu soluții la varii probleme.

Fișa nr. 4.

Ce este binevenit să întreprinzi atunci când ești copleșit de emoții puternice?

1. Fă o pauză.
2. Analizează ce simți pentru moment și ce a determinat această stare.
3. Stabilește ce emoție se află la baza acestei stări sufletești.
4. Gândește-te cu ce emoție ai vrea să înlocuiești această stare.
5. Descoperă ce trebuie să întreprinzi, pentru a schimba starea neplăcută cu una funcțională.
6. Identifică cine te poate ajuta în depășirea acestei situații.

Fișa nr. 5.

Psihologul este persoană specializată în studiul psihologiei, dotată cu însușirea de observator fin, cu capacitatea de a sesiza și de a analiza viața sufletească a cuiva, de a cunoaște psihologia omenească.

Oamenii apelează la psiholog atunci când unele stări sufletești sunt mult prea puternice, ca să fie depășite de sine stătător, deoarece:

- a) psihologul este persoana neimplicată emoțional în situația noastră;
- b) el are studii în domeniul cunoașterii problemei cu care ne confruntăm;
- c) va aborda rațional problema și va oferi o soluție pertinentă.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

LECȚIA DE REFLECȚIE

asupra UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE V- *RISCURILE ȘI PERICOLELE CE NE ÎNCONJOARĂ/SITUAȚIILE DE RISC DIN VIAȚA NOASTRĂ*

Rememorarea procesului și reflecție în perechi

Profesorul adresează întrebări întregii clase, pentru a stimula rememorarea lecțiilor realizate în cadrul unității de învățare, punând accent atât pe conținut (ce teme au fost abordate), cât și pe proces (ce metode sau activități au fost folosite). Se vor nota pe tablă ideile esențiale.

În continuare, profesorul le propune elevilor să lucreze în perechi, în baza listei de descriptori de competență (din curriculumul la disciplină, compartimentul *Evaluarea*) – *fișa de reflecție*. În fiecare pereche, elevii se vor susține reciproc, pentru a identifica situații în care au manifestat, pe parcursul activităților din cadrul unității de învățare, comportamente corespunzătoare valorilor, atitudinilor, abilităților și cunoștințelor, asociate cu înțelegerea critică, ce reprezintă competențele specifice disciplinei.

Este important să se precizeze, pentru elevi, că trebuie să marcheze doar acolo unde este cazul și să discute cu colegul sau colega din pereche despre situațiile concrete în care au manifestat comportamentele respective. Se va pune accentul pe evidențierea situațiilor în care a fost manifestat comportamentul, nu pe cele în care acesta a lipsit și nu pe compararea între elevi în cadrul perechilor. Se va reaminti că nu se vor pune note în urma acestui exercițiu și că orice elev poate manifesta comportamentele respective în lecțiile următoare, fără a fi judecat/moralizat, dacă până acum nu le-a manifestat.

FIȘA DE REFLECȚIE

Data: _____

Clasa: _____

Numele, prenumele elevului: _____

Numele, prenumele colegului: _____

Descriptori de competență	Activitatea sau situația în care s-a manifestat comportamentul	
	Eu	Colegul

Discuție generală și concluzii

Elevii prezintă, în fața clasei, unele dintre situațiile pe care le-au putut conecta cu anumiți descriptori de competență. Dacă un elev menționează o situație, profesorul întreabă dacă și alți elevi au mai avut comportamente similare în situația respectivă sau în alte situații. Profesorul se asigură că fiecare elev prezintă un exemplu de comportament corespunzător unui descriptor, dar și că sunt acoperiți cât mai echilibrat descriptorii competențelor specifice.

Debrifare și concluzii

Se va discuta cu întreaga clasă în baza următoarelor întrebări:

- Cum și unde puteți aplica ceea ce ați învățat?
- Ce ați învățat despre voi personal și despre colegii voștri, pe parcursul acestei unități de învățare?
- Ce sfat le-ați da semenilor voștri, în baza conținuturilor învățate?

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

Fișa de feedback pentru UNITATEA DE ÎNVĂȚARE V- RISCURILE ȘI PERICOLELE CE NE ÎNCONJOARĂ/SITUAȚIILE DE RISC DIN VIAȚA NOASTRĂ

Profesorul / Facilitatorul _____ Localitatea _____
 Instituția de învățământ _____ Clasa a _____ Data _____

Completați fiecare rubrică a tabelului ce urmează:

Nr.	Indicatori	Evidențe/ date care confirmă reflectarea indicatorului în demersul educațional	Sugestii de îmbunătățire
1.	Obiectivele lecției sunt formulate clar/ explicit și contribuie la formarea competențelor specifice ale ESJ		
2.	Structurarea logică a lecției (etapele decurg una din alta, iar sarcinile contribuie la realizarea obiectivelor)		
3.	Numărul și relevanța sarcinilor ce contribuie la formarea de competențe și permit TUTUROR elevilor să se exprime liber și să participe activ în proces		
4.	Strategiile didactice utilizate corespund particularităților de vârstă, capacităților în evoluție ale elevilor, diferitor stiluri și experiențe de învățare		
5.	Strategiile didactice utilizate asigură confortul emoțional/ psihologic și protecția de a nu expune viața privată și a familiei elevilor		
6.	Debrifarea contribuie la analiza critică a experienței câpătate la oră și în afara acesteia		
7.	Facilitează înțelegerea de către elev a drepturilor și obligațiilor cetățenești		
8.	Familiarizează elevii cu titularii de obligații (la nivel local și național) și-i învață să ceară asigurarea drepturilor		

P.S. Anexați la fișa de feedback, după caz/ situație, produse ale elevilor și profesorului, care reflectă activitatea realizată.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Cadrul legal:

1. Cadrul de Referință al Curriculumului Național (2017).
2. Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului (2010).
3. Codul educației al Republicii Moldova (2014).
4. Constituția Republicii Moldova (1994).
5. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1950).
6. Convenția cu privire la drepturile copilului (1989).
7. Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (2007).
8. Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948).
9. Declarația Națiunilor Unite privind Apărătorii Drepturilor Omului (1998).
10. Guțu, V. Curriculum educațional. Chișinău: CEP USM, 2014.
11. Educație civică. Curriculum pentru învățământul gimnazial, clasele a V-a – a IX-a. Chișinău, 2010.
12. Observațiile finale pentru Republica Moldova ale Comitetului pentru Drepturile Copilului (2017).
13. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația 2020” (2014).
14. Legea privind drepturile copilului nr. 338/1994.
15. Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr. 140/2013.
16. Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului (2013).
17. Regulamentul Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 409/1998.
18. Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat anual prin ordinul MECC.
19. Curriculum Educația pentru societate, ciclul gimnazial, 2018.

Literatură de specialitate:

1. Achiri, I. et al. Evaluarea standardelor educaționale. Chișinău, 2009.
2. Adăscăliță, V., Josanu, R. Prevenirea violenței în instituția de învățământ. Ghid metodologic. Chișinău, 2017.
3. Competența interculturală. Auxiliar didactic. Chișinău: Pro Didactica, 2015.
4. Conflictul și comunicarea. Chișinău: ARC, 1998.
5. Cozma, T. O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea. Iași, 2001.
6. Danileț, C. Legea pe înțelesul tinerilor. București: Humanitas, 2017.
7. Educație pentru dezvoltare. Ghidul animatorului. CIDDC, 2001.
8. Keen. E., Tîrcă, A. Educație pentru cetățenie democratică. AREDDO, 1999.
9. Ghid de monitorizare a drepturilor copilului. CIDDC. Chișinău, 2017.
10. Provocând diversitatea. Educație interculturală și rezolvare de conflict. EYE Moldova, 2012.

EDUCAȚIE PENTRU SOCIALIZARE JURIDICĂ

11. Respect pentru diversitate. Compendiu de exerciții practice la îndemâna facilitatorilor. București: Bristisch-Council, 2010.
12. Reardon, B. Toleranța – calea spre pace. Chișinău: ARC, 2004.
13. Repere. Manual de educație pentru drepturile omului cu tinerii. Consiliul Europei, 2004.
14. Solovei, R., Eșanu, R. Școala și comunitatea. Ghid metodologic. Chișinău: Știința, 2007.
15. Solovei, R., Secară, R. Tineri în acțiune. SIEDO. Chișinău, 2004.
16. Stamatescu, M. Evaluarea valorilor și atitudinilor. S.A.I., serie nouă, vol. XLVI, 2001.
17. Toleranța și competența socială. Ghid metodic pentru formatori. Chișinău, 2006.